

SRI
VAIDIKA DHARMA SAMVARDHANI

శ్రీ వైదిక ధర్మ సంవర్ధని.

EDITED BY
ORUGANTI NEELAKANTHA SASTRI
SRI SADANAM, GUNTUR.

Vol. I. { JANUARY, 1935 { No. I.

SUPREME DICTATES :—

శ్రుతిః :—ఉత్తమత జాగ్రత పాప్య వరాన్ని బోధత||
సత్యం వద ధర్మం చర స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః||

స్మృతిః :—స్థాపయధ్వమిమం మార్గం ప్రియత్నేనాపి హేద్విజాః
స్థాపితే వైదికేమార్గే సకలం సుస్థితం భవేత్||

RATES OF SUBSCRIPTION:

Directors Rs. 10 per annum. | Subscribers Re. 1-8-0 per annum.
Patrons Rs. 5 per annum.

N. B:—All subscriptions should be sent direct to the
Editor per M. O. and no V. P. system is adopted.

Printed at the Andhra Grandhalaya Press, Bezwada and
Published at ...

వైదిక ధర్మ సంవర్ధని.

271 శ్రీ నారాయణ సమారంభం విద్యాశంకరమధ్యమామ్,
కృత్యజానందపర్యంతం వందే గురుపరంపరామ్.
వైదిక ధర్మ సంవర్ధని వైదిక ధర్మానుయాయు లగు చాతుర్వ
జ్ఞములవారలకు సుచితమగు కృమమున శ్రుతిస్మృతి సదాచారప్రమాణ
సిద్ధమగు వైదిక ధర్మమును బ్రచారము చేయుటయే ముఖ్యోద్దేశ్యముగాఁ
గలియున్నది.

2. శ్రుతి యన సంహిత, బ్రాహ్మణము, ఉపనిషత్తులు నను మూఁడు
భాగములతోఁగూడిన ఋగ్వేదాస్సామాధర్వణ వేదములు నాల్గును.

ఈ వేదములయొక్క యర్థమును గ్రహించుటయందు శ్రీవిద్యా
రణ్యులవారికిఁ బ్రాచీనులగు మహానీయులయొక్క వ్యాఖ్యానములును,
శ్రీవిద్యారణ్యులవారి వ్యాఖ్యానమును సాధనముగా గ్రహింపఁబడును.

3. స్మృతి యన బ్రాహ్మణములగు మను యజ్ఞవల్క్య గౌతమ
స్మృతులు, నావ సంతాది మహానీయులస్మృతులు నభిప్రేతములగుచున్నవి.

4. సదాచార మన నాసేతుకీతనగమధ్యవర్తియగు భారతభూమి
యందుఁ దెలియవచ్చెడి యస్తాదశకులములందును శ్రుతిస్మృతుల కను
గుణముగ వ్యవహారమం దుండిన యాచరణవిశేష మని యభిప్రాయము.

5. శ్రుతిస్మృతులయొక్క యర్థమును విచారించుటయందుఁ బూర్వో
త్తరమీమాంసాన్యాయము లు తమప్రమాణములుగా నంగీకరింపఁబడును.

6. ప్రస్తానత్రయ మనుపేర నలరారుచున్న యాశాద్వ్యపనిషద్విశక
మును శ్రీకృష్ణద్వైపాయనవేదవ్యాసభగవత్పాదప్రశీతమగు వేదాంత
మీమాంసాదర్శనమును శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదరూపమగు భగవద్గీతలును
వైదిక ధర్మమునకుఁ బరమప్రమాణముగావున నీవగ్రస్తానత్రయముచే బోధింపఁ
బడుజ్ఞానమునకు విరుద్ధమగు నే యర్థము నించుకేనియుఁ బ్రమాణముగాఁ
దలంపఁబడదు.

7. వైదిక ధర్మము కర్మనిష్ఠ యనియు, జ్ఞాననిష్ఠ యనియు రెండు
విధముల నలరారుచు నధికారితారతమ్యముచే బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమ
చతుష్టయముగా నలరారుచున్నది.

8. ఉపాసన యనునది కర్మనిష్ఠయందలి యుత్తమవిశేష మగుచు
జ్ఞాననిష్ఠకుఁ దగునధికారము నొందించు నవాంతరసాధనముగా నెన్నఁబడి
శుభాగమములయం దుపదేశింపఁబడినవిధమున గ్రహింపఁబడును.

వైదిక ధర్మ సంవర్ధని.

సంపుటము 1]

జనవరి, 1935

[సంచిక 1

- స్వ విషయము.

నారాయణసమారంభం విద్యాశంకరమధ్యమామ్!
కల్యాణానందపర్యంతాం వందే గురువరంపరామ్॥

“ఉత్తిష్ఠత! జాగ్రత! ప్రాప్య వరాన్నిబోధత!”

శ్రీమన్నారాయణుం డీ జగంబును సృజించి యద్దాని బరిపాలింప నిచ్చుచే దొలుత మరీచ్యాదిప్రజాపతులకు వేద విహితంబగు ప్రవృత్తిధర్మము నుపదేశించెను. ఆ తీరుననే సనకసనందనాదులకు వేదవిహితమగు నివృత్తిధర్మము నుపదేశించెను. నాటినుండి నేటివఱకు నీరెండుధర్మములును జగత్తు యొక్క స్థితికారణ మగుచు ‘వైదికధర్మ’ మనుపేర వన్నె కెక్కినవి. ప్రాణులకు నభ్యుదయనిః శ్రేయసహేతు వగు నీ వైదికధర్మము శ్రీయోభిలాషులగు బ్రాహ్మణాదివర్ణముల వారిచేత, నాశ్రమస్థులచేత ననుష్ఠింపఁబడుచునే యున్నది. కాని దీర్ఘకాలవశమునఁ దాత్కాలిక దేశకాలపరిస్థితులచేత

నీధర్మము కలువిధములగు పరివర్తనములఁ బొందుటయేగాక
యనుష్ఠాతలయందు సర్వకామేష్వు జనించుటచేఁ గ్రామకృమ
ముగా జ్ఞానవిజ్ఞానములు సశింప సధర్మముచే ధర్మ మావ
రింపఁబడి యధర్మ మభివృద్ధి నొందుచున్నది.

ఇది యటుండ, దేశకాలకరిస్థితులచేఁ బలువిధములగు
మతములు కృమకృమముగా బయలుపెడలి నేటికి వైదిక
ధర్మమునకుఁ బ్రతిపక్షములుగ ననేకమతములు బయలు
పెడలి వైదికధర్మమునకు గ్లానిని గల్గించుచున్నవి. ఏది యెట్లు
న్నను నొకింతకాలమునుండి ద్వైతవిశిష్టాద్వైతాద్వైతము
లనువేర మూఁడుమతములును, వీనితోఁబాటితరమతములును
సామరస్యమును జెందియుండ భారతజాతియందు మతవిద్వే
షము లస్తమించి భారతభూమి యొకింత శాంతముగ నుండె
డిది. ద్వైతవిశిష్టాద్వైతాదిమతములవార లన్ననో తమతమ
సిద్ధాంతములం దెట్టిభిన్నాభిప్రాయములను గలిగియున్నను
బవిత్రముగు వర్ణాశ్రమధర్మమందుఁబ్రమాణభావమును గల్గియే
వర్తించుచున్నారు. ఒకవేళ వర్ణాశ్రమధర్మవిదూరులచే నెద్ది
యేని యొత్తిడి గలుగ, సర్వమతములవారు తమచేఁ బవిత్ర)
ముగాఁ దలంపఁబడు వర్ణాశ్రమధర్మసంరక్షణమునకై యన్యోన్య
సాహాయ్యముచే మిత్రభావమునొంది వ్యవహరించుచున్నారు.
ఇంతియ కాదు, వేదము ప్రమాణ మనియు వర్ణాశ్రమధర్మము
పవిత్రమనియు విశ్వసించువార లందఱును, భిన్నసిద్ధాంతములను
దలపెట్టుచున్నను, సకలప్రదేశంబులందు సర్వసామాన్యముగ
మిత్రభావముతోఁ జరించుచునేయున్నారు.

ఇది గుట్టుండ, నుమారు ఆజేడు వత్సరములక్రిందటి గుండియు భారతభూమియం దొకయపూర్వము బయలుపెడలి నది. ఎట్లన, ద్వైతమతమునకు గురువులుగాఁ దలంపఁబడెడివారలలో నొకరగు 'ఉత్తరాదిమతాధీశు' లనెడి, శ్రీ సత్యభ్యాన తీర్థులవారు శిష్యసంచారము చేయుటలో నొకింత యతిశయమును గాంచి యద్దానిచే నొకింత యుద్రేకపూరితులై యనాద్య విచ్ఛిన్నసద్గురుపరంపరాక్రమమున శ్రీమన్నారాయణనితోఁ బార్థమయి నేటివరకు నవిచ్ఛిన్నముగా వచ్చుచున్న వైదికసంప్రదాయమగు సద్వైతసంప్రదాయమును 'లవైదిక' మనియు, 'బౌద్ధ' మనియు దూరుచుండుటయేగాక తత్సంప్రదాయమున వన్నెకెక్కిన మహనీయులనుగూర్చి యన్యతోక్తుల సశ్లేలోక్తుల విచ్ఛవచ్ఛినటుల వ్రాసి పలువిధములగు మార్గములఁ బ్రకటించుచు దేశమునందు వైషమ్యములఁ బురికొల్పుచున్నారు. ఇట్టితరుణమునఁ బవిత్రతమంబగు వైదికధర్మము నీ సత్యభ్యానతీర్థులవారియొక్క దుర్నయమునుండి కాపాడుకొనవలసిన బాధ్యత యద్వైతసంప్రదాయమునకు జెందిన ప్రతిమానపుని దైయున్నదని వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. కావున మే మిట్టిదుర్నయమునుండి వైదికధర్మమును సంరక్షింపవలయునని శ్రృంగేరీ శ్రీవిహాపాక్ష శ్రీవిద్యాశంకరపదమాంబే శేష ప్రకాశిత జగద్గురు శ్రీ కల్యాణానంద భారతీ మాంతాచార్య స్వాములవారిని మాకుఁ జేయూత నీయవలయునని ప్రార్థింప, శ్రీ వారు నారాయణస్మరణపూర్వకముగ మమ్ముల ననుగ్రహింప శ్రీవారియనుగ్రహముచే నీ 'వైదికధర్మసంపర్ధని'

యను మాసపత్రికామూలమునఁ బవిత్రమగు వైదికధర్మము నాంధ్రలోకమున వ్యాపింపఁజేయ సమకట్టియున్నారము. ఈ సంవర్ధనీపత్రికయందు స్వమతస్థాపనాపురస్కరముగఁ బరమత నిరసనముగూడ దేశకాలపాత్యానుసారముగఁ జేయఁబడుచు న్నది. ప్రకృతమున శ్రీ సత్యధ్యానతీర్థులవారిదుర్నయముచే ధర్మాయుయ్యలందుఁ గలిగిన తాపము నుపశమింపఁజేయుటకుఁగాను “మధ్యమతభంజని” అను శీర్షికక్రింద నపూర్వము లగు వ్యాసములు, కృమముగాఁ బ్రకటింపఁబడును. అందుఁ తొలివ్యాసము, “ద్వైతము మతమా?” అనునదియు నీ పత్రికయందుఁ జూడనగును.

ఇకఁ గ్రమముగ రాజోపువ్యాసములు:—

(2) పాంచరాత్రము ప్రమాణమా? (3) దాసవేషము (4) జగత్తు సత్యమా? (5) ‘విశ్వం సత్యమ్’ అననేమి? 6 ఆత్మ దృశ్యమా? (7) ఆగమము ప్రమాణమా? (8) విష్ణువునందే సర్వాగమములకుఁ దాత్పర్యమా? అనునవి. ఈమొదలుగాఁ గల విషయములు కృమముగా నిందుఁ బ్రకటింపఁబడును.

స్వమతస్థాపనముతో సంబంధించిన విషయములు యథోచితముగఁ బ్రకటింపఁబడును.

ఇట్లు వైదికధర్మతత్పరత్వమున మాచేత్రారంభింపఁ బడిన యీయుద్యమమునకు స్వమతగౌరవమును గాపాడుకొనఁ దలచు పవిత్రజన్ములందఱును సర్వవిధములఁ దోడ్పడి యైహి

27136

కాముష్మికనిఃశ్రేయసములఁ బొందుదురని తలంచుచున్నారము.

ఇందుఁ బ్రకటింపఁబడు వ్యాసము లద్వైతసంప్రదాయమునకుఁ జెందిన యుత్తమవిద్వాంసులనుండి స్వీకరింపఁబడి ప్రకటింపఁబడుచున్నవి. ఇందుఁ బ్రచురింపఁబడు వ్యాసములు మృదుమధురమగు శైలితో నొప్పుచు వైదికధర్మప్రబోధమే పరమ తాత్పర్యముగాఁ గలిగియుండును.

కావున, నీయుద్యమమునందు విద్వాంసులు వ్యాసముల సంపుటచేతను, సంపన్నగృహస్థులు ద్రావ్యసాహాయ్యము చేయుటచేతను ధర్మానుయాయు లీపత్రికలఁ జదివి తద్ధర్మములఁ బ్రచారముచేయుటచేతను మాకు సర్వవిధములఁ దోడ్పడుదురుగాక!

“స్థాపయధ్వ మిమం మార్గం ప్రియత్నేనాపి హే ద్విజాః!
స్థాపితే వైదికే మార్గే సకలం సుస్థితం భవేత్ .

కీ॥

వైదికధర్మము.

ఆసేతుశీతనగవ్యాప్తంబగు వైదికకథ భరతఖండంబున
సృష్ట్యాదినుండినేటివఱకునవిచ్చిన్నపరంపరాక్రమమునఁ జాతు
ర్వర్ణ్యవిభాగంబుచే నలరారుచున్నప్రజాభావశృంగారముయొక్క
పవిత్రతమంబైన మతమునకు ‘వైదికధర్మ’-మని పవిత్రముగు
సార్థకనామము. వైదికధర్మమన వేదముచే బోధింపఁబడు
ధర్మమని యర్థము. శబ్దవ్యుత్పత్తి నాలోచింప నయ్యది ‘దత్త
ఇతి ధర్మః’ ‘ధీయత ఇతి ధర్మః’ అని తెలియవచ్చుచున్నది.

ఇట్టి వ్యుత్పత్తి ననుసరించి బుధులు “ధారణా ధర్మ
మిత్యాహుః ధర్మో ధారయతి ప్రజాః” అని నిర్వచించియు
న్నారు. ధర్మము ప్రజలను ధరించుచున్నదన, సర్వజనుల
యొక్క శ్రేయోభివృద్ధికై ప్రవర్తించుచున్నదని యభిప్రాయము.
ధర్మమువలనఁ బ్రజలు శ్రేయోభివృద్ధి జెందు
చుండుటచే నీధర్మశబ్దము భారతజాతీయమతమునకు సార్థక
నామమై వర్తించుచున్నది. ధర్మలక్షణము మన్వాదులచే
నిట్లు నిరూపింపఁబడుచున్నది.

“విద్యద్భిస్సేవిత సద్భిర్నిత్యమద్యేషరాగిభిః,

ప్రాదయేనా భ్యుజ్జాతౌ యో ధర్మస్తంనిబోధత” (2-1)

అని.

వేదవేత్తలును ధార్మికులును రాగద్వేషశూన్యులును నగు మహాశయాలచే శ్రేయస్సాధనముగఁ దలంపఁబడి యాచరింపఁబడునది ధర్మము. ఇట్టిధర్మము వ్రామాణశారవ మునుబట్టి వైదికధర్మ మని చెప్పఁబడుచున్నది. భారతభూమి యందు సృష్ట్యాదినుండి నేటివఱకును మత మీ ధర్మశబ్దము చేతనే సర్వసామాన్యముగ వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. అందు లకుఁ బెక్కు తార్కాణములు గలవు. శ్రుతి “ధర్మం చర” అని శాసించుచున్నది. గౌతమాదిస్మృతికర్తలుగూడ “వేదో ధర్మ మూలమ్, అథాతో ధర్మం వ్యాఖ్యాస్యమః” అని ప్రతిజ్ఞ జేసియున్నారు. మీమాంసకాగ్రేసరుడగు జైమినిమహర్షి “అథాతో ధర్మజ్ఞానా” అని స్మరించెను. ఇందుఁ బురాణ ములుగూడ—

ధర్మః శ్రేయ స్సముద్దిష్టం శ్రేయోఽభ్యుదయలక్షణమ్,

సతు పంచవిధః ప్రోక్తో వేదమూలస్స నాతనః.

అని నిర్వచించుచున్నది.

ఇట్లు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసములఁబట్టి భారత భూమియందు మతము ‘వైదికధర్మ’ మను నామముతో వ్యవహరింపఁబడుచు సార్థకతఁ జెందుచున్నటులఁ దేటతెల్ల మగుచున్నది.

హిందుమత మనుట పంగనామము.

వైదికధర్మమను సార్థక నామమునకు మాఱుగ ‘హిందు మత’మను నామ మీ మతమునకుఁ గ్రైస్తవమతవ్రతకు

లచే నారోపింపఁబడి కాలక్రమమున నజ్ఞజనమధ్యమునఁ బుష్కలమగు ప్రచారమును గనుచున్నది. ఈనామ మెద్ది యేని యొకయర్థమును గల్గియుండినచో నొకింతయైన ప్రయోజనమును బడయవచ్చును. కాని, యట్లు కానిచో నిట్టి నామముచే నానందముఁ జెందుట యున్నతజనవిలసితం బగు. కావున నందలి దోషము నొకింత గుర్తెఱుంగుట యుచితము. మతములకు సార్థకములగు నామములు ముత్యైఱుంగులఁ బఱగు చుండును. అందు గ్రంథనామముల ననుసరించుట మొదటి సరణి. ఇందులకు లక్ష్యములు-శ్రౌతము, స్మార్తము అనునవి.

సిద్ధాంతనామముల ననుసరించుట రెండవసరణి. ఇందు లకు ద్వైతము, విశిష్టాద్వైతము, అద్వైతము, అనునవి లక్ష్యములు.

మతప్రవర్తకులనామముల ననుసరించుట మూడవ సరణి. శాంకరరామానుజమాధ్యము లిందులకు లక్ష్యములు.

శైవము, వైష్ణవము, సౌరము నని దేవతానామముల ననుసరించుట నాలవసరణి యను శంక వాటిల్లునుగాని యయ్యవి సిద్ధాంతనామములతరగతిలోఁ జేరుటచే మతనామములు ముత్యైఱుంగు లగుటయే సమంజసము.

ఇక హిందుమతశబ్దము నొకింత విచారించుము. ఇచట 'హిందు' శబ్దము గ్రంథనామమా? లేక సిద్ధాంతనామమా? లేక ప్రవర్తకనామమా? యని యోజించినచో నెద్దియుఁ గాక పంగనామ మగును. దానంతేసి యీశబ్ద మొకప్పుడు

బుద్ధిమంతులచే సాధింపఁబడినను సర్థసాధుత్వమును గనుట కేల్లయె. వాస్తవముచే నీ హిందుమత మను నామ మొక పంగనామము (Nick name; misnomer). లోకములో నజ్ఞానముననో, యపహాసముననో యొకని కొక కునామము నీయ నయ్యది కాలక్రమమునఁ బ్రచారమునకుఁ గడఁగి వాస్తవమును గప్పిపుచ్చునటుల నీపంగనామము ప్రచారమును గనుచున్నది. అట్టిప్రచార మనర్థహేతువు గావున నట్టిప్రచారమునకు నవకాశ మియ్యకుండ భారతీయు లెల్లరును వ్యవహరింతురుగాక !

కీ॥

వైదికధర్మప్రమాణము.

వైదికధర్మమును నామము మతమునకుఁగల ప్రమాణ కారవమును గాపాడి ప్రమాణజ్ఞానము నెల్లప్పుడును బుద్ధికి గోచరింపఁజేయును. హిందుమత మనినచో నెట్టిజ్ఞానమునుగలుగకపోవుట యటుండఁ గొంతకాలమునకుఁబ్రజలుప్రమాణజ్ఞాన శూన్యులై భగింశముఁ జెందుటకు నించుకేనియు సందియముండదు. ఇట్టియుద్దేశ్యముతోడఁ గైస్తవమతప్రచారకులీనామము నారోపించి వ్యవహరించుచున్నటుల నూహింప నొప్పును. దానంజేసి, యించుమించుగ నట్టివ్యవహారమునకు లోనైనవారలు ప్రమాణజ్ఞానశూన్యులై రనుటకు నించుకేనియు సందియము లేదు. నామకారవమును గ్రహింపఁ జేయుటకుఁబ్రమాణజ్ఞాన మవసరంబుగాన వైదికధర్మప్రమాణంబు నిరూపింపఁబడుచున్నది.

“వేదోఽఖిలో ధర్మమూలం స్మృతిశీలేచ తద్విదామ్
ఆచారశ్చైవ సాధూనా మాత్మన స్తుష్టిరేవచ. 2-6

శ్రుతిస్తు వేదో విజ్ఞేయో ధర్మశాస్త్రం తు వై స్మృతిః
తేనర్వాధేష్వమీమాంసేతాభ్యాంధర్మోహినిర్బభౌ. 2-10

వేదః స్మృతిః సదాచారః స్వస్య చ ప్రియ మాత్మనః
ఏతచ్ఛత్రుర్విధం ప్రాచీనం సాక్షాద్ధర్మస్య లక్షణమ్. 2-12

అర్థకామేష్వనక్తానాం ధర్మజ్ఞానం విధీయతే

ధర్మం జిజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణం పరమం శ్రుతిః 2-13

—మనుస్మృతి.

పై శ్లోకములయర్థమును దిలకించిన నిఖిలవేదమును ధర్మమునకుఁ బ్రమాణమనియు నద్దానికిఁ దోడుగ వేదవిదులగు మన్వాదిమహానీయులయొక్క స్మృతిధర్మములును, బ్రహ్మణ్యతాదిరూపంబగు శీలంబును, ధార్మికులయాచారమును, దదనుగుణంబులగు వైకల్పికంబులందు స్వీయమన సమాధానమును, బరమప్రమాణంబు లని తెలియవచ్చెడిని. అందుఁ బరమప్రమాణము శ్రుతి. శ్రుతియన వేదమే. వేదము ననుసరించి యితరప్రమాణములకు నాధిక్యము గల్గుటంజేసి వేదమే పరమప్రమాణముగాఁ గలిగి యీధర్మము వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. కావున వైదికధర్మ మనుశబ్దము సాభిప్రాయంబును సార్థకంబు నగు మతనామముగఁ బఱచుచున్నది. ఇట్టిధర్మజ్ఞానమువలని ప్రయోజనమును బడయఁగల యధికారమును గడపటిశ్లోకము నిరూపించుచున్నది. ఎట్లు లనిన నర్థకామములందు లిప్సలేనివారలకు ధర్మజ్ఞానము విధింపఁబడుచున్నదనుటచే నర్థకామములే పరమపురుషార్థములుగాఁ దలంచు చార్వాకసదృశుల కీ ధర్మము ప్రయోజనమును బోధింపక ధర్మమోక్షములే పరమపురుషార్థములుగాఁదలంచు వారలకు మనోజ్ఞముగ నుండునని తేటతెల్ల మగుచున్నది.

ప్రకృతమునఁ దెలియవచ్చిన దేమనః భారతజాతియొక్క మతము వైదికధర్మము; అద్దానివలనఁ బ్రయోజన మభ్యు

దయనిః శ్రేయసములు; అందుల కధికారు లర్థకామలిప్సలేనిధర్మ
మోక్షానక్తులను ననుబంధత్రయము. దానంజేసి, యీమతము
శాస్త్రయుక్త్యనుభవసిద్ధంబగు బ్రాహ్మణముతో నొప్పుచున్న
టులఁ దెలియనగును. ఇట్టి వైదికధర్మమునకుఁ బరమప్రమా
ణము (శ్రుతి) వేదమనియు, స్మృతులు, సదాచారము, స్వీయ
తుష్టియుఁ గూడఁ బ్రమాణంబు లనియును దెలియవచ్చెడిని.
అట్టి ప్రమాణవిశేషస్వరూపంబు సక్రమంబుగ నిరూపింపఁ
బడును.

త్రుః

మధ్వమత భంజని

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగననదృశం తత్త్వమస్మాదిలక్ష్యం
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

ద్వైతము మతమా?

ప్రకృతమున నాసేతుశీతనగమధ్వవర్తియగు భారత
భూమియందు ద్వైతము, విశిష్టా ద్వైతము, అద్వైతమునను
నామములతో మూడు మతములు నుప్రసిద్ధవ్యవహారమును
గనుచున్న స్థలరకును దెలిసినవిషయమే. కాని 'యీ మూడు
నామములతో వాడబడుచున్న మతము లనునవి యెవ్వి?
వానిస్వరూప మెయ్యది?' యను విశేషవిషయ మొకప్పుడు
ప్రాజ్ఞులకుఁగూడఁ బలువిధములగు సందియములను గల్గించుచు
నిర్ణయము నగమ్యముగాఁ జేయుచున్నది. ఇంతియ కాదు.
ఎల్లరకు నెద్దియో యొకతీరునఁ గొన్ని నామములు మతనామ
ములట్ల తెలియవచ్చుటయు నట్టి నామములచే నెద్దియో

యొకటి శంకింపఁబడి యిచ్చవచ్చినట్లు ప్రసంగములఁ గావించుటయు సర్వజనసామాన్య మైయున్నది. ఏది యెట్లున్నను, బ్రహ్మతకాలమునఁ బ్రజలయందు మతభావములు క్షీణించుచు వ్యావహారికభావములు ప్రబలుటంజేసి మతములు నామమాత్రావశేషము లైయున్నవి. అట్లున్నను బ్రజలు మాత్రము మతద్వేషములతో నొప్పారక యొకింత సామరస్యముతో నెల్లెడల మెలఁగుచున్నారు.

ఇట్లుండ నొకింతకాలమునుండి మధ్య సుప్రదాయము నకుఁ జెందిన శ్రీసత్యధ్యానతీర్థులను సుత్తరాదిమతాధీశులు భారతభూమియందు శిష్యసంచారమును జేయుచు ‘సద్వైత మవైదికము, ప్రస్థానత్రయముచే సిద్ధించునది కాదు, ప్రస్థాన త్రయవిరుద్ధము, బౌద్ధమతసదృశము; ద్వైతము వైదిక వైష్ణవ మనియు, నాస్తికవైదిక మనియు, వైదిక మనియు’ గృతి మోపన్యాసముల నలుపుచు గృతిమపత్రికలను వెదఁజల్లుచుఁ బ్రజలలో నన్యోన్యవైషమ్యములను గలుగఁజేయుచుండుట సార్వజనీనమగు విషయమే.

ఇట్టివిషయమున నొకింత తీర్థులవా రతిశయముగఁ దలంచు ద్వైత మననేమియో లోకమునకుఁ దెలియకుండుటం జేసి, యద్వానిస్థితిగతుల నొకింత లోకమునకు నువిదితముగాఁగ ‘ద్వైత మననేమి’ యను నీవిషయమును జిజ్ఞాసువులయుపయోగమునకుఁ బ్రదర్శించుచున్నారము.

ద్వైతమనునపూర్వనామముచే నీ భారతభూమియందొక మతము బయలువెడలుటకుఁ గారణము మధ్యరాయ లనుసూత్ర

సిద్ధవ్యవహారముగలిగిన ఆనందతీర్థు లనునొకపరివ్రాజకుఁడు. ఈ మధ్వరాయల జననకాలము క్రీ. శ. 1118 వ వత్సరముని నిశ్చయింపఁబడుచున్నది. దానంజేసి, యంతకుఁబూర్వ మీదైవత మనుపేరు భారతభూమియందుఁ బ్రచారమును గనుటలేదని నిశ్చయము. కాని, విశిష్టాద్వైత మనుపేరు ప్రచారమునకుఁ బ్రారంభమయినది. ఏలయన, రామానుజులు పరమపదమును జేరిన కాలము క్రీ. శ. 1132 వ వత్సరము. దానంజేసి విశిష్టాద్వైత మను నామముగూడ క్రీ. శ. 1100 సంవత్సరములకుఁ బూర్వము నిర్ణయమును గనియుండలేదని నిశ్చయింపనొప్పును. ఏది యెట్లున్నను విశిష్టాద్వైత ద్వైతము లనునామములు రెండును మత నామములుగా భారతభూమియందుఁ బ్రసరించుట క్రీ. శ. 1100 ప్రారంభమున నని నిస్సం దేహము. నాటంగోల నేటివఱకు సీరెండునామములును గతానుగతికముగ “దయ్యాలమట్టి చెట్టు” అనునట్లు పుష్కలప్రచారమును గనుచున్నవి. వాస్తవముచే విశిష్టాద్వైతమన్నను, ద్వైతమన్నను నద్వైతిదృష్టిక ద్వైతములే యగుచున్నవి. ఏలయన, విశిష్టాద్వైతిదై తులిద్దఱు నద్వైత మయ్యుక్తమని తమతమమతములఁ బ్రవర్తింపఁజేసిన వారలే.

అద్వైత మనుచో న + ద్వైత మనువిగ్రహము బరఁగుచున్నది. ద్వైతమన భేదమని యర్థము. భేదమన్నచో సజాతీయమును, విజాతీయమును స్వగతము నని మూఁడువిధములు. ఇట్టి మూఁడువిధములగు భేదములలో నెట్టిభేదముతోఁ గూడుకొనని స్వరూపముతో నొప్పు పదార్థవిశేషమును జగత్కారణముగా

బ్రతిపాదించుమతమని యదైవతత్వముచే సువ్యక్తమగునర్థము. అట్టిపదార్థమును వేదాంతము లనుపేరఁబఱచు నుపనిషత్తులు బ్రహ్మమని యుపదేశించుచున్నవనియు నట్టి బ్రహ్మము విజ్ఞానానందస్వరూప మనియు ముల్లోకములకును బోధింప శ్రీ కృష్ణదైవపాయన వేదవ్యాసభగవానులు వేదాంతమీమాంస యనియు బ్రహ్మసూక్తిము లనియు వ్యవహరింపఁబడుచు న్న “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అను సూక్తిమాదిగాఁ గలిగి నట్టియు “అనావృత్తి శ్చ భావనావృత్తి శ్చ భ్లాత్” అను సూత్ర మంతముగాఁ గలిగినట్టియు సూత్రనిచయమును రచియించిరి. ఈ గ్రంథరాజమును శ్రీకృష్ణదైవపాయన వేదవ్యాసభగవానులు లోకముల కనుగ్రహించుటకుఁ బూర్వమీ భారతిభూమియందు వైదికము లనియు ననైదికము లనియు రెండువిధములగు తంత్రములు వెలువడియున్నవనియు, నందు నైదికతంత్రములు వైశేషికము, న్యాయము, సాంఖ్యము, యోగము, పూర్వమీమాంస, యను సుప్రసిద్ధనామములతో నలరారుచున్నవి. అనైదికతంత్రములన్న నోచార్యాకష్టాద్ధజైనాది తంత్రము లనియు నిగ్దేశింపఁబడుచున్నవి. ఆయాయితంత్రములచేఁ దెలియనచ్చెడి విశేషము లన్నియు సర్వవిధముల నిరసింపఁబడి యుపనిషద్ధర్మము శ్రీకృష్ణదైవపాయనలచేఁ బుష్కలముగ నిరసింపఁబడుటవలన నీ కృష్ణదైవపాయనదర్శనము చే సువ్యక్తమగు తత్త్వ మాయాయితంత్రములకంటె నత్యంతవిరుద్ధమగు సర్థముచే బోధింపఁబడుచుండుటంజేసి యా సాంఖ్యాదితంత్రముల నాశ్రయించినవారీ కృష్ణదైవపాయనదర్శనము నదైవతదర్శనమనియు,

నువనిషద్దర్శన మనియు, వేదాంతదర్శన మనియుఁ బేర్చొనుచుఁ
దేమతమమతగ్రంథములయందు గ్రహించుచున్నారు. దానం
జేసి యీ బ్రహ్మసూత్రము లుపనిషద్ధర్మ మద్వైతమని బోధిం
చుటకు ననుగ్రహింపఁబడిన పవిత్రగ్రంథమని వైదికధర్మాను
యాయులందఱచే నంగీకరింపఁబడుచున్నది. ఈకృష్ణద్వైపాయన
దర్శనమును బూర్వపక్షకోటియందు గ్రహించుతింత్రవాదు
లందఱు సర్వసామాన్యముగ ద్వైతవాదు లను నామముచే
వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు. ద్వైతమన భేదమని యర్థ మిది
పఱలో నిర్వచింపఁబడెనుగాదా! దైతు లన భేదవాదులని
యర్థము. దానింబట్టి, ద్వైతమన భేదవాదము- అనఁగా నద్వై
తమునకు భిన్నమగువాద మని యర్థము. అంతియే కాని,
ద్వైత మనునామ మొకమతపితృషమునకుఁ బ్రత్యేకనామ
ముగా నలరారుటకుఁ దగుయోగ్యతను గల్గియుండలేదు. దానం
జేసి, ద్వైత మని యొకమతమును బ్రత్యేకముగా నూహిం
చుటకుఁగాని నిరూపించుటకుగాని చెప్పుకొనుటకుఁగాని సమం
జస మొంతమాత్రమునుగాదు. ఏలయన, భేదవాదము లన్నియు
నన ద్వైతము లన్నియు నొక్కతీరున నెందును దెలియరావు.

ఇక వైశేషికాదితంత్రముల నాశ్రయించినవార
లన్ననో తమతమద్వైతవాదములను దమయుక్తి నై పుణ్య
మున కనుగుణముగ వ్యవస్థ చేసికొని స్వతంత్రతంత్రములను
వాశ్రయించుచున్నారు. దానింబట్టి, యాయాద్వైతములకు
వైశేషికమని, న్యాయమని, సాంఖ్యమని, యోగమని, మీ
మాంస యనియుఁ జాగ్వాకము, బౌద్ధము, జై నము, క్రైస్తవము

మహమ్మదీయమునని పలువిధములఁ బరఁగుచున్నది. కాని, ప్రత్యేకము ద్వైత మను నొకమత మెచ్చటను జెప్పఁబడుట యనుచితమే యగుచున్నది.

అందుచేఁ గాఁబోలు, ఇదివరకు మధ్వసంప్రదాయమువారందరును దమమతమును 'ద్వైతము ద్వైతి'మని చెప్పుకొనుచుండ నానామమును ద్రోసిపుచ్చి వైదికవైష్ణవము, ఆస్తికవైదికము, వైదికమునని క్రొత్తపరుపు లిడ మొనరిడిరి.

తీర్థులవారిస్థానమునుబట్టి తీర్థులవారు మధ్వరాయసంప్రదాయమువారనియు నట్టియభిమానముచేసినే యద్వైతమును దూషించుచున్నారనియు సర్వవిధముల సువ్యక్తిము. కావున, తీర్థులవారిగురుమతమగు మధ్వరాయమత మెట్టిద్వైతిమని యొకింత విమర్శింతుమా.

మధ్వరాయలు స్వతంత్రముగఁ దమమతమును లోకమునకు వెల్లడిచేయఁ బదిప్రకరణములను రచించియున్నట్లు నువిదితమే కదా! అయ్యవి యెవ్వి యన—1 ప్రమాణలక్షణము, 2 కథాలక్షణము, 3 ఉపాధిఖండనము, 4 మాయావాసఖండనము, 5 ప్రపంచమిథ్యాత్వానుమానఖండనము, 6 తత్త్వసంఖ్యానము, 7 తత్త్వవివేకము, 8 తత్త్వోద్యోతము, 9 కర్మనిర్ణయము, 10 విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయము.

ఈపదిప్రకరణములనరణిఁ జూడ నీమధ్వద్వైతి తత్త్వము సువ్యక్తమగును. ఈ పదిప్రకరణముల నామూలాగ్రముగ నొకింతశ్రద్ధతోఁ దిలకించిన నిందు మధ్వరాయలయొక్క ద్వైత

నిరూపణ మటుండ, మధ్వరాయలచే నద్వైతమతముగాఁ దేలిసికొనఁబడిన విశేషమెద్దియో యొకతీరున నిరసింపఁబడెనని లోకమును భ్రమింపఁజేయఁ జిత్తించినచిత్రలేఖన మని ప్రాజ్ఞులు సుకరముగ గ్రహింపఁగలరు. మధ్వరాయలు గ్రహించినయద్వైతమంతయు నొక్కయర్థశ్లోకములో నిమిడి యున్నది. అదెద్దియన—

“బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా జీవో బ్రహ్మైవ నాఽపరః” అని.

ఈ యర్థశ్లోకముతోఁ బాటు నైష్కర్మ్యమును నొక మాట యద్వైతములు పరిబలముగ వాడుదు రనికూడఁ దేలిసి యున్నట్లు స్పష్టముగఁ దెలియుచున్నది. ఈ యర్థశ్లోకము నందు మొదటఁ దెలియవచ్చెడి ‘బ్రహ్మ సత్యమ్’ అనునాల్ల క్షరములతోఁ గూడిన రెండుపదములనుమాత్రము సర్వ విధముల నిరీక్షింపఁజాలక యుపేక్షించి ‘జగన్మిథ్యా, జీవో బ్రహ్మైవ నాఽపరః, నైష్కర్మ్యమ్’ అను వాక్యములను మాత్రమే యద్వైతముగ గ్రహించి యావాక్యములో నొక్కొక్కదాని నెద్దియో యొకతీరున నిరసించి యొక్కొక్కతత్త్వము నుపదేశించుచున్నట్లు ప్రకరణములఁ జిత్తించియున్నారు. ఎట్లన?

1. జగత్తు మిథ్య యని చెప్పబడుచున్నది. అది యుక్తము గాదు. కనుక జగత్తు సత్యము.

2. జీవేశ్వరుల కభేదము చెప్పఁబడుచున్నది. అది యుక్తముగాదు. కావున జీవేశ్వరులకు భేదమునే గ్రహింప వలయును.

3. నైష్కర్మ్యము బోధింపబడుచున్నది. అయ్యది యుక్తముకాదు. కావునఁ గర్మ చేయవలయును.

4. బ్రహ్మము బోధింపబడుచున్నది. కావున నందఱును విష్ణువునే సేవింపవలయును.

ఇయ్యదియే మధ్వరాయలద్వైతము. ఇద్దానినే రాయల వారి శిష్యులగు తీర్థలవారు విష్ణుదాసాచార్యరూపమును దాల్చి సంయమనీపురం హైకోర్టు ప్లేయింటులో నాలవవిషయమున వైదికమతతత్త్వములని యుపక్రమింపఁబడిన a, b, c, d అను నాల్గు విషయములనుగాఁ బ్రదర్శించియున్నారు. అవెవ్వియన—

“(a) బ్రాహ్మణాదివర్ణములు, బ్రాహ్మచర్యాద్యాశ్రమములు, యజ్ఞాదికీర్తయలు, దేవతలు, వేదములు, గంగాదితీర్థములు, స్వర్గాదిలోకములు, ఈలోకము ఇవి మొదలైన సమస్త జగత్తు నిజమైనది.

(b) విష్ణువు: సర్వోత్తముడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వకర్త, అనంతకళ్యాణగుణపూర్ణుడు.

(c) పరమాత్మ: జీవునికంటె (వేరైనవాడు) భిన్నుడు.

(d) పరమాత్మ: సర్వోత్తముడు, సర్వకర్త. జీవుని కంటె భిన్నుడను జ్ఞానమే మోక్షసాధనము.”

మధ్వరాయలచేఁ బ్రదర్శింపఁబడినవిషయములుగాని, తీర్థలవారిచేఁ బ్రదర్శింపఁబడినవిషయములుగాని వారికిని, గారిదానవర్ణమునకును ద్వైతముగాఁ దోచినను, శ్రీకృష్ణ

ద్వైపాయన వేద వ్యాసమహర్షి ప్రణీతమగు వేదాంతదర్శనమం
దీవిషయ మించు కేనియు స్మరింపఁబడకపోవుటచేతను శ్రీకృష్ణ
భగవానులచే నుపదేశింపఁబడిన భగవద్గీతయందుఁగూడ
నించు కేనియు స్మరింపఁబడకపోవుటచేతను నియ్యవి యత్యం
తము ప్రస్థానత్రయవిరుద్ధము లగుటంజేసి వీరిద్వైతమును
వైదికవైష్ణవ మనికాని ఆస్తికవైదిక మనికాని వైదికమనికాని
యనుట కెంతమాత్రమును వీలులేదు. ఇంక నేమనవలయును ?

ఇతి నారాయణస్మృతిః

BOOK POST

Reg. No. M.

Annual Subscription Re. 1—8—0

ప్రతి వత్సరమున.

To

*From The Editor, Vaidika Dharma Samvardhani,
Sree Sadanam, GUNTUR.*

శ్రీః

వైదిక ధర్మ సంవర్ధని.

సంపుటము 1]

ఫిబ్రవరి, 1935

[సంచిక 2

శ్రీః.

—♦ శృంగేరి శ్రీవిరూపాక్ష శ్రీవిద్యాశంకరం భజే ♦—

నారాయణసమారంభం విద్యాశంకరమధ్యమామ్ |
కల్యాణానందపర్యంతం వందే గురుపరంపరామ్ ||

మ ధ్వ మ త భ ం జ ని

ఉపన్యాస సారావళి.

శృంగేరి శ్రీవిరూపాక్ష శ్రీవిద్యాశంకరపదమాఽఽ
వేశప్రకాశితజగద్గురు శ్రీకల్యాణానందభారతీమాంతాచార్య
స్వామిపాదులవారు ఉత్తరాదిమతస్థులగు శ్రీసత్యధ్యానతీర్థుల
వారిచే రచింపఁబడి, న. కృష్ణాచార్యులచే నాంధ్రీకరింపఁబడి
మధ్యసిద్ధాంతాభివృద్ధికారినీ సభవారిచే బ్రకటింపఁబడిన “సంయ
మనీపురం హైకోర్టు, సివిల్ కేసు” వై ఖండనముఁ గావించి,
యందుఁ దీర్థులవారిచే వ్రాయఁబడిన విషయము లన్నియు

సత్యేతర ప్రసంగములని నిరూపించుచు నొక బహిరంగ శ్రీముఖ పత్రికను దీర్ఘలవారికి తే 25-11-34 న పంపించియున్నాడు. అందు జగద్గురు శ్రీకల్యాణానందభారతీమాంతాచార్యస్వామి పాదులవారు తీర్థలవారి నుద్దేశించి ప్రతిజ్ఞాపూర్వకముగఁ జేసిన యధిక్షేపసంగ్రహము :

“మితమును, మీ వ్యాతల నీదిగువఁ జెప్పఁబడిన విధమున నధిక్షేపించుచున్నారము. కావున మీయొక్క మతమును నిలువఁజెట్టుకొను బాధ్యతను వహించి మీరు యథోచితవిధమునఁ బణనిర్ణయపురస్సరముగ నీ శ్రీముఖము నందుకొనిన వదునైదుదినములలో సెనిద్ధులు కాఁగల రని నమ్ముచున్నారము.”

“తీర్థలవారిమతమును మే మధిక్షేపించుచున్నారము. కావునఁ దీర్థలవారిం దుదాహరించిన తమమతము నిం దుదాహరించిన ప్రమాణములమూలమున రుజువుచేసి లోకమును మెప్పింపవలయును. లేనిచో వీరిమతము లోకమునకు దూరమగును.”

“తీర్థలవారి నుద్దేశించి శ్రీవిద్యాశంకరభగవత్పాదాచార్యానుగ్రహమున నీదిగువ ప్రతిజ్ఞను జేయుచున్నారము. ప్రతిజ్ఞాస్వరూప మెట్టి దనిన—

1. తీర్థలవారిచే స్వీయమతతత్త్వములుగ నెన్నఁబడిన—

“(2) బ్రాహ్మణాదివర్ణములు, బ్రాహ్మచర్యాద్యాశ్రమములు, యజ్ఞాదికీర్తయలు, దేవతలు, వేదములు, గంగాదితీర్థ

ములు, స్వర్గాదిపరలోకములు, ఈలోకము, ఇవి మొదలైన
ఫలమస్త జగత్తు నిజమైనది.

(b) విష్ణువు సర్వోత్తముడు, సర్వకర్త, సర్వజ్ఞుడు,
అనంతకళ్యాణగుణపూర్ణుడు.

(c) పరమాత్మ, జీవునికంటె (వేరైనవాడు) భిన్నుడు.

(d) పరమాత్మ, సర్వోత్తముడు, సర్వకర్త, జీవునికంటె
భిన్నుడనుజ్ఞానమే మోక్షసాధనము.'

అను సినాల్గుతత్వములు స్వకపోలకల్పితములును నిర-
ర్థకములును నిష్ప్రమాణకములును నగుటంజేసి శశవిషాణ-
తుల్యంబులు కావున సర్వథా హేయంబులు.

2. వేదములు, వేదార్థనిర్ణాయకము లగు బ్రహ్మసూ-
త్రములు, భగవద్గీతయు, బైవిషయముల సంతమాత్రము
బోధించియుండలేదు. ఇంతియకాదు; మతప్రవర్తకులుగాఁ
బడిగిన రామానుజ మధ్వరాయ శ్రీకంఠ యామున యా-
దవప్రకాశ భాస్కరాదులలో నెవ్వరునుగూడ నీతీర్థలవారి
యొక్క పై నిరూపించబడిన మతమును దమగ్రంథముల
యందుఁ జెప్పియుండలేదు. కావున నీతీర్థలవారిమతము వైది-
కమునుగాదు; అనాదికాలమునుండియును రాలేదు. ప్రకృతము
ననీమతము విష్ణుదాసాచార్యరూపమును ధరించిన తీర్థలవారి
ధ్యానమాత్రముచే బయలు వెడలిన పెడమతమే యగుచున్నది.
కావున నిపుడే యీమతముయొక్క యుత్పత్తి యని తప్పక

యంగీకరింపవలయును. కావున నియ్యది ప్రాచీనమత మంత మాత్రము గాదు.

3. పైతత్వము సర్వవిధములఁ గ్రైస్తవ మహమ్మదీయ మతతత్వములతోఁ దుల్య మగుటంజేసి యీ దీర్ఘల వారిమతము ప్రచ్ఛన్న మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మను నామ ముచేఁ గొనియాడఁబడుటకుఁ దగుయోగ్యతను గల్గియున్నది.

4. కావునఁ దీర్ఘలవారిమతము వైదికవైష్ణవ మని కాని, యాస్తికవైదికమని కాని, వైదికమని కాని చెప్పట కంతమాత్రము వీలులేదు.

ఇట్టియధిక్షేపములను సర్వవిధముల నిర్వహించుటకుఁ గాను యథోచితమగు సభాస్థలినిఁ దీర్ఘలవారి కభిమతమగు పరిమమును నిర్ణయించినచో మేము సర్వవిధముల సంసిద్ధులుగ నున్నారము.

కావునఁ దీర్ఘలవారు మా యధిక్షేపములనుండి స్వమత మును రక్షించుకొన నచిరకాలములో సంసిద్ధులయ్యెదరని తలంచుచున్నారము. అట్టిసంసిద్ధిని దీర్ఘలవారి శ్రీముఖము నందుకొనిన పద్మనాభునిమములలో యథోచితవిధినిఁ జెలియఁబరచి యందులకుఁ దగుప్రయత్నమునకు వెనుదీయరని నమ్ముచున్నాము.”

ఇట్టిప్రతిజ్ఞతోఁ గూడిన తే 26-11-34 నఁ గల బహిరంగ శ్రీముఖపత్రికను దీర్ఘలవారికిఁ బంప నందులకుఁ దీర్ఘలవారు తమ దివాన్ పాండురంగి జయచార్యులుగారిచే 4-12-34 వ తేదీని వ్రాయించిన ప్రత్యుత్తరవిశేషము:

“తమకోరిక నసునరించి వేదాంతవిచారణ “సివిల్ కేసు” పుస్తకములలో నిరూపించిన ప్రకారముగా నద్వైత మతము అవైదికము, ప్రస్థానత్రయముచే సిద్ధించునది కాదు; ప్రత్యుత, ప్రస్థానత్రయవిరుద్ధము అనునది సభయందు స్థాపించుటకు మా శ్రీస్వాములవారు సంసిద్ధులై యున్నారు. అవిషయమై తిరుపతిసమీపమున చిరుతానూరులో 20-12-34 తేదీ మొదలుకొని వాదము ముగియునంతవరకు సభ జరుపుటకు నిశ్చయింపబడినది.” అని యున్నది.

పిమ్మట వైదికధర్మసంవర్ధనసభవారు 7-12-34 వ తేదీని వ్రాసి పంపించిన బహిరంగలేఖ విశేషములు:

“సకలమతావతంసముగఁ బరిగణింపఁబడుచున్నయద్వైత మత మవైదిక మని, యద్వైతప్రవర్తకుల నిందాపురస్సరముగఁ జేయఁబడుచున్న దూషణమును స్వమతస్థాపనాపురస్సరముగ స్థిరపరచుకొనవలయు శాధ్యత శ్రీమత్సత్యభావ తీర్థులవారియందే సర్వవిధముల నున్నది. అట్టి వాదమునఁ బాల్గొనుటకు జగద్గురు శ్రీ కల్యాణానందభారతీమాంతాచార్య స్వామిపాదులవా రెల్లప్పుడును సంసిద్ధులే.

“మీరు తెలియఁజేసినప్రత్యుత్తరమునుబట్టి యద్వైత దూషణమే యీ సభయొక్క ముఖ్యద్దేశముగాఁ గన్పట్టుచున్నది. కాని యీ సభ తీర్థులవారిస్వమతస్థాపనకొఱకు దే శింపఁబడినట్లు లేదు. అంతియకాదు; సభానియమములను గాని, తత్త్వనిశ్చయకారుల నెన్నుకొనుమార్గమునుగాని మీరు తెలియఁజేసియుండ లేదు.

“కావునఁ దీర్థలవారియభిమతమున నద్వైత మెద్దియో యయ్యది స్పష్టముగ నిరూపించి, యయ్యదిత్రస్థానత్రయవిరుద్ధ మెట్లగునో యద్దానిని ముందుగా నిరూపింపవలయును.

“అంతియకాదు; తీర్థలవారు సంయమనీపురం హైకోర్టు పైంటులో విష్ణుదాసముఖమున వెలిఁబుచ్చిన ద్వైతమతము ప్రస్తావనయనమ్మతమని సిద్ధాంతము చేయవలయును.

“ఇట్లీరెండుకార్యములను దీర్థలవారు చేయఁదలఁచినచోఁ దీర్థలవారు నిర్ణయించినపణమునే యంగీకరించి సభ యందుఁ దీర్థలవారి నెదుర్కొనుటకు జగద్గురు శ్రీకల్యాణానంద భారతీమాంతాచార్యస్వామిపాదులవారి కెట్టి యభ్యంతరమునుగూడ లేదు.” అని యున్నవి.

పై బహిరంగలేఖకు 14-12-1934 తేదీగల పాండురంగి జయాచార్యులుగారి ప్రత్యుత్తరవిశేషము:

“శ్రీ మధ్వాచార్యులవారిగ్రంథముల ననుసరించి విష్ణుదాసాచార్యులు చెప్పిన ద్వైతమతమే వైదిక మనియు, వేదాంతవిచారణ సివిల్ కేసు పుస్తకములలో సవిస్తరముగను సశాస్త్రీయముగను నిరూపింపబడియేయున్నది.

కనుక తిరిగియు దానినే సమర్థించుకొను బాధ్యత ప్రభుత్వమున నేవిధముగను మా శ్రీస్వాములవారియం దుండజాలదు. అద్దానిని ‘సత్యేతరప్రసంగములు’ అని పూర్వపక్షులు సభాముఖమునందు శాస్త్రీయముగా ఖండించినచో నక్కడు మా తోమే తమ పుస్తకములోని విషయములను సమర్థించుకొను

జాధ్యత మా శ్రీస్వాములవారియం దుండును. అట్టి నిర్వహణమునకు మా శ్రీస్వాములవారెప్పటికప్పుడే యెచ్చటనైనను సంసిద్ధులుగ నుండురు.

ప్రస్థాన త్రియాధారముచేత చిప్పడగినభారము శ్రీకల్యాణానందభారతీస్వాములవారి కేర్పడినది గనుక ఆవిషయమునం దుభయసమ్మతులైన మధ్యస్థులను, దత్తనిర్ణయకారులను, మరియు సభాకాలమును, దేశమును, బణమున ఈ యావత్తును శ్రీకల్యాణానందభారతీస్వాములే యేర్పరుకవలసినదిగా నున్నది.

పైచెప్పినప్రకారము వ్యవస్థ చేయక యథాపూర్వముగనే పత్రికా లేఖనలతో కాలయాపనము చేయనంచినచో నిక మే మిట్టిప్రతిలేఖలకై కాలమును వ్యయపరచము." అని.

పై బహిరంగప్రత్యుత్తరమునకు నైదికధర్మసంవర్ధనీ సభవారు 20-12-34 తేదీని వ్రాయించి పంపించిన బహిరంగ ప్రత్యుత్తరముయొక్క యుపసంహార మిట్లున్నది:

“అయినను ఉభయసమ్మతులైన మధ్యవర్తులను దత్త నిర్ణయకారులను, మరియు సభాకాలమును, దేశమును, బణమును మా శ్రీస్వామిపాదులవారినే యేర్పాటుచేయవలయునని మీరు కోరియున్నారు. కావునఁ దదనుసారముగ గుంటూరుపట్టణమును సభాస్థలిగ నిర్ణయించి విష్ణుదాసమతమును సప్రమాణముగ శ్రీసత్యధ్యానతీర్థులవారు స్థాపించుటకు శ్రీకల్యాణానందభారతీమాంతాచార్యస్వామిపాదులవారాహ్వానము చేయుచున్నారు. ఇందులకు మీ రంగీకరించిన

యెడల నితరవిషయము లేర్పాటుచేయఁబడును. మీప్రత్యుత్తర మందలి యితరవిషయములు తిరిగి ప్రస్తావయోగ్యములుగాఁ గన్పడకపోవుటచే నవ్యానిని మేము విచారింపఁదలంచలేదు.

దీనికి మీరు సదుత్తర మీయక వత్తికా లేఖనముతోఁ గాలక్షేపము చేయఁదలంచినచో మేముకూడ నిఁకమీఁద ప్రత్యుత్తర మీయఁదలంచలేదు. విష్ణుదాసమతమును స్థాపించుకొనుటకు మీరు సంసిద్ధులు కారనియు మేము నిశ్చయింప గలము.” అని.

పై బహిరంగప్రత్యుత్తరమునకు నట్టిప్రత్యుత్తరము నీయక యుత్తరాదిమతస్థు లగు శ్రీసత్యధ్యానతీర్థులవారు సర్వ విధముల పుష్కలమగు మానముద్రీను ధరించియున్నారు.

దానంజేసి, తీర్థులవారు తమ దగు విష్ణుదాసమతమును సమర్థించుకొనుటకు నించుకేనియుఁ దలపెట్టలేదని సర్వజన విదిత మగుచున్నది. కాని యంతటితో నుపేక్షించుట యుచితము కాదని యెంచి జగద్గురు శ్రీకల్యాణానందభారతీమాంతాచార్యస్వామిపాదులవారు లోకసంగ్రహమునకై తే 15-1-35 యెడలు తే 31-2-35వఱకు వైదికధర్మప్రదర్శన పురస్కరముగ మధ్యమతఖండనము శ్రుతియుక్త్యనుభవములచే ఖండించుచు మహోపన్యాసములఁ గావించియున్నారు. అట్టిమహోపన్యాసములయొక్కసార మీదిగువఁ బొందుపఱచుచున్నా రము.

౧౧.

1. ఉపన్యాసము....1. బ్రహ్మసూత్రములు.

వేదములయొక్క యర్థనిర్ణయము వేదాంతములయందుఁ బ్రదర్శింపఁబడియున్నది. వేదాంతముల యర్థనిర్ణయమునకై బ్రహ్మసూత్రములు శ్రీకృష్ణదైవపాయన వేదవ్యాసభగవానులచే రచింపఁబడినవి. కావున నీ బ్రహ్మసూత్రములకు వేదాంతమీమాంస యని శిష్టవ్యవహారము. దానంజేసి, యీ సూత్రములకు మూలము వేదాంతము లనెడిపేరుతో నలరారు నుపనిషత్తులు. అందు ముఖ్యముగ ఈశ, కేన, కఠ, పశ్చి, ముండ, మాండూక్య, తైత్తిరీయ, ఐతరేయ, ఛాందోగ్య, బృహదారణ్యకము లనెడి పది యుపనిషత్తులు ప్రధానముగఁ జేకొనఁబడి యీసూత్రములు రచింపఁబడియున్నవి. కావున నీ సూత్రములచే వేదాంతవాక్యములే యుదాహరింపఁబడి యర్థము నిర్ణయింపఁబడవలెనని శిష్టసమ్మతి.

ఇక మధ్వ యన్ననో “తదర్థనిర్ణయాయ బ్రహ్మసూత్రాణి చకార” వేదార్థమును నిర్ణయించుటకు వేదవ్యాసభగవాను లీ బ్రహ్మసూత్రములను రచించె ననియు నిర్వచించి యున్నారు. కాని సూత్రార్థమును బ్రతిపాదించుటలో నసంబద్ధము లగుశ్రుతివాక్యములను సామాన్యముగను, పురాణవాక్యములను మొండుగను నుదాహరించి యపార్థకల్పనమును జేసియున్నారు.

బ్రహ్మసూత్రమునందు మొదటియైదధికరణములచే నిర్వచింపఁబడిన విషయమే యుత్తరగ్రంథమంతటిచేతను నిరూ

పింపఁబడుచున్న దని మధ్యయాశయము. కావున నీయైదధి కరణములవిమర్శచే దత్త్వము సువ్యక్త మగును. .

2. ఉపన్యాసము.....2. జిజ్ఞాసాధికరణము.

“అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అను సూత్రమునకుఁ దైత్తిరీయోపనిషదంతర్గత మగు భృగువల్లియందలి “తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞానస్వ” అను ననువాదములతోఁ గూడిన ‘తద్వి జిజ్ఞానస్వ, తద్రుప్త్య’ అనువాక్యము విషయవాక్యము. “బ్రహ్మ దాహ్నోతి పరం” “బ్రహ్మవి ద్భృహ్మైవ భవతి” “బ్రహ్మ వేద బ్రహ్మైవ భవతి” అను శ్రుతులచే బ్రహ్మజ్ఞానము పరమ పురుషార్థసాధన మని యుపదేశింపఁబడుటవలన ముము త్సువు బ్రహ్మమును జిజ్ఞాసచేయవలయును - అనఁగా శ్రోత్రి యుఁ డగు బ్రహ్మనిష్ఠునివలన వేదాంతవాక్యములయొక్క యర్థము సుపదేశము నొందవలయునని శిష్టులయభిప్రాయము. మధ్యయన్ననో “యతో నారాయణప్రసాదమృతే న మోక్షః, న చ జ్ఞానం వినాఽత్యర్థప్రసాదః, అతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా కర్త వ్యా” అని నిర్వచించెను. అనఁగా నారాయణుని ప్రసాదము లేనిదే మోక్షము కలుగదనియు, జ్ఞానములేక యత్యర్థప్రసా దము కలుగదనియుఁ గావున బ్రహ్మజిజ్ఞాస చేయవలయు నని భావము.

ఇంతియకాదు; “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ” అనఁగా బ్రహ్మశబ్దము విష్ణుపరమే. ఏలనన—“యమంతస్సముద్రే కవ యో వయన్తి, యేదక్షరే పరమే పృజాః, యతః పృనూతా జగతః ప్రనూతీ, తోయేన జీవాన్వ్యసనర్జ భూమ్యామ్” ఇత్యు

క్వా “తదేవ ర్తం తదు సత్యమాహు స్తదేవ సత్యం పరమం కపి
‘నా’ మితిహి శ్రుతిః, తన్నోవిష్ణు రితివచనాద్విష్ణురేవహి తత్తో
చ్యతే” అని యొకశ్రుతి నుదాహరించియున్నారు. ఇయ్యది
యసంబద్ధము నప్రకృతప్రశంసయును. ఏలయన, ‘జన్మాద్యస్య
యతః’ అను రెండవసూత్రముచే సూత్రకారులే జన్మాద్యమని
యీ సూత్రముచేఁ బ్రతిజ్ఞచేయఁబడిన బ్రహ్మలక్షణమును
బ్రతిపాదించుచుండ విచట బ్రహ్మకల్పము విష్ణుబోధకమని
చెప్పట సాహస్యమగు నపార్థకల్పనము.

కి. ఉపన్యాసము.....కి. జన్మాద్యనికరణము.

“జన్మాద్యస్య,యతః” అను సూత్రమునందు ‘తత్’,
బ్రహ్మ’ అను పదముల నధ్యాహరముచేసినచో నీ సూత్రము
బ్రహ్మముయొక్క లక్షణప్రమాణములను బోధించుచున్నదని
శిష్టసంమతి. ఈ సూత్రముచే సూచింపఁబడిన విషయవాక్య
మన్నో “ఆనందాద్ధ్వేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే, ఆనం
దేన జాతాని జీవంతి, ఆనందం ప్రాయంత్యభిసంవిశంతి” అను
నిర్ణయవాక్య మంతముగాఁ గల్గి “యతో వా ఇమాని భూ
తాని జాయంతే, యేన జాతాని జీవంతి, యత్ప్రియన్త్యభిసం
విశంతి తద్విజ్ఞానస్య, తద్బ్రహ్మ” అనునుపదేశవాక్య ముప
కరమవాక్యముగాఁగల్గిన పైభృగువల్లియందలి ప్రకరణమంత
యు నని శిష్టసంమతి.

మధ్వయన్నో “ఉత్పత్తిస్థితిసంహారానియతిజ్ఞానమా
వృత్తిః! బుధమోక్షేచ పురుషాద్యస్మాత్సహారేకరాట్” అను
స్కాందవచనమును బ్రధానముగా గ్రహించి “యతో వా

ఇమాని...తద్భ్రహ్మేతి" అను వాక్యమునుమాత్రమే గౌణముగ విషయవాక్యముగా నుదాహరించియున్నాడు.

4. ఉపన్యాసము.....4. భృగువల్లి.

పై రెండుసూత్రములును బ్రహ్మసూత్రములలో సగ్గిగణ్యములై బ్రహ్మసూత్రార్థమునంతను సూచించుచున్నవి. ఇట్టిరెండుసూత్రములును భృగువల్లి యనెడితైత్తిరీయోపనిషత్ప్రకరణమే యాధారముగాఁ గల్గి స్మరింపఁబడుటంజేసి యీ భృగువల్ల్యర్థమే సకలవేదాంతసారభూతమనియుఁ దదనుగుణముగనే సకలవేదవేదాంతములయొక్క యర్థమును గ్రహింపవలయు ననియు నద్దానికి విరుద్ధమగు సర్థమును సర్వవిధములఁ ద్రోసిపుచ్చవలయుననియు శ్రీకృష్ణద్వైపాయనవేదవ్యాసభగవానులయాశయమని శిష్టసమ్మతి.

ఇఁక మధ్యయభిప్రాయమన్ననో పైస్కాందపురాణాంతర్గతశ్లోకముచే సకలవేదవేదాంతములును దుడువవలయునని.

5. ఉపన్యాసము...5. శాస్త్రయోనిత్వాధికరణము.
“శాస్త్రయోనిత్వాత్” అను ఈ సూత్రము తంత్రముచే నుచ్చరింపఁబడుటంజేసి యీసూత్రమునకు బ్రహ్మలక్షణవరముగను బ్రహ్మప్రమాణవరముగను రెండువిధములగు వ్యుత్పత్తిభేదముచే సర్థమును గ్రహించుట శిష్టసమ్మతి.

లక్షణవరముగ సూత్రార్థమును గ్రహించినచో బృహదారణ్యకమునందలి మైత్రేయీబ్రాహ్మణ మీసూత్రము

నకు విషయ మగుచున్నది. ఇంతియకాదు; మైత్రీయాబ్రాహ్మణమునందు నాత్మకు లక్షణముగాఁ జెప్పఁబడిన శాస్త్ర యోనిత్వముఁగూడ బ్రహ్మమునకుఁగూడ లక్షణముగా సూత్ర కారులచే స్మరింపఁబడుటంజేసి బ్రహ్మాత్మల కై క్యము-అనఁగా నభేదము సూత్రకారులయొక్క పరమాశయ మని సువ్యక్త మగుచున్నది.

ఇఁక బ్రహ్మణపరముగ నీ సూత్రమునకు నర్థమును గ్రహించునపుడు “తం త్వైవనిషదం పురుషం పృచ్ఛామి” అను శాకల్యబ్రాహ్మణము విషయవాక్యమగుచున్నది. ఈబ్రాహ్మ సూత్రములచే జిజ్ఞాస్య మని ప్రతిజ్ఞ చేయఁబడిన బ్రహ్మముప నిషదేకవేద్య మన వేదాంతైకవేద్య మని తెలియవచ్చుటం జేసి యుపనిషదితరవాక్యములు బ్రహ్మమునుగూర్చి విచారణీయములు కావని తెలియవచ్చుచున్నది.

ఇఁక మధ్వయన్ననో లక్షణపరమగు వ్యుత్పత్తిని దోసి పుచ్చి “శాస్త్రం—యోనిః = ప్రమాణమస్యేతి= శాస్త్ర యోనిః” అని ప్రమాణపరముగమాత్రమే యర్థమును గ్రహించి స్వాభిమతమగు శాస్త్రమును—

“ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రీకం,
మూలరామాయణం చైవ శాస్త్రమి త్యభిధీయతే.

యచ్ఛానుకూలమేతస్య తచ్చశాస్త్రం ప్రకీర్తితమ్,

అతోఽనోగ్ గ్రంథవిస్తారోనైవశాస్త్రం కువర్తతత్.”

“సాంఖ్యం యోగః పాశుపతం వేదారణ్యకమేవచ”
త్యారభ్య వేదవంచరాత్రయో రైక్యాభిప్రాయేణ వంచ
రాత్రస్త్యైవ ప్రామాణ్యముక్తమ్” అని నిర్వచించియున్నారు.
దీనినిబట్టి వంచరాత్ర మనుగ్రంథ మొకటియే వేదార్థబోధక
మనియు, నద్దానినిమాత్రమే వరమప్రమాణముగఁ జేకొన
వలయు ననియు నిర్వచించుచున్నట్లు దెలియవచ్చుచున్నది.
వంచరాత్రమన్ననో వేదబాహ్యమగు తంత్రమని శిష్టసమ్మతి.
ఏలయన నందు విధింపఁబడిన తప్తశంఖచక్రాద్యంకనము
శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధ మగుటంజేసి యవైదికమును, సదాచారసం
పత్తికలవారలకు హేయము నని.

6. ఉపన్యాసము.....6. సమన్వయాధికరణము.

పై మూఁడుసూత్రములచే సూచింపఁబడిన యుపని
షత్ప్రకరణములవలనఁ దెలియవచ్చెడి వరమతాత్పర్యమే
సకలవేదాంతములయొక్క వరమతాత్పర్య మనియు, దానంజేసి
సకలవేదములయొక్క వరమతాత్పర్య మనియు “తత్తు సమన్వ
యాత్” అను సూత్రముచే సకలపూర్వపక్షనిరసనపురస్సర
ముగ శ్రీకృష్ణుడైపాయనవేదవ్యాసభగవానులచే మహాపు
త్రిజ్ఞ యొకటి గావింపఁబడుచున్నదని శిష్టసంమతి.

మధ్యకూడ నిట్టిశిష్టసంమతి ననుసరించియే పైమూఁ
డధికరణములయభిప్రాయమందును బ్రామాణ్యమును గలిగి
యున్నట్లు “ఉపక్రమాదితాత్పర్యలింగై స్సమ్యక్సిరూప్య
మాణే తదేవ శాస్త్రగమ్యం” అని నిర్వచించుచున్నారు. కాని
యీసూత్రమందలి తుశబ్ద మశేషపూర్వపక్షనిరాససూచక

మని నిర్వచించియుండలేదు. ఇంతియకాదు; అశేషపూర్వ శక్తిోపలక్షకముగా నలరారుచున్న యుత్తరాధికరణమగు నీక్షత్వధికరణమునకు శిష్టపరిగృహీతార్థమును దోసిపుచ్చి యపార్థమును గల్పించెను. ఇట్టి యపార్థకల్పనము సర్వ తంత్రవిరుద్ధము.

7. ఉపన్యాసము.....7. ఈక్షత్వధికరణము.

ఈ యధికరణమునందు, “ఈక్షతే ర్నాశబ్దమ్” “గాణ శ్చే న్నాత్మకబ్దాత్” “తన్నిష్ఠస్య చ మోక్షోపదేశాత్” “హేయత్వావచనాచ్చ” “స్వావ్యయాత్” అను సూత్రము లచే ఛాందోగ్యవృత్తప్రసారక మగు శ్వేతకేతూద్దాలకసం వాదముయొక్క యర్థనిర్ణయము ప్రధానమల్లనిబర్హణన్యాయ ముచే సాంఖ్యమతముయొక్క నిరసనపురస్సరముగ చేయఁ బడుచున్నది. ఈ ప్రకరణమునందు జగత్కారణముగ విన వచ్చెడి నచ్చబద్ధవాచ్యము తైత్తిరీయశ్రుతియందు వినవచ్చెడి బ్రహ్మమే యని నిర్వచింపఁబడుచున్నది. అట్టి బ్రహ్మముకంటె భిన్నముగఁ దంత్రాంతరములయందు జగత్కారణముగ వర్ణింపఁబడిన ప్రధానము మొదలుగాఁ గల కారణాంతరము లన్నియు జగత్కారణము లెంతమాత్రము గావని నిరసింపఁ బడుచున్నవి. దానంజేసి, యాగమములయందు వర్ణింపఁబడిన శివవిష్ణ్వాది కారణత్వముగూడ నిరసింపఁబడినదే యగుటంజేసి మధ్య కభిమత మగు విష్ణుకర్తృత్వముగూడఁ దోసివేయఁ బడుచున్నది. ఏలయనఁ దైత్తిరీయమున జగత్కారణముగ వర్ణింపఁబడినబ్రహ్మము నీ ఛాందోగ్యమున వర్ణింపఁబడినసత్య

దార్థమును, జగత్తునుగూర్చి యభిన్ననిమిత్తోపాదానకారణమని “ప్రకృతిశ్చ పృథివ్యాదృష్టాంతానుపరోధాత్” “అభిధ్యోవజేశాచ్చ” “సాక్షాచ్ఛోభయామ్నానాత్” “ఆత్మకృతే పరిణామాత్” “యోనిశ్చ హి గీయతే” అను నైదుసూత్రములతోఁ గూడిన సమన్వయాధ్యాయమునందలి యుపాన్త్యాధికరణముచే సూత్రాకారులే నిర్వచించియున్నారు.

ఇఁక మధ్యయన్ని నో తన యణుసూత్రార్థమునందు మొదటిపాదముయొక్క యర్థమునంతను.

“విష్ణురేవ విజిజ్ఞాస్యః సర్వకర్తాఽఽగమోదితః।

సమన్వయా దీక్షితేశ్చ పూర్ణానందోఽంతరః ఖవత్ ॥

ప్రణేతా జ్యోతిరిత్యాద్యైః ప్రసిద్ధైరన్యవస్తుభిః ।

ఉచ్యతే విష్ణురేవైకః సర్వై స్సర్వగుణత్వతః॥”

అని నిర్వచించెను.

ఇఁక “గతిసామాన్యాత్” అను సూత్రముచే సర్వవేదాంతములును, జేతనమగు బ్రహ్మమునే జగత్కారణముగ బోధించుచున్న పని సూత్రాకారు లొకమహాప్రతిజ్ఞనుగూడఁ జేసియున్నారు.

ఇఁక “శ్రుతత్వాచ్చ” అను సూత్రముచే జగత్కారణము సర్వజ్ఞ మనుటకు శాఖాంతరమందలి శ్రుతులనుగూడ సూచించియున్నారు.

ఇట్టి యేడుసూత్రములతో నొప్పు నీక్షిత్యధికరణము, ఛాందోగ్యషష్ఠప్రపాతకమునకు సర్థనిర్వచనమును జేయ సూత్ర

కారులచే నిర్దేశింపఁబడియున్న దని శిష్టసమ్మతి యుండ నట్టిశిష్ట సమ్మతిని మధ్వ యుల్లంఘించి “నను- యతోవాచోనివర్తంతే, అప్రాప్నోమనసా నహ” ‘అశబ్దమస్పర్శమరూపమవ్యయం తథాఽరసం చిత్త్యమగంధవచ్ఛయత్” “అవచసేనై న ప్రోవాచ” “యవ్యా చానభ్యుదితం యేన వాగభ్యుద్యతే, యచ్ఛ్రోత్రేణ శృణోతి యేన శ్రోత్రమిదం శ్రుత మిత్యాదే ర్న తచ్ఛబ్దగోచరం” నేత్యాహ “ఈక్షతే ర్నాశబ్దమితి” “న ఏతస్మాజ్జీవఘనా త్పరాత్పరం పురి శయం పురుషమీక్షతే, ఆత్మస్యేవాత్మానం పశ్యేత్” “విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాం కుర్వీతే” త్యాది వచనై రీక్షణీయత్వాద్వాచ్యమేవ, బౌపనిషదత్వా న్నావచనే నేక్షణమ్” అని బ్రహ్మమునకు-అన నాత్మకు, దృశ్యత్వము నీయ ధికరణము బోధించుచున్నదని తత్పరముగ నర్థముచుగావించెను.

8. ఉపన్యాసము 8 ఆత్మ దృశ్యమా ?

దేహాత్మవాదు లగు చార్వాకులలో నేకదేశులగు కొందఱుతక్కు యాత్మవాదులందఱు నాత్మయంతమాత్రము దృశ్యమని యంగీకరించియుండలేదు. ఆశ్చర్య దృశ్యమేయగుచో నాత్మయొక్క స్వరూపము ఘటపటాదులవలెఁ దెలియ వచ్చును. అట్టి విషయమున నాత్మవిషయకము లగు విప్రతిపత్తులు గలుగుట కవకాశములేదు. ఆత్మనుగూర్చి పలువిధము లగు విప్రతిపత్తులును, వాదములును సుప్రసిద్ధముగఁ దెలియవచ్చుచుండ నాత్మ దృశ్య మనుట యవివేకవిలసితము.

9. ఉపన్యాసము...9. ఛాందోగ్యవృష్టిప్రసాతకతాత్పర్యము.

ఛాందోగ్యవృష్టిప్రసాతకమునందు జగత్తారణము 'సత్' అనియు, నయ్యది 'ఏకమేవాద్వితీయ' మనియు నుపదేశింపబడి యున్నది. పిమ్మటఁ దదర్థబోధనకొఱకుఁ గొంత ప్రకరణము గడచిన వెనుక నపూర్వదృష్టాంతపూర్వకముగ "ఐతదాత్మ్యమిదం సర్వం తత్పుత్ర్యం స ఆత్మా తత్త్వ మసి శ్వేతకేతో!" అని తొమ్మిదిపర్యాయము లొకేతీరున నుపదేశము చేయబడి యున్నది. ఇట్టి యుపదేశము సదాత్మలకు నైక్యము నననభేదమును బోధించుచున్నదని శిష్టసమ్మతి. ఇట్లు జీవేశ్వరులకు వాస్తవభేదమునుదలంచునాశ్చర్యములును, దేహపాతానంతరమే పరమాత్మైక్యరూపమగు ముక్తి కలుగునని తలంచు నాడులోమియు, నిర్వికారచిన్మాత్రమగు పరమాత్మయే యీ జీవభావమునఁ దెలియవచ్చుచున్నాఁడను కాశకృతున్నిడును గూడ నీవాక్యములు జీవేశ్వరుల కభేదమునే బోధించుచున్నవని ప్రతిపాదించియున్నట్లు సూత్రకారులు వాక్యాన్వయాధికరణమున "ప్రతిజ్ఞాసిద్ధేరింగ మాశ్చర్యః" (1-4-20), "ఉత్క్రమిష్యత ఏవంభావాది త్యేడులోమిః" (1-4-21), "అవస్థితేతి కాశకృత్స్నిః" (1-4-22) అని స్మరించియే యున్నారు. అభిప్రాయభేద మెటులున్నను వాక్యార్థముమాత్రమభేదమే యని నిర్వచింపఁబడినట్లు సుస్పష్టమే యగుచున్నది.

ఇంతియకాదు; మధ్యకూడ నీ తత్త్వమస్యాదివాక్యము లభేదబోధకములే యని యానందమయాధికరణమున "భేద వ్యవదేశాచ్చ" అను సూత్రవృత్తియందు "తేయే శతం

ప్రజాపతే రానందాః, అదృశ్యేన నాత్మ్యేన నిరుక్తేన ల యనేన భయం ప్రతిష్ఠాం విందతే, అథ సోఽభయం గతో భవతి సయశ్చాయం పురుష” ఇత్యాదిభేదవ్యవధేశాత్ | సచ తత్త్వమస్యహం బ్రహ్మస్మి త్యాది శ్రుతివిరోధః | నామాని సర్వాణి యమావిశంతీతి తత్తచ్చబ్రహ్మత్యోక్తేః” అని నిర్వచించి తన కభిమతమగు భేదమును బ్రకారాంతరమున సాధింపజూచెను. ఇంతమాత్రముతో విరమించిన యుక్తమే; కాని యింతటితో నాగక స్వకీయమగు దశప్రకరణములలో దశమ ప్రకరణమగు విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమున—

“సచాభేదే కశ్చిదాగమః! సంతి చ భేదే సర్వాగమాః తథాహ్యతత్త్వమసీతి నవకృత్వోపదేశ సుదృష్టాంతకః! సచాయ మభేదోపదేశకః!”

అని యీ శ్రుతియందు “అతత్త్వమసి” అని వినఁబడుచున్న ట్లొకయపార్థమును గల్పించెను. ఇయ్యది స్వవచన వ్యాఘాతదోషములలో నగ్రగణ్యము.

10. ఉపన్యాసము... 10. ఉత్తరగ్రంథతాత్పర్యము.

ఇట్టి యై దధికరణములయర్థమును నిర్ణయించి మధ్య “తమేవ సమన్వయం ప్రకటయ త్యానందమయోఽభ్యాసా దిత్యాదినా సమస్తే నాధ్యాయేన ప్రాయేణ” అని యుత్తర గ్రంథతాత్పర్యమును నిర్వచించెను. ఇట్టియభిప్రాయము శిష్టసమ్మత మగు నభిప్రాయమైనను మధ్యతాత్పర్యము మాత్రము శిష్టసమ్మతముగాదు. ఏలయన, పూర్వగ్రంథముచే స శేష వేదాంతములును బ్రహ్మమునందు సమన్వయము

చేయఁబడినవి కావున సుత్తరగ్రంథమునకుఁగూడ బ్రహ్మము నందే వరమతాత్పర్యమని శిష్టసమ్మతి. విష్ణువునందుఁదాత్పర్యమని మధ్యమతము. కావున మధ్యమతము ధ్వాంతమత మనుటకుఁ దగు యోగ్యతను గల్గియున్నది.

11. ఉపన్యాసము... 11. భగవద్గీతలు.

మధ్య, భగవద్గీతనుగూర్చి ఇట్లు గీతాభాష్యప్రస్తావమునఁ జెప్పెను: “వేదానధికారిణాం స్త్రీశూద్రాద్రీదీనాం చ ధర్మజ్ఞాన ద్వాదా మోక్షో భవేదితి కృపాభుః... మహాభారత సంహితా మచీక్రువత్.”

“తత్ర చ సర్వభారతార్థసంగ్రహం వాసుదేవార్జున సంవాదరూపం భారతపారిజాతమధురూపం గీతా ముపనిబబంధ.”

దీనినిబట్టి యీ భగవద్గీత వేదమునం దధికారము లేని స్త్రీశూద్రాదులను గూర్చి యుపదేశించఁబడినట్లు మధ్య యభిప్రాయమైనట్లు తెలియవచ్చుటంజేసి వేదమునం దధికారముగల ద్వైజులకు ననుపయోగ మని మధ్య తలంచిన త్తరసిద్ధమగుచున్నది. శిష్టులన్ననో ఈశ్వరస్మృతి యగుటంజేసి బ్రహ్మసూత్రములట్లు ద్వైజులకుఁ బ్రమాణమని తలంచుచున్నారు. వేదాంతములయొక్క యర్థమును బ్రహ్మసూత్రము లెట్లు బోధించుచున్ననో యా తీరుననే ఈభగవద్గీతకూడ బోధించుచుండుటంజేసి బ్రహ్మసూత్రములట్లే ప్రమాణమని శిష్టసమ్మతి.

12. ఉపన్యాసము... 12. గీతాతత్త్వనిర్ణయము.

గీతాతత్త్వమంతయు మొదటి రెండధ్యాయములలోఁ బుష్కలముగ వర్ణించఁబడియున్నది.

అందు “నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః,” అన్న సర్థగీతమే తత్త్వనిర్ణాయకము. ఈ యర్థగీతము నకు ‘అసతః భావః న విద్యతే, సతః అభావః న విద్యతే’ అను సర్థము శిష్టసమ్మత మగుచున్నది.

“అసతః - కారణస్య, సతో - బ్రహ్మణశ్చ, అభావో న విద్యతే” అని మధ్వనిర్వచనము. ఈ ప్రకరణమున దేహి, దేహ మను రెండువిషయములు ప్రకృతము లగుచు, నారెండు ‘సత్, అసత్’ అను శబ్దములచే సుద్దేశింపఁబడి యారెండింటి తత్త్వము నిర్వచింపఁబడుచుండఁగ నసత్తనఁ గారణ మనియు, నయ్యది యాత్మతోఁ జాటు నిత్య మనియు నొకయపార్థము మధ్వచే గల్పింపఁబడుచున్నది.

ఇచ్చట సచ్చబ్రహ్మముచే దేహి యుద్దేశింపఁబడుచున్నాఁడు. సచ్చబ్రహ్మముచే ఛాందోగ్యవ్యవహారకమున బ్రహ్మ మభిప్రేత మగుచున్నది. అట్టిబ్రహ్మమునకు, నీదేహికి నైక్య మన సభేదమును బోధించుటకై యీ యర్థగీత మిందు స్మరింపఁబడియున్నది. ఇచట సచ్చబ్రహ్మముచే బ్రహ్మము బోధింపఁబడుచున్నదను మధ్వవచనము సమంజసమే కాని, యసచ్చబ్రహ్మముచే గారణము గ్రహింపఁబడుచున్నదనియు, నాకారణము నిత్య మనియు జెప్పు మధ్వోక్తి దురుక్తిమాత్ర మగుచున్నది.

13. ఉపన్యాసము... 13. సత్స్వరూపము.

“అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్.” అని బ్రహ్మ యత్తగు సత్తు నిత్యమును సర్వవ్యాపకము నద్వితీయము

ననియు జోధింపఁబడుచున్నది. ఈ గీతమునకు మధ్వనిర్వచనము తెలియఁబడదు.

14. ఉపన్యాసము..... 14. అసత్స్వరూపము.

“అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత!
అవ్యక్తనిధనాన్వేష తత్ర కా పరిచేవనా ?”

అను భగవద్వచనముచే నద్భిన్నమగు నసత్తు మిథ్యయని యాశయము. కావున మధ్వయొక్క జగత్సత్యత్వవాదము దుష్టవాదమని స్పష్టమగుచున్నది. ఈ గీతమునకు సుధ్వార్థము తెలియరాదు.

15. ఉపన్యాసము..... 15. సాంఖ్యయోగములు.

సాంఖ్యము, యోగము అనునవి కపిలసాంఖ్యముగాని, పతంజలియోగము గాని కావు. ఇయ్యవి శ్రీ భగవానులచేఁడలంపఁబడు సాంఖ్యము, యోగము నను బ్రహ్మనిష్ఠయందలి యవాంతరభేదములు. అందు యోగము సాంఖ్యమునకు సాధనము. సాంఖ్యము బ్రహ్మజ్ఞానసాధనము. బ్రహ్మజ్ఞానముచే బ్రాహ్మీస్థితి లభించును. ఈ బ్రాహ్మీస్థితియే బ్రహ్మనిర్వాణమను ముక్తియని,

“ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ! నైనాం ప్రాప్త్య విముహ్యతి”
స్థిత్యాఽస్యా మంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి.

అని చెప్పఁబడుచున్నది. దీనినిబట్టి జీవకురమాత్మ భేదజ్ఞానము మోక్షసాధనమను తీర్థలవారి కల్పన యపకల్పనమని సువ్యక్తమగుచున్నది.

16. ఉపన్యాసము ... 16. మాయావాదము.

“అసీత్య మప్రతిష్ఠం తే జగదాహు రసీశ్వరమ్,”
అపరిస్పరసంభూతం కిమన్య త్కామహైతుకమ్.

అను గీతముచే నభిప్రేత మగు వాదము మాయావాద మనియు, నయ్యదియే శ్రీగౌడపాదాదిమహానీయులవాదమనియు నుచ్చృంఖలముగఁ బలుకు మధ్వాదులవాదము దుర్వాదము. ఏలయన, పై గీతముచే నభిప్రేత మగు నభిప్రాయము చార్వాక మతాభిప్రాయము, కాని బ్రహ్మవాదులగు గౌడపాదాచార్యాదిశిష్టులయొక్క వాద మెంతమాత్రమును గానేరదు.

17. ఉపన్యాసము 17. విష్ణుస్వరూపము.

మధ్వచే “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణువేవ” అని బ్రహ్మ సూత్రములందలి బ్రహ్మశబ్దము విష్ణుశబ్దపర్యాయపద మని చెప్పఁబడుచున్నది. శబ్దములు పర్యాయపదము లై నచో నయ్యవి యే కార్థములు కావలయును. సూత్రములందలి బ్రహ్మశబ్దమున కభిప్రేత మగు నర్థముయొక్క స్వరూపమును, మధ్వచే విష్ణువునకుఁ దలంపఁబడు స్వరూపమును, నొక్క టియే యైనచో నారెండుశబ్దములును బర్యాయపదములుగా నొప్పును. సూత్రమునందు స్మరింపఁబడిన బ్రహ్మశబ్దముచేఁ దెలియవచ్చుడి స్వరూపమన్ననో సత్యజ్ఞానానందస్వరూపము. అయ్యది సజాతీయ విజాతీయ స్వగతభేద రహితము. మధ్వ తలపెట్టు విష్ణురూప మన్ననో క్షీరోదశాయి యగు కరచర కాద్యవయవవిశిష్టరూపము.

ఇక బ్రహ్మశబ్దముచే బురాణములందు విష్ణువువలెఁ దెలియవచ్చెడి బ్రహ్మయన్ననో సత్యలోకమందు చతుర్ముఖుఁడు. ఆ చతుర్ముఖుఁడగు బ్రహ్మయు, నీ క్షీరోదశాయుగు విష్ణువు నొక్కఁడే యగుట యసమంజసము గదా? కావున బౌరాణికములగు శివవిష్ణ్వాదిరూపములలో నేరూపములను ద్వేషించియు సూత్రములందు బ్రహ్మశబ్దము స్మరింపఁబడి యుండలేదు. కావున బురాణములందు ప్రసిద్ధమగు శివవిష్ణ్వాది నామముల కీ బ్రహ్మశబ్దము పర్యాయపద ఘోతమాత్రమును గాదు. కావున “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ” అను మధోష్వక్తి మరుక్తి యని తెలియవలయును.

18. ఉపన్యాసము.....18. పంచరాత్రము.

“వేదపంచరాత్రయో రైక్యాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైకప్రమాణ్యముక్తం” అని మధ్వచే నిర్వచింపఁబడినది. శ్రుతిస్మృతినదాచాంవిరుద్ధమగు దాసవేషమునే యీవు స్తకము ప్రధానముగా బోధించుటవలన హేయమని శిష్టసమ్మతము. ఒకానొక వేళఁ బ్రమాణమని యెంచినను మధ్వచే నెన్నుకొనఁబడినను నందలితత్త్వకథనము సర్వవిధముల మధ్వమతమునకు బాధకమే యగుటం జేసి పంచరాత్రము మధ్వమతసాధక మెన్నడును గానేరదు. ఇంతియకాదు; అందు వర్ణింపఁబడినదాసవేషమునకు మధ్వవేషము విరుద్ధమగుటచేఁ గూడఁ బంచరాత్రము మధ్వమతమునకుఁ బ్రమాణమగుట కల్గ.

19. ఉపన్యాసము.....19. సింహావలోకనము.

మధ్యమతము కవిత్రప్రమాణమగు ప్రస్థానత్రయ విరుద్ధ మగుటయే గాక మధ్యచే బ్రహ్మణముగా నంగీకరింపఁబడిన పంచరాత్రప్రమాణవిరుద్ధముగూడ నగుటంజేసి స్వకపోలకల్పిత మగుచుఁ గ్రైస్తవ మహమ్మదీయాది మత తుల్యము, నవైదికము నగుచున్నది గావున వైదికధర్మాను యాయుల కెంతమాత్రమును గ్రాహ్యము కాదు.

20. ఉపన్యాసము..... 20. వైదికధర్మసంగ్రహోపాయములు.

అధీతి, బోధ, ఆచరణ మనునవి మూఁడును ధర్మసంగ్రహోపాయములు. అధీతి యనఁ బ్రస్థానత్రయమును సద్గురు ముఖమునఁ జిక్కఁగఁ జదువుకొనుట. బోధయనఁ దదర్థము నందు విశ్వయజ్ఞానముచుబడయుట. ఆచరణమనఁ దదర్థమును యథాశక్తి దా నాచరించుచు నొరుల నాచరింపఁజేయుట.

విశేషము:—

ఇట్టియుపన్యాసము లెచ్చటనైన నవసర మని తలఁచిన వైదికధర్మానుయాయు లందులకుఁ దగు నేర్పాటులఁ గావించి శ్రీవారి నాహ్వానముజేసిన నవకాశముకొలఁది శ్రీవారట్టియుద్యమమును నెఱవేర్చు సంసిద్ధులై యున్నారు. కావున భక్తవర్యు లట్టియవకాశమును దీసికొని యైహికాముష్మిక నిఃశ్రేయసములఁ బడయుదురుగాక!

శ్రీ. శృతి.

వైదిక ధర్మమునకు శృతి వరమప్రమాణము గావున నద్దానిఁగూర్చి యొకింత వివరించెదము. “శృతిస్తు వేదో విజ్ఞేయః” అను నభియుక్తివలన శృతియన వేదమని తెలియ వలయును. వేదమన జ్ఞానము. ఈజ్ఞానము సుకరముగఁ దెలియ వచ్చెడి జ్ఞానముకాదు. ఏలయన లోకమున జ్ఞానమనునది సర్వ సాధారణముగఁ బ్రత్యక్షమైనమానంబు లను ప్రమాణము లచేఁ గలుగుచుండును. ప్రత్యక్ష మనఁ బురుషునియొక్క యింద్రియములకు సిద్ధమగు విషయములతో సంబంధము కలుగుటచే జనించు జ్ఞానము. అట్టిప్రత్యక్షము తెలియవచ్చెడి విషయములనుమాత్రము ప్రకాశింపఁజేయుటచే ధర్మమునందు బ్రమాణము కాదని మీమాంసకులు సిద్ధాంతించియున్నారు. అనుమాన మన్ననో సంబంధము దెలిసికొనిన పురుషునికి నేక దేశమును జూచుటవలన ననన్నికృష్ట మగు నేక దేశాంతర మందలి జ్ఞానము. ధర్మముతో సంబంధించినలింగము తెలియఁ బడకపోవుటవలన ననుమానముగూడ ధర్మమునందుఁ బ్రమాణము కాదని మీమాంసకులు నిర్ణయించియున్నారు. వేద మన్ననో ప్రత్యక్షమైనమానములచేఁ దెలియుటకు నవకాశము లేని ధర్మమందుఁ బ్రమాణ మని వేదవిదు లప్రతిహతముగ వక్కాణించియున్నారు. ఇట్టియభిప్రాయములను వెల్లడించు లక్షణవాక్యములఁ బెక్కింటిని బుధు లీ వేదమునుగూర్చి నుడివియున్నారు.

ఇక బ్రహ్మశబ్దముచే బురాణములందు విష్ణువువలెఁ దెలియవచ్చుడి బ్రహ్మయన్ననో సత్యలోకమందుండు చతుర్ముఖుడు. ఆ చతుర్ముఖుడగు బ్రహ్మయు, నీ క్షీరోదశాయుగు విష్ణువు నొక్కడే యగుట యసమంజసము గదా? కావున బౌరాణికములగు శివవిష్ణ్వాదిరూపములలో నేరూపములను దేశించియు సూత్రములందు బ్రహ్మశబ్దము స్మరింపఁబడి యుండలేదు. కావున బురాణములందు ప్రసిద్ధమగు శివవిష్ణ్వాది నామముల కీ బ్రహ్మశబ్దము పర్యాయపద ఘోతమాత్రమును గాదు. కావున “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ” అను వాక్యోక్తి దురుక్తి యని తెలియవలయును.

12. ఉపన్యాసము.....18. పంచరాత్రము.

“వేదపంచరాత్రయో రైక్వాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైకప్రమాణ్యముక్తం” అని మధ్వచే నిర్వచింపఁబడినది. శ్రుతిస్మృతిసదాచారవిరుద్ధమగు దాసవేషమునే యీవు స్తకము ప్రధానముగా బోధించుటవలన హేయమని శిష్టసమ్మతము. ఒకానొక వేళఁ బ్రమాణమని యెంచినను మధ్వచే నెన్నుకొనఁబడినను నందలితత్త్వకథనము సర్వవిధముల మధ్వమతమునకు బాధకమే యగుటం జేసి పంచరాత్రము మధ్వమతసాధక మెన్నడును గానేరదు. ఇంతియకాదు; అందు వర్జింపఁబడినదాసవేషమునకు మధ్వవేషము విరుద్ధమగుటచేఁ గాడఁ బంచరాత్రము మధ్వమతమునకుఁ బ్రమాణమగుట కల్గ.

19. ఉపన్యాసము.....19. సింహావలోకనము.

మధ్యమతము కవిత్రప్రమాణమగు ప్రస్థానత్రయ విరుద్ధ మగుటయే గాక మధ్యచే బ్రహ్మణముగా సంగీకరింపబడిన పంచరాత్రప్రమాణవిరుద్ధముగూడ నగుటంజేసి స్వకపోలకల్పిత మగుచుఁ గ్రైస్తవ మహమ్మదీయాది మత తుల్యము, నవైదికము నగుచున్నది గావున వైదికధర్మానుయాయుల కెంతమాత్రమును గాఢ్యాము కాదు.

20. ఉపన్యాసము..... 20. వైదికధర్మసంగ్రహోపాయములు.

అధీతి, బోధ, ఆచరణ మనునవి మూడును ధర్మసంగ్రహోపాయములు. అధీతి యనఁ బ్రస్థానత్రయమును సద్గురు ముఖమునఁ జిక్కఁగఁ జదువుకొనుట. బోధయనఁ దద్ధర్మమునందు విశ్చయజ్ఞానమునుబడయుట. ఆచరణయనఁ దద్ధర్మమును యథాశక్తిఁ దా నాచరించుచు నొరుల నాచరింపఁజేయుట.

విశేషము:—

ఇట్టియుపన్యాసము తెచ్చుటనైన నవసర మని తలఁచిన వైదికధర్మానుయాయు లందులకుఁ దగు నేర్పాటులఁ గావించి శ్రీవారి నాహ్వానముజేసిన నవకాశముకొలఁది శ్రీవారట్టియుద్యమమును నెఱవేర్చు సంసిద్ధులై యున్నారు. కావున భక్తవర్యు లట్టియవకాశమును దీసికొని యైహికాముష్మిక నిఃశ్రేయసములఁ బడయుదురుగాక!

శ్రీః శ్రుతి .

వైదికధర్మమునకు శ్రుతి వరమప్రమాణము గావున నద్దానిగూర్చి యొకింత వివరించెదము. “శ్రుతిస్తు వేదో విజ్ఞేయః” అను నభియుక్తోక్తివలన శ్రుతియన వేదమని తెలియ వలయును. వేదమన జ్ఞానము. ఈజ్ఞానము సుకరముగఁ దెలియ వచ్చెడి జ్ఞానముకాదు. ఏలయన లోకమున జ్ఞానమనునది సర్వ సాధారణంబుగఁ బ్రత్యక్షమైనమానంబు అను ప్రమాణము లచేఁ గలుగుచుండును. ప్రత్యక్ష మనఁ బురుషునియొక్క యింద్రియములకు సిద్ధమగు విషయములతో సంబంధము కలు గుటచే జనించు జ్ఞానము. అట్టిప్రత్యక్షము తెలియవచ్చెడి విషయములనుమాత్రము ప్రకాశింపఁజేయుటచే ధర్మమునందు బ్రమాణము కాదని మీమాంసకులు సిద్ధాంతించియున్నారు. అనుమాన మన్ననో సంబంధము దెలిసికొనిన పురుషునికి నేక దేశమును జూచుటవలన నసన్నికృష్ట మగు నేకదేశాంతర మందలి జ్ఞానము. ధర్మముతో సంబంధించినలింగము తెలియఁ బడకపోవుటవలన ననుమానముగూడ ధర్మమునందుఁ బ్రమాణము కాదని మీమాంసకులు నిర్ణయించియున్నారు. వేద మన్ననో ప్రత్యక్షమైనమానములచేఁ దెలియుటకు నవకాశము లేని ధర్మమందుఁ బ్రమాణ మని వేదవిదు లప్రతిహతముగ వక్కాణించియున్నారు. ఇట్టియభిప్రాయములను వెల్లడించు లక్షణవాక్యములఁ బెక్కింటిని బుధు లీ వేదమునుగూర్చి గుడివియున్నారు.

అవెవ్వయిన—“అజ్ఞాతజ్ఞాపకం వాక్యం శ్రుతిః | అనధి
గతాబాధితార్థబోధకో వేదః | ఇష్టప్రాప్త్యనిష్టపరిహారయో
రతాకికోపాయబోధకో వేదః” అను మొదలగునవి. నిఖిలజనా
భ్యదయనిఃశ్రేయసహేతువగు నీయపూర్వజ్ఞానము వేద మనఁ
బడుచున్నది. ఈవేదము సృష్ట్యాదియందుఁ బరమేశ్వరముఖము
వలన నప్రయత్నముగాఁ బురుషనిశ్వాసమట్లు వెలువడి
బ్రహ్మర్షులకుఁ గర్తవ్యమగుటంజేసి దీనికి శ్రుతియను పేరు
కల్గెను. శ్రుతియన వివరబడినది. ఇయ్యది పరమేశ్వరముఖము
నుండి వెలువడినట్లు “అన్యమహతో భూతస్య నిశ్చలమేవై
తద్వదృగ్వేదో యజుర్వేదస్సాచువేదః” అను శ్రుతివాక్యమే
ప్రమాణము. వేదము ఋగ్యజుస్సామాధర్వలక్షణము. ఇయ్యది
సుత్రానియు, బ్రాహ్మణమునియు ద్వివిధము. బ్రాహ్మణము
కర్మకృతిపాదకము, జ్ఞానకృతిపాదకము నని మఱల ద్వివిధము.
కర్మకృతిపాదకబ్రాహ్మణము చోదనారూపమునర్థవాదరూపము
నని మరల రెండువిధములు. జ్ఞానకృతిపాదక భాగముసాసనము,
జ్ఞానమునని రెండువిధములు. కర్మకృతిపాదకబ్రాహ్మణమును
బ్రాహ్మణమునియు, జ్ఞానకృతిపాదకబ్రాహ్మణము నుకునిష
త్తనియు బుధులు సామాన్యముగ వ్యవహరించుచున్నారు.
చోదనారూపము విధి, కృతిమేధ మని రెండుతెఱఁగులు. అర్థ
వాదమన్ననో గుణవాదము, అనువాదము, భూతార్థానువాదము
నని మూఁడుతెఱఁగులు. చోదనారూప మనిన వేదమునందుఁ
గన్నట్టెడి లిజ్జోత్పవ్యప్రత్యయాంతశబ్దఘటిత వాక్యము అని
సామాన్యముగఁ దెలియనగును. నక్షోఘటితము లగు లిజ్

లోత్తవ్యప్రతిత్వయాంతిశబ్దములతోఁ గూడియున్న వాక్యములకుఁ బ్రతిషేధవాక్యములనియు, సఖ్యరహితవాక్యములకు విధివాక్యములనియును వ్యవహారము. విధివాక్యములు కర్తవ్యమును బోధించును. ప్రతిషేధవాక్యములకర్తవ్యమును బోధించును. కర్తవ్యముశ్రేయస్సాధనము, సకర్తవ్యమన్యధాయకమునగుచున్నవి. ప్రతిపురుషునకును శ్రేయమునందుఁ బ్రవృత్తియు సన్దర్భమునందు నివృత్తియు సహజధర్మం బగుటంజేసి వేదమునందలి బ్రాహ్మణము విధిప్రతిషేధముల యెఱిగితినిఁ బురుషునకువదేశించుచున్నయది. దానంజేసి, వేదమునకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తిబోధకమును ప్రయోజనము తెలియపఱచెడిది. అర్థవాదములన్ననో విధులప్రాశస్త్యమును బోధించుటంజేసి యర్థవాదములకు విధిప్రాశస్త్యబోధకత్వమన విధిస్తావకత్వము పరమప్రయోజనమని వేదవేత్తలు తలంచుచున్నారు. బ్రాహ్మణమువలనఁ గర్తవ్యకర్తవ్యములును, వానియొక్క గుణదోషములును లెస్సఁగా బోధింపఁబడుటంజేసి సకలప్రాణిశ్రేయోదాయకమైనజ్ఞాన ములవడుచున్నది. బ్రాహ్మణమన బ్రహ్మచేనన నా పరమేశ్వరునిచేఁ బ్రదిర్బింపఁబడిన వ్యాఖ్యాన మని యభిప్రాయము. బ్రాహ్మణము వ్యాఖ్యాన మగుచో మూలగ్రంథ మెద్దియన మంత్రభాగ మని యెఱుఁగునది. మంత్రభాగముయొక్కయర్థ మనినఁ బ్రయోజనమని యభిప్రాయము. మంత్రము లెల్లెడలను గ్రీయలను, దత్సాధనములను స్మరింపఁజేయును. సకలప్రాణిశ్రేయస్సాధనంబులగు కర్తవ్యకర్తవ్యంబులను బోధించు బ్రాహ్మణమేతేనిచో, అనఁగా వేదభాగమే

లేనిచో సర్వరహితశబ్దములట్లు మంత్రములు నిరుపయోగము
లును, నిర్ధృతములునై పడియుండవలసినదే? మంత్రముల వ్రా
యోజనమును సర్వవిధముల బోధించు వ్యాఖ్యానరూపంబగు
బ్రాహ్మణమును వేదముగా సరకుగొనక పురుషబుద్ధిప్రణీత
ములుగా నిరసించు మూర్ఖులకుఁ గార్యాకార్యవివేక మెట్లు
కలుగునో బుధులు గుర్తెఱుంగవలసిన విషయము. కార్యా
కార్య వివేచనమునందు శాస్త్రము ప్రమాణమని శ్రీకృష్ణ
భగవానులు—

“తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ,
జ్ఞత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహర్హసి.”

అని వచించియున్నారు. కార్యాకార్యవివేచనమున
శాస్త్రమును శరణ్యముగా శాసించిన శ్రీకృష్ణభగవానుల
తాత్పర్యము విధ్వంసవాదరూపమగు బ్రాహ్మణమా? లేక కర్త
వ్యాకర్తవ్యములను బోధించు వాక్యములకుఁ జిహ్నుములగు
లిజ్జోత్పత్త్యప్రశ్నయఘటితశబ్దంబు లెచ్చటను గానరాని మం
త్రభాగమా? యని ప్రాజ్ఞులు యోజించి తెలిసికొందురుగాక!
దానంజేసియే వేదార్థకోవిదులగు జైమిన్యచార్యులును,
శ్రీవేద వ్యాసులును వేదార్థమును బోధించునపుడు బ్రాహ్మ
ణమును మాత్రము చేకొనిరి. మంత్రములకు వినియోగము
నందే ప్రాధాన్యమును శిరసా వహించిరి. వేదములనుండి
బ్రాహ్మణములఁ దోసివేసినచోఁ గర్తవ్యాకర్తవ్యజ్ఞానము
శూన్య మగును. దానంజేసి సకలపురుషులు జ్ఞానశూన్యులు
కావలసినదే. కావున శ్రీయోఽభిలాషు లెల్లరును బ్రాహ్మ

ణములను బరమప్రమాణముగా శ్రుతియని సర్వవిధముల విశ్వ
సించి మనియుదురుగాక !

బ్రాహ్మణమునఁ గన్పట్టెడు లిజ్జోత్సవ్యప్రత్యయఘటిత
శబ్దంబులతో నొప్పు వాక్యములచే వ్యక్తమగు విషయము
ధర్మమని జైమిన్యాచార్యులు తన వేద మీమాంసయందుఁ
బ్రధమమున “అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా” “చోదనాలక్షణార్థో
ధర్మః” అని రెండుసూత్రములచే నిరూపించియున్నారు.

ఇంక బ్రాహ్మణములందున్న జ్ఞానప్రతిపాదక గ్రంథ
ముపాసనమున, జ్ఞానమును బోధించుచున్నటుల శ్రీవేదవ్యా
సులు తమ వేదాంతమీమాంసచే లోకమునకు బోధించు
చున్నారు. దానందేశి వేదము కర్మకాండము, జ్ఞానకాండమునని
రెండుభాగములుగఁ బరఁగుచున్నదని యెల్లరకును దెలిసిన
విషయమే. వేదముచే నీ రెండువిధములగు జ్ఞానము బోధింపఁ
బడుచున్నదని శ్రీకృష్ణభగవానులు—

“లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయాఽనఘ!
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్.”

అని కంతోక్తిగఁ జెప్పుచున్నారు. ఇట్టి జ్ఞానయోగ కర్మ
యోగములకుఁ బుట్టినిల్లగు బ్రాహ్మణమునే వేదమునందుఁ
బరమప్రమాణముగ వేదమూర్తు లగు మహానీయు లందఱును
సృష్ట్యాడినుండి నేటివఱకు నొక్కవిధముననే తెలంచుచున్నా
రు. కాని యించుమించుగ నొక యేకదిసంవత్సరములనుండి
య మంత్రభాగ మొక్కటియే వేదమనియును బ్రాహ్మణముం
తయఁ గల్పితమును గృత్రిమము నగుటందేసి హేయమనియు

నొక యపూర్వవాదము బయలుపెడలి భారతభూమి నల్లకల్లోలము చేయ యత్నించుచున్నది. ఆహాహా ఏమివెరి! వేదమండలిమంత్రీభాగము పరమేశ్వరలబ్ధమట! తద్వాప్త్యానమగు శ్రావ్యము పౌరుషేయమట! పరమేశ్వరలబ్ధమగు మంత్రముల యర్థ మెటులఁ దెలియనగునో బుధులు గమనింతురుగాక! పరమేశ్వరవాక్కులకు నర్థమును బరమేశ్వరుఁడే పలుకవలయును గాని వేటొక రెట్లు చేయఁగలరు?

పరమేశ్వరుఁడు మూలమును, వ్యాఖ్యానమునుగూడ స్వయముగ నే యుపదేశించె ననినచోఁగల హాని యెద్దియో పూర్వపక్షులు పలుకుదురుగాక! అట్లుపదేశింపఁ బరమేశ్వరునకు సామర్థ్యము లేకుండునా? సరియే, పూర్వపక్షులు తలంచునట్లు శ్రావ్యములు కల్పితములు గావునఁ ద్రోసివేయుదము. అప్పుడు కర్మజ్ఞానయోగములు కర్తవ్యాకర్తవ్యములు, నెట్లు మంత్రీమూలమున లభించునో వివేకులు నిర్వచింతురుగాక!

ఇది యంతయుఁ దుష్టావహాననంబును గుత్తితజనవిలసి తంబుచుదక్క వేటొండు కాదు. ఇట్టి నిఖలప్రాణిశ్రేయస్సాధనం బగు వేదమును గామధేను వని శ్రీకృష్ణభగవానులు—

“సహాయజ్ఞాః ప్రిజాః సృష్ట్యా పురోవాచ ప్రిజాపతిః,

అనేన ప్రిసవివ్యధ్వ మేష వోఽస్త్విష్టకామధుక్.”

అని స్తుతించియున్నారు. వేదవిహితధర్మప్రాశస్త్యమును సర్వజ్ఞుఁడగు మనువు—

“శ్రుతిస్మృత్యుచితం ధర్మ మనుతిష్ఠన్తి మానవః,

ఇహ కీర్తి మవాప్నోతి ప్రేత్య చానుత్తమం సుఖమ్.”

అని కొనియాడియున్నాడు. విహికాముష్మికనిరతిశయ
సుఖంబులకు మూలము ధర్మము. అట్టిధర్మమునకు మూలము
వేదము; గావున నీ వేదము మానవకోటికి మహాధనము.

వేదాధిక్యము.

వేదములు నిత్యములు, నపౌరుషేయములును స్వతః
ప్రమాణములు ననంతములు నని సకలవేదార్థకోవిదులు విరూ
పించియున్నారు. ఇట్టి నిరూపణమునకు మూలభూతం బగు
శ్రుతి “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” అనునది. ఇందలి బ్రహ్మ
శబ్దమును వేదపరముగా గ్రహించినచో వేదాతిశయము
సుస్పష్ట మగును. ఏలయన, బ్రాహ్మణజాతీయందు జీవుని
యందుఁ జతుర్ముఖబ్రహ్మయందు వేదమునందు బ్రహ్మలో
కమునందుఁ బ్రయోగమును గనుచున్న దని నిఘంటువులు
పలుకుచున్నవి. సత్యమనఁ, ద్రికాలాబాధ్యమని యర్థము.
అనఁగా నిత్యమని భావము. జ్ఞానమన స్వతఃప్రమాణము.
అనఁగా జ్ఞానాంతరనిరపేక్షము. నిత్యజ్ఞానస్వరూపమగుటచే
నపౌరుషేయము. సకలజ్ఞానాకర మగుటచే ననంతము.
“అస్య మహతో భూతస్య నిశ్వసితం” అను శ్రుతిచేఁ బరమే
శ్వరముఖమునుండి యప్రయత్నముగా నిశ్వాసమట్లు వెలు
వడిన దని తెలియవచ్చుటవలన నద్దానికిఁ బరమేశ్వరుఁడు
ప్రవర్తకుఁడుగాని కర్తకాఁడని బుధులు సిద్ధాంతించుచున్నారు.
దానంజేసి వేదము లపౌరుషేయము లగుచున్నవి.

వైదిక ధర్మసంవర్ధని.

సంపుటము 1]

మార్చి 1935

[సంచిక 3

స్మృతి.

ధర్మమునకుఁ బ్రమాణముగ స్మృతియని యొక్కొండు చెప్పబడియెను. అద్వానిస్వరూపమును గొంచెము నిరూపించుచున్నాము. “ధర్మశాస్త్రం తు వై స్మృతిః” అని చెప్పబడుటచే ధర్మశాస్త్రము స్మృతియని తెలియవచ్చెడిని. ధర్మశాస్త్రమన ధర్మమును శాసించునది యని యర్థము. వేదము శాస్త్రమనియు నద్వానిచే శాసింపఁబడునది ధర్మమనియు నిది వఱకు శ్రుతిప్రస్తావమునఁ జెప్పబడియెను. ప్రకృతమున స్మృతియన ధర్మశాస్త్రమనియుఁ జెప్పబడుచున్నది. ఇందలి విశేషమేమని సందియము కలుగునుగావున నొకింత విచారితము. శ్రుతియును ధర్మశాస్త్రమే; స్మృతియును ధర్మశాస్త్రమే. కాని శ్రుతిస్మృతుల రెండిటికి నుత్పత్తిచే భేదము గలదు. దానంజేసి శ్రుతికి వేదమనియు, స్మృతికి ధర్మశాస్త్రమనియు వ్యవహారము గలిగెను. శ్రుతియందు ధర్మములేకాక పురుషబుద్ధికి నగోచరములగు నితరవిషయములు పెక్కులుకూడ బోధింపఁబడియున్నవి. అవియన్నియు జ్ఞాన మను సామాన్యనామముచే నొప్పుటంజేసి శ్రుతికి వేద మను పేరు గలిగెను. ధర్మశాస్త్రమన్ననో వేదైక దేశమగు ధర్మమును మాత్రమే బోధించును.

ఇదియే సామాన్యభేదము. ఇంక రెండింటికిగల విశేషభేదమును శ్రుతిస్మృతులను నామములే బోధించుచున్నవి. శ్రుతియన వినఁబడినది. స్మృతియన స్మరింపఁబడినది. శ్రుతియనఁ బ్రత్యక్షముగాఁ బరమేశ్వరునిముఖమునుండి వినఁబడిన జ్ఞానమని యర్థము. వినినదానిని స్మరించుటచేఁ గలిగినది స్మృతి. పరమేశ్వరముఖమునుండి వినినదానిని మననముచేసి తదర్థమును లోకసంగ్రహమునకై మన్వాదిమహనీయులు స్మరించిన గ్రంథములు స్మృతు లని చెప్పఁబడుచున్నవి. ఇయ్యవి వేదవిహితధర్మముయొక్కసంక్షేపకథనంబులు, వేదస్మారకంబులు, పురుషప్రణీతములు, వేదజ్ఞానజన్యసంస్కారజన్యంబులు గావున వీని కీపేరు గలిగెను. వేదమన్ననో యపౌరుషేయము స్వతఃప్రమాణము నిత్యము. స్మృతులన్ననో పౌరుషేయములు, పరతిః ప్రమాణములు. భారతభూమియందు స్మృతియను నామంబుచే నపౌరుషేయమగు వేదమునుండి పౌరుషేయగ్రంథములు వేటుచేయఁబడుచున్నవి. ఇట్టి భేదముచేఁ గ్రమక్రమముగ వేదార్థప్రతిపాదకములగు పురుష ప్రణీతగ్రంథము లన్నియు స్మృతులుగ దలంపఁబడుటవలన స్మృతివైపుల్యము గలిగినది. మనుస్మృతికాలమునాటి కింకను పెద్దకాలము గడచునప్పటి కేది స్మృతియన ధర్మశాస్త్రములే పరిగణింపఁబడుచు వచ్చుటంజేసి స్మృతియన ధర్మశాస్త్ర మను సామాన్యవ్యవహారము గలిగెను. ఇట్టిధర్మశాస్త్రములు ప్రణీతలయొక్క భేదముచేఁ బలువిధములుగఁ బరిణమించినను, అన్నింటికిని మూలభూతిము మనుస్మృతి యనునది యొక్కటియే. మను

స్మృతియొక్క యతిశయమును

“యత్త్యంచ మను రవద త్తద్భేషజమ్.”

“యః కశ్చిత్కాస్యచిద్ధర్మో మనునా పరికీర్తితః,
స సర్వోభిహితే వేదే సర్వజ్ఞానమయో హి సః.”

అను మొదలుగాఁగల స్మృతులు వక్కాణించుచున్నవి.

మనువు సర్వజ్ఞానమయందు గావున నాతనిచే లెస్సఁగ బ్రతిపాదింపఁబడిన విషయమంతయును వేదమునఁ బ్రతిపాదింపఁబడినదే ‘యని పై శ్రుతిస్మృతుల తాత్పర్యము. మనువు చెప్పిన జ్ఞాన మంతయు వేదమునందుఁ జెప్పఁబడి యుండుటచే నయ్యది వేదమువలె బరమప్రమాణముగ యోజింపఁబడుచున్నది. మనువు వేదజ్ఞానసంపన్నుఁడు గావున సర్వజ్ఞఁ డనియుఁ దలంపఁబడుచున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. దీనింబట్టి మనువునకుఁ గాని మనుస్మృతికిఁ గాని వేదము ననువదించుటచేతనే గౌరవము గల్గెను గాని వేటొండు కారణ మించుకేనియుఁ గానరాదు. ‘మనువు చెప్పెను విన వలయు’ననుట సహేతుకముగాని నిర్దేతుక మెంతమాత్రము గాదు. ఆతీరుననే సృష్ట్యాదినండి నేటివఱకు వేదమునందలి జ్ఞానము నుపదేశించినపురుషుడే యుక్తమగు సతిశయమును గాంచుచున్నాఁడు. వానివాక్యములే సరకుఁగొనఁబడుచున్నవి. వేదము నెప్పు డనువదించఁజూ, వేదమున కెప్పు డెదురు తిరుగునో, యప్పు డా పురుషుఁడు నాస్తికుఁడుగఁ దలంపఁబడి భారతభూమియం దిసుమంతయు సతిశయమును గనక

పోవుట యటుండఁ దుచ్చుఁడుగఁ దలంకుఁబడు నను విషయమును బుధు లిదివరకే వ్యక్తీకరించియున్నారు. ఎట్లన—

“యోఽవమన్యేత తే మూలే హేతుశాస్త్రాశ్రయద్విజః
స సాధుభి ర్బహిష్కార్యో నాస్తికో వేదనిందకః.” అని.

అనఁగా నేద్విజుఁడైనను శుష్కతర్కముల నాశ్రయించి ధర్మమూలములగు శుశ్రీతిస్మృతుల నవమానించునో యట్టి వేదనిందకుఁడును, నాస్తికుఁడు నగువాఁడు సాధుజనులచే నవవేదవిదులచే బహిష్కరింపఁబడవలయును; తేనిచో వానివలన భారతభూమిక సర్వవిధముల నుపద్రవము గలుగుననియుఁ దెలియవచ్చెడిని— అని.

అనఁగా శుశ్రీతిస్మృతిప్రమాణవిముఖుఁడు వైదికధర్మదోషి యని తెలియవచ్చెడిని యని భావము.

ఉత్తరాదిమతస్తులైన శ్రీ సత్యధ్యాన తీర్థుల

పలాయనము.

ప్రకృతకాలమునందలి పరిస్థితులను బరికింపఁగా ఆస్తిక మతముల కెచటను దాపు కన్నడదు. కావున నిక్కాలమున వైదికమును యథాశక్తిగ కాలము ననుసరించి మతాచార్యులును వైదికమతావలంబులును వ్యాపింపఁ జేయవలసియున్నది. ఇట్టి తరుణమున ఉత్తరాదిమతాధీశులగు సత్యధ్యానతీర్థులవారరసంపత్తి మిక్కుట మగుటచేఁ గాఁబోలు, వైదిక మతమగు నద్వైతముపై దాడివెడలుచు “సంయుమసీపురం హైకోర్టు వేదాంత విచారణ సివిల్ కేసు” అనుపేర నాల్గుపుస్త

కముల సచ్చోత్తించి ప్రకటింపజేసిరి. ఇట్టి వ్యాపారములవలన
సీకాలమున ఫీరద్వైతము నణగదొక్కే ధ్వంతద్వైతము
నుద్ధరింతురట! వారల నడుగగ 'మతాచార్యులకృత్యము పర
మత మాషణమే' యని సమాధానము చెప్పిరట! ఇది యిట్లుండ
పైగ్రంథములలో నొకవ్యాజ్యము జరిగినట్లు బోధించుచు
నందు ముఖ్యమగు వాది ప్రతివాది న్యాయవాది న్యాయాధి
కారి రూపములఁ దామే తాల్చి వారికిచ్చవచ్చినటులఁ బాత్ర
పోషణమును గావించిరి. స్వకపోలకల్పితములగు గ్రంథముల
నన్ని పాత్రములును దామే యగుటచే వ్యాజ్యమున ముఖ్య
మగు ప్రైంటును దమ కనువగు రీతిని బ్రకటించి దాని కను
రూపముగనే ప్రతివాదియొక్క స్టేటుమెంటునుగూడఁ బ్రకటిం
చిరి. కాలక్రమమున నీ పై పుస్తకముల నాధారముగాఁ గావించు
కొని తీర్థులవారు మతద్వేషములను బెచ్చుపెరగఁజేసిరి.

ఇట్టి తరుణమున నూరకుండిన విషమమగుపరిస్థితులు
సంభవించునను తలంపున మేము పై పుస్తకముల విమర్శింపఁ
దలఁచి తొలుతనందు ముఖ్యమగు స్టేటుమెంటునుచీసి తీర్థులవారే
ప్రతివాదిరూపమును దాల్చి నిర్వచించుటవలన నయ్యది సరి
కాననియు, సరియగు స్టేటుమెంటును మేము ప్రదర్శింతుమనియు
నద్దానిని సరిచేసి, శ్రీ తీర్థులవారు తమ మతమును నిలువఁ
బెట్టుకొన నొకవారముదినములలో సంసిద్ధులు కావలయు
ననియు నట్లుకానిచోఁ దీర్థులవారు తమ మతమును నిలువఁ
బెట్టుకొనలేరని తలంచి మాకుఁ దోచిన యేకోర్టులోనైన
నీ Statement ను దాఖలుచేయుదుమనియు శ్రీ తీర్థులవారికిఁ
దెలియఁబరచితిమి.

అట్టి మా స్టేటుమెంటునందు మాచే నిర్వచింపఁబడిన ముఖ్యమగు విషయముల నిందుదాహరించుచున్నాము.

“1. × × × ×

2. × × × ×

3. వాదియొక్క యర్జీలో మూడవకలమునందు వాది చెప్పుకొనినట్లు వాదియొక్క మతము ఆస్తికమగువైదికమతము కాదు. వాది యొకప్పుడు తన మతమును వైదికవైష్ణవమనియు, వేతాకప్పు డాస్తికవైష్ణవమనియు, మఱియొకప్పుడు వైదికమనియు, నిప్పుడు ద్వైతమనియు నిట్లాకమాటకు వేతాకమాటకు సంబంధము లేకుండ, బలుకుటవలన వాది యే మతమునకుఁ జెందినదికూడ నిర్ణయింప శక్యము గాదు. కావున వాదికి నేమత మున్నట్లును దెలియరాదు.

4. (a) వాదియొక్క యర్జీలో నాలవకలమున “వైదిక మతతత్త్వములు” అని చెప్పఁబడియున్నది. అదంతయు నబద్ధము. ఏలయనఁగా: వాది తనయర్జీ యయిదవకలములో “ఈ తత్త్వములు వేదములయందును, వేదార్థనిర్ణాయకములగు బ్రహ్మసూత్రములందును మఱియు భగవద్గీతయందును జెప్పఁబడియున్న”వని యుదాహరించియున్నాడు. “వేదార్థనిర్ణాయకములగు బ్రహ్మసూత్రము” లనుటలోనే వాదియొక్క మతము సిద్ధింపనట్లు నున్నట్టము.

(b) బ్రహ్మసూత్రములయందలి “అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా” అను సూత్రమువలన బ్రహ్మజ్ఞానము మోక్షసా

ధనమని పత్తిజ్ఞ చేయఁబడియున్నది. కావునఁ 'బరమాత్మ సర్వోత్తముఁడ; సర్వకర్త? జీవునికంటె భిన్నుఁ డను జ్ఞానమే మోక్షసాధన' మను వాదియొక్క వాదము నెంతమాత్రము బ్రహ్మసూత్రములు పోషింపఁజాలవు. ఇంతియకాదు; భగవద్గీతలయందు—

“ఏషా బ్రాహ్మీస్థితిః పార్థ! నైనాం పాక్య విముచ్యతి
స్థిత్యానైస్సామంతకారేషి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి.”

అని బ్రహ్మనిర్వాణమగు మోక్షము బ్రాహ్మస్థితి వలనఁ గలుగునని చెప్పఁబడినది. కాని జీవపరమాత్మభేదజ్ఞానముచేఁ గలుగునని చెప్పఁబడలేదు; వేదమన్ననో “బ్రహ్మవిదాపోతి పరం” బ్రహ్మవేత్తయుత్కృష్టపురుషార్థము నొందునని బ్రహ్మవేత్తమును బ్రశంసించుచున్నది.

ఇట్లు వేదములు, భగవద్గీతయు, బ్రహ్మసూత్రములును బ్రహ్మజ్ఞానము మోక్షసాధనమని తెలుపుచుండ, జీవపరమాత్మ భేదజ్ఞానము మోక్షసాధనమని చెప్పట వాదియొక్క కల్పనమే కాని ప్రమాణసిద్ధ మెంతమాత్రము గాదు.

(c) కావున వాదియొక్క మతతత్త్వములు వాదియైదవ కలమం దుదాహరించిన వేదములయందును వేదార్థనిర్ణయకములగు బ్రహ్మసూత్రములయందును, భగవద్గీతయందును నెంతమాత్రము చెప్పఁబడలేదు గావున వాదియొక్క మతము వైదికజనమున కేరికిని గ్రాహ్యము కాకయున్నది. కావున

వాదిమతమున నేతత్త్విద్ధాంతములు వేదసమ్మతిములని రుజువుచేసికొను బాధ్యత వాదియందే యున్నది.

5. అర్జీ 4 వ కలమునఁ జెప్పబడిన తత్త్వములు వాదియొక్క స్వకపోలకల్పితములు. కావున వాదితోడినే బయలు వెడలిన నగుటంజేసి యియ్యవి యవైదికములు, నాధునికకల్పితములు నగుచున్నవి. ఒక వేళ వాది యీ తత్త్వములు మధ్వాచార్యులవారిగ్రంథముల ననుసరించిన దైత్యమత తత్త్వములే యని చెప్పుకొనినను, కీ. శ. 12 వ శ్లోకమున లెక్కింపఁబడిన మధ్వాచార్యులవారికాలమునుండియే వచ్చినవని చెప్పనగును. అట్లునచో నీ తత్త్వములను వైదికమత తత్త్వము లనుటకంటె 'మాధ్వదైత్యతత్త్వము' అని చెప్పిన నొప్పిదముగా నుండును. అట్లునఁ బ్రత్యేకముగా నివి మాధ్వదైత్యతత్త్వము లగుటంజేసి యవైదికములగు దైత్యమత తత్త్వములలో నొక మతతత్త్వమైనఁ గావచ్చును. అంతయు కాని ప్రస్థానత్రయముచే సిద్ధించు తత్త్వములు మాసిముకావు. కావున వైదికమత తత్త్వము లెంతమాత్రముగాక, యవైదికములే యగుచున్నవి.

6. వాదియొక్క తత్త్వములు నిష్ప్రమాణకములు స్వకపోలకల్పితములు, నాధునికములును, వివాదాధ్యాసితముగు ద్వైతాంతరూపములు నగుటంజేసి "ఇదమిథం" అని నిర్ణయించుటకుఁదగు సావకాశము లేదు గావున నియ్యవి కుతత్త్వములే యని సుస్పష్టము. ఇట్టికుతత్త్వములను యథార్థము "వియుఁ, బ్రస్థానత్రయప్రమాణసమ్మతిము లనియు వాది

సర్వవిధముల రుజువుచేసికొనునంతవఱకు వాదిమతమున కెంత మాత్రము పై దికత్వము సిద్ధింపనేరదు. ఇట్టిసితిలో వాదిచే ననాద్యవిచ్ఛిన్న సద్గురువరంపరాప్తి పృజ్ఞానులగు శ్రీ గాడ పాదాచార్యులనుగూర్చియు, శ్రీవిద్యాశంకరభగవత్పాదాచార్యులవారినిగూర్చియు 7 వ కలమునందుఁ జేసిన నిందచే వాది యస్మత్పదనాశ్లీలకీర్తనాదిదూణలకుఁ బాల్పడుచు నందులకుఁ దగు శిక్షకు నర్హుడగుచున్నాఁడు. మరియు సర్వ లోకపూజ్యులగు మతకర్తలగ్రంథరాజములయర్థమును గ్రహించుటకు దగుసామర్థ్యము వాదికి లేకపోవుటయేకాక దుర్జనత్వమును నవజ్ఞతయును బ్రకటించుచున్నాఁడు.

7. అర్జ్యయెనిమిదవకాలమునందుఁ బ్రతివాడు లగు నద్వైతులు చెప్పుచున్నటుల వ్రాయఁబడిన నాల్గు విషయములు వాదిస్వకపోలకల్పితములులేకాని నిజమగు నద్వైతమత తత్వబోధకములుగావు. మఱియు శాస్త్రసిద్ధములును సంప్రదాయసిద్ధములునుగూడ నెంతమాత్రముకావు. సంప్రదాయ రహితులును సంప్రదాయ జ్ఞానశూన్యులు నెద్దియో యొక తీరునఁ జేయు కుశంకలకుఁ దగు సమాధానములనీయఁబ్రయత్నించుట సత్సంప్రదాయధర్మవిరుద్ధము గావునఁ బ్రకృత మాయసంగతములను వారించుటకుఁ బ్రతివాడు లెంతమాత్రము దలపెట్టరు. ఇంతియ కాదు - వాదికి స్వమత మేదియో స్పష్టపడుటలేదు. స్వమతజ్ఞానసంపాదన మేగ్రంథములవలన లభించునో వాదికి స్పష్టముగా దెలిసినట్లును గన్పట్టదు.

8. ఇచ వాదియొక్క మతతత్త్వములను, వాదివ్యాస
లను లెస్సగా విచారించిన నాధునికములగు క్రైస్తవమహమ్మ
దీయ మతములయొక్క తత్త్వముల ననుసరించునట్లు
కనుపట్టక మానదు." అని.

ఇట్టి మాన్వేటుమెంటుకు శ్రీతీర్థులవారు వారముదినము
లకే కాదు నేటికిఁగూడ సరియగు సమాధానము నిచ్చి
తమ మతస్థాపనమును గావించుకొనక మానముద్రను ధరిం
చుట చాల శిష్టవిదూరవ్యాపారమై యున్నది. ఇద్దానిఁబట్టి
శ్రీ తీర్థులవారు పరమతదూషణము నెట్టులో చేతురుగాని
స్వమతనిర్వహణమున కుంతితగమనము గలవారై మంథర
ప్రవృత్తు లగుచున్నారని తలంపనొప్పును. కావున నిక నీ
విషయమునఁ దీర్థులవారతీతమార్గమునకు సుముఖులై
పలాయనమును గావించుచున్నారని మేము నిశ్చయించు
చున్నారము. పై పుస్తకములలోని ప్రధమాంశవిమర్శనము
ననే యిట్లు నిరుత్తరము కలుగ నిక గ్రంథవిమర్శనము చేయ
ననవసరమని మేముకూడ నింతటితో విరమింపఁదలంచితిమి.

ఇట్లు,

శ్రీ సదనము గుంటూరు 20-3-35	}	వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణః ఉభయభాషాప్రవీణః వేదాంతపారీణః సిద్ధాంతిః	ఓరుగంటి నలకంఠశాస్త్రి అకేళ మల్లు సోమయాజులు పోతుకూచి శ్రీరామమూర్తి పోలూరు వేంకటసుబ్బయ్యశాస్త్రి
----------------------------------	---	--	---

పంచరాత్రము

జగద్గురు, శ్రీ కల్యాణానందభారతీ మాంతాచార్య స్వామిపాదులవారిచే 'మధ్యమతథంజన'మను శ్రీర్షికతో జరు పుబడిన యువన్యాసావళిలో 18 వ యువన్యాసము

[ఇంతకుబూర్వము జరుపబడిన యువన్యాసము లుభయ మతసాధారణములగు గ్రంథముల నాలవాలముగాఁ జేసికొనఁ బడి యీయబడినవి. ఇయ్యది యన్ననో, అద్వైతమతమునకుఁ బ్రమాణము గానట్టియు మధ్యమతమునకు ముఖ్యమగు ప్రమాణరాజముగా నలరారుచున్నట్టియుఁ 'పంచరాత్ర'మును గ్రంథము నాలంబనముగాఁ జేసికొనబడి యువన్యసింపఁబడినది గావున నీ యువన్యాసము ముఖ్యముగా నలరారుచున్నది. కావున పాఠకులు శ్రద్ధతో గమనింతురుగాక!]

మధ్యాచార్యులవారు “వేద పంచరాత్రయో రైక్యా భిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” “వేదా దపి పరం చక్రే పంచమం వేద ముత్తమం, భారతం పంచరా త్రంచ” అనియుఁ జెప్పుచుఁ బంచరాత్రమునకు వేదముకంటె గూడఁ బ్రామాణ్యమును గల్పించుటచే నీ పంచరాత్రమును పేరిట నీ యువన్యాసమును గావింపవలసి వచ్చినది. ఇంతియ కాదు, “పంచరాత్ర మథాఖిలం ప్రమాణం” అనియు నచ్చుటచ్చటఁ జెప్పుచుండుటచే నీ పంచరాత్రము వారిమతమున కెక్కుడు ప్రమాణగ్రంథమని తెలియవచ్చుచున్నది. కావున.

నిద్దానియందు వారిమతతత్త్వము లెట్లు చెప్పబడియున్నవో విచారితము.

నారాయణుడు లక్ష్మీకి జెప్పెనని బ్రహ్మ నారదాది మహనీయులకుఁ జెప్పుచున్నట్లే పంచరాత్ర వ్రాహ్మణము బయలుదేరినది. ఇందుఁ దొలుత నారదాదిమహనీయులు బ్రహ్మను సందర్శింప నిచ్చగలవారలై యెచ్చటను గానక యెట్లో మందరపర్వతము జేరి యందొక గుహయందు వైష్ణవ రూపమును ధరించి మౌనమును దాల్చిన బ్రహ్మను గాంచి నట్లును, అట్లు వారు బ్రహ్మను గాంచి కడు నాశ్చర్యము దోచు “కిమిదం ధార్యతే రూపం కిమిదం మాన మాశ్రితమ్?” అని ప్రిశ్నించినట్లు నువక్రిమింపఁబడినది. ఇట్లు బ్రహ్మ ప్రిశ్నింపఁబడినవాడై నారదాదుల నుద్దేశించి—

“అనుసంధానసిద్ధ్యర్థం దానవేషో మయా ధృతః,

సంస్కృతోఽహం సముత్పాద్య విష్ణునా ప్రిధవిష్ణునా.

అధీతవేదోఽపి పురా...”

అని సమాధానము చెప్పెను. ఇందు తేవశ్చరణమునకు యోగ్యస్థానమగు తన సత్యలోకమును వీడి త్రిలోకసృష్టి కర్తయగు బ్రహ్మారహస్యముగ మందరద్రోణియందు మారు వేసమును దాల్చి జాగియుండుటను గనిపెట్టి నారదుఁడు తనమనంబున నెద్దియో యొకయనుమానము దోచు “కిం జపన్ ఇహ తిష్ఠసి” అని ప్రిశ్నించెను. ఇంతియకాదు, తాఁ యిలోకసంచారియైనను, అట్టి రూపము నెచ్చటను గాంచక

పోవుటచేతనో లేక యా రూపము వేరెవ్వరికైన విధింపఁబడుటచేతనోకాని నారదుఁ డాశ్చర్యముతో బ్రహ్మ నుద్దేశించి “కిమిదం ధార్యతే రూపం?” అని ఆతురతతోఁ బ్రశ్నించెను. శిష్టాగ్రేసరుఁడగు నారదున కట్టిరూప మాశ్చర్యమును గొల్పుటంజేసి, యయ్యది శిష్టులు ధరింపనిరూప మని నున్నవ్యమయ్యెడిని. అయ్యదియే దానవేషము.

దానవేష లక్షణము :

‘యేతు సంశ్చిద్ధయా సమ్యక్సంతాప్యజహనే భుజే
దక్షిణే ధారయిష్యంతి స్యా త్తేభ్యః పరమా గతిః.’

‘శ్వేతం పీతం తథా రక్తం ద్రవ్యంతు త్రివిధం మతం
పుండ్రాణాం ధారణే విప్ర! మయైవ వ్యకటికృతమ్.’

అను మొదలగు శ్లోకములచేఁ ద్రిపుండ్రధారణము తప్తశంఖచక్రధారణము నని నున్నవ్యమగుచున్నది. ఇందు సాధారణముగా విధింపఁబడినరీతిని విగిలిన పంచరాత్ర ప్రమాణవాదులు భుజమూలములయందే శంఖచక్రధారణము చేయుచుండ నీమధ్యమతానుయాయులు తద్భిన్నదేశముల యందుఁగూడ వేటొక రెండు ముద్రలను ధరించుట యేటి శాస్త్రసమ్మతమో తెలియరాకున్నది.

ఇంటియకాదు. పంచరాత్రమునే ముఖ్యప్రమాణముగాఁ జెప్పకొనుచు నీమధ్యనెంప్రదాయానుయాయులు అందుఁ జెప్పఁబడిన శ్వేతపీతరక్తాత్మకమగు త్రిపుండ్రధారణమును జేయక తద్విరుద్ధముగ దీర్ఘమగు ధూమ్రరేఖవంటి పుండ్రమును రాహుగ్రహసితచంద్రాకారముగల యొకముద్ర

ను పౌరధానముగ ముఖమున ధరింతురు. దీనివలన దానభావమున ముఖ్యమగు శంఖచక్రాంకన త్రిపుండ్రధారణములయం దీ మధ్య లెంత ప్రామాణ్యమును బంచరాత్రిమునకుఁ గల్పించిరో బుద్ధిమంతు లూహింతురుగాక !

ఇట్టిదాసవేషమును జెప్పి ముక్తికి సాధనముగా—

ధృత్వా పుండ్రాణి గాత్రేషు బ్రహ్మహ మితభావినః,
విముక్తా యాంతి మద్భావం శాశ్వతం హేయవర్జితమ్.

3-10-130.

అని చెప్పెను. దీనినిబట్టి “అహం బ్రహ్మ” అను జ్ఞానము మోక్షసాధనమో, లేక మధ్యచెప్పినరీతిగా జీవబ్రహ్మలకుండు భేదజ్ఞానము మోక్షసాధనమో ప్రజ్ఞావంతు లూహింపఁగలరు. ఇంతియకాదు; ముక్తిసాధనము భేదబుద్ధిదూషణపూర్వకముగ నిరూపింపఁబడినది. ఎట్లన—

“దేహ దహంకృతిం హి త్వా మమత్వ మితరేషుచ,
కేవలం బ్రహ్మభావత్వమాత్మనోహ్యనుభావయత్. 3-3-9

బ్రహ్మహమితి యో బ్రూయా ద్బ్రహ్మభ్యేతి నిచక్షణః
దేహోఽయమితి భావేనయథామాయాముపైతిహి 3-3-10

“బ్రహ్మైవాహం న సంసారి నిత్యముక్తో న శోక భాక్.
అచ్యుతోహమనంతోహ మవ్యయోస్త్విన్వయావతః || 4-1-96
ఇతి వేదోపనిషదా భావనా హ్యత్మశోధినీ.” 4-1-97

అని

ఇందు మమకారమును వదలి తనకు బ్రహ్మభావమును భావనచేసికొనుచు “బ్రహ్మహం” అనుభావించువానికే బ్రహ్మభావరూపమగు ముక్తి ఘటించుననియు, వేటొక విధమగు భావనచేసిన మాయావతితుఁ డగుననియు, నిత్యము క్తుఁడగు బ్రహ్మమునే నేనుగాని దుఃఖభాజనుఁడగు జీవుఁడు నేనెంతమాత్రముగాను, స్వస్వరూపముచే నవ్యయఁడను, అనంతఁడ నగుచున్నా ననునదియే యుపనిషత్సమ్మతమగు భావన యనియు సుస్పష్టముగఁ జెప్పఁబడియుండ, “పరమాత్మ జీవుని కంటెభిన్నుఁడు (వేరై నవాఁడు) అనుజ్ఞానమే మోక్షసాధనము; ఈతత్త్వములే ప్రస్థానత్రయమునందును జెప్పఁబడియున్నవను తీర్థులవారివాదమును, “ఘాతయంతిహి రాజానో రాజాహమితి వదంతమ్” అను విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమందలి మధ్వాచార్యుల వారిదృష్టాంతపూర్వకమగు నభేదనిందావాక్యమును వారికి ముఖ్యప్రమాణరాజ మగు పంచరాత్రమున కనుకూలింపక పోవుటయట్లుండ, ప్రత్యుత యత్యంతవిరుద్ధము లగుచున్నవి. అభేదభావనయే శ్రుతిసమ్మతమని తీర్థులవారిపంచరాత్రమునొక్కిచెప్పుచుండఁ దద్విరుద్ధమగు భేదభావనయే శ్రుతిసమ్మతమను తీర్థుల వారివచన మెంతప్రమాణమో తెలియనగును. దీనివలన మధ్వాచార్యులవారిప్రమాణగ్రింథమే వారిభేదబోధ కెంతమాత్రము పకరింపక సర్వవిధముల విరోధమునే యాపాదించుచున్నది.

ఇంతియకాదు; తీర్థులవారి జగత్సత్యత్వమునుగూడ నీ పంచరాత్రతంత్రము సర్వవిధముల దూరుచునే యున్నది.

పంచరాత్రమున బ్రహ్మభిన్నమగు నీ జగత్తంతయు మిథ్య
యనియే చెప్పబడుచున్నది. ఎట్లనగా

“సర్వానందమయో నిత్య స్సర్వలీలానికేతనః,
సర్వాపధిః సర్వశేషీ సర్వవేదాంతసమృతః. 1-7-21

తస్మాదన్యన్నైకరూపం మాయాకార్య మిదంజగత్,
అనిత్యం మృగత్పక్షాభం గంధర్వనగరోపమమ్. 1-7-22

ధన్యోఽయ మత్యజత్సేహ మనాత్మని విగర్హితే,
మమత్వం వనితాపుత్రధనోపకరణేషు స. 4-37

మాయానూత్రమిదం జ్ఞత్వా గంధర్వనగరోపమమ్,
అతీదుస్త్వజ మేతస్మిన్లోకే విషయసేవనమ్. 4-38

అని.

ఇద్దానివలన నానందమయూండగు పరమేశ్వరునికంటె
భిన్నమును తుచ్ఛద్వైతభూయిష్టము నగు నీజగత్తంతయు
మాయాకార్యమనియు, సర్వశేషియు సర్వవేదాంతవేద్యుడు
నగు పరమేశ్వరుడొక్కడే నిత్యుడు సత్యమనియు సుస్పష్ట
ముగఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

ఇంతియకాదు; ద్వైతనాశనము కాకుండఁగ సంసార
మోక్షము కల్గి ముక్తి యెన్నటికిని సిద్ధింపనేర దని కూడ
స్పష్టముగ,

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనమ్
ఏతదంతోహి సంసారో బ్రహ్మన్నేవం విచారయ.(2-2-27)

అని పంచరాత్రము ఘోషవెట్టుచున్నది. దీనిఁబట్టి ద్వైతబుద్ధి తృప్తక ముముక్షువునకు నశింపవలయునని సుస్పష్టమగుచుండ ద్వైతబుద్ధియే మోక్షసాధన మను శ్రీమధ్వాచార్యులవారి వాక్యమును, తదనుయాయులయాలాపములను గూడ నేమనవలయునో తెలియరాదు.

ఇంతియ కాదు, అనుమానస్వరూపమును నిరూపించియు, గూడఁ బంచరాత్రము జగత్తు మిథ్య (త్రికాలములలోను లేనిది) అనియు, నద్దానికే గారణభూతమగు బ్రహ్మము అకర్తయనియు సుస్పష్టముగ—

“యద్యద్విలోక్యతే తుచ్చం సర్వం మిథ్యేతి గీయతే,
అతోఽన్యకారణం బ్రహ్మ వ్యాకర్తేవ నిరూపితం.” (4-8-21.)

అని మొర వెట్టుచుండఁ బంచరాత్రప్రమాణమన్యులగు మధ్వాచార్యులవారు ప్రపంచమిథ్యాత్వానుమానఖండనమను తమ ప్రకరణమున—

“విమతం మిథ్యా దృశ్యత్వాత్, యదిత్థం తత్తథాయథానం ప్రతిపన్నమ్” ఇత్యుక్తే జగతోఽభావాదాశ్రయాసిద్ధః పక్షః, అత్ర హేతుః ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాదనైకాంతికః, జగతోఽభావేఽనుమానస్యాప్యభావ ఇతి తర్కాబాధితత్వేనాధ్యవసితః, ప్రత్యక్షాదివిరుద్ధత్వాత్కాలాత్యయాపదిప్తః, విమతం సత్యం ప్రమాణదృష్టత్వాత్, యదిత్థం తత్తథా - యథాఽఽత్మేతిప్రయోగాత్సప్రతిసాధనః, శుక్తిరజితస్యాప్యనిర్వచనీయత్వాభావాత్సాధ్యవికలో దృష్టాంతః” అనియు,

బ్రహ్మాణలక్షణమున “ప్రత్యక్షాగమాదిభి ర్జగత సత్త్వ త్వాత్, ఆత్మనోఽపిదృశ్యత్వాత్” అనియు నుపన్యసించుట కడుంగడు నాశ్చర్యమును గలిగించుచున్నది. “యద్యద్విలో క్యతే సర్వం తుచ్ఛం మిథ్యా” అని పంచరాత్రము ప్రబోధించుచుండ, దానిప్రకృతే మధ్వాచార్యులవారు “జగత్స త్వం దృశ్యత్వాత్, ఆత్మవత్” అని బోధించుట వారిప్ర మాణగ్రంథములయందు వారికిఁ గలిగిన యప్రమాణ్యము నంతను వేయినోళ్ళ వెలిబుచ్చుచున్నది. ఆత్మకూడ దృశ్య మగుచో ఘటపటాదులరూపములయందు విప్రళిపత్తు లెవ్వరి కిని లేనట్లు ఆత్మస్వరూపనిర్వచనమునందుఁగూడ విప్రళి పత్తులే లేక యాత్మస్వరూపనిర్వచనమున బయలు వెడలిన యసంఖ్యాకములగు మతములు బయలు వెడలుటకే కారణము లేకపోయెడిని. అంతియకాదు, దృశ్యములగు ఘటపటాదులు నశించిన త్లాత్మకూడ నశింపవలసియుండును. ఇట్టి మధ్వాచార్యులవారియొక్క ప్రమాణవిరుద్ధవచనములఁబట్టి తీర్థులవారు, లోకవంచనమును మధ్వాచార్యులవారు చేయుచున్నారని వ్రాయుటకు మారుగ శ్రీ విద్యాశంకరభగత్పాదులవారు చేయుచున్నారని వ్రాసిరని తేటతెల్లమయ్యెడిని. ‘సత్ + య’ శబ్దార్థవిచారణచేతనే సత్యము సశ్వర మంత మాత్రము గాదని తెలియవచ్చుచుండ జగత్తు సత్యమును, సశ్వరమును ననుట కడుంగడు విచిత్రము.

ఇంతియకాదు, బ్రహ్మవాదులగు నద్వైతులను మాయావాదు లనియు, వైదికమతప్రవర్తకులగు గౌడపాద శం

శరభగవత్పాదులు నూతనముగ మాయావాద మను నొక
వాదమును గల్పించి రనియు ధ్వంసమతపరివర్తకు-లచ్చట
చ్చట మోక్షోత్తలను మోగించుట తత్ప్రమాణగ్రంథదృష్టలకు
వాశ్చర్యమును గల్గింపకపోదు. ఎందుచే ననగా: వారికి
బ్రహ్మాగ్రంథరాజమగు వంచరాత్రమునందే యిట్లు సుస్ప
ష్టముగఁ జెప్పబడియున్నది -

“దైవీహ్యేవాగుణమయీ మమ మాయాదురత్యయా |
మామేవ యే పరిపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే |

3-1-22

అవ్యక్తా శాశ్వతీ సర్వబీజభూతా ప్రతిష్ఠితా |

కార్యానుమేయా ప్రకృతిశ్చిచ్ఛరీరతయా మతా || 3-1-24

స్వాశ్రియవ్యతిరేకేణ స్థాతుం గంతు మనీశ్వరా |

తచ్ఛరీరతయా నైవ తదాయత్తా గుణకీయా || „ 25

వ్యక్తా మాయా కార్యరూపా నైకరూపా ప్రజాయతే |

సర్వదా నైకరూపేయం పరిణామస్వభావతః || „ 27

అనిత్యాహ్యసతీ మిథ్యా వస్తుభూతాపి దుర్గ్రహా |

దుస్తరా దుష్ప్రథర్నాచ దురూథా దుర్విచేష్టితా || „ 28

మాయాయవనికాఛన్నో యథాఽహం కారితో యదా |

మాయాభోక్తా సర్వైర్విద్ధో మాయాగతి రనీశ్వరః ||

3-1-35

అబ్రహ్మభూత ప్రీతిగుణో మలినో దుఃఖభాజనః |

జీవోఽయం మత్స్విరూపోఽపి సంసారే హ్యవసీదతి ||

3-1-36

మాయామాతృమిదం సర్వం దేహం దేహానుగంచయత్,
హేయబుద్ధ్యా న గృహ్ణీయా ద్దాజన్నాత్మస్థితోనరః.

అ.

4-7. 23.

ఇందు బ్రహ్మవాదులగు సద్వైఖులు చెప్పెడి
మాయాస్వరూపముకంటె వేఱుగ నొకింతయైన మాయాస్వ
రూపము చెప్పఁబడక బ్రహ్మవాదులు చెప్పినట్లే మాయా
పతితుండగు పరమేశ్వరుడే సంసారమునందు మునిగి జీవ
వ్యవహారమును గనునుగాని పరమేశ్వరునికంటె నెంత మాత్ర
ము జీవుఁడు వేఱుగాఁ డనికూడ “జీవోయం మత్స్వరూపోఽ
పి మాయయా సంసారే హ్యవసీదతి” అని చెప్పఁబడినది.
కావున, నీమాయావాదము సర్వప్రమాణభూతములగు శ్రుతుల
యందేకాక వారికి ముఖ్యప్రమాణమగు పంచరాత్రమునం
దును శతవిధములఁ జెప్పఁబడియేయుండ మధ్యసంప్రయాదా
నుయాయులు, అద్వైతమతప్రవర్తకు లిద్దానిని నూతనముగ
బయలుపెడలఁజేసిరని చెప్పట వారిప్రమాణగ్రంథాపరిశీల
నమువలనఁ గలిగినదోషమో, లేక లోకవంచనమునకైఁ బ్రవ
ర్తింపఁజేసిన విషయమో, మఱియెద్దియో స్పష్టముగఁ దెలియ
రాకున్నది.

పై తత్త్వము లిట్లు పంచరాత్రమునఁ బ్రతిపాదించఁ
బడి పరమరాధాస్తముగా నుపాసనావిధానమును, దత్త్వరూప
మును సుస్పష్టముగ నిట్లు నిరూపింపఁబడియెను -

“బ్రహ్మోర్పణం బ్రహ్మహవి బ్రహ్మగ్నా బ్రహ్మణామతమ్।
బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా॥4-1-112

తులు జగన్నిధ్య యని చెప్పునది ప్రమాణవిరుద్ధము గావున సత్యమని నిర్వచింప సాహించునా?

ఇంతియకాదు; రెండవపాదమున రెండవ యధ్యాయమును వీరించుకేనియుఁ జూచినట్లు తోఁపదు. చూచియుండినచో ద్వైతము సత్యమని పలుకుచు సద్వైతమును దూలనాడ సాహసించురా? సాహసింపరు. ఈ రెండవ యధ్యాయమందలి నారాయణుని యుపదేశమునకుఁ బ్రకృతోపయుక్తమగు విషయమును బ్రదర్శించుచున్నారము. ఏమన—

సర్వాధారతయా బ్రహ్మ అహ మేకోద్వయః పరః |
మదేకాయనత స్సర్వ మహ మేవ న సంశయః ||

పా. 2. అ. 2-26.

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనమ్ |
ఏతదంతో హి సంసారో బ్రహ్మ న్నేవం విచారయ ||

అని 2-27.

అని. అనఁగా సర్వజగత్తున కాధారభూతముగ నుద్వితీయుఁడను పరుఁడనగు నేనొక్కఁడనే యున్నాను. ఈ పరిదృశ్యమానమగు జగం బంతయు నేనే యాధారముగాఁ గల్గి యుండుటవలన నీ జగం బంతయు నేనే యగుచున్నాఁడను. అందు సందేహములేదు. ద్వైతములేదను బోధచే మనస్సునకు ద్వైతజ్ఞానము నశించును. ఈసంసార మంతయు ద్వైతనాశనమే.

నీపంచరాత్రము వక్కాణించుచున్నది. కావున పంచరాత్ర ప్రమాణవాదులుగూడ జీవపరమాత్మభేదమును వీడినప్పుడే ముక్తిగాని యంతవఱకు ముక్తి యెంతమాత్రము ఘటించు నేరదని తెలియునది. ఇందు వేతాక విశేషము గలదు. మధ్వాచార్యులవారు తాము బోధించెడిమార్గమునకుఁ బ్రతిబంధకము కలుగునేమో యను సందేహముతో గడుసాహసమును నహించితమగ్రంథమున “సతత్త్వతత్త్వమసిశ్వేతకేణ” అనుచో “అతవవ అతత్త్వమసీతి భేదస్య సవకృత్వోపన్యాసః సద్భూతాంతకః; సచ శారీరకరాభేదేతాత్పర్యమ్” అని “అసిత్త్వమసి” అని భేదమును గావించిరి. అయ్యదియు “బ్రహ్మస్మితి నసంసారి తత్త్వమస్యాదివాక్యతః” అనుపై పంచరాత్రీవాక్యముచే దూషింపఁబడుచున్నది. పోనిండు, పంచరాత్రమున నేక దేశమే శ్రీమధ్వాచార్యులవారికిఁ బ్రమాణమగుటచే నీపై సుదాహరించినవి వా రంగీకరింప రందుమా, అట్లనుటకు “పంచరాత్ర మథాఖిలం ప్రమాణం” అను మధ్వాచార్యులవారి వాక్యముచేతనే వలనుపడకున్నది. పుష్లోకములవలనఁ బంచరాత్రమే మనోబుద్ధ్యహంకారసంసారు లెంతమాత్రము జీవాత్మయొక్క వాస్తవస్వరూపము గాదనియు నయ్యది మాయాకల్పితమనియు, యథార్థముచే జీవుఁడు బ్రహ్మరూపమే యనియు సుస్పష్టముగఁ దెలియఁజెప్పుచుండ నయ్యది యంతయు విజ్ఞానవిహీనతచే గ్రహింపక శంకరభగవత్పాదులే యట్లు చెప్పి రనుచుఁ జేయు సున్నతనాట్యమునకును, సున్నతాలాపములకును వేకు లెవ్వరు సమాధానముఁ జెప్పఁబూనుదురు? అట్టివారికి

సమాధానమును జెప్పఁ బూనిన శిష్టులు సమాధాతనాకో శింపరా? క్కావున నో విద్వచ్చిరోమణులారా! మతగ్రంథము లన్నిటి నామూలాగ్రముగఁ జదివి యందలి గుణదోషము లరసి యప్పుడు మతవిమర్శనఁ జేయఁబూనినచోఁ దమబోటి వారల కయ్యది సంతోషావహ మగునుగాని వేటొందుకాదు గదా!

ప్రకృతము ననుసరింతము. ఇట్టి తత్త్వములను బంచ రాత్రము చెప్పి చెప్పి తాఁ జెప్పినదానియందుఁ బ్రమాణముగ,

“ఏవం” బ్రహ్మవి దాప్నోతి శరమిత్వమశానమ్,

బ్రహ్మవి ద్భవతి బ్రహ్మైత్యేషాచ పరాశ్రుతిః॥ 1-6-45

అని శ్రుతిని బ్రమాణీకరించెను. కావున మధ్వాచార్యులవారికి ముఖ్యప్రమాణగ్రంథ మగు పంచరాత్రమే యీ తీరున మధ్వమతవిరుద్ధముగ బోధించుచుండ నీ మధ్వమత ప్రవర్తకు లెందుకొఱకీ గ్రంథమును బ్రమాణముగ గ్రహించి రనినచోఁ దమ కెట్లో యొకతీరున సంప్రాప్తమయిన యీ తత్త్వశంఖచక్రాద్యంకనములు ధానియందు ముఖ్యముగ విధింపఁబడుటయు సద్దానిని శ్రీ విద్యాశంకర భగవత్పాదులు బహిష్కరించుటయు నిందుఁ గారణములుగాఁ దెలియవచ్చుచున్నవి. ఇట్లు పంచరాత్రమును మధ్వమతానుయాయులు గ్రహించుటయు నందుఁ దమ కభీష్టమగు దానవేషమైనను సంపూర్ణముగ లేకపోవుటయును జూడ—

“కాకమాంసం శునోచ్ఛిష్టం స్వల్పం తదపి దుర్లభమ్” అను లోకోక్తి వన్నె కెక్కుచున్నది. ఈ శంఖచక్రాద్యంక

నము సర్వవిధముల శిష్టులయొక్క, స్మృతులయందు నిషేధంబడియున్నది.

బృహన్నారదీయమున—

“శంఖం చక్రం మృదా యస్తు కుర్యాత్తస్తాయనేన వా,
స శూద్రీపద్మహిష్కార్యః సర్వస్మిన్ ద్విజకర్మణః.

శంఖచక్రాద్యంకనం చ నృత్యగీతాదికం తథా,

ఏకజాతే రయంధర్మో నజాతు స్యాద్ద్విజన్మనః. అనియును

చిల్లయసింధువునందు—

“జేన యే త ప్రముచ్చాది విధయ స్తే శూద్రీవిషయాః”

అనియు,

శృంగేయచంద్రోదయమున—

“శివ కేశవయో రంకాన్ శూలచక్రాదికాన్ ద్విజః,

స ధారయేత మతిమాన్ వైదికే వర్తన్తి స్థితః.”

అనియు, నింకను నిబంధనగ్రంథములయందు శిష్టస్మృతులయందును బరివర్తితముల నీశంఖాద్యంకనములు, దూషింపఁబడినవి. ఇంతియకాదు, సూతసంహితయందు,

“స్వదేహే పరదేహేవా న కుర్యా దంకనం వరః,

యది కుర్యాచ్చ చక్రాద్యైః పతత్యేవ న సంశయః॥”

అని చెప్పఁబడినది. ఇట్టి నిషేధవ్యాపారములను బోధించుటచేతనే పంచరాత్రము—

“ఏవం సంబోధితో రుద్రో మాధవేన మురారిణా ।

చకార మోహశాస్త్రాణి కేశవోఽపి శివేరితః॥

కాపాలం లాకులం వామం భైరవం పూర్వపశ్చిమం ।

పాంచరాత్రం పాశుపతం తథాన్యానీ సహస్రశః ॥

చక్రః” అని కూర్మపురాణమునందును,
స్కాందమున—

“పాంచరాత్రేచ కాపాలే తథా కాలముఖేపిచ ।

శాక్తేచ దీక్షితాయూయం భవేయర్చ్యాహ్మణాధమాః॥”
అనియు,

లింగపురాణమున—

పాంచరాత్రం ప్రశంసంతి కేచిద్భాగవతం మునే ।

కేచి త్కాపాల మిచ్ఛంతి కేచిత్పాశుపతం మునే ॥

కేచిద్బద్ధం ప్రశంసంతి కేచిద్దైగంబరం మునే ।

తాన్వేవ శృద్ధయా యుక్తాః పరిగృహ్య ద్విజాతయః ।

ఆచరంతిహి పాపాని” అనియు,

వాళివ్రమున—

పాంచరాత్రేచ కాపాలే పాపంఢే వ్యభిలేషుచ ।

దీక్షితాశ్చ భవిష్యంతి మనుష్యాః పాపకారిణాః॥”

అనియు, నిట్లే యనేకగ్రంథములయందును బహువిధముల దూషింపఁబడినది. మధ్వమతప్రమాణగ్రంథములలోఁ జూడఁబడినవిగూ నీపంచరాత్రతంత్రమే వారి కీరీతిగ ననువయుక్త మగునప్పుడు మిగిలిన ప్రమాణగ్రంథము లెట్లు వారి మతతత్త్వములను బోధించునో విబుధులే యూహింతురుగాక!

— నీలకంఠశాస్త్రి.

శ్రీజగద్గురు శ్రీకల్యాణానందభారతీ మాంతాచార్య
మహాస్వామిపాదులవారిచే “మధ్యమతథంజని”, అను శ్రీరిక
క్రేంద జయప్రదముగ జరుపబడిన వింశత్సువన్యాసముల యనం
తరము గర్తపురీపారజనులచే శ్రీస్వామిపాదుల పాదారవింద
సన్నిధియందు సమర్పించుకొనబడిన

అభినందన పత్రిక.

శ్రీమ త్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యేత్యాది సకలవిరు
దాంచిత శ్రీవిద్యాశంకరపదమాంబేళప్రకాశిత
శృంగగిరి శ్రీవిద్యాపాక్ష శ్రీవీరాధీశ్వర భారతీసంప్రదాయ
సార్వభౌమ జగద్గురు

శ్రీ కల్యాణానందభారతీ మాంతాచార్య మహాస్వామిపాద
పాదారవిందసన్నిధేః,

అయి! పూజ్యపాదాః!

అనుగ్రహ్యతాం శ్రీమద్గర్తపురీపారజునై ర్వైదిక
ధర్మానుయాయితీ ససంపాదితా సవినయ మియం విజ్ఞాపనా
పత్రికా.

వైదికమార్గప్రవర్తక సర్వతంత్ర స్వతంత్ర శ్రీమ
ద్విద్యారణ్యస్వామిపాదై ర్విద్యానగర రాజధానీ కర్ణాటకసిం
హాసన మాస్థాని తాద్యాత్మికరాజ్యలక్ష్మీః సకల రాజస్య
సమ్మూనితాః వికరాళకాలకబలితా సమ్మూర్చ్ఛితేవ కతిపయ

కాల మకల్పయ దుత్కంఠితాం నిజభక్తజనహృత్ప్రీమాను.
అచిరమేవ శ్రీబోధానందభారతీ మాంతాచార్యస్వామిపాదై
రతికృపాభుభి స్సాదరముద్భృతా శ్రీచరణకగమలనమర్పితా
త్రయీమయీవాగ్విలసితసారస్వతామృతేన సంజీవితా పున
రపి తారుణ్య మావద్య దిగంతవిశ్రాంత మాతనోతి కమపి
నూతనశోభావిశేషమ్. సంతత మానందసంధాయినీ చాద్య
సమారాధ్యతే అనన్యసాధారణ మనల్ప మౌద్వేతికీన మన
వద్యమద్యప్రీతిభావైశారద్య మార్యపదా వాశ్చిత్త్యచరితార్థ
తాం గమిత మియతాకాతే నేత్యత్యంతం మోదామహే; కిం
చాశాస్మహే నిరూఢస్థితిస్సా సర్వస్య స్వాస్మఖ్య మచిరేణైవ
సంపాద్య నుస్థిరా భవిష్యతీతి.

శ్రీవిద్యాశంకరాధిష్ఠితాం భారతీసంప్రదాయపంఠ
రాగతాం వ్యాఖ్యానసింహాసనాధీశ్వరతా మనవద్యా మద్యా
లంకుర్వాణానాం బ్రహ్మవిద్యాప్రవచన ప్రవీణానాం భవ
తాం భారతీ సువ్యాఖ్యాతవతీ విరాజతే ప్రస్థానత్రయోప
బృంహితాన్ సర్వా నౌకనిషదాన్ ధర్మా నిత్యత్యంత మను
గృహీతోఽంతేవాసిలోకః.

నూక్తిసహస్రద్యోతితాత్మనా మత్యభవతా ముద్య
త్సూర్యప్రభాభాసురాభి స్సర్వతోముఖశేముషీవిలసత్సు
యుక్తిరత్నప్రభాభిరంతరాళనిగూహిత మచిరంతనం సాంద్రం
ద్వైతం తమః క్వాప్యభిద్రావితమ్. అణీయనీభి శ్చిరంతనబుద్ధిభి
రున్మీలితపూర్వ మ ప్యఖండతయా తత్త్వ ముక్తపాద్య ముప

పాదితవద్ది ర్వింశతినంఖ్యాకై రుపన్యాసై ర్మహానేపన్యాసః
 పరావరే సమ్యక్కృత ఇతి కిం నోపకృత మార్యపాదైః. స
 కిమపి భవతా మాస్తేత్ర ఫలాభినంధి ర్లోకకళ్యాణమంతరా.
 “లోకవస్తు లీలాకైవల్య” మితి బాదరాయణసూక్తిరే వాభివ్య
 సక్తి భవాదృశా మాచారమ్.

వయమ పృథ్వీభావత్కవదాబ్జప్రవణతా మాసాద
 యతు మహైతుకీ మవ్యాజామనన్యాం భక్తిం సమాశ్రితాః,
 సతు శక్తాస్తావకీనగుణగణాఖ్యానవిధిషు.

శ్రీమజ్జగద్గురో! అంతస్తావవృత్తికరవశా దాభ్యేయ
 మాఖ్యాతు మవర్యాప్తేయ మాస్మాకీ వాణీ, కుంతితగమనా
 స్వైరం స్వైరం సంపవంతీ వినేయతా మాలంబతే.

కళ్యాణైకరసా కళాపరిచితి స్సాన్వనందసమ్పత్ప్రదా
 స్సచ్చస్సాటిక కాయకాంతివిలసచ్చైలాత్మజాప్రాభవా
 త్ప్రీయ్యంతప్రీతిపాద్యతత్త్వనిరతా బోధైకలక్ష్మ్యైనిశం
 ద్వైతిధ్వంసవిశుద్ధచిత్తఫలకే బాభాతు వో భారతీ!

ఇతం, విజ్ఞాపయితారః,

5-2-85,
 గుంటూరు. }

వైదికధర్మానుయాయినో,
 గర్తపురీ పౌరజనాః.

శ్రీ సుత్పరమహానఘరివ్రాజకాచార్యవర్యేత్యాదినకల
 బిరుదాంచిత శ్రీ విద్యాశంకరపదమాఽఽవేశపృకాశిత
 శృంగిరి శ్రీ విరూపాక్ష శ్రీ పీఠాధీశ్వర భారతీనంప్రదాయ
 సార్వభౌమ జగద్గురు శ్రీ కళ్యాణానందభారతీమాంతా
 చార్య మహాస్వామిపాద పాదారవిందనన్నిధిని భక్తి
 పురస్కరముగ సమర్పించుకొనిన

రత్న వంచకము.

సీ. శ్రీరాజతుం దాదినారాయణపదమ్ము
 నందు సంభూతిభాగ్యంబు నొంది
 సర్వజ్ఞశంకరాచార్యమాశ్రయలంబ
 మున సర్వతోముఖాభోగ మంది
 ప్రీతి విద్యారణ్య శ్రీధరపూజ్యపా
 దసాపితంబయి సుసితిఁ గని
 అద్వితీయులగు బోధానందనుభగీర
 ధోక్తివిశేషమం దొదిగి మెదిగి

గీ. ఆత్మవిద్యామృతప్రవాహంబు నేడు
 భరతఖండమందు త్వదీయభవ్యసావ
 నాజలను వెల్లువలు గట్టునట్టి దయ్యె
 శృంగిరివిరూపాక్షపీఠాంగదేవ!

సీ. వైదిక ధర్మసస్యోదయమ్మునకు శా
 వణవార్షకాభివై భవము లుండు

ద్వైతకాంతారసంతానమ్ము భస్మసా

త్కృతి నేయు దావాగ్నికీల లుండు

వాదియుల్లంబులోపల భల్లునం దూరి

పేటాడు బల్లెంబుపోటు లుండు

జిజ్ఞాసుజనములచేతులఁ గమ్మని

యనఁటికుం డొలిచిపెట్టినటు లుండు

గీ. కరుణతోడ బోధానందగురు లొసఁగిన

యట్టి వ్యాఖ్యానసింహాననాధిరూఢు

లై తెలుపుచుండఁ దాము శ్రుత్యర్థములను

శృంగిరివిరూపాక్షపీఠాంగదేవ!

సీ. నేడుగా యద్వైతనిర్మలమతము స్వీ

యయశంబు నింపె దిగంతములను

నేడుగా డాఁగియుండిన తత్త్వము ప్రసిద్ధ

మయ్యె వింశత్యుపన్యాసములను

నేడుగా తావకాంతేవాసిహృదయనం

భవసంశయము పటాపంచలయ్యె

నేడుగా యభివృద్ధినిం బొందె మా శ్రీజ

గద్గురువీతికాగౌరవంబు

గీ. తాము లోకకళ్యాణార్థమై మెలంగ

భారతీనంప్రదాయసర్వస్వతంత్ర

పరమహంసబోధానందగురుయతీంద్ర

శిష్యవర్య! కళ్యాణవిశిష్టనామ!

తే. తమపైని మాకు! గల యు

త్తమభక్తిం దెల్పఁగడఁగెదముగాక గురూ

తమ ! భవదీయనుగుణవా

రము, లెక్కంబెట్ట మా తరం బది యగునే?

ఉ. పరమం బౌధిషణాప్రభావగరిమౌ భావ్యత్రయంబు నుధీ
స్ఫురణం బౌష్పః బలింపః జేసితిరి ముఖోధించియిన్నాభ్యుద
ర్భరదీక్షౌ బరక్తియదుర్భతము ద్రుంపంజాలినా రార! యే
కరణిమీఋణ మీఁగ నేర్తుము నమస్తారంబునంగా కిఁక?

5—2—35, } ఇట్లు విన్నవించు జైడికథర్మానుయాయలు,
గుంటూరు. } గర్తపురీ పారులు.

జ్యోత - (నమస్సు)

ఓ యోజ్జలమల్పంతీ !

నడిగీము కొడుకునొడుదుడుకునుడుల
తడబాటుబాటల గీటున బుచ్చి సాటి
లేనిమేటికీరితి పూరుబందిరి దచ్చి
కడల నింపి సొంపారితిరి.

ఓ కావిదాల్పుమానికమా !

తొలిమినుకుల తుదిరతనపునిగనిగలనెలుగు
జగముల మిగుల నెగయ బొదిగిన
నల్లదీవిబొడపొడ మేలినుడులతీరును
దీటుదల దీరిచిన మీమాటకారితనమును
మిగుల గొండాడ నెవరికి దరమగును?

ఓవక్కాణసింగపుగద్దయతేడా!

మీమాటల యావ గాటు

పోటరులగు పోటిగాండ్రో

కనుగొలుకులను

తెలివిగాండ్రో నోళ్లను

నీ యారించినది.

సామీ!

మీకు సిసువులపై గల

నెనరుకలిమిబలిమి మెట్టిదో

మాకాటుచట్టముల విద్దియ లేబరమునకు

లేమిడి వచ్చినది.

మీ వాకలో బరుసవేడి లేకున్న

మా యెడందమకిల యడంగి

రంగారుబంగా రగుట యెట్లు?

తాము తెలివిగఱపులెఱగులో

దిరుగజోతకోరున్నను

రుచిలో దరుగులేదు.

మీ వక్కాణపు విన్నాణము

తియ్యదనముతో, వియ్యమాడినది

దిద్దుబాటుతో ముద్దులాడినది.

ఇట్లు,

అడకువ బత్తిగల

గద్దియయొద్ది పెరిమపుజట్టులు.

5-12-35.

గుంటూరు.

}

వైదిక ధర్మసంవర్ధని.

సంపుటము '1]

ఏప్రిల్ 1935

[సంచిక 4

ఉత్తరాదిమతస్థులగు

సత్కర్మధ్యానతీర్థులవారి

దుర్వాదనిర్వాపణము.

‘మహామహాపాద్యాయ’

బ్రహ్మశ్రీ తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రిలవారు.

ఉపోద్ఘాతము.

శ్రీమత్సరమహంస పరివ్రాజకాచార్యేత్యా ద్యనేక గుణసంపన్నులయిన శ్రీమత్తత్తరాదిమత సంస్థానాధిపతి శ్రీమత్సత్కర్మధ్యానతీర్థులవారు “వైదికమత సిద్ధాంత ప్రచార” మను నొకపుస్తకమును బ్రకటించి దానిని చర్చించుటకై విజయనగరములో 1932 వ సం॥ మార్చి 26, 27, 28 తారీఖులలో జరిగిన విద్వత్సభయందు నా గ్రంథము ననుసరించిన మఱికొన్ని యంశములను బ్రశంసించియున్నారు. వీరు వ్రాసిన పుస్తకములలోను వీరి ప్రసంగములలోను అద్వైతమతము వేదసమ్మతము కాదని నిరూపింపఁబడియున్నది. కాని నేను విమర్శించి చూచినపు డీగ్రంథకర్త అద్వైతమతమునుగూర్చి

యిచ్చిన బిరుదము అద్వైతమతమునకు సరిపడదనియు, నా బిరుదము ద్వైతమతమునకే సరిపడుననియు నాకుఁ దోఁచెను. కాని, ద్వైతమతము వేదసమ్మతము కాదని నిరూపించుట నా కవసరమగు ననిగాదు. ఒక మతమును దూషించిన నేమి లాభము గలుగును? అంతమాత్రమునఁ దన్మతావలంబు లద్దానిని విడనాడరుగదా! అద్వైతమతము వేదసమ్మతము కాదని, వీరుపన్యసించినదంతయు శ్రుతిలోని కొన్నిభాగములను నితర ప్రమాణగ్రంథములలోని కొన్నిభాగములను మరుగుపరచి, యుపన్యసించినదేకాని సత్యము సంతమాత్రము వ్యక్తపఱచినదిలేదు. ఈ విషయము సామాన్యజనుల కందఱకుఁ దెలియఁబఱచుటకై నే నీ యుపన్యాసమును వ్రాసి తిని. ఆయాప్రమాణసందర్భముల నెఱిగినవారికిఁ దెలియ పఱచు నవసరమేలేదు. వారి కందఱకు నే నుపన్యసించెడి యంశములకంటె నెక్కుడు నంశము లిదివఱకే తెలిసియున్నవి.

సామాన్యదృష్టి.

సామాన్యముగఁ బక్షపాతములేని గ్రంథకర్తలందఱు సద్వైతము నుపనిషత్సతమనియు వేదాంతమత మనియు వాడుచు వచ్చిరి. మిగిలిన మతముల నిట్లు వాడుటలేదు. ఉపనిషత్తులు వేదమని యంగీకరించినవారందఱు సద్వైతమతమే వేదసమ్మతమని యొప్పుకొనక తప్పదు. అందులో సంతయుఁగాని, కొంతకాని వేదముకాదు, ప్రమాణముకా దనిచెప్పిన, వారు చెప్పినమాటలను నమ్మవచ్చునా? ఉపనిషత్తులు వేద

మనియుఁ బ్రమాణమనియు సంగీకరించువారు అద్వైతమతము వేదసమ్మతముకాదని యనఁజాలరు. ఈ యంశము నాయీ యుపన్యాసములోఁ గొంతవఱకు స్పష్టము కాఁగలదు. ఇందలి మంచిచెడ్డలను నిష్పక్షపాతబుద్ధిగల ప్రజ్ఞులు గ్రహింతురని నమ్ముచున్నాను.

ఉపనిషత్తత్వము.

వీరి గ్రంథము ప్రత్యక్షాది ప్రమాణసిద్ధమైన భేదమును, అట్టిభేదము ననుసరించి యనువదించిన శ్రుతులను నాథారముగఁ జేసికొని వానికి విలక్షణముగనున్న శ్రుతుల కపార్థమును గల్పించి ప్రవర్తించినది. అద్వైతులు ప్రత్యక్షాది ప్రమాణసిద్ధభేదమును వ్యవహారములో నిరాకరింపరు. అద్వైతులమతమున మాయోపాధికమైన చైతన్యమిశ్వరుడనియు నవిద్యోపాధికమైన చైతన్యము జీవుడనియు సోపాధికులగు జీవేశ్వరులు భిన్నులే యనియు సుపాధివినిర్ముక్తమగు చైతన్యమేకరూపమే యనియు సంగీకరింపఁబడినది. ఎచటనైన జీవేశ్వరులకు భేదము చెప్పఁబడినచో నయ్యది సోపాధికుల కనియు, నైక్యమును బోధించినచో నయ్యది యుపాధివినిర్ముక్త శుద్ధచైతన్యతాత్పర్యకమనియు, వ్యవస్థనుజేసి భేదబోధక శ్రుతులకుగాని యైక్యబోధకశ్రుతులకుఁగాని క్లిష్టార్థకల్పన మక్కరలేకయే సరళముగ శ్రుతిసమన్వయ మగునని యద్వైతులు తలంచిరి. అద్వైతులే యననేల? బ్రహ్మసూత్రములకుఁ దమ తమ యభిప్రాయముల ననుసరించి విభిన్నార్థముల వ్యాసినవారు తప్ప మిగిలిన యాస్తికదర్శనానుయాయులు, నాస్తికదర్శనాను

యాయులును గూడ నుపనిషత్తు లద్వైతమతమునే సరసముగ జోధించు ననుతలంపుతో నద్వైతుల నొపనిషదులనియు వేదాంతులనియు వాడుచు వచ్చిరి. వ్యాససూత్రములకు నితరాభిప్రాయములను వ్రాసి తదభిప్రాయానుకూలముగ శ్లోతుల నేదో యొకవిధమున సమన్వయింపఁబూనిన ద్వైతమతావలంబులను జెప్పనిషదులు, వేదాంతులు అనుపేరుపెట్టి యెచటను వాడలేదు. వ్యాససూత్రములకు భిన్నాభిప్రాయములను వర్ణించి పరస్పరము స్పర్ధచేయుచున్నవారిలో నెట్టి వాడుకలను జేసికొనినను వైయాసికమతాభిమానులు కానట్టి యితరసిద్ధాంత కర్తలీవాదమునఁ దటస్థులై యుండి యద్వైతమతము నుపనిషత్మతమనియు వేదాంతమతమనియు వాడుచు నితరమతముల నటుల వాడుకుండిరిగాదా! అట్టి పక్షపాతము వారి కేల యుండవలయును? మఱియు వైయాసికసిద్ధాంతమున సవాంతరశాఖలలోఁ జేరిన యేకాంతమంది విద్వాంసులో తప్ప తక్కిననిరభిమానులైన సర్వసిద్ధాంతకర్తలు ఉపనిషత్తు లద్వైతపరములే యని యొప్పుకొనియుండఁగా స్వమతాభినివేశముచేఁ గొంతమంది యొప్పుకొనకున్న నద్వైతమున కేమిలోపము? సూర్యప్రభ సర్వైష్టవప్రకాశక మని యెల్లరు సంగీకరించుచుండ, దివాంధ మంగీకరింపకపోయినచో సూర్యప్రభ కేమిలోపము?

ద్వైతుల యభినివేశము:

ఈగ్రంథముపై నేమి విమర్శించి వ్రాయుదమన్నను, దానికిఁ జూపిన ప్రమాణము లన్నియుఁ బ్రక్షిప్తము లనియుఁ

గల్పితము లనియును జెప్పెదరు. అట్టివారి కేవిధము నైన సంతృప్తి గల్గించుట కష్టమే! ఐనను మా ప్రయత్నము నితరులకుఁ దెల్పుటకుఁగాని “తాఁబట్టిన కుండేటికి మూఁడేకా” శ్లనునట్లు పట్టుపట్టి తమకుఁ బ్రతికూలమని తోచిన యుపనిషదాది గ్రంథములు ప్రమాణములు కావనుటకు సాహసించి ద్వైతమతము ప్రతిష్ఠితము చేయువారిగొఱకుఁగాదు. కాని, వారుకూడ ముఖ్యముగ నొకవిషయమును గమనింపవలసియున్నది. వీరి మతమునకుఁ బ్రథమప్రవర్తకులగు నానందతీర్థులవారు తమ గ్రంథములలోఁ బ్రస్తుతిము లోకములోఁబ్రసిద్ధముగ వాడఁబడుచున్న యష్టోత్తరశతోపనిషత్తులుగాక మఱికొన్ని యుపనిషత్తులను వాడుక చేసియుండిరి. వీరివలెనే తక్కినవా రివి యప్రమాణము లనుటకు సాహసించియుండురేని వీరిమతమునకు మూలభూతములైన యానందతీర్థీయభాష్యములే నిర్మూలము లగును. ఈసంగతిని వీరు గమనింపకుండుట చదువరుల కాశ్చర్యజనకము కాకపోదు.

జీవేశ్వర భేదహేతువు.

పై ని మేము చెప్పిన జీవేశ్వరభేదము మాయాకృతమని నృసింహోత్తర తాపిన్యవనిషత్తులో స్పష్టముగఁ జెప్పఁబడియున్నది. ఈ యుపనిషత్తును విశిష్టాద్వైతమతప్రవర్తకు లగు రామానుజాచార్యులవారు తమ భాష్యములో నుదాహరించి యుండుటచే నది ప్రమాణ మనుటలో మా కా పెద్దసాక్ష్యమే చాలును. ఆ యుపనిషద్వాక్యములఁ జూడుఁడు.

“ఏవ మేవైషా మాయా స్వావ్యతిరిక్తాని పూర్ణానిషే త్రాణి దర్శయిత్వా జీవేశా వాభాసేన కరోతి, మాయా చా విద్యాచ స్వయమేన భవతి, సైషా చిత్రానుదృఢా బహ్వం కురా స్వయంగుణభిన్నా” ఇత్యాది. ఆభాసకల్పిత మజ్జానావ స్థలో సత్యముగనున్నను, నిజస్థితికి వచ్చినపుడు సత్యము కానే అదుగదా! ఆ పారమార్థికసత్యముఁ దెలియకున్నంతవఱకు నిదియే సత్య మని వ్యవహరింపకతీరదు. పారమార్థిక సత్య మును దెలిసికొనినవారికిఁగూడఁ దరింపవలయునన్న నాసత్య మును దెలిసికొనుట యావశ్యకముగనుక దానికి సాధనములుగ నధికారానుగుణముగఁ గర్మలు, ఉపాసనములు నేర్పరుపఁ బడినవి ఈ యవస్థలలోనే యుపాస్యోపాసకభావము, జ్ఞేయ జ్ఞాతృభావము, ధ్యేయధ్యాత్మభావము, నియమ్యనియామక భావము, మొదలగునవి యేర్పడినవి. నియమ్యనియామక భావ మిట్టి జీవేశ్వరులకే యని పైయుపనిషత్తులోని “అభిమంతా జీవాః, నియంతా ఈశ్వరః” అను మున్నగు తదుత్తర వాక్యములలోఁ జూపఁబడినది.

జీవేశ్వరైక్య హేతువు.

పైని వ్రాయఁబడినవి పరమార్థావస్థలో నుండెడి యైక్య మున కెట్లు ప్రతిబంధకము లగునో తెలియకున్నది. అట్టి యైక్య మునుగూడ నీ యుపనిషత్తులోని తదుత్తర వాక్యములు స్పష్ట పరచుచున్నవి. చూడుడు!

“సవా ఏషభూతా నీంద్రియాణి విరాజన్ దేవతాః
కోశాంశ్చ స్థృష్ట్యా ప్రివిశ్యామూఢో మూఢ ఇవ వ్యవహర
న్నాస్తే. మాయయైవ తస్మాదద్వయ ఏవమాత్మా సన్మాత్రో
నిత్యశ్చుద్ధో బుద్ధస్సత్త్వో ముక్తో నిరంజనో విభు రద్వయా
నందః పరః ప్రకృత్యగేనరః” అని.

స్థూలదృష్టితోఁ జూచిన భేదమే తోఁచునుగాని కొం
చెము సూక్ష్మదృష్టితోఁ జూచినచో నైక్యమే గోచరించును.
స్థూలదృష్టి గలవారికి ఘటశరావాదులు భిన్నమనితోఁచినను
సూక్ష్మదృష్టితోఁ గార్యకారణభావ విచారణా చతురులు
చూచినచో నవి మృత్రికకంటే వేరుకాదేని వేరుకాదని గోచ
రించును. ఈ యభిప్రాయమును “వాచారంభణం వికారో
నామధేయం మృత్రికే త్యేవనత్యమ్” అను మున్నగు శ్రుతులు
వ్యక్తపరచుచున్నవి. ఈ సిద్ధాంతమునే “తదనన్యత్య మారం
భణ శబ్దాదిభ్యః” అను వైయాసికసూత్రము బోధించుచు
న్నది. ఈ సిద్ధాంతమునుబట్టి బ్రహ్మమునకు జగదుపాదాన
కారణత్వము సిద్ధించుచున్నది. కావుననే శ్రుతిలోఁజెప్పఁబడిన
యేకవిజ్ఞానముచే సర్వవిజ్ఞానము కలుగునను ప్రతిజ్ఞ సమంజస
మగును. జీవుఁడు బ్రహ్మముకంటే సర్వవిధముల నత్యంతవిల
క్షణుఁడై నచో నీ ప్రతిజ్ఞ కుదురదుగదా! జీవుఁడు బ్రహ్మో
పాదానకుఁడుగానిచో బ్రహ్మవిజ్ఞానముచే జీవవిజ్ఞానము కలు
గుటకు వీలులేదు గదా! సర్వవిజ్ఞాన ప్రతిజ్ఞాకార్యములోని
సర్వపదమునకు జీవాతిరిక్తపరముగ సంకోచమును జెప్పుట
య్యుక్తము కాదుగదా! కావున నీ యద్వైతుల కేశ్రుతులు

విరోధింపవు. ద్వైతము మూలాజ్ఞానము నశించునపుడు నశించునది. మాయాతిరోధాన మున్నంతవఱకు భేదమే సత్యముగ భాసించును.

మార్గభేదము.

ఇట్లు సత్యముగ భాసించెడి యవస్థలోఁ గ్రమముగఁ దరించుటకై మార్గము లధికారభేదముచే విభిన్నము లగుచున్నవి. ఈయధికారిభేదమునుబట్టియే వేదములోఁ గర్మకాండోపాసనాకాండము లుపదేశింపఁబడియున్నవి. కర్మకాండకంటె సుపాసనాకాండ ముత్తమాధికారుల కుపయోగించు ననునంత మందఱికిని దెలిసినసంగతియే. కావుననేగదా కర్మకాండ పరులగు గృహస్థులకంటె సుపాసనాకాండపరులగు సంన్యాసులు పూజ్యులుగ నెన్నఁబడుచున్నారు. ఈ రెండును నమానాధికారికములై నచో సంన్యాసులు గృహస్థులకంటె ఘనత గలవా రేల కావలయును? కావున నదికారభేదముచేత నీ యుపదేశభేదము చేయఁబడియున్నది యను విషయము నొప్పుకొనక తీరదు.

ఇంతయేల! అతిపామరజనముమొదలు ప్రాజ్ఞులవఱకును గలవారికే గామదేవత మొదలు దహరాద్యుపాసనమువఱకు మన పురాణేతిహాసాదిగ్రంథములలో నుపదేశింపఁబడినది. ఆగ్రంథములలో మందమధ్యమాధికారులకు ననుభవసిద్ధమగు భేదపద్ధతి ననుసరించియే యుపదేశములువ్రాయఁబడినవి. ఉత్తమాధికారులకును సుత్తమాత్తమాధికారులకును నీభేదపద్ధతి

యనుసరింపఁబడలేదు. ఈ యుత్తమోత్తమాధికారులసంఖ్య యీమిగిలినయధికారులసంఖ్యకంటె సత్యము మని యందరు నొప్పుకొనక తీరదు. ప్రకృతము మనభారతవర్షములోనివనించి యున్న సుమారు ముప్పదియారుకోట్ల జనసంఖ్యలో బ్రహ్మజ్ఞానాధికారులుండిన నేయిద్దరో ముగ్గురో యుందురు. కావున మిగిలినవారి కందఱకు నితరోపదేశములే యావశ్యకంబులు. సర్వసంగపరిత్యాగము చేసితి మనుకొనిన సంన్యాసులలోఁ గూడ సహంకార మమకారములను విడిచి వైరాగ్యసంపద, శమాది సంపద గలవారెందఱుందురో ప్రాజ్ఞులకు గోచరముకాకపోదు. ఇట్టి యధికసంఖ్యగల యధికారులకు సుపదేశమున కేర్పడిన ప్రమాణబాహుళ్యమును బట్టి యుత్తమోత్తమాధికారుల యుపయోగమున కేర్పడిన యద్వైతబోధకప్రమాణములు స్వల్పసంఖ్యగల వని ప్రకృతమున వ్యవహరిసిద్ధమగు ‘మెజారిటీ మైనారిటీ’ పద్ధతిని దెచ్చిపెట్టి యద్వైతమతమున నేదియో యొక లోప మున్నదని బోధపరుపఁ బ్రయత్నించుట ప్రాజ్ఞులకు సరియగు మార్గముగఁ దోచదు. ఈ “మెజారిటీ మైనారిటీ” పద్ధతి యన్నింటిలోను దెచ్చిపెట్టుట మంచిదికాదని నా తలంపు. అట్లు తెచ్చిపెట్టినచో సత్యమునకు ‘మెజారిటీ’, సత్యమునకు ‘మైనారిటీ’, దురాచారమునకు ‘మెజారిటీ’, సదాచారమునకు ‘మైనారిటీ’యుఁ గలిగి; యసత్యము సత్యమును, దురాచారము సదాచారమును, దమతమ మెజారిటీ బలమును ఒట్టి తోసివేయవచ్చును. కావుననే మెజారిటీ మైనా

విచారణ పామరజనవిమోహమునకు నుపయోగించును గాని ప్రస్తుతస్థితిని సాధింపజేరదు.

శ్రుతివిరోధ పరిహారము.

జీవేశ్వరభేదమును జెప్పెడి శ్రుతు లెన్నియున్న వన్నియు నాభాసక్రమముగా జీవేశ్వరభేదము నాలంబనముగాఁ జేసికొని యుండుటచేఁ బారమార్థికాభేదమును దెలిపెడి శ్రుతులకు వివరీతార్థకల్పన చేయుటకు సహకారులు కానేరవు. సమాన సత్తాక భేదాభేదములు, విరుద్ధములుగాని యసమాన సత్తాకములు విరుద్ధములు కానేరవు. భేదశ్రుతు లన్నియు వ్యాసహరిక భేదమును, అభేదశ్రుతులు పారమార్థికాభేదమును బోధించుటవలన వీనికి బాధ్యబాధక భావమును గల్పించుట కవకాశము లేదు. అట్టిస్థితిలో బాధకత్వభ్రమచే సరసముగ సభేదబోధకములగు శ్రుతులకుఁ గ్లిష్టార్థమును గల్పించి భేదవాదములో సమన్వయింపయత్నించుట ప్రాజ్ఞులమనస్సునకుఁ దృప్తికరము కానేరదు. సామాన్యముగ ద్వైతమును జెప్పుచోట్ల దానియందు మిథ్యాత్వమును దెల్పుటకై ఇవ శబ్దము శ్రుతులలోఁ బ్రయోగింపఁబడుచు నేయున్నది; “యత్రోహి ద్వైతమివ భవతి” “ఇహ నానేవ పశ్యతి” అను మున్నగు వాక్యములనుజూడుదు? “నేహ నానాస్తి కించన” అను మున్నగు వాక్యములవలన ద్వైతము స్పష్టముగ నిశేధింపఁబడుచున్నది, “ఏక మేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అను మొదలగు వాక్యములలో సజాతీయ విజాతీయ స్వగతి భేదరాహిత్యము ప్రకటిపాదించఁబడుచున్నది. భేదము సంగీకరించినపుడు ద్వితీయవస్తువువలన భయ ముండు

ననియు ద్వైతము నివర్తించినచో భయనివృత్తి గలుగు ననియు “అథ, సోఽభయం గతో భవతి; యదాహ్యే వైష వతస్మిన్నదర మంతరిం కురు తే; అథ తస్య భయం భవతి” అను మున్నగుశ్రితులు ఘోషించుచున్నవి. ఇట్లుండ నద్వైతమతము శ్రితినమ్మతము కా దనుటకు వీరెట్లు సాహసించిరో తెలియకున్నది.

ద్వైతుల యపార్థకల్పనము.

వీరిద్వైతము పారమార్థికమని స్థిరపరచుకొనుట కీశ్రుతుల కన్నింటికి వివరీతార్థకల్పన చేయుటకు వీరు సాహసించిరిగాని యియ్యది పండితగోష్ఠిలో నిలువజాలదు. “యత్ర హి ద్వైతమివ భవతి” అను శ్రితిలోఁ జెప్పఁబడిన మిథ్యాత్వమునుఁ దొలగించుకొనుటకై “ఇవ* శబ్దమునకు లోకమునఁ బ్రసిద్ధము కానట్టి ‘ఏవకారార్థము’ను జెప్పి యీవాక్యశేషములో నున్న “యత్ర సర్వమాత్మైవాభూత్, తత్కేన కం వశ్యేత్, కేన కం జిఘ్రేత్” అను మున్నగు వాక్యములను దర్కపరముగా యోజనచేసి యట్లుదర్శనాదులు మన కనుభవ సిద్ధములుగనుక దానినిబట్టి ద్వైతమే యుండితీరవలయు నని యొక వింతకల్పనమును జేసిరి. ఈ కల్పనమును దర్కము యొక్క స్వరూప మెఱుంగని పామరులుకొంత సత్యముగ నమ్మినను దర్కస్వరూపమును గుర్తించినవా రెవ్వరును నమ్మజాలరు, సరిగదా, ఇచట తర్కము ఇష్టావత్ప్రతిదోషదూషితమై యుండుటచేత హాస్యాస్పదముకూడఁ గాక మానదు. పండితలోకమును దృష్టినొందించుట వీరి కవసరము లేక

పామరులనుమాత్రమేదో విధమునఁ దృప్తి నొందించుటకై
 వీరిట్టి వాగ్రథలను వ్రాసిరి. కాని యిట్టివిపరీతార్థముల కవకా
 శముగలుగకుండ నీ వాక్యములతో సమానార్థకములై బృహ
 దారణ్యకమునందలి యారవయధ్యాయమున “యత్యి వా
 అన్యదివ స్యాత్ తత్రాన్యో అన్యత్పశ్యేత్ అన్యోఽన్య
 జ్జఘ్రేత్” అని ప్రారంభమై “నలిల పకో దగ్ధా, అద్వైతో
 భవతి” అని యిట్లు స్పష్టమైన వాక్యము లున్నచు “వీని
 నెవరుచూచెదరు? మన మెద్దానిఁ జెప్పిన దానినే వినెదరు”
 అను ధైర్యమును బూని కాఁబోలు వీరిట్లు వ్రాయసాహసించిరి.

ఇంకను మహావాక్యములకు వీరు చేసిన యర్థమును
 గొంచెము గమనింపుడు. ఛాందోగ్యములోని “తత్త్వ మసి”
 అను మహావాక్య మభేదమును బోధించుచున్న దని య
 ద్వైతుల యభిప్రాయము. ఈ వాక్యము భేదమునే బోధిం
 చుచున్నదని కొన్ని వింతవింత యర్థములను ద్వైతులు వ్రాసిరి.
 ఈ వాక్యము, లోకములోని “ఈమనుష్యుఁడు నాఁడు చూచిన
 మనుష్యుఁడు” అను వాక్యమువంటిది. ఈలోకములోని వాక్యము
 వలన నీ మనుష్యునికిని నాఁడు చూచిన మనుష్యునికిని భేద
 మున్నట్లు గోచరించునో, యైక్యమున్నట్లు గోచరించునో యెవ
 రికి వా రొంటరిగాఁ గూర్చుండి యాలోచింపవలయును. వారికి
 గోచరించిన సంగతిని బైకే జెప్పుమని నేను నిర్బంధింపను.
 వారిలో వా రాలోచించుకొనినఁ జాలును. అప్పుడు వారి
 మనస్సునకు సత్యము గోచరింపకమానదు. మఱియు వారు
 ‘స్మిన్ విపరీతార్థముల నన్నింటిని జూపి వానిని ఖండించిన గం

దరగోళ మగును. వానిని జూపునపుడు తర్కవ్యాకరణాది పద్ధతుల ననుసరించి వ్రాయవలసివచ్చును. అవి యాయాయి శాస్త్రములయందుఁ బరిశ్రమ చేయనివారలకు సులభముగా బోధపడుట కష్టము. పరిశ్రమచేసినవారలకు నేను గొత్తగాఁ జెప్పనవసరము లేదు. వాని నిచట వివరించిన గ్రంథవిస్తర మగును. అటు లగుటయేకాక ప్రకృతలోకమున కిది నిరుపయోగ మనికూడ విడచితిని. ఈయద్వైతమతము నంగీకరింపని ఋషికల్పులగు శ్రీ రామానుజాచార్యులవారుగూడ “తత్త్వమసి” అను వాక్యములో సభేదబోధనే యంగీకరించిరి. ఆయభేదము శుద్ధాభేదమా? లేకవిశిష్టాభేదమా? యను విచారమా రెండుమతములవారికి నుండుగాక. అభేదబోధక మను సంశయమున శ్రీ శంకరాచార్యులవారును, శ్రీ రామానుజాచార్యులవారు నేకాభిప్రాయము గలవారుగనే యున్నారు. ఇంకను భేదమును సుస్పష్టముగాఁ జెప్పటకు “స ఆత్మా తత్త్వమసి” అనుచోట “ఆత్మా - అతత్ - త్వం” అని పదములను విరిచి పరమాత్మభిన్నుఁడు జీవుఁడని యర్థము చేసిరి. ఇట్టి పదచ్ఛేదము ద్వైతులగ్రంథములలోఁ దక్క యితరుల యేగ్రంథములలోను గానరాదు. ఇట్లు పదచ్ఛేదము చేసినను దీనివలన లభించెడి భేదముగూడ ససత్యమను శంక రాకుండ తత్త్వశిః’ అను నొకపదము వీరి కవసరము కలుగుటచే ఆత్మాతత్త్వమసి అనుచోటనే “ఆత్మా-తత్త్వం; ఆత్మా- అతత్ , త్వం” అనిరెండు విధములగు పదచ్ఛేదమును జేసిరి. ఇట్లు చేయుటచే “తత్త్వం, అతత్ త్వం” అను మూఁడు పదములు వీరికి లభించినవి వీనిని

బట్టి సత్యముగ జీవుడు పరమాత్మభిన్నుడను సర్థిమును సీర
పరచుకొనిరి. ఈ పదచేదము సభంగమై యుండుటచే బదా
వృత్తికి వీలులేదు. అట్లు వీలుండనిచోట రెండువిధములగు
పదచేదముచే సంపాదించబడిన పదము లన్నింటి నొక
వాక్యములో జేర్చి యర్థము చెప్పట యేభాషాసాంప్రదాయ
మో తెలియకున్నది. సంస్కృతభాషలోనే కాక యేభాషలో
గూడ నిట్టి వాక్యరచన యుండదు. ఆయాభాషలలో బండితు
లగువారీ యంశమును బాగుగా నాలోచించెద రని తలచె
దను. మఱియు నీవాక్యమున కర్థము మఱికొన్ని యుపనిష
త్తులలో స్పష్టపరుపబడియున్నది. కైవల్యోపనిషత్తులో నీయ
భిప్రాయమును వివరించిన వాక్యములను జూడుము.

‘సూక్ష్మాత్కూత్కూతరం నిత్యం తత్త్వమేవ త్వమేవ తత్’
అని. ఇచట వీరు విపరీతార్థమును జేయుట కేమియు నవకాశ
ములేదు. మఱియు శుకరహస్యోపనిషత్తు మున్నగు పదునెని
మిది యుపనిషత్తులు “తత్త్వమసి” అను వాక్యమునకు వ్యా
ఖ్యానరూపమున నున్నవి. ఈ యుపనిషత్తులు చూచిన నీ
వాక్యమునకు నద్వైతులు చెప్పినదే యర్థముగాని వేటొకటి
యర్థము కాదని స్పష్టము కాకమానదు. అనూచానసిద్ధములగు
నీయుపనిషత్తులన్నియుఁ బ్రమాణములు కావనుటకు వీరికి
హక్కులేదుగదా? అట్లు వీరనినచో వీరిమాటలు ప్రామా
ణికు లెవ్వరు సంగీకరింపజాలరు. ఉపనిషత్తులే కాక యనేక
పురాణములుగూడ నద్వైతమును బోధించుచు నాయవస్థలో
నెవ్వతము మిథ్యాభూతమని స్పష్టపరచుచున్నవి. ఈపురాణ

ములలో నిట్టిభాగములకు సప్రామాణ్యమును జెప్పటకై కొన్ని యద్వైతనింధావరములగు నిందావచనములను వీరు చూపెదరు. అట్టి వచనము లున్నవి. కాని యద్వైతనిందావరములగునీవచనములనుబట్టి యద్వైతబోధకవచనముల కప్రామాణ్యమును జెప్పినచో నీయద్వైతబోధకవచనములను బట్టి నిందావచనములకును సప్రామాణ్యమును జెప్పటకుఁ దుల్యయుక్తిచేఁ బూర్తిగ నవకాశముగలదు. కాఁగా, వీనినిబట్టి యవి యప్రామాణములు; వానిని బట్టి యివి యప్రామాణములు. మొత్తముమీఁద పురాణము లన్నియు సప్రామాణములే యని తేలును. నాస్తికులు వేదము లప్రామాణము లని చెప్పుటకై కర్మకాండమునుబట్టి జ్ఞానకాండ మప్రామాణ మనియు, జ్ఞానకాండమునుబట్టి కర్మకాండ మప్రామాణమనియుఁ జెప్పి, తుదకు వేదమంతయు సప్రామాణమని స్థిరపరచిరి. మఱియు బౌద్ధులు, ఉదితహో మానుదితహోమ సమయాధ్యుషితహోమ విధులను మూఁడు హోమవిధులకు నిందాశ్రతు లుండుటచేత సప్రామాణ్యమును జెప్పిరి. వీరు అద్వైతనిందావచనములను బట్టి యద్వైతశ్రుతుల కప్రామాణ్యమును జెప్పిరి. బౌద్ధవాక్యములనుబట్టి హోమవక్షుములను విడనాడినవారు వీరివాక్యములనుబట్టి యద్వైతమును విడనాడవచ్చును. ఆ బౌద్ధుల వాదమునకు వీరివాదమునకు నీయంశమున నించు కంతయు భేదము లేదు. కావున వీరు బౌద్ధమతము నవలంబించినటుల నున్నప్రమగుచున్నది. పురాణము లప్రామాణములని స్థిరపరచుట యాస్తికుల కుచితకృత్యముకాదు. కావున పురాణము

లలో నన్నిభాగములకు బ్రాహ్మణ్యమును జెప్పుటయేయచిత
కృత్యము. అద్వైతులు చెప్పుకదాదులలో నన్నిటికిఁ బ్రాహ్మణ్య
మే సిద్ధించును. ద్వైతమును, అద్వైతనిందను జెప్పువచనము
లును, అద్వైతజ్ఞానమున కధికారులగు మందమధ్యమాధికా
రుల నుద్దేశించి యుపదేశింపఁబడినవనియు; ద్వైతమిథ్యాత్వ
మును జెప్పుచు నద్వైతమును బోధించువచనములు బ్రహ్మజ్ఞా
నాధికారులగు సుత్తమాధికారులకు సుపదేశింపఁబడినవనియు
వ్యవస్థ చేసినచో నన్నిటికిని బ్రాహ్మణ్యమే సిద్ధించును. అద్వైత
మును బోధించెడివచనములలో నద్వైతజ్ఞానము గలిగిన తరు
వాత ద్వైతము నివర్తించుననియు ద్వైతముండుట కవకాశము
లేదనియుఁ జెప్పఁబడియున్నది. కాని, ద్వైతమునకు నింద యెచ
టను లేదు. అట్లు నిందించుట కవసరమును లేదు. ద్వైతమున్నట్లు
గోచరించినపుడుగదా దాని కనుకూలమగు ప్రవృత్తి లేకుం
డుటకై నిందావచనము లుండవలయును? అద్వైతజ్ఞానముగల
వానికి ద్వైతము గోచరించినపుడు తదనుసారిప్రవృత్తి సంభా
వితము కాకుండుటచే నట్టి ప్రవృత్తి లేకుండుటకై ద్వైతనింద
యనావశ్యకముకదా! అద్వైతనింద యట్టిది కాదు. ఏల
యనఁగా నద్వైతజ్ఞానమున కనధికారులగువారు కర్మలచేతను
నుపాసనలచేతను గదా క్రిమముగాఁ దరింపవలయును? అట్టి
వారు అద్వైతమును బోధించెడి కొన్ని వచనములను జదివి
వానివలనఁ గల్గిన మిడిమిడిజ్ఞానమును ఒట్టి భేదమేలేదు. కర్మ
చేయువాఁ డెవఁడు? ఎవరిప్రీతికిఁ గర్మము జేయవలయును? ఉపా
స్యఁ డెవఁడు ఉపాసకుఁ డెవఁడు? గణం మిథ్యా, పరాయణం

మిథ్యా" అని యీ విధముగ మెట్ట వేదాంతములను జెప్పి, తమచే జేయుదగు సత్కర్మలను విడనాటి స్వేచ్ఛావిహారులై భ్రష్టులగుటకు నవకాశ ముండును గాని వానిని బైరీతి న ద్వైతజ్ఞానమునుండి మరలించి భేదనిబంధనమగు కర్మలయందు బ్రవర్తింపజేయుటకై వారి నుద్దేశించి యీ యద్వైతనింద నుపదేశింపవలసివచ్చినది. కనుక నవియు భేదదృష్టికలవారి కావశ్యకములగుటచే భేదదృష్టియున్నంతవఱకు నవి ప్రమాణమదవినొందగలవు. ఇటుల సధికారభేదములచే వ్యవస్థితములై యన్నియుఁ బ్రమాణము లని జెప్పట కవకాశ ముండఁగా బురాణముల కన్నింటికి నప్రమాణ్యముల జేకూరుమార్గమును దొక్కుట యాస్తికులగు ప్రాజ్ఞులకు సరియగు మార్గముకాదు. ఇవి యన్నియు నప్రమాణము లని చెప్పటకంటెను "అతత్త్వమసి" అని పదచ్ఛేదము చేయుటకంటెను దమ పాండిత్యప్రకరణ చే నేవిపరీతలక్షణనో యాశ్రయించి తమ తమ మతముల కనుకూలమగునట్లర్థమును జెప్పట కొంత మంచిదిగాని కేవలము మూలచ్ఛేదము చేయుట మంచిది కాదు. ఈ పురాణము లన్నియు నప్రమాణములనియు నుపనిషత్తులలోఁ జాలవఱకు నప్రమాణము లనియుఁ జెప్పువారి మాటలను వారియందు భక్తిగల యే కొంతమందియో నమ్ముదురుగాని సామాన్యముగా నమ్మరనియే చెప్పవచ్చును. అట్లు నమ్మవారుగూడ వారి గృహములయందును వారి బంధువుల గృహములయందును నీ పురాణములును నీ యుపనిషత్తులును నున్నపుడు వాని నన్నిటిని వీరిమాటలనుబట్టి పారవేయుదురో

లేక తాము తాతలనుండి యున్నవను-గౌరవముచే భద్రముగ దాచుదురో ఖస్తుతము నిర్ణయించుట కవకాశము లేకున్నది. ఎవరికి వారే యీ నిర్ణయమును జేసికొనవలసియున్నది. “అతత్త్వమసి” అనుచోట కొన్ని యుపనిషత్తులకు విరుద్ధముగా “అతత్త్వమసి” అను పదచ్ఛేదమును జేసి తమ మతమును స్థాపించి బ్రయత్నించినను, ఇతరమహావాక్యములలో నిట్టి పదచ్ఛేదములచేత సమర్థింపనవకాశము గన్నడదు. ఈ యభిప్రాయమును వ్యక్తపఱచు శ్లోక మున్నది. అశ్లోకము ద్వైతులకును, అద్వైతులకును వాదము జరిగినప్పుడు మధ్యస్థులుగా నుండిన వేదాంతదేశికులవారు చెప్పినదని వాడుక గలదు. దానిని ముందుదాహరించెదను. మఱియుఁ దైయుపనిషత్తు మనకుఁ దెలియని యంశమును దెలుపుటకుఁగదా! “నీవు బ్రహ్మవు కావు” అనునది యెవరికి నుపదేశింపవలయును? “నేను బ్రహ్మము”నని యీ వ్యవహారావస్థలో ననుకొనునా? అట్లునుకొనునపుడుగదా “నీవు బ్రహ్మము కావు” అని చెప్పవలయును? ఈ వ్యవహారములో నట్లునుకొను వారు గాన్పింపరు గావున వారు చెప్పినయర్థములో నీ యుపదేశవాక్యము వ్యర్థమగు నని వారు గ్రహింపకరైరి.

“అసినా తత్త్వమసినా పరజీవప్రభేదినా

విద్యారణ్యమహారణ్య మక్షోభ్యముని రచ్చినత్”

అను నీశ్లోకములో “అతత్త్వమసి” అని పదచ్ఛేదము చేసి జీవబ్రహ్మములకు భేదము చెప్పినచో బ్రహ్మదారణ్యకోపనిషత్తులోని “అహం బ్రహ్మస్మి” అను మహావాక్యము

చెడిపోవును. దానికి నిక్కడవలె నీకొత్తవిరుపు విరుచుటకు వీలులేదుగదా! కనుకనే యీ మహావాక్యమున కీగ్రింథకర్త లర్థమును జేయుటలోఁ గొత్తత్రోవ తొక్కిరి. అది యెంతి వఱకు సరిగ నున్నదో చూడుడు. ఈ వాక్యమునకు వెనుకటి వాక్యములను ముందువాక్యములను జూడకుండునపుడు వీరు చేసిన యర్థము కొంత సరిపడునట్లున్నను వెనుక చుండు వాక్యములను జూచినట్లైన నయ్యది సరిపడినది స్పష్టము కాక మానదు. ఈగ్రింథకర్తలు చెప్పినదేమనఁ జూడుడు! “అహం బ్రహ్మస్మి” అను వాక్యము బ్రహ్మవాక్యమనియుఁ గనుక దీనియందు ‘అహం’ అను దానికి బ్రహ్మమే యర్థ మనియు ‘అహం=బ్రహ్మమైన నేను, బ్రహ్మస్మి=బ్రహ్మనెనని’ అనునర్థము చేసి బ్రహ్మమగు నేను బ్రహ్మము నని చెప్పట బాగు లేదని యాలోచించి బ్రహ్మపదమునకుఁ బూర్ణుడను సర్థమును జేసి యేదో యొకవిధముగా వారికి సరిపడినట్లు ముడి పెట్టిరి. ఇచటి యుపనిషద్వాక్యసందర్భమును జూడుడు.

“బ్రహ్మవా ఇద మగ్ర ఆసీత్, తదాత్మానమేవావేత్, అహం బ్రహ్మస్మితి । తస్మాత్తత్సర్వ మభవత్, తద్యోదేవా నాం పృత్యబుధ్యత సవిత తదభవత్, తథర్షణాంతథామను ష్యాణాం, తద్వైతతత్పశ్యన్ ఋషిర్వామదేవః ప్రతిపేదే. అహం మను రభవం సూర్యశ్చేతి తదిదమప్యేతర్హి యవవంవేద అహం బ్రహ్మస్మితి స ఇదం సర్వం భవతి” అని.

“సృష్టికంఠఃపూర్వము ఇది (జీవుడు) బ్రహ్మముగా నుండెను. అది (జీవుడు) నేను బ్రహ్మమునని తన్నే తెలి.

కొనెను. అందువలన సర్వస్వరూపుఁడయ్యెను. దేవతలలో దాని నెవ్వరు తెలిసికొనెనో వాఁలే యాదియయ్యెను. అట్లే ఋషులలోను మనుష్యులలోను ‘అహంబ్రహ్మస్మి’ అని యెవఁడు తెలిసికొనెనో వాఁడే తత్త్వరూపుఁడాయెను. పై యంశములఁ దెలిసికొని వామదేవర్షి నేను మనువునైతిని, సూర్యుఁడనైతిని. సమస్తస్వరూపుఁడనైతిని యనెను. ఎవ్వరు ‘అహంబ్రహ్మస్మి’ అని తెలిసికొనెనో వాఁడీ సర్వప్రపంచ స్వరూపుఁ డగును.” ఇదియే పై శ్రుతి కభిప్రాయము. ఇచట “దేవతలలోను ఋషులలోను మనుష్యులలోను, అహం బ్రహ్మస్మి అని తెలిసికొనెనో అనుచోట అహం అనునది బ్రహ్మమును బోధించునా? లేక దేవర్షి మనుష్యాదులను బోధించునా? అను సంగతిని సాధారణముగా మాటలను దెలిసికొనువారందఱును దెలిసికొనలేకపోరు. మొదటి ‘అహంబ్రహ్మస్మి’ అను నదిగూడ జీవవాక్యము. ‘ఇదం’ అను శబ్దము ప్రత్యక్షమగు జీవునిగదా బోధించును? తచ్చబ్దముచే నదియేకదా పరామర్శింపఁబడును? ఇట్టిస్థితిలో నది బ్రహ్మవాక్య మెట్లగును? వా రనుకొనునట్లు బ్రహ్మవాక్యమైనను దుదినుండి ‘అహం బ్రహ్మస్మి’ అను వాక్యము బ్రహ్మవాక్యమనుట కవకాశమేమియు లేదుగదా! ‘అహం బ్రహ్మస్మి’ అని తెలిసికొని వానికి సర్వప్రపంచసిద్ధి యగుటచేతనేకదా వామదేవుఁడు ‘మనురూపుఁడనైతిని, సూర్యరూపుఁడనైతిని, సర్వస్వరూపుఁడనైతిని’ అని తెలిసికొనుట కవకాశము గల్గినది. ఈ గ్రంథ కర్త లనుకొన్నప్రకారము జీవులకుఁ బరస్పరభేద మున్నచో

వామదేవుడు మనునూర్యాది సర్వప్రపంచస్వరూపుఁ డగుట యెట్లు? ఈ యుపనిషత్తునందుఁ దుదివాక్యములలో ‘యవపం వేద స ఇదం సర్వం భవతి’ అను వాక్యములో నేను బ్రహ్మము నైతి నని యెవ్వఁడు తెలిసికొనెనో వాఁ డీ సర్వస్వరూపుఁడగు నని స్పష్టమైన యర్థమున్నదిగదా! ఇచట యచ్చబ్ద తచ్చబ్ద ములచేత ననఁగా నెవఁడు, వాఁడు, అను శబ్దములచే బ్రహ్మ ము బోధింపఁబడుట కవకాశము లేదుగదా! ఇచటి యచ్చబ్ద తచ్చబ్దములచేతఁ దత్త్వజ్ఞానసంపన్నుఁడనియేకదా యర్థమును గ్రహింపవలయును? వారికి సర్వప్రపంచస్వరూపసిద్ధి బ్రహ్మైశ్వర్యము లేనిచో నెటుల సిద్ధించును? ఈవిధముగ జీవ బ్రహ్మైశ్వర్యము స్పష్టముగ బోధింపఁబడుచున్నపుడు పరమార్థావస్థలో జీవబ్రహ్మభేదమును సంపాదించుటకుఁ బ్రయత్నించుట, కుండేటికొమ్మును సాధింపఁ బ్రయత్నించుటయే యని యెల్ల రకు విశదము కాకమానదు. ఈ గ్రంథకర్తలు ‘అయమాత్మా, బ్రహ్మ’ అను మాండుక్యవాక్యములోని ‘అయమాత్మా’ అను శబ్దమున కీశ్వరుడే యని యర్థము చెప్పినారు. అటుల చెప్పక ‘అయమాత్మా’ అను శబ్దములు జీవుని బోధించి నచో నీవాక్యము జీవబ్రహ్మల కభేదమును బోధింపక తీరదు. కావున వీరు ‘అయ మాత్మా’ అను శబ్దములకు నీశ్వరపర ముగ నర్థము చేసినారు గాని వీరట్లు లర్థముచేయుటకు దీని పూర్వోత్తర వాక్యము లవకాశము నీయవు. దీని పూర్వ వాక్యము ‘సర్వం హ్యేతద్బ్రహ్మ’ అనునది. ఈసమస్తము “బ్రహ్మ” అని పై వాక్యమున కర్థము. ఇచట ‘సర్వం’ అను

శబ్దము సమస్తవ్రీపంచమును బోధించుచున్నది. “ఏతత్” అను శబ్దము సన్నికృష్టమైన దానిని జెప్పును. కాఁగా సన్నికృష్టశబ్దముచే బరిదృశ్యమానమగు వ్రీపంచ మని యర్థముఁ జెప్పక తీరదు. అప్పు డీప్రపంచమునకు బ్రహ్మభేదము నీవాక్యము బోధించుటచే నద్వైతము (అనఁగా బారమార్థికావస్థలో వేఱువ్రీపంచము లేదనువిషయము) సిద్ధించుచున్నది. తరువాత ‘అయమాత్మా బ్రహ్మ’ అను వాక్యములోని ‘అయమాత్మా’ అనుశబ్దమునకుఁ బూర్వవాక్యసాహచర్యమును బట్టి జీవుఁ డనియే యర్థము చేయక తప్పదు. పూర్వవాక్యములో “సర్వం హ్యేతత్” అనునది కూడ నీశ్వరునే బోధించు నని యందులేమో! అటులై నచోఁ బై రెండువాక్యములు నొక యర్థమును జెప్పుటచే బాసరుక్త్యదోషము వచ్చును. ఆ దోషము సహించుదమన్నను దానికిఁ బూర్వవాక్యము నాలోచింపఁగా నటుల చెప్పుట కెంతమాత్ర మవకాశము గనుపింప లేదు. ఆపూర్వవాక్యవిషయమును జూడుడు. “జీవిత్యేతదక్షరం ఇదం సర్వం త స్యోవవ్యాఖ్యానం భూతం భవద్భవిష్యదితి సర్వమోంకారవ” అను నీవాక్యములోని ‘సర్వం’ అనునది గడచినదానిని, వర్తమానమును, భవిష్యత్తును జెప్పుచున్నది. ఆసర్వశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడినదానినే “సర్వం హ్యేతద్బ్రహ్మ” అను వాక్యములోని సర్వైతచ్ఛబ్దములు పరామర్శించెను. పూర్వవాక్యములోని సర్వశబ్దము బ్రహ్మమును జెప్పఁజాలదు. నిత్యమగు బ్రహ్మమునందు భూతత్వ భవిష్యత్వములు (అనఁ—గడచిపోవుట ముందురాఁబోవుట) సంభవింపవుగదా! అని

త్యమైన వస్తువునందే యీ భూతత్వభవివ్యత్యము లుండును. భూతత్వ షణఁగా నిదివఱకుండి యిప్పటికి నశించుట, భవివ్యత్యతనఁగా నిప్పటికి లేక ముందుఁబుట్టజోవుట. ఈనాశము పుట్టుక యనునవి యనిత్యవస్తువునకే గాని నిత్యవస్తువునకు సంభవింపవుగదా! కనుక నచట సర్వ మనుదానికి ననిత్యమైన ప్రపంచమనియే యర్థము చేయవలయును. అదియేగదా యీ వాక్యములోని సర్వశబ్దముచే జెప్పబడుచున్నది? అటులై నపుడు సర్వపదమున కీశ్వరుఁడను నర్థము చెప్పుట కవకాశ మెట్లున్నది?

మఱియు “అయమాత్మా బ్రహ్మ” అను సుపదేశము బ్రహ్మజ్ఞానము కలవానికా లేనివానికా? బ్రహ్మ జ్ఞానము కలవాని కందులేని యీయుపదేశము వ్యర్థముగదా? లేని వాని కందులేని వినుడు. ఆత్మశబ్ద మీశ్వరుని బోధించుటచే “అయ మాత్మా” అనుదానికి ‘ఈయాత్మ’ అని గదా యర్థము. ఈయాత్మ యనఁగా బ్రత్యక్షసిద్ధమగు నాత్మ గదా? బ్రహ్మజ్ఞానము లేనివానికి ‘ఆత్మా’ అనుదానికి కీశ్వరుఁడను నర్థమును జేసినచో నీశ్వరజ్ఞానము లేకుండుటను ‘ప్రత్యక్షసిద్ధము’ అను నర్థముగల “అయం” అను విశేషణ ముండుట కవకాశ మెట్లుండును? కావున ఆత్మశబ్దమునకు నందరకుఁ బ్రత్యక్షమైన జీవుఁ డనియే యర్థము చేయక తప్పదు. అటులు జీవబ్రహ్మైక్యము నీ వాక్యము బోధింపకతీరదు. మఱియు ముందు వాక్యములలో “స్వయమాత్మా చతుష్పాత్” అని చెప్పబడియున్నది. ఇచట

“అయమాత్మా” అను నపుడు జీవుఁ డనియే యర్థమును జేయవలయునుగాని కేవలబ్రహ్మ మని యర్థమును జేయుటకు వీలులేదు. చూడుడు. “చతుష్పాత్” అను మాటచే దానికి నాలుగవస్థలు ఇట్లు చెప్పఁబడుచున్నది. ఆయవస్థ లేవి యనఁగా జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులను మూఁడును, తురీయమును నింకొకటియును గలవు. మొదటి మూఁడవస్థలు జీవునకుఁ జెప్పట యుచితముగాని బ్రహ్మమునకుఁ జెప్పట యుచితముగాదుకదా? జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థలను బొందువాఁడు జీవుఁడుగాని బ్రహ్మముగాఁడు. బ్రహ్మమునకుఁగూడ మనకువలె జాగ్రదవస్థను జెప్ప సాహసించినను న్యక్ష సుషుప్తులను జెప్పట యుచితముగాదు కదా? ఈ మూఁడవస్థలు సోపాధికుఁడగు జీవునికి సంభవించునుగాని నిరుపాధికమగు బ్రహ్మమునకు సంభవింపనేరవు. అవస్థాత్రియము నతిక్రమించిన తురీయావస్థ యన్ననో నిరుపాధికమగు బ్రహ్మావస్థయే. ఈ యవస్థను జెప్పనట్టి యుపనిషద్వాక్య మిట్లున్నది.

“నాన్తః పృజ్ఞం నబహిః పృజ్ఞం నోభయితః పృజ్ఞం నపృజ్ఞానఘనం నపృజ్ఞం నాపృజ్ఞం అద్భుష్ట మవ్యవహారం అగ్రాహ్య మలక్షణ మచింత్య మవ్యవదేశ్యం, ఏకాత్మ్యప్రత్యయసారం ప్రపంచోపశమం శివమద్వైతం చతుర్థం మన్యంతే స ఆత్మా స విజ్ఞేయః” అని.

ఈ వాక్యములోని “ఏకాత్మ్యప్రత్యయసారం; అద్వైతం, ప్రపంచోపశమం” అను పదములు తురీయావస్థలో చఁగఁ బారమాధికావస్థలోఁ బ్రపంచము ద్వైతము నేక

స్వరూపముగా నుండు నని స్పష్టముగా నున్నది. ఇటుల నీ మాండాకృత్యములోని యుపసంహారివాక్యములు “ప్రపంచోపశమశ్చివోఽద్వైతవీప” అనుచోట “తత్త్వమసి” అనుచో ‘అతత్’ అని భేదము చేసినట్లుగా శివః + ద్వైతః అని వదచ్చేదము చేయుదురేని ద్వైత ముండునపుడు ప్రపంచముండుటంబట్టి ప్రపంచోపశమస్వరూపుడైనను విశేషణ ముండుటకు వీలగునా? ఉండెనేని ప్రపంచయుక్తుడు ప్రపంచరహితుడను నర్థము వచ్చును. ఇది వస్తువును ధరించినవాడు వస్తువిహీనుడను మాటవలె నుండును. ఇట్టి యున్మత్తప్రలాభము శుగ్రీతిలో నుండునా? ఉండెనేని యా శుగ్రీతి ప్రమాణమగునా? ఓహో! మఱి కొన్ని యుపనిషత్తులవలెనే యిదియు సత్రమాణమనియందురేమో! వీరసవచ్చును గాని యీ ద్వైతమత ప్రవర్తకులగు శ్రీమదానందతీర్థులవారు మాత్రమీ మాండాకృత్యపనిషత్తును బ్రమాణముగా సంగీకరించియున్నారు. మఱియు నీ మాండాకృత్యపనిషత్తు యొక్క యభిప్రాయము గొడపాదులవారు కారికారూపముగా వివరించియున్నారు. అందు ఆగమప్రకరణమనియు, వైతథ్య ప్రకరణమనియు, అద్వైతప్రకరణమనియు, అలాత శాంతిప్రకరణ మనియు నాల్గు ప్రకరణములు గలవు. ఆ నాల్గుప్రకరణములలోను అద్వైతము బాగుగా నిర్ధారణచేయ బడియున్నది. అది యంతయు వీరు ప్రమాణముగా సంగీకరింపరుగాని యందలి యాగమ ప్రకరణములోని వన్నియు నుపనిషద్వాక్యములే యని యీ ద్వైతమతస్థు లంగీకరింతురు. ముందు వీరేమందురోకాని.

యీగ్రింథకర్త లీమధ్య తమతో ముఖస్థముగా మాటలాడి నపు డవి యుపనిషద్వాక్యములే యని యంగీకరింతు మని చెప్పిరి. ఇప్పుడు వేటొకవిధముగా మాట్లాడ రని నానమ్మకము. అట్లు మాట్లాడవలయు నవసరము వారి కేమి యున్నది? సర్వసంగపరిత్యాగముచేసిన సంన్యాసులు వీరు. ఈ నమ్మకముతో వీ రెప్పటికి నాగమప్రకరణవాక్యము లన్నిటి నుపనిషద్వాక్యము లని యంగీకరింతు రనియే నా నమ్మకము. ఆ నమ్మకముతో రెండు మూడు వాక్యముల నిచటఁ జూపెదను. వానిని జూచినచో ద్వైతము మాయాకల్పితమనియు నద్వైతమే సత్యమనియు స్పష్టముగాక మానదు.

“అనాదిమాయయా సుప్తో యదాజీవః ప్రబుధ్యతే,

అజ మనిదగ్రి మన్యన్న మద్వైతం బుధ్యతే తదా.

ప్రకంచో యది విద్యేత నివర్త్యేత న సంశయః,

మాయామాత్రీ మిదం ద్వైతి మద్వైతం వరమార్థతః.

వికల్పో వినివర్తేత కల్పితో యదకేనచిత్,

ఉపదేశాదయం వాదో జ్ఞాతే ద్వైతం న విద్యతే.”

అను నీ వాక్యముల కర్థమును వ్రాయనవసరములేదు. చూచినతోడనే యేమాత్రీముజ్ఞానముగలవారికైనను ద్వైతము మాయామాత్రీ మనియు నద్వైతమే సత్యమనియు నద్వైతజ్ఞానము గలిగినపుడు ద్వైతముండదనియు స్పష్టముగా దెలియఁగలదు. మఱియు ముండకోఁగనిషత్తునందు “బ్రహ్మ వేద బ్రహ్మైవ భవతి” అను వాక్యము బ్రహ్మజ్ఞానము గల ాడు బ్రహ్మమే యగుచున్నాడని చెప్పుచున్నది. దీనిని

బట్టి తత్త్వజ్ఞానము గలిగినతోడనే బ్రహ్మైక్యము సిద్ధించు ననియు నా యువస్థయందు భేద ముండదనియు స్పష్టమగుచు న్నది. ఇచట నీ గ్రంథకర్తలు “బ్రహ్మైవ భవతి” అను వాక్యములో బ్రహ్మశబ్దమునకుఁ దరువాత నున్న ఏవశబ్దమును భవతి శబ్దము తరువాతచేర్చి తడకమడకలుగా “బ్రహ్మ భవత్యేవ” అను కొత్తవాక్యమును సృష్టించి యుప్పటి కేని వారికిఁ గావలయు నర్థము లభింపకుండుటనుబట్టి ‘భవతి’ అను శబ్దమునకుఁ బొందుచున్నాఁడను నప్రసిద్ధార్థమును వ్రాసి బ్రహ్మజ్ఞానము గలవాఁడు బ్రహ్మమును బొందుచున్నాఁడు. పొందఁడని సందియము లేదని యభిప్రాయమును వ్రాసిరి. ఇట్టి యర్థమును వ్రాయుటలో వీ రెన్ని కక్కుర్తులు పడవలసి వచ్చినదో చూడుఁడు.

1. ఒకచోట నున్న ఏవకారమును వేటొకచోటికి బదులు తెచ్చుకొనుట.

2. ‘భవతి’ అను దానికి అగుచున్నాఁడను ప్రసిద్ధార్థమును విడనాడి పొందుచున్నాఁడను నప్రసిద్ధార్థమును జెప్పట.

3. పొందుట యను నర్థముగల ‘భూ’ ధాతువు చురా దిలోని దగుటవలనఁ బొందుచున్నాఁడను నర్థములో ‘భావ యతే’ అను రూపమే “వైకల్పికేషు భావానుష్ఠానం ధర్మాధిక్యాయ” అను న్యాయము ననుసరించి యుండవలసియుండఁగా ‘భవతి’ అను దానికే యట్టి యర్థమును జెప్పట.

4. ‘ణిచ్’ ప్రత్యయము వైకల్పిక మగుటచేఁ బూర్వోక్త న్యాయము నుల్లంఘించి ‘ణిచ్’ లేకుండ ప్రయోగ ముండ

వచ్చునని తలంచి యాధాతు వాత్మనేపదియగుటచే 'భవతే' అని కావలసియుండఁగాఁ గక్కుర్తిచే 'భవతి' అని యుండ వచ్చునని చెప్పటం.

ఈ విధముగాఁ బెక్కు కక్కుర్తుల సంగీకరించి తమ కిష్ట మగు భేదమును సరిపెట్టుటకై యీ డొంకతిరుగుడర్థములను వ్రాసిరి. ఈ యర్థము కొంత కక్కురితిగా నున్నదని వీరును గ్రహించియే యా యర్థము కక్కురితిదియైనను దీనికిఁ బూర్వ శ్రుతినిబట్టి యిట్టి యర్థమును జెప్పవలె నని వీరు సాధించిరి. ఆ శ్రుతులను జూపెదను బరిశీలింపుడు.

“విద్వాన్ పరాత్పరం పురుష ముపైతి దివ్యం” అను నీ శ్రుతికి ‘బ్రహ్మజ్ఞానము గలవాఁడు బ్రహ్మమును బొందు చున్నాఁడని యర్థమును జెప్పటచే’ ‘బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవ భవతి’ అను వాక్యమునకుఁ గూడ దీనితో సమానముగా బ్రహ్మజ్ఞానము గలవాఁడు బ్రహ్మమును బొందుచున్నాఁడను సర్థమని వీరు తలఁచిరి. ఇచట నీ పూర్వవాక్యమునుబట్టి యుత్తరవాక్యములోని ‘భవతి’ అను దానికిఁ బొందుచున్నాఁడను సర్థమును జెప్పట న్యాయమా? ఉత్తరవాక్యమునుబట్టి పూర్వవాక్యమునకు బ్రహ్మజ్ఞానికి బ్రహ్మస్వరూప సిద్ధి యాయె నను సర్థమును జెప్పట న్యాయమా యని ముఖ్యముగా నాలోచింపవలసియున్నది. ఇందు బ్రహ్మజ్ఞానికి బ్రహ్మ స్వరూపసిద్ధి యయినదని యర్థము చెప్పట యతినులభము. ఎట్లనఁగా—‘ఊయలలో బిల్లను బెట్టి యూరెల్లఁ దిరిగిన’దను ‘కోకినిబట్టి యున్నస్థితిని మఱచినవాఁడు తిరిగి యయ్యది

జ్ఞాపకము రాఁగాఁ దన కయ్యది లభించెననుకొనుట లోకములో
స్వభావసిద్ధమైయున్నది. ఒకరూపాయి నెచటనైన బెట్టి యా
పెట్టినతావును మఱచి కొంతతడవు పోయిన దని విచారించును.
మఱికొంతకాలమునకుఁ జోయినదని సంగతిని గూడ మఱ
చును. మఱియొకప్పుడు అది యిది తిరుగవేయుచుండఁగా నిది
వఱకుఁ జోయిన రూపాయియే తనకు దొరికినను అది
కొత్తగా దొరికిన దని సంతసించును. కాని నిజముచే నయ్యది
కొత్తగా దొరకలేదు. ఇదివఱకు మనకు సిద్ధమగు రూపా
యియే లభించినది. ఇట్టిచో రూపాయిని వాడు పొందెనను
వాడుక లోకమున సహజసిద్ధమై యున్నది. అట్లే
తన కిదివఱకున్న బ్రహ్మ స్వరూపమును మఱచియుండి
కొంతకాలమునకు సద్గురూపదేశమువలనఁ దన కుండెడి
మఱపు పోగా గొత్తగా బ్రహ్మస్వరూపమును బొందిన
ట్లుచుకొనును. ఇట్టిదియే యిచట బ్రహ్మమును బొందుట. ఇట్టి
యర్థము లోకవ్యవహారమున నందఱకు సనుభవసిద్ధమైనదే.
ఇట్లు మొదటిశ్రుతి కర్థము చేసిన కక్కుర్తు లెవ్వియును లేవు.
కావున ‘బ్రహ్మము వేఱు తాను వేఱు; బ్రహ్మము పొందఁ
బడునది, తాను బొందువాడు. జీవబ్రహ్మములకు భేదమునే
యీ వాక్యము జోధించుచున్నది. దీని ననుసరించియే తరువాతి
వాక్యము మన కెన్నికక్కుర్తులు పడియైన బ్రహ్మజ్ఞాని బ్ర
హ్మము నొందుచున్నాడను సర్థమును చేయక తీరదు” అని
చెప్పట సరిగాదుగదా! ఇంతియగాక- “పరాత్పరం పురుష
ముపైతి” అను వాక్యమునకుఁ బూర్వ మందున్న మఱియొక

వాక్యమును వీరు చూపియుండినచో నీవాక్యము జీవబ్రహ్మములకు జ్ఞానావస్థలో భేదమును బోధించునని సామాన్యముగా నెవ్వరు ననుకొనదు. ఏదోవిధముగ స్వమతసిద్ధమగు భేదము శ్రుతిలోఁ జెప్పఁబడియున్నదని నమ్మించుటకై యీ వాక్యమును వీరు మఱుఁగువచ్చిరిగాని వీ రెఱుఁగనిదికాదు కావున నా వాక్యము సంతయు నిచటఁ జూపెదము. దానిపైని యిచట భేదమే బోధింపఁబడునో, యైక్యమే బోధింపఁబడునో యెవరి మట్టుకు వారే తెలుసుకొనఁగలరు. ఆవాక్యమును జూఁడుడు. “పరేఽవ్యయే సర్వ ఏకీభవంతి” అని బ్రహ్మముతో నేకీభావమునుజెప్పి దాని సందఱకుఁ దెలియుటకై సర్వదృష్టాంతముగా “యదా సద్యః స్యందమానా స్సముద్రే”ఽ స్తంగచ్ఛంతి నామ రూపే విహాయ, తథావిద్వాన్నామరూపాద్విముక్తాః పరాత్పరం పురుషముపైతి దివ్యం. సయోహ నై తత్పరమం బ్రహ్మ వేద బ్రహ్మైవ భవతి” అని చెప్పబడినది.

అనఁగా నదులు సముద్రములో జేరునపుడు నామరూపములను విడిచి సముద్రముతో నేకీభావమును పొందినట్లు బ్రహ్మజ్ఞానము గలవాఁడు బ్రహ్మలో నేకీభావమును బొందునని తాత్పర్యము. ఇచట దృష్టాంతములో సముద్రములో బాగుగాఁ గలిసినతరువాత నదులకు సముద్రమునకు భేదమున్న టైవలైన గ్రహింతురా? ఐక్యమునేగదా గ్రహింతును? ఆ దృష్టాంతమునుబట్టి జీవునకు బ్రహ్మకు నెటుల భేదము గ్రహింపనగును? అట్లు భేదము గ్రహింపఁబడినచో నీదృష్టాంతము సరిపోవునా? ఆలోచింపుడు. దీనిలో మొదట “ఏకీభ

నంతి అను నేకీభావమును జెప్పి దానిని సిరపటచుటకు నముద్ర మందు లయమగు నదిని దృష్టాంతముగఁ జెప్పిరి. ఆదృష్టాంత మునుబట్టి జీవబ్రహ్మైక్యమును శ్రుతి స్పష్టపఱచినది. ఇట్లుండ నీశ్రుతులు భేదమునే చెప్పుచున్న వనుటకు వీ రెట్లు సాహసిం చెదరో తెలియకున్నది. మఱియు వారు దృష్టాంతమును జెప్పి నంతవఱకు దిగనాడినను దరువాతవాక్యమును వ్రాయుటలో గూడ మధ్యనున్న వదములఁ గొన్నింటిని విడనాడి యీశ్రు తులఁ జూపిరి. ఇదియే వీరు చేసిన గడునుదనము. ఆవదము లనుగూడఁ జేర్చినచో తాము చెప్పిన యర్థము నందఱు తప్పని తెలిసికొందు రని యాపదములను విడిచిపెట్టిరి. శ్రుతులలో “విద్వాన్నామరూపా ద్విముక్తాః” అను వదములను మఱుఁగు పఱచి “విద్వాన్ పరాత్పరం పురుషముపైతి దివ్యం” అని చూపించిరి. ఆవదములను జూపించినచో నామరూపవిముక్తుఁ డగు నను నర్థము నందఱును గ్రహించిరేని వీరిమతములోఁ జెప్పబడిన ముక్తులకు దివ్యమంగళవిగ్రహము లుండు నను సిద్ధాంతమునకు భంగము కలుగునని తలఁచి యాపదములను విడిచిపెట్టిరి. వీరిగ్రంథములను జూచినవా రందఱు నా యుప నిషత్తులోని యాపూర్వోత్తర సందర్భమును జూచెదరా? ఏదో విధమున వీరిముఖాచ్చాదనము చేయవచ్చు నని వీరు చేసిన గడునుదన మిది. కాని దీనిలోని సత్యము తెలిసినపుడు మొదట వీరి మాటలను నమ్మినవా రందఱు పిమ్మట నేమనుకొందురో యను సందేహమువీరికి లేకపోయెను. తరువాత నెవ రేమను కొనిన వీరి కేమి? తత్కాలమందు వీరియెడ గొందఱికి గౌర

వప్రీపత్తులు గల్గినచో వీరివసులు వీరికి సఫలము లగును గదా? కాని యెందులకీప్రశంస — శ్రీశంకరాచార్యులవారు ప్రపంచమును మోసగించుటకై ఈ కన్నాగమును బన్నినారని దూషించునటు లొకరిని దూషించుట నాపనిగాదు. కాని కొంత సత్యమును లోకమునకు వెల్లడిచేయుట యవసర మని యెంచి యిట్లు వ్రాసితిని.

ద్వైతాచార్యులదురుక్తులు—

ఈవిధముగ వారు చూపిన శుశ్రూష కన్నింటికీఁ బూర్వోత్తర సందర్భముల నాలోచించినచో వారు చేసిన యర్థము సరిగా లేదని యెల్లరకును వెల్లడిగాకమానదు. వాని నన్నిటిని జూపినచో గ్రంథము విస్తృతమగు నని విరమించుచున్నాను. మఱియొక సంగతి- వీరేదియో యొకసంగతి వ్రాయుటయు నిదంతయు శంకరాచార్యులవారి గ్రంథమున నున్నదనియుఁ దఱచుగ వీరు వ్రాసిరి. అవాని నన్నిటిని శంకరాచార్యుల వారు పూర్వకక్షములుగ వ్రాసినారో లేక మాయాకల్పితమును సగుణమునైన బ్రహ్మనుపాసించుటకై యుపదేశింపఁబడిన శుశ్రూషావ్యాఖ్యాన సందర్భమున వ్రాసినారో యావివరణమును వీరు, చూపకయే “యద్వైతమును శ్రీశంకరాచార్యుల వారేయచ్చటచ్చట నిరాకరించినట్లు లోకమునకు వెల్లడియగు నటుల వీరు కొన్ని వ్రాతల వ్రాసిరి. కాని వారి సిద్ధాంతమునకు విరుద్ధముగ వారెచటను వ్రాసియుండలేదు. పైయంశమునకు వీరు చెప్పిన దానిలో నొక యుదాహరణమును చూపెదను. “అథ రథాన్రథయోగా స్పథ స్సృజతే” అను సుప

నిషద్వాక్యమును జెప్పి స్వప్నపదార్థము సత్యమే యని చెప్పి శంకరభాష్యములో వ్రాయఁబడియున్నదని వీరు చెప్పిరి. కాని స్వప్నపదార్థము సత్యమే యని యొక పూర్వపక్షమును జేసినారు. అది సిద్ధాంతవాక్యముకాదు. ఆ పూర్వపక్షమును నిరాకరించి “స తత్ర రథాస్సన్తి సరథయోగాః సపంథానః” అను పైశ్రుతియొక్క పూర్వవాక్యమునుబట్టి “మాయా మాత్ర మకార్యేన్న నానవభాసనాత్” అని వ్రాసి సూత్రమునుబట్టియు స్వప్నపదార్థము మిథ్యాభూతమనియు సిద్ధాంతమును జెప్పియున్నారు.

ఉ ప స ం హార ము .

ఇటు లుండ నిచ్చటి వీరి సిద్ధాంతమును దదనుకూలములగు శ్రుతినూత్రములను దాచిపెట్టి వారి పూర్వపక్షగ్రంథమును మాత్రము చూపి శ్రీ శంకరాచార్యులవారు స్వప్నపదార్థమును సత్యమని యంగీకరించిరని చెప్పుట న్యాయమా? అయినచో నీ పూర్వోత్తరసందర్భములను దెలిసికొనినవారు చాల తక్కువ - తెలియనివారు హెచ్చు. కనుక వీరికి ‘మెజారిటీ’ వచ్చును. ఇట్టి మెజారిటీని బట్టియేగదా లోకులచే దమ వాదమును నమ్మించుట వీరిపని. ఈ విధముననే శంకరాచార్యులవారంగీకరించినారని వీరు వ్రాసినవన్నియు నెద్దియో యొకలోపముతో నున్నవని వైయుదాహరణములనుబట్టి సాతకులు గ్రహింపఁ బొధ్దితులు. వాని నన్నింటిని వివరించుట కవసరము లేదు.

ప్రాజ్ఞుల కొకతప్పుఁ జూపినఁ జాలదా? చాలనిచో నెన్నితప్పులను జూపినను లాభము లేదు. లాభములేని పని చేయుట నాపనిగాదు. దిక్షాత్రిముగా స్థాలీపులాకన్యాయమునఁ బాఠకులు తత్త్వమును గ్రహింపకపోరు. ఇంత యేల! మొత్తముమీఁద వీరిమాట లెటు లుండుననిన గాళిదాసుని మేఘదూతములోని మొదటిశ్లోకమున “కశ్చిత్కాంతా” అని వినినవెంటనే “కశ్చిత్” అనునది పుంలింగము, ‘కాంతా’ అనునది స్త్రీలింగము. కావున నీ రెండింటికి విశేషణ విశేష్య భావ ముండఁగూడదు, “కాచిత్కాంతా” అనియే యుండవలయును అని చెప్పినటు లుండును.

నాయుపన్యాసములో మార్దవము తక్కువయని యెవరికినైనఁ దోఁపవచ్చునుగాని యద్వైతమతపరిశిష్టాపకులై జగద్గురువు లని వ్రతీష్ఠఁ గాంచిన శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్సాదులవారిని గూర్చి యీ గ్రంథకర్తలు వ్రాసినయంశమును దగ్గరనుంచి సరిపోల్చి చూచినచోఁ బ్రాజ్ఞులకు నావ్యాఁత లతిసుకుమారములై యున్నవని తోఁచు నని నాకు దృఢవిశ్వాసము కలదు.

వైదిక ధర్మసంవర్ధని.

సంపుటము 1]

మే, జూన్ 1935

[సంచికలు ౫, ౬

వసంతనవరాత్రు మహోత్సవము

(శ్రీసదనము, గుంటూరు).

శ్రీజగద్గురు శ్రీ కల్యాణానంద భారతీమాంతాచార్య మహాస్వాములవారు యువ సం॥ వైశాఖ శు ౫ జయవారము (ది 7-5-35) మొదలు పూర్ణిమా స్థిరవారము (ది 18-5-35) వఱకు శ్రీసదనమున శ్రీవీర నన్నిధియందు వసంతనవరాత్రుమహోత్సవమును మహావైభవముతో జరిపిరి. పలు తావులనుండి శిష్యులు, పండితులును వచ్చి యుత్సవమును దర్శించి కృతార్థులయిరి. అందు 12-5-35 తే॥ మొదలు, 16-5-35 వఱకు వైదికధర్మసంవర్ధనభా తృతీయవారి కోత్సవము జయహృదముగా జరుపఁబడినది. 12-5-35 తేదీన శ్రీస్వామిపాదులవారు పక్రమోపన్యాసమును సర్వజనహృదయాహ్లాదకముగా జేసిరి. శ్రీస్వామివాదిహృముఖులును, వేదాంతపాఠీయులు సగురాయబోలు లింగనసోమయాజిగారు, శ్రీమహామహోపాధ్యాయ తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రులవారికి స్వాగతపత్రిమును సమర్పించిరి. 13-5-35 తే॥ సాయంకాలము మూడుగంటల కాలము శ్రీ మహామహోపాధ్యాయ, తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రులవారు “ధర్మశాస్త్ర పరిణామము” అను విషయ

మును గుఱించి యత్యద్భుతరీతిని శాస్త్రీయ రహస్యంబుల తోడ నుపన్యసించి, సభ్యుల సంతోషపరవశుల నొనర్చిరి. 14-5-35 తేది సాయంకాలము “దర్శనపరిణామము” అను విషయమును గూర్చి శ్రీశాస్త్రులవారు మూడుగంటలకాల ముపన్యసించి వడ్డర్శనముల పరిణామాదివిశేషములను సభ్యులకుఁ గరతలామలకము గావించిరి.

శ్రీ పీఠాధీశ్వరులు 16-5-35 తేది ఉదయమున శ్రీసుబ్బారాయ శాస్త్రులవారికి సభ్యంజనస్నానమునుజేయించిపట్టుపీఠాంబరములతో నలంకరించి మోటారుపై మంగళవాద్య విశేషములతో గర్తపురీషీథులయందు నూరేగింపు మహోత్సవమును జేయించిరి. పిదప శ్రీపీఠసన్నిధియందు శ్రీ సుబ్బారాయ శాస్త్రులవారిని భావగర్భితముగా నూతననిర్మితమై యలంకృతమగు వ్యాకరణసింహాసనముపైఁ గూర్చుండఁబెట్టి, సువర్ణపట్టమును ఫాలభాగమునం గట్టి, వైదికమంత్రీపురస్సరంబుగఁ బావనకలశోదకంబులతోడ మహాపండితులు, న్యాయవాదిప్రముఖులు మున్నగువారు కొలువుదీర్చ నవ్వారలయనుమతితో శ్రీపీఠాధీశులగు శ్రీమహాస్వామిపాదులవారు వ్యాకరణసామ్రాజ్యపట్టాభిషేకమహోత్సవంబును గావించి “వైయాకరణ సార్వభౌమ” అను బిరుదము నొసంగిరి.

అనంతరము పీఠాపుర వాస్తవ్యులగు బ్ర॥శ్రీ వెంపరాల సూర్యనారాయణ శాస్త్రీగారు తాము రచించిన “మునిత్రయచరిత్రము” అను కృతిని శ్రీసుబ్బారాయ శాస్త్రులవారి కంకిత మొనర్చిరి. శ్రీ సుబ్బారాయ శాస్త్రులవారు

కవితాసామ్రాజ్యలక్ష్మీయగు కృతికన్యాపరిగ్రహము నొనరించి కృతికర్తలను బహూకరించిరి. .

మృదుమధురశైలీనముపేతంబును బ్రాచీనకవితాప్రతిబింబంబు నగు నాకృతిని విని సంతోషపరవశులగుచు సభ్యులు తమ్ముఁ బోత్సహింప శ్రీవీరాధీశ్వరులు కృతికర్తలను నూతనవస్త్రాలంకృతులఁ జేసి “కవితాభూషణ” అను బిరుదము నొసఁగి నారాయణ స్మరణ పూర్వకముగ బహూకరించిరి. శ్రీస్వామిపాదులవారు ప్రకృతోత్సవమున కంగముగ నాఁటి మధ్యాహ్నమున నొక గొప్ప విందు చేయించిరి. మధ్యాహ్నముఁ శ్రీవీరసన్నిధియందే 4 గంటలకు సభ ప్రారంభింపఁ బడినది. రాజమహేంద్రవరము, ఆంధ్రయువతీ కళాశాలా విద్యార్థినులు ఒకయరగంటకాలము చక్కగా వీణాగాన వినోదము జేసిరి.

పిదప న్యాయవాదిశిరోమణులును వేదాంత పారీణులు నగు ఎల్లెప్పెద్ది సాంబశివశాస్త్రిగారు వైదికధర్మసంపర్ధనీ సభాపక్షమున శ్రీసుబ్బారాయశాస్త్రిలవారికి సభిసందన పత్రిమును సమర్పించిరి. న్యాయవాది ప్రముఖులును వేదాంత పారీణులును సంస్కృతాంధ్రభాషాపారంగతులు నగు రాయప్రోలు లింగసహాయాజిగారు 40 నిమిషములు పండితులచ్చెరు వందునట్లు మృదుమధురశైలితో సంస్కృత భాషయందు శ్రీ శాస్త్రిలవారి మహిమాదులఁ బేర్కొనిరి. శ్రీ పల్లె పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యులుగారు నూతన కల్పనములతోఁ దాము రచించిన సంస్కృత శ్లోకములను, పద్యములను జదివి

శ్రీ శాస్త్రులవారిని బ్రశంసించిరి. పైయుపతీకళాశాలోపాధ్యాయులగు వై. నల్లకార్జునరావుగారి కుద్యములను వారి విద్యార్థినులు చదివిరి. తెనాలి సంస్కృత కళాశాలోపాధ్యాయులు సాహిత్యవిద్యాప్రవీణులు నగు జమ్మలమడక మాధవరామశర్మగారు శ్రీ సుబ్బారాయశాస్త్రులవారి ధర్మశాస్త్ర పారంగతత్వమును బ్రదర్శించి వారివద్దనుండి మనము గ్రహింపవలయు సుపదేశరహస్యములు పెక్కులు గల వని యుపన్యాసముఖమున నిరూపించిరి.

అనంతరము వ్యాకరణ సార్యభాములు ప్రేమ స్వరూమును నిరూపించి ప్రేమవలన సాధ్యములు కాని కార్యములు లేవనియు, నాయీ ప్రేమచేతనే గర్తపురి పౌరులు తమ్మునాహ్వనించి రనియుఁ జెప్పుచుఁ బ్రశాంతగంభీరముగ నొక గంటకాలము ప్రత్యుత్తరముగ నుపన్యసించిరి.

మఱుచటి దినము శ్రీ శాస్త్రులవారి శ్రేయోఽభివృద్ధికై శ్రీ పీఠాధీశ్వరులు శ్రీ పీఠప్రతాపభారతీరాజరాజేశ్వర్యర్చనమును మహావైభవముతో నొనర్చిరి. మఱుచటి దినమున శ్రీ వైదికధర్మపరిషత్సభ్యులకును శ్రీ శాస్త్రులవారి శిష్యప్రశిష్యవర్గములకు నితరప్రేక్షకులకును శ్రీ వరమేశ్వరీ భక్తులకును నిం దొనరింపఁబడెను. సాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రీ శాస్త్రులవారిచే వ్యాకరణశాస్త్ర విశేషములఁ గూర్చి వుండితమనోహరముగ నుపన్యసించఁబడెను.

ఇట్టి మహోత్సవమునకు చిట్టిగూడూరు సంస్కృత కళాశాలాధ్యక్షు లగు శ్రీ తి. గు. వరదాచార్యులుగారును

బందరు కాలేజియం దుపన్యాసకులుగ నుండిన శ్రీ నరసింహా
చార్యులుగారును పితాపుర మహారాజాస్థాన విద్వాంసులగు
శ్రీ వేదుల సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు మున్నగు మహా
పండితులు విచ్చేసిరి. అనంతరము శ్రీ పీఠాధీశ్వరుల నారా
యణస్మరణములతో సభ ముగింపఁబడెను.

స్వాగతోపన్యాసః.

అయి! ఆర్యమహాశయాః!

సుస్వాగతం వ్యాహరామో ఒత్తరీభవద్భ్యః శ్రీగర్త
పురీవిరాజమానవైదికధర్మసంవర్ధనీనభాయాస్త్రతీయవార్షికో
త్సవావసరే ఒత్త్యంతకృపయా ఒత్తాగతేభ్యో ఒతిథిమహాశ
యేభ్యః. అనుగృహీతా వయ మధీతానేకశాస్త్రాణాం పండిత
ప్రకాండానాం సందర్శనే. కృతజ్ఞాశ్చ య స్మహాజనసమాజీ
గమసంజనితసంతోషానుభవభాగ్యభాజితా మస్మాక మకల్ప
యక్ భవంతః. నువిఖ్యాతేయం గర్తపురీ సమ్యగర్హతి
భవాదృశా మాదరణచాలితాం చ. అత్రైవ సమజని జని
మతాం పరిష్ఠః ఆంధ్రీకవికులతిలక స్తికనార్య ఇతి కింవ
దంతి చకాస్తీతి భవతా మపి నావిదితపూర్వమేవ. అత్రైవా
వరీవృద్ధ్యంత బహవో వేదవేదాంగపారగాః కండితశేఖరాః
నిత్యకర్తానుష్ఠాననిరతాః బహుకృతుసంతర్పితకృతుభుజ స్సనా

తనధర్మాచరణచణా అగ్రజన్మానః. అద్యాపి దరీద్రశ్యంతే
 ౭నేకే జిజ్ఞాసన్ తాకితా అపి వైదికమార్గబద్ధాదరణా సుద్దురు
 నేవాసమర్పితశుద్ధమనసః. కృతకృత్యా వయం, య ద్భూహూ
 కుర్వం త్యస్మాక్ భవంతో మహతా కాయక్లేశేనాపి నిజ
 సందర్శనసమాగమసంభాషణాదిభిః. సాదర మంగీక్రియతా
 మస్మాభి ర్వాప్యహృతం ప్రీతికుముఖవచనం స్వాగత మితి
 భృశం ప్రార్థయామహే. యాప్తాకీణసపర్యాయ మనలసత
 యా స్థీయతే ౭స్మాభి రపర్యాప్తై రపి భవతాం లోషణే
 చ స్పర్ధామహే ౭న్యోన్యం సుహృదోపి వయమ్.

తథాపి లోకవిదితై వాస్మిన్నగరే పూజాపరికరవిరళ
 తా. అతర్కిత పూర్వో ౭యం కాలవేగవిపర్యయః, యద్వసంత
 సమయేపి గ్రీష్మర్తుధర్మః ప్రవర్త్యతే కాలపురుషేణ. న వహతి
 నవకిసలయమంజరీమంజులో మలయానిలః, న చాఘ్రాయతే
 వాసంతీకుసుమసుకుమారసౌగంధం, న చ లభ్యతే సదావగా
 హక్షమ శ్రీతలజలసంచయః, న చాస్వాద్యతే యథేష్టం సరస
 సహకారమధురిమా. దిగంతవిశ్రాంతోద్దండపండిత శేముషీ
 కిరణా ఇవ సభసి వికసంతి ప్రచండచండకిరణాః. కార్మ్య
 మాసాద్య ఖిలస్య కులసతీవ పాదమూల మాశ్రయతే మధ్యా
 హ్నవనరుహతరుచ్ఛాయా. వృద్ధి మేతి బుద్ధస్య కోశ ఇవ
 తృప్తా. నవనవకోమలతాలదలశ్యామమధురో ౭యం మండపః
 శీతలవితాసీభవతు తత్రభవతాం భవతా మిత్యాశాస్మహే.
 నిదాఘవాతేరిత రేణుత్కరకింజల్కా భవత్కవదాబ్జపూజా
 ిగా వాఢీయతామ్. అహో గర్తపురీమధుమాసవసంతశోభా!

తథాపి సమ్యక్ జ్ఞానీమహే బహవ స్సంతి సంతో మహాంతః,
యే స్వసుఖనిరభిలాషాః ఖద్యంతే లోక హేతోః.

ప్రేక్షకమహాశయాః !

దృశ్య తే హి 'మహా నయం పరిణామో ద్విజానాం
జీవితేషు. విస్మృత మార్గమతం, నిరస్త మాశేతుహిమనగం
వై దిగ్గృహేష్వపి నిజవర్ణాశ్రమవిహితం కర్మానుష్ఠానం, త్యక్త
మామూలం వేదాధ్యయనం, అనాఘ్రీతం గీర్వాణవాణీశౌర
భం, అనధిగతం భారతజాతీయనాగరకతాతత్త్వం, అనార్హ
మతదూషిత స్సర్వ ఊహాప్రపంచః, పాశ్చాత్యనాగరకతా
తౌళిత స్సర్వోప్యాచారః. అపి యః కశ్చన విద్యతే సనాతన
ధర్మానక్తః, స స్వీయే ష్వన్యేషుచ సమానై స్త్వీయతపవ
పూర్వాచారపరాయణ ఇతి 'జేవానాంప్రియ' శబ్దపర్యాయ
పదాభిధేయత్యేన గృహీతః పరిహాసాయ కల్పితే. అహో
మహానయం విషమనమయ స్సనాతన ధర్మస్య! ఈదృగ్విషమన
మయ ఏ వాత్యంత మన్యేష్టవ్యా సుమస్తశాస్త్రపారదృశ్యానః
సత్కర్మాచరణదక్షాః ప్రజోధనవిధౌ బద్ధాదరణాః గురుకుల
మఘటాలంకారధూతాః పండితావతంసాః.

మహాభాగాః !

రాజసమ్మితతయా ధర్మ మనుశాసతి వేదాః. తాన్
ప్రవర్తయంతి రాజానః. తదభావే మతగురవః. ఏతదర్థమేవ
మనసి సంభాష్య భారతవర్షే దిగ్విజయ మాకలయ్య ధర్మపరి
పాలనాయ ప్రాక్ పశ్చిమోత్తరదక్షిణదిక్షు చతురః దిగ్భా

నివ పృథివిధీక్ స్థాపయాంచకుః శ్రీశంకరభగవత్పాదా
చార్యాః. పృజా స్వాధ్యాత్మికపరిపాలనభారోఽత్యంత మధు
నాతనకాలే మరాధిపతిభిరే వావశ్యముహ్యేత. తథావ్యతీవ
విరళావసంతి సరళా ఆచార్యపురుషా, యేషాం జ్ఞానదీపేన
సర్వ మజ్ఞానతమః పృలీయేత. సుకృతవిశేషేణ సకృదేవ
లభ్యంతే తాదృక్సుగుణగణవిభూషితా గురుపుంగవాః.
సభ్యమహాశయాః !

సుకృతినః ఖలు గర్తపురీనివాసినో య ద్గతసార్థద్వయ
వత్సర మనిశం నివసం త్యస్నదాచార్యపాద పాదాంబింద
సన్నిధా విత్యమితానందకోటి మారోహ త్యాస్మాకీనం మనః.
తత్రాపి సాక్షా చ్ఛీశంకరభగవత్పాదసంతతే రిమే పూజ్య
పాదా ఇతి సముల్లసతితరా మృదీయం చేతిః. శ్రీగర్తపురీ
భావిచరిత్రవిలేఖక స్వాంగిరసమధుమాసోఽతీవోత్సాహో
త్పదకోభవతి; య త్తద్దేవ యుగపదేవ వృత్తిస్తాత్రయ మర
చ్యతాస్నదాచార్యశ్రీచరణైః- మోక్షవృద్ధాయిన్యాః శ్రీరాజ
రాజేశ్వరీపరదేవతాయాః, అఖిలభారతవర్షీయాధ్యాత్మికరా
జ్యస్య గర్తపురీరాజధానీకరణబీజావాపస్య; కృతకృత్యతాయా
స్సద్గురువరాన్వేషిణాం చ. పృష్ఠానత్రయ మధ్యజగవన్నంతే
వాసిన స్సార్థద్వయవత్సరపర్యంతం శ్రీగురుచరణాః.

అథ కిం! తేషా మాశీఃఫల మేవైషా వైదికధర్మసం
వర్ధనీనభా. అద్యైవ తస్యా స్త్రుతీయజన్మదినోత్సవ ఆచర్యతే.
వయోనురూప మానందయ త్యేషాఽవ్యక్తనిజమధురవచోవి
లాసైః ప్రతిపదం ఫల ద్వ్యత్యస్తపాదవిన్యాసైశ్చ జనయిత్యా

సన్యాస్ ప్రేక్షావతశ్చ. భవద్భి రవశ్య మనుదినం కరిషోషణీ
యైషా; అపి చ పిపాసతి భవదీయకృపాపీయూషదుగ్ధం, ఆ
కాంక్ష త్యాగివశ్చ భవతాం, ఆచంద్రితారార్కం జేజీయతా
మిత్యభ్యర్థయామహే.

ఓంకాంతిః కాంతిః కాంతిః.

గ ర పు రీ,
యువ వై శాఖ శు ర్. } రాయప్రోలు లింగనసోమయాజీ

ఓం నమో మేధాదక్షిణామూర్తయే

గ ర పు ర్యాం శ్రీమన్నహామహోపాధ్యాయ

తాతాసుబ్బారాయశాస్త్రికాం

సమ్మానోత్సవవేలాయాం గ ర పు రీశ్రీవైదికధర్మసంవర్ధనీనభా

సభ్యై స్సమర్పితా

అ భి నం ద న ప త్రి కా

కుండితాగ్రణీ!

అనుగృహ్యన్తు భవదనన్యసామాన్య సాండితీమహిమాతి
శయవశంవదై ర్గరపురీశ్రీవైదికధర్మసంవర్ధనీపరిషత్సభ్యైః
సమర్పితా మిమా మభినందనపత్రికాం భవంత ఇతి సప్ర
శ్రియం ప్రార్థయామహే.

విద్వద్వంశవిభూషణ!

అనుగృహీతమూర్తిత్రయరూపాణా మత్రీభవతాం
భవతాం సవిధేఽధీతశాస్త్రాః పుణ్యమూర్తయ ఏవ ప్రభా

కరప్రభా ఇవాంతరాశం సంవ్యాఖ్య సాంద్ర మవశబ్దభావంత
మపాకుర్వస్తీ త్యత్ర ప కాచి దవ్యతిశయోక్తిః. జౌత్తగాహ
కరికల్పితానాం ఫణిసూనుని దేశదూరాధ్ధాంతాంధతమ
సానా మవసారణే నాన్యోఽవకల్పతే ఋతే భవదీయగురు
ప్రసాదసంజనితజ్ఞానభాస్కరాత్. స్వీకృతాపరపాణిన్యవతార
మూర్తయోఽధిష్ఠిత పాణినసూనునూక్తి సామ్రాజ్యవైభవా
భవంత ఇతి సంవదత్యేవ భవతాం వైయాకరణసార్వభౌమ
వదవీమ్.

అతిక్రులతిలక!

నవ్యసాభాగ్యగుణవిభవానా మతిభవతాం భవతా
మగాధధర్మశాస్త్ర పరిచితి మభివ్యసక్త్యేవాతినూత్నబుద్ధినా
మపి న్యాయవాదినాం భవదీయ శేముషీసమర్పితానన్య
విశ్వాసః. భవద్ధర్మశాస్త్రకుశలతాఫల మశ్నంతోఽద్యాపి
నుభేన నిద్రాయంత్యేవ రాజాధిరాజాః. అపార మగాధం
శ్రౌతపారావార మవగాహ్య సంపాదితా భవదీయా నవ్య
రోచీరుచిరా మణినికరాః కన్య హృదయస్థానం న విభూష
యంతి!

విద్యాకులపతే!

సుదుర్లభోయం సర్వతోముఖ పాండితీప్రకర్షః— యత్
పాణినసూనునూక్తిషు సమగ్రతా, జైమినీయతంత్రే వ్యజ్ఞ
య్యతా, బౌదరాయణఫక్కికాన్వసన్యసామాన్యన్వతంత్రతా,
శిష్యజనేభ్యోఽనితరసాధారణబోధకతావ్యగ్రతా, మహాజన
పరివత్సు నిజవాక్కుభాతరంగ జోలికాను సామాజికానా

మాలోలన శీలతాచ!! తథాపి స్వీకృతవిద్యావతారేషు భవా
దృశేష్వేవ శ్లోభతేఽయ మితి మహాన్ భాగ్యవిశేషో భారతీ
యానామ్.

వైయాకరణసార్వభౌమ!

ప్రత్యగ్గ్రచనాభి సుముల్లసంతీం భవదీయా మద్వి
తీయప్రతిభాం స్వప్రతిభాప్రమాణేన వర్ణయితుముష్కాంతా
జిహ్వాతీయ మాస్మాకీనా పరిషత్. పుత్రప్రేక్షాఽనుగృహీ
తానేక సచ్చాత్రాణాం భవాదృశాం పండితరత్నానాం జన
యిత్రీయం భారతక్షమా రత్నగర్భే త్యన్వర్థాభిధానాభవతి.
మహాసీయగుణగణగరిష్ఠ!

అథ కిం! పూజ్యపాదానాం భవతా మాగమనమా
త్రేణ పూతతాం నీతేయం గర్తవ్యం; వయం చ భవదమల్ల
వాగమృతఝరీవేగసంతర్పితా గతకల్మషా జాతాః. భవదభ్య
స్సకలాయు రారోగ్యాది విభవానుగ్రహేణ నేయం చిద్రూ
పిణీ రాజరాజేశ్వరీ పూజ్యపాదా ననుజీగృహ్యతా మిత్యా
శాస్త్రహే వయమ్.

ఇతి విజ్ఞాపయితారః,

గర్తవ్యం శ్రీవైదికధర్మసంపర్కసి పరిషత్సభాః.

ధర్మశాస్త్ర పరిణామము.

ప్రకృతకాలము మహా కోలాహలముతో నిబిడికృత మగుచున్నది. ఇప్పటి దేశకాలములు ద్వివిధములుగాఁ బటగుచున్నవి. అం దొకరు మనకు సంప్రదాయానుసృతము లగు నేయే యాచారము లున్నవో య య్యవియే ధర్మమనువా రొకరు; ధర్మశాస్త్రము లనఁగా వ్యవస్థలు కావున వీనిని దేశకాలానుసారముగ ధర్మములను మార్చవచ్చు ననువారు వేరొకరు. వీరియందు నామాట లెవ్వరికైన రుచించునో లేక యిద్దరికిఁ గూడ రుచింపవో చెప్పలేను. కాని పూర్వకాలము నుండియు నొక విశేషము గన్పడుచున్నది. ఏమనః తొలుత నెవ్వరు మనలకు ధర్మములను గొన్నింటి నేర్పఱచి యవ్వానిని దప్పక యనుసరింపవలయునని చెప్పెదరో వా రాకాలము నాటి దేశమందలి ప్రజలచే దోహదులుగాఁ దలంపఁబడి తరువాతి కాలమునకు నా దేశపు ప్రజలచేతనే దైవముగాఁ గొని యాడఁబడుటయే. చూడుడు! మతప్రవర్తకులుగాఁ బఱగిన యందరు నీ రీతిగానే కన్పడుచున్నారు. కావునఁ బ్రకృతమున బాధకము లగునప్పటికి. నాయాయి విషయములను మన మాచరించియే తీరవలయును. మంచికార్యము లెవ్వి యైనను ప్రకృతబాధకము లగుట నహజమై యున్నది. ప్రకృతమున నొక కట్టుబాటు చేసినను అద్దానిని నడువడియం దుంచుకొనుట కూడఁ గష్టతరమగు విషయమే యగుచున్నది. పూర్వ మొక వ్వుడు కంచిలో పండిత, జి. సుబ్రహ్మణ్యంగారు విదేశగమ

నమువిషయమై వండితనభ చేయించి యొక వ్యవస్థ నేర్పఱచిరి. కాని యట్టి వ్యవస్థ యట్లుండగా “కట్టుబాటున్నను లేక పోయినను తీర్పుక జెల్పవలసినదే” యని కొంతమంది ఆ కాలముననే తక్షక విదేశగమనము నొనర్చిరి. కట్టుబాటు ననుసరించి వెళ్ళినవారిని మనలోఁ జేర్వఁగూడదని కొంతమంది వ్యవహరించిరి. కాని ప్రకృతమీ కట్టుబాట్లే క్షీణింపఁజొచ్చినవి. మనకట్టుబాట్లెల్ల యుండును.

ప్రకృతమున ధర్మశాస్త్రవిపరిణామమునందు ధర్మము ముఖ్యముగనుక ధర్మమువిషయమై విచారింపవలయును. ధర్మశాస్త్రమన - ధర్మము నుద్దేశించి కొన్ని నియమములను నియమించిన శాస్త్రము. ధర్మము రెండువిధము లగుచున్నది - పాపనివృత్తి, పుణ్యప్రవృత్తి యని. అధర్మమన ధర్మవిరుద్ధమని యర్థము. కాని ధర్మభిన్నమని యర్థమును జెప్పఁగూడదు. కర్మగూడ ధర్మజనకము కావున ధర్మశబ్దముచే వ్యవహరింపఁబడనొప్పును. అందువలననే పూర్వమీమాంసయందు “అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా” అని ప్రారంభించి ధర్మమన నిచట నెయ్యది గ్రహింపఁబడవలయునను నాశంకతో “చోదనాలక్షణార్థో ధర్మః” అని విధివాక్యములచే నెక్కుడుగా విధింపఁబడిన కర్మయే ధర్మముగాఁ బరిగణింపఁబడెను. ఈ కర్మ యదృష్టపాపముగా ధర్మము స్వతస్సిద్ధముగా నొప్పు. “ధర్మం చర” అనుచో ధర్మమనఁ గర్మయని యర్థము. “ధర్మో రక్షతి కీర్తనాత్” అనుచో ధర్మమన నదృష్టమని యర్థము.

ఇట్లు ధర్మము ద్వివిధముగాఁ బటగుచున్నను కర్మ నాల్గు క్షణములు మాత్రమే యుండును గావున నయ్యది 'యెంతమాత్రమును' ధర్మశబ్దవ్యవహారమునకు యోగ్యము కాదు. కావున ధర్మ మన సిత్యమగు శబ్దము.

అయ్యది దోషరహిత మగునపుడే ప్రమాణమగును. అయ్యదియే వేదము. వేద మపౌరుషేయ మనియు నీశ్వర ప్రణీత మనియు రెండు పక్షము లున్నను ద్వివిధపక్షముల యందుఁ గూడఁ బ్రతారణ మెంతమాత్రము పొసగదు కావున వేదము తప్పక ప్రమాణమగును. కావున ధర్మమునకు వేదము ప్రమాణము గావున వేదమువలననే ధర్మమును దెలిసికొనవలయును. వేదమునఁ గర్మ చెప్పఁబడుచుండుటచే ధర్మము చెప్పఁబడుచున్నదనఁ గర్మ చెప్పఁబడుచున్నదని తెలియవలయును. కాని యీ ధర్మమునందు విప్రీతిపత్తు లెంతమాత్రము లేవు. కాన వీనిని విచారింపఁ బనిలేదు. ప్రకృతమునకుఁ బోవుదము. ధర్మశాస్త్ర పరిణామములోని ధర్మశబ్దమునకు ప్రకృతము మనకు వివాదగ్నిస్త మగు ధర్మమే యర్థ మగుచున్నది. ఇయ్యది వర్ణాశ్రమతత్త్వధర్మవిషయకము.

వేదముల యొక్క యంతములగు శాఖలు క్రిమ క్రమముగ మనవారియొక్కబుద్ధిహృంద్యమువలన నశించినవి. ఉపలభ్యమానములగు వేదములయొక్క యర్థము దుర్గాహనుగు చున్నది. అంతవేదభాగమునుండి మనము గ్రహించుట మన బుద్ధులను బట్టి మనకు శక్యము కానిపని. ఇట్టి విషమావస్థను గనిపెట్టియే మన్వాదిమహనీయులు తాము

గ్రహించిన వేదమునందలి విజ్ఞానమును స్మృతి రూపమున మనబోటివారి యుపయోగమునకై గ్రంథబద్ధములుగాఁ జేసిరి. కావున నీధర్మములను స్మృతులవలన నిర్ణయింపవలయును. స్మృతులన్ననో 'అష్టాదశ' అని మనవారి పరిగణనము కాని, పుస్తకములఁ జూచినచో నింకను బదిరెట్లున్నవి. ఇవి యన్నియు నూతనకల్పితములు. ఇందుఁ గొన్ని స్మృతులు తత్సత్ పరివిష్ట ధర్మములను స్మృతిమూలకము లని నిరూపించుటకుఁగా బయలు వెడలినవి. అందుఁ బ్రకృతము పూనాలో మన కుపలభ్యమానమగు దేవలస్మృతి యుదాహరణము. నిశ్చయముగా నిద్దానిని గమనించినచో స్మృతుల యందు మన కుండెడి శారవము పూర్తిగ నశించును. ఇందు స్లేచ్ఛలతోఁ గొంతకాలము మిక్కిలి సంబంధము గలిగినస్త్రీలనుసహితముమనలోఁగలుపుకొనిపూతలుగా నెన్నఁ బడుటకుఁ దగునుపాయము లత్యద్భుతముగాఁ జెప్పఁబడినవి. ఇయ్యది యా పంజాబు మున్నగు స్లేచ్ఛలతో నెక్కుడు సంబంధముగల దేశములందుఁ బుట్టినది. ఆ దేశస్వరూపమును, ఇద్దాని యందలి విషయమును గమనించినచో నాదేశపు పరిస్థితులే యీస్మృతికిఁ గారణమని తేటపడఁగలదు. కాని యిందువలన మనము వారికిఁ గల ధర్మమందలి యాసక్తిని జూచి సంతసింపవలయును. అచట నింత రాపిడి గలుగుచున్నను వారికి మనధర్మములయం దెంత శ్రద్ధ గలదో మనము దీనిని బట్టి నిర్ణయింపవచ్చును. సత్యమును గమనించినచో నియ్యది దేవలస్మృతిగాదు. అది యాదేశములవారిచే స్వాచారపరిశుద్ధి

కొఱకుఁ గల్పితమయినది. సత్యమగు దేవలస్మృతియందు రాజకీయము ఆచారవిషయము, శ్రౌతవిషయము విశేషముగా గలదు.

అందొకటియుఁ బ్రకృతము పూనాయం దువలభ్యమానమగు దేవలస్మృతియందుఁ గన్పట్టదు. వైదికధర్మాచరణ బద్ధకంక్షణులగు నోవిచక్షణులారా! స్మృతు లిట్లున్నవి, శ్రుతు లిట్లున్నవి. కావున శ్రుతిస్మృతి నదాచార సిద్ధములగు కర్మల నెద్దియో యొక మిషచే నెగకొట్టుటయో లేక తమకు నాచరింప శక్యము గాక పోవుటచే నొరుల నాచరింపవల దని చెప్పుటయో చేయుటకంటె నవ్వానియందుఁ బ్రామాణ్య భావము నుంచి “యాచరింప శక్యముకానిచో నాచరింపక పోతిమే” యని విచారించుట మంచిపని యనినాయాశయము.

ఇంక నెట్టిస్మృతి మనకుఁ బ్రామాణ్యపదవి నలంకరించునో యొకింత విచారించుము. ధర్మనిరయమున స్మృతిలక్షణ మెద్ది గలదో యాలక్షణము లాస్మృతియం దుండవలయును. ఆస్మృతిని బూర్వు లాదరింపవలయును. అద్దానినే మనము ప్రామాణ్యముగా గ్రహింపవలయును. ఇట్టి స్మృతులలో మను స్మృతి చూడఁదగినది. అందుచేతనే “యత్కించి స్మను రవద త్తద్భేషజమ్” అని చెప్పఁబడినది. పైలక్షణములచే లక్షితములగు స్మృతులు యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి, గౌతమధర్మసూత్రము, ఆపస్తంబ సూత్రము, బోధాయనస్మృతి, వాశిష్ఠస్మృతి, విష్ణుస్మృతి, నారద స్మృతియును. హరితస్మృతి విశాలమగుస్మృతి. ఇది పురాణమా

తేక స్మృతియాయని నాసందేహము. ప్రశ్న ప్రతిపచనములు పురాణముల కైలి. అకైలి ననుసరించిన దీహారీతస్మృతి. సాధారణముగ స్మృతికైలిని గమనించినచో దొలుతతప్ప వేటొకచోఁ బ్రశ్నమే గన్పట్టదు. అదియఁగాక, యిందు స్ఫూర్తదూషణమున్నది. స్మృతులు సర్వబ్రాహ్మణ విషయకములు కావలెను గాని యందుఁ గొండఱి నింద యెంత మాత్రముండఁ గూడదుగదా? ఇంకను శంకర స్మృతి, పరశురామ స్మృతి యను రెండు స్మృతులు గలవు. ఇందుఁ దొలి స్మృతి మలబారు నందలి పద్ధతులను స్పష్టముగాఁ బ్రకటించుచున్నది. రెండవది చిత్పవను (చితి + పావన) లను మహారాష్ట్రదేశస్థులలో నొక తెగవారిధర్మములనుబోధించుచున్నది.

ఇకఁ బరాశరస్మృతి విషయమై గమనించినచో నీ స్మృతికేఁ బైస్మృతుల కంటె రెండవ స్థానము నీయవలెను. “కతా పారాశరస్మృతిః” అని లోకమునఁ బ్రతీతి యున్నను మనము కలియుగ పురుషులవలె నంచరించుట లేదు కావున మన మన్ని విషయములను గమనింపవలయును. పరాశర స్మృతియందు గర్భాధాన పుంసవనాది విధులు లేవు. అందుచే దీనికిఁ బ్రథమస్థానము నీయఁగూడదు. ఇందుఁ బ్రాయశ్చిత్త విషయము దక్క వేటొక విషయము స్పష్టముగ నిరూపింపఁబడియున్నది. దీనికి వ్యాఖ్యానమును మాధవాచార్యుఁడు గావించి యిద్దాని కింతప్రామాణ్యమును గల్పించినాఁడు. మాధవుఁడు “వర్ణాశ్రమా గతాః” అని ప్రారంభించి వర్ణములు ఆశ్రమములు, తత్తద్ధర్మములు మున్నగు వాని నుద్దేశించి

తొలుతనే యొక మహావన్యాసమును గావించెను. ఇట్లే గ్రంథమందు లేని నూతనవిషయములను దాను స్వయముగా వ్రాసి యిద్దానికిఁ దన్నులమునఁ బ్రామాణ్యమును గల్పించెను. మాధవాచార్యులు మహాపండితులలోగాని స్మృతికర్తలలోఁ బరిగణింపఁబడఁడు. ఈ పారాశరస్మృతియందు రాజకీయ సాంఘికశిక్షలలో సాంఘికశిక్షల నుద్దేశించి విపులముగా వ్రాయఁబడెను.

ఇక ధర్మశాస్త్రములలో దేశకాలములనుబట్టి మార్పు చేయవచ్చునా యనునది విచారితము. శిక్షాస్మృతులు శిక్షీతుని బుద్ధిని మార్పుటకు బయలుపెడలినవి. ప్రాయశ్చిత్తము వకుఁ బరితాపమే ఫలమనుటకు మితాక్షరియే ప్రమాణము. అందువలననే బహిష్కారములు ముఖ్యములగు ప్రాయశ్చిత్తములుగాఁ బరిగణింపఁబడినవి. కావుననే శిక్షీతుని యొక్క శక్తినిబట్టి శిక్ష మార్పఁబడుటకు ధర్మశాస్త్రమునందు నిర్ణయము చేయఁబడెను. ధర్మశాస్త్రములలో నైహికమువిషయమై చెప్పఁబడిన వానిలో భేదమున్నను నాముష్మికములో నెంతమాత్రమును భేదముండదు. అందువలననే ధర్మచ్యుతికిఁ జెప్పిన ప్రాయశ్చిత్తములలోఁ బైని చెప్పిన తీరున భేదముండవచ్చును. అంతియకాని అతీంద్రియపదార్థముగు ధర్మమునందు మార్పులు చేయుటకు మనకు హక్కు లేదుగదా! అతీంద్రియ ద్రవ్యయగుచో వాడు మార్పవచ్చునేమో! కాని, యెవ్వరట్టి వారు? వారు మార్పునపుడు మాత్రము పూర్వమున నున్న దానియందుఁ దప్పును జూపవలయును. ఇట్టి కార్యములు

మన కెంతమాత్రము శక్యములు కావు గనుక నే మనపూర్వులు చెప్పినట్లు మనము తప్పక వినవలయునేకాని వానిని మార్చుటకు వీలులేదు.

వేటొక విశేషము: మనము చేయుమను నద్దానిని జేయకపోయినను మానవలయునను నద్దానిని మాత్రము తప్పక మానవలయును. కలివర్జ్య ప్రకరణ మున్నదిగాని కలి గ్రాహ్య ప్రకరణము వేటొకటి లేదు. దానికి గారణము ప్రాచీనాధునాతనుల యభిప్రాయ భేదములే. అందు వివాహము లలోఁ బ్రాచీనులచే నేర్పరుపఁబడిన కొన్ని నియమములు ప్రకృతకాలమున వినోదముల కొఱకు స్థిరపడి యజమానునికిఁ బ్రాణనంతమును గల్గించుచున్నవి. అయిదు దినములుగూడ యజమానునికొంప తీయవలయునట! ఎట్టిది యెంతవఱకుఁ బరిణమించినదో చూడుడు. ఒకటిన్నర రోజునందు జరిగెడి కర్మకలాపము తక్కు మిగిలిన రెండుమూడు దినములయందు జరుగవలయుకర్మమంతయు పరునియింటజరుగవలసియుండగా నీబరు వంతయును వధువుతండితలపై మోపి వానిని బీడించి పిప్పిచేయుచున్నారు గదా! ఎంత వింతగా నున్నది! ఇయ్యది నే జెప్పినచో నపూర్వమగు కల్పనమనియెడరే! మీ రొక పరి నాకర్మకలాపమును సాంగోపాంగముగఁ బరీక్షింపుడు! మనవారి యన్యాయపు కనులు తేటపడఁగలవు. వివాహములే కాక యజ్ఞములుగూడ నట్టివే యగుచున్నవి. యజ్ఞము సక్రమముగ జరిగినచో నెట్టి ఫలము సమకూరునో, సక్రమముగా జరుగక పోయినచో నంత మహాఘము సమకూరును. ప్రకృ

తము చేయు యజ్ఞములలో నూటికిఁ దొంబదిపాళ్లు ఏయగ్ని తాంబూలమునతో లేక యేధనార్జనమునతో లేక యే గొప్పఁ దనమునతోకాని వేటొక సంకల్ప మేమియును లేదుగదా! యజ్ఞవాటికలోనికేఁబోయి మీ రొకవర్షాయము గమనించినచో నాయజమానునికి నాఋత్విజులకుఁ గర్మయందు శ్రద్ధయోధనమందు శ్రద్ధయో వెంటనే తెలియఁ గలదు. యజ్ఞములనుపేర దేశములను గొల్లగొట్టి ధనార్జన మెంతమంది చేయలేదు. అందువలననే తగు సమర్థులు గాని, యట్టి మహా కార్యములను జేయఁదలంపఁ గూడదు. అధికారి నిరూపణమున “అర్థి” అని నుడువుట కిదియే కారణము. ఇట్టి మహాకార్యములను జేయుటకై పూని యిట్టి చేయరాని కార్యములను జేయుదురనియు నద్దానివలన మహాపాతకములు గలుగఁగలవనియుఁ దలంచియే “నాస్తి యజ్ఞసమో రిపుః” అని యభియుక్తులు చెప్పిరి. సుఖ మున్నచో దానికి ద్విగుణముగా దుఃఖము ప్రకృతే యద్దాని నావరించియుండును. ఇట్టియజ్ఞములలో యజమానాదియోగ్యత ద్రవ్యశుద్ధిప్రధానములు. అట్టివియే ప్రకృతకాలమున దుర్లభములు కావున దత్తదాచారముల మన మొనర్చుటకు సమర్థులము కాకపోయినచో నొనర్పలేకపోతిమే యను విచార మైనను గలిగి చేయరాని పనులను జేయకుండుటయే సర్వోత్తమ మగునది యని నాయాశయము.

నీ ల క ం త శా స్త్రే.

13-5-35.

దర్శనపరిణామము.

ఆచారములయొక్క రీతులు పురుషబుద్ధ్యధీనము లగుటం జేసి ధర్మశాస్త్రములు గొన్ని విషయములలో మార్పునొందినను దర్శనములను మార్పుటకు వీలులేదు. దర్శనములు సంఘముల మూలమున విస్తృతీని జెంది బయలుదేరినవి. అందుఁ జార్వాకదర్శనము ఈ ప్రాపంచికభోగములే సత్యమని యుచ్చంఖిల ప్రవృత్తిని బోధించును. అందువలననే యియ్యది చాలమందికి రుచించును. ఈ కాలమునఁ బెక్కు లిందుఁ జేరియుందురు.

వైశేషిక సాంఖ్యదులు కర్మను సాధనముగాఁ జేసి కొని యద్దానినిబట్టి తమ రీతుల సేర్పరచిరి. అందువలననే వీరు మీమాంసకులతో నెక్కుడు భేదించరు. వేదాంతము కూడఁ దమనిర్వృత్తిరూపఫలమునకుఁ గర్మను సాధనముగ గ్రహింతురు. ఈ వేదాంతము ముఖ్యముగ నుపనిషత్తులను, బ్రహ్మసూత్రములను బ్రమాణములుగ గ్రహించి పరులచే నుపనిషత్సత్యస్థులనియు, వ్యాససూత్రముతస్థులనియుఁ బిలువఁ బడు చున్నారు. ఇందు మూఁడుమతము లున్నవని చెప్పవచ్చును. ఈ మతస్వరూపములు ప్రత్యేకముగ నెట్లున్నను కర్మాచరణమునందు మాత్ర మేవ్వరికి నాక్షేపము లేదు. కాని యాచరణములో భేదము గలదు. ఇట్టి యాచరణభేదమును బట్టియే సంఘభేదము గలిగినది. కావున సిద్ధాంతము లాలోచనామయము లగుటంజేసి యయ్యవి పరిణమించుటకు

పీలులేదు. పై తీర్థము పరిణామసిద్ధ మెంతమాత్రము గాదు. మాధ్వలు, విశిష్టాద్వైతులు కూడ 'వైష్ణవు'లని పిలువబడుచున్నారు. అద్వైతులు 'స్మార్తు'లని పిలువబడుచున్నారు. అట్లే ప్రాచీనులగు వైశేషికాదీతరమతానుయాయులచే బైరెండుమతములు వైష్ణవమతమనియు, స్మార్తమతము ఔపనిషదమతమనియు, వేదాంతమతమనియు వ్యవహరింపబడుచు వచ్చెను. ప్రకృతమున స్మృతుల నందఱుకూడఁ బ్రమాణముగ గ్రహించుచుండ నద్వైతులను మాత్రమే 'స్మార్తు'లని పిలుచుటకుఁ గారణమేమన-నీస్మార్తులు స్మృతుల కెక్కుడు ప్రామాణ్యము నిచ్చుటయు, మిగిలినవారు పురాణములకు నాగమములకు నెక్కుడు ప్రామాణ్య మిచ్చుటయే కారణము. అందువలననే వారు పౌరాణికులనియు నాగమవాదులనియు వ్యవహరింపబడుచున్నారు. అం దేకాదశీశ్రాద్ధమే నిదర్శనము. స్మృతులఁబట్టి చూడఁగా నేకాదశియందైనను శ్రాద్ధము తప్పక పెట్టవలయునని కన్పట్టుచుండ వీరలు ఆగమపురాణముల ననుసరించి యేకాదశినాడు శ్రాద్ధము నెగురవేతురు. పితృదేవతలు కూడ మనవంటివారే కనుక యందరికంటెను భగవంతుఁడే ప్రధానుఁడని వారిముఖ్యమగు నుద్దేశము. మనవారల కన్ననో మన్వాదిస్మృతులే ప్రధానములు గాన నందుఁ జెప్పినతీరునఁ దప్పక యనుసరింపవలయు నని యాశయము. ప్రకృతము ననుసరింతము. దర్శనములలోఁ బరిణామము లేకపోయినను దర్శనావలంబకులప్రవృత్తినిబట్టి పరిణామము కన్పడును. దర్శనములు పరిణతములన దర్శనము

లేకదూపమున నున్నవా, లేక భిన్నరీతుల నున్నవా యని విమర్శింపఁతము.

లోకమున సకలమానవులును సుఖాకాంక్షులు గనుక సుఖాన్వేషణమునకై జనులు ప్రవృత్తు లగుచుందురు. అవియే దర్శనములు. ఈ దర్శనములయందుఁ బునర్జన్మము నపేక్షించునవి కొన్నియు, నపేక్షింపనివి కొన్నియు నగుచు ద్వివిధము లగుచున్నవి. అనఁగా పునర్జన్మ యున్నదనియు, లేదనియు మతములు భిన్నములుగాఁ బటఁగుచున్నవి. పునర్జన్మ సంగీకరింపని వారికి ప్రత్యక్షమే ప్రమాణము. అందు నిహమందలి వైషయికసుఖముకంటె వేఱొందు నానందము లేనేలేదు. “త్యాజ్యం సుఖం విషయ సంగమజన్మ పుంసాం దుఃఖోపభోగ మితి మూర్ఖవిచారణైషా” అనియు “యావజ్జీవే త్సుఖం జీవేన్నాస్తి కించిత్తతఃపరమ్” అనియు వీరి ముఖ్య సిద్ధాంతములు. ఇందలి భోజ్యము, భోజన శక్తి, యనుకూలవతియగు నడియావన మందలి కాంత, అనుకూలు రగు పుత్రులు లక్ష్మ వేఱొక మనుష్యానంద మింక లేదు. “అంగనాలింగన సంజనితాఖండానంద ఏవ బ్రహ్మానందః, తస్మిన్నీవ మోక్ష ఏవ మోక్షః” అని వీరినిర్వాణ విషయక సిద్ధాంతము. ఇందు రాజే దేవుఁడు. తద్విహిత దండనమే సరకము. కావున నెట్టి తప్పు నొనరించినను నద్దాని వల్లనుండి రక్షించుకొను నుపాయము పెదకు పొను చుండవలయును. ఇదియే చార్వాకమతము. ఫలదూపమగు తుష్టి మనసనుండునున్నది కాని, బాహ్యవస్తువులయం దెంతమాత్రము లేదు. ఎవ

రికి విధింపఁబడిన కర్మలను వారు నిర్వాఙ్ముగ నొనరించినంతగాని యట్టి తుష్టి సునమునకుఁ గలుగనేరదు. బ్రాహ్మణుల బలము, విద్యత్తు, జపతపాదులు. భుజకృషి సేవాబలములు క్షత్రియ వైశ్య కూదుల బలములు. ప్రకృతమున మనము మనబలము నీడి యొరుల బలమును దెచ్చుకొంటిమి. అట్లే యెవరిబలమును వారు వీడి యొరులబలము నవలంబించిరి. అందుచేతనే వారివారి తేజము, శక్తి వారినుండి తొలగిపోయి దాగినది. మనము నిశ్చయముగ నొరుల బలమున కాశించి యాబలము నవలంబించుటచేతనే నీచుల మైతిమి. అందువలననే యైహికసుఖమే సుఖ మని వాదించుచు మనలోఁ జాలమంది లోకాయతికు లైనారు.

ఇది యిట్లుండఁ గేవల ప్రత్యక్షమే ప్రమాణము కాదనియు, ననుమానము కూడ ముఖ్యమగు ప్రమాణమేయనియు బౌద్ధమత ముదయించినది. కర్మకాండమును దప్పించుకొనుటకే యీమతము బయలు దేరినది. ముఖ్యముగ వారి సిద్ధాంతము “అహింసా పరమో ధర్మః” అనియే. ఈ సిద్ధాంతమును మనలనుండియే వారపహరించిరి. కాని యొక విశేషము: వీరు చార్వాక చండకిరణులిచే నెండింపఁజేయఁబడిన పునర్జన్మలతకు నీరు వోసి చిగుర్పఁజేసిరి. వీరు జగత్తు మిథ్యయనియు, క్షణిక విజ్ఞానమనియు సిద్ధాంతములను జేసిరి. వీరు తమతమ యుక్తులచేతనే తమ సిద్ధాంతములను నిరవరతురు. వీరు ‘సంకోచ వికాసశాలి యాత్మ’యని చెప్పి పరలోకము నొకదానిని గల్పించిరి. మనవారన్ననో - యుక్తులు పరిచ్ఛిన్నములు గనుక

నద్దానిచే నొకమతము స్థిరముగా నుండఁజాల. దని వేదమును ముఖ్యముగా ప్రమాణముగా నంగీకరించిరి. ప్రకృతమునఁ బరలోకమును, దేవుని నంగీకరించిన మాతృమున ఆస్తిక నాస్తిక విభాగ మేర్పడదు. దేవుని నంగీకరింపకపోయినంత మాతృముననే నాస్తికుఁ డగుచో వైశేషిక సాంఖ్య పూర్వ మీమాంసకులు నాస్తికులు కావలయును. వైశేషికులు దేవు నంగీకరింపలేదు. ప్రకృతఁడు తర్కశాస్త్రము మిశ్ర మగుటం జేసి యిద్దానివలన మన మావిషయమును నిర్ణయించలేము. వైశేషికులు ప్రత్యక్షానుమానములే ప్రమాణము లనియు, సుఖమితీశాబ్దము లనుమానాంతర్యాతము లనియు—

“శబ్దోపమానయోర్నైవ వృథాక్ ప్రామాణ్య మివ్యతే,
అనుమానగతార్థత్వా దితి వైశేషికం మతమ్. కారి. 140

అను కారికావళీ శ్లోకముచే స్పష్ట మగుచున్నది. నై యాయకులు నాలుగు ప్రమాణముల నంగీకరించిరి. పిమ్మట—

“ద్రవ్యం గుణ స్తథా కర్మ సామాన్యం సవిశేషకమ్,
సమవాయ స్తథాభావః పదార్థాః సప్త కీర్తితాః’

అని న్యాయవైశేషికముల రెండింటిని గలిపి తర్క శాస్త్రము నొకదానిని సృష్టించిరి. వైశేషికులు ధర్మము సర్వ సృష్టికిఁ గారణమని యంగీకరింతురు. వీరు జీవాత్మ నంగీకరించిరి. పరమాత్మను మాతృము చెప్పలేదు. ఈశ్వరుఁడు లేనిచో దోషము గలుగునని తరువాతి వ్యాఖ్యాత లీశ్వరుని

గల్పించిరి. వైశేషికులు ధర్మమును ముఖ్యమని దొలుత జెప్పుచు “అథాతో ధర్మం వ్యాఖ్యాస్యామః” అని ప్రతిజ్ఞ చేసిరి. ఈ ధర్మము ప్రవృత్తినివృత్తిభేదముచే ద్వివిధము. ధర్మలక్షణము “యతోభ్యుదయనిఃశ్రేయససిద్ధిస్స ధర్మః” అని చెప్పినారు. అనగా ధర్మ మైహికాముష్మిక నిఃశ్రేయ సములకు హేతువని భాసము. ఈ ధర్మము వేదమూలముననే తెలియవలయునని “తద్వచనా చ్ఛాగమస్య ప్రామాణ్యమ్” అని ధర్మప్రతిపాదకత్వముచే నాగమ ప్రామాణ్యము వ్యవస్థ చేయఁబడుచున్నది. “అనధిగతార్థబోధకత్వం ప్రామాణ్యమ్” అని చెప్పటచే వేద మతీంద్రియార్థబోధక మగుటంజేసి ప్రమాణమే యగును. తరువాతి వ్యాఖ్యాత లాత్మనిరూపణ మున నీశ్వరుని సృష్టించుటకు పీలులేక “తద్వచనాచ్చ” అనుచో “జేన=ఈశ్వరేణ; వచనాత్...” అని చెప్పి తచ్ఛబ్దము నకు బుద్ధిస్థ వరామర్శకత్వమును జెప్పి యెట్లుగో యీశ్వరుని సృష్టించిరి. బుద్ధికూడఁ బూర్వవరామర్శము లేకుండ నుండదుగదా! అందుచే నియ్యది యెంతమాత్రము సమంజసముగా నుండనేరదు. అందుచేతనే భాష్యమునఁ దచ్ఛబ్దమునకు ధర్మమని యర్థము చెప్పఁబడినది. ఇట్లే “అన్మద్విశిష్టానామ్” అనుచో నీశ్వరుఁడు ప్రతిపాదించఁబడుచున్నాఁడని చెప్పి బహువచనోపపత్తికొఱకు ఈశ్వరుఁడు, యోగులు అను సర్థమును గల్పించి యెట్లులో సరిపుచ్చిరి. ఇది తత్తద్గ్రంథపరిశీలన చతురులకు ససందర్భముగాఁ దోచకమానదు.

ఆత్మసద్భావమున జన్యజ్ఞానము. జెప్పఁబడినది గాని నిత్యజ్ఞానము చెప్పఁబడలేదు. ఇంతియకాదు; జ్ఞానము, సుఖము, దుఃఖము మున్నగునవి జీవాత్మధర్మము లగుటంజేసి పరమాత్మగాని యీశ్వరుఁడుగాని యిచట సువదేశింపఁబడెనని చెప్పటకు వలనుపడదుగదా! ఇట్లు వ్యాఖ్యాతలచే నీశ్వరుఁడు వేదకర్తగాఁ బ్రతిపాదించఁబడినాఁడు.

సాంఖ్యులు ఈశ్వరుఁడు లేడని సాధింప బద్ధకంకణులై సాధించిరి. కాని సాంఖ్యులు స్వరూపపరిశోధనమునందుఁ జాల శ్రమపడి యత్యద్భుతముగ స్వరూపమును నిర్ణయించిరి. వా రేయేకదాఢ్యము లెద్దానితో సంబంధించినవో యద్దానిని విశేషముగా సయుక్తికముగ నిర్ణయించిరి. వీరు పరమాణు కారణవాదమును ఖండించి మనకు దగ్గరకువచ్చిరి. సమవాయమును బాగుగా ఖండించిరి. కాని, వా రాత్మానాత్మల విషయమై నిర్దుష్టమగు రీతుల నవలంబింపలేక పోయిరి. కండితులు ముఖ్యముగఁ జెప్పవలసినదానిని వాచ్యవృత్తిచేఁ జెప్పక వ్యంగ్యవృత్తిచేఁ జెప్పుదురు. అందు భృగువల్లియే ప్రమాణముగా నలరారుచున్నది. భృగువల్లి యందు బ్రహ్మ స్వరూపమును నిరూపించుటకు నానందమయకోశము వఱకుండెడి కంచకోశములను జెప్పి బ్రహ్మస్వరూపమును ధ్వనింపఁ జేసెను. అట్లే సాంఖ్యుఁడుగూడ నద్వైత బ్రహ్మమువలెఁ బురుష నిర్వచనమును జేసెను. కాని ప్రకృతికూడ నిత్యమని యే నిర్వచించెను. వా రీశ్వరునివలన నేప్రయోజనము గూడ లేదని చెప్పెదరు. అట్లుచో నవాప్తనకలకాముఁ డగు నీశ్వరు

రునకీ పాడుసృష్టియం దెంతమాత్రము పృవృత్తికలుగుట కహ కాళములేదని వారి నాదము. స్వార్థ మవసరములేదు. కావున నీశ్వరు నంగీకరించినచో మూలచ్ఛేదమే యగునని వారి యాశయము.

యోగులకును సాంఖ్యులకును విశేషభేదము లేమింజేసె యోగమువిషయమై విశేషముగ మాటలాడనవసరములేదు. కావుననే బాదరాయణ మహర్షి, సాంఖ్యనిరాకరణమును గావించి “ఏతేన యోగః పృథక్యక్తః” అని నిర్వచించెను.

పూర్వ మీమాంసకులన్ననో దేవుని నెగురఁగొట్టి మోక్షమును గూడ నెగురఁగొట్టి కర్మప్రాధాన్యము నంగీకరించిరి. ఉపనిషత్తులను ‘అర్థవాదము’ అని నిరూపించిరి. ఇందు 12 అధ్యాయములే నిజమగు శాస్త్రము. ఇం దెచటను నీశ్వరుఁడు గానరాఁడు. మిగిలినది సంకలనశాస్త్రము. ఇద్దానిని గల్పించి వీరు ప్రత్యేకముగా నొక యీశ్వరుని సృష్టించిరి.

ఇట్లు “అస్తి ఈశ్వర ఇతి యో వద త్యాస్తికః సః” అనియు. “నాస్తి ఈశ్వర ఇతి యో వదతి స నాస్తికః” అనియు లక్షణములను నిర్వచించినచో సతివ్యాప్త్యవ్యాప్తులు వచ్చునుగనుక, “అస్తి వేదప్రామాణం యస్య స ఆస్తికః, నాస్తి వేద ప్రామాణ్యం యస్య స నాస్తికః” అని నిర్వచించిన బాగుండునని నాయభిప్రాయము.

ఇట్టి వైశేషిక న్యాయములు, సాంఖ్యయోగములు, పూర్వోత్తర మీమాంసలును ద్వంద్వత్రికములుగా బయలు.

దేరినవి. ఈత్రోకమునందు వై శేషికులతోడి నై యాయకులు ఈశ్వరుని స్థిరపరచుచుఁ బ్రోగభావము, శర్మ మున్నగు సామగ్రిని జెప్పి, దానినిబట్టి సృష్టివైచిత్ర్యము గలిగిన దని చెప్పిరి. దీనింబట్టి చూడ నై యాయకులు వై శేషికులకంటె నవీను లని తేలుచున్నది. వీరు వేదప్రమాణ్యమును, శబ్దమునకు ప్రమాణత్వమును బ్రత్యేకముగా నంగీకరించి దానిని స్థాపించుటకుఁ జాల శ్రమపడిరి.

ఇట్లు పైమతము లుండఁగా వేదాంత విషయమున నేను శ్రీ జగద్గురువుల సన్నిధిని జైప్పుటకు సమర్థుడను కాను. కావున నావిషయమును నే నుపసంహరించుకొందును. కాని దేశమున నద్వైతమతమునకుఁ బరిణామముగా బ్రహ్మ సమాజము, పూర్వమీమాంసకు ఆర్యసమాజము మున్నగు మతములు బయలుదేరినవి. ఈ యార్యసమాజమున శూద్రోప సయనము నిషిద్ధము కాదు. ఇయ్యది యంతయు వేదమునకుఁ గోశత్వమువలన వచ్చిన దోషము. భగవద్గీత దివ్యజ్ఞానమతము వారికి ముఖ్యమగు ప్రమాణగ్రంథమఁట! వా రాయాయీ గ్రంథములను బ్రమాణములుగా గ్రహించి యేషిషయములను గ్రహింతురో తెలియకున్నది. ఇట్లే మన దేశమున మతములు ప్రబలుచున్నవి.

నీ ల క ం త శా స్త్రీ.

14—5—35.

వ్యాకరణపరిణామము.

శాస్త్రము అనునది పరమపురుషార్థబోధకము కావలయును. కావున నీ వ్యాకరణము కూడ నట్టిదే యగునో, కాదో విచారితము. వ్యాకరణమునందు శబ్దసాధుత్వము దక్క వేటాకటి లేదు. శబ్దములను శాసించుటవలన 'శాస్త్ర' శబ్దము వ్యాకరణమునందే యన్వర్థమగుచున్నది. మనవారు శాస్త్రమన ననుష్ఠానయోగ్యమగునదియను నర్థమును గ్రహించిరి. దానికి యోగశాస్త్రము నిదర్శనము. "అథ యోగానుశాసనమ్" అనునది యద్దానినే తెలియజేయుచున్నది. దాని ననుసరించియే "అథ శబ్దానుశాసనమ్" అని భావ్యకారుడు ప్రారంభించెను. కావున కాణాదిశాస్త్రము లట్టివి కావు. తక్కిన శాస్త్రములకు శాసకుఁ డొక్కఁడైనను నీ వ్యాకరణమునకు మాత్రము ముగ్గురు శాసకులు. అందుచేతనే "త్రిముని వ్యాకరణమ్" అని పృసిద్ధి బయలుదేరినది.

శ్రీజగద్గురు శ్రీకల్యాణానంద భారతీమాంతాచార్య స్వాములవారు సెలవిచ్చిన "వృద్ధి రాడైచ్" అని వృద్ధి ప్రారంభము, "అ ఆ" అను నుపసంహారమును బైని నేఁ జెప్పిన పరమపురుషార్థ బోధకత్వమునకు మిక్కిలి యనుకూలించుచున్నది.

త్రిమునులలోఁ బతంజలి ప్రధాన మగు ప్రామాణ్య వదవి నధిష్టించినాడు. పాణినివాక్యములయందలి సూక్ష్మములగు సంజేహములకుఁ బతంజలిమహాశయుని సంజేహ

నిర్వాచకములగు వ్యాఖ్యానములు లేనిచో భాషాశాస్త్రము యొక్క గతి యేమయ్యెడినో ! ఇందువలననే వైయాకరణులు త్రో త్రోప్రామాణ్యము సంగీకరించిరి.

అందువలననే “వ్యాఖ్యానతో విశేషప్రతిపత్తి ర్నహి సందేహః దలక్షణమ్” అని కూడఁ జెప్పఁబడినది. ఈయ త్రో త్రోప్రాధాన్యము ముఖ్యములగు కొన్ని విషయముల యందుఁ గన్పట్టుచున్నది. చూడుఁడు; శ్రుతిశిరోభూతములగు నుపనిషత్తులకు మనవారు కర్మబోధకములగు పూర్వశ్రుతుల కంటఁ బ్రాధాన్యము నిచ్చియున్నారు. ప్రమాణములలో వ్యాకరణము ప్రధానమని యందఱు సంగీకరించినవిషయమే. అందువలననే కావ్యప్రకాశమునందు మమ్మటభట్టు “ప్రథమే విద్వాంసో వైయాకరణాః” అనియు “బుద్ధై ర్వైయాకరణైః ప్రధానీభూత స్ఫోటవ్యంజకస్య శబ్దస్య ధ్వని రితి వ్యవహారః కృతః” అనియు వైయాకరణుల నెక్కుడు గౌరవపదవియందు నిలిపెను.

పతంజలిగ్రంథములను బట్టి చూచినచోఁ బతంజలి కభి ప్రేత మగునది యద్వైతమే యని తెలియుచున్నది. అద్వైత జ్ఞానమునందు వాక్కాయమనశ్శుద్ధులు గలవాఁడే యధికారి. అందుచేతనే పతంజలిమహాశయుఁడు వాఙ్మలనివర్తకముగ మహాభాష్యమును, కాయమలనివర్తకముగఁ జరకమును వైద్య గ్రంథమును, మనోమల నివర్తకముగ యోగశాస్త్రమును రచించి నేఁటికిఁగూడఁ దత్తచ్ఛాస్త్రాధ్యేతలచే—

“యోగేన చిత్తస్య పదేనవాచాం మలం శరీరస్య చ వైద్యకేన,
యోఽపాకరోత్తం ప్రవరం ముసీనాం పతంజలిం ప్రాంజలిరాన
తోఽస్మి”

అని బహుభక్తిశ్రద్ధలతోఁ గీర్తింపఁబడుచున్నాఁడు.

స్ఫోటమే‘బ్రహ్మ’మని వైయాకరణవాదము. ఇయ్యది
యద్వైతులచేఁ దలంపఁబడెడి సజాతీయ విజాతీయ స్వగత
భేద రహితమును, సచ్చిదానందరూపము నగు బ్రహ్మము కాక
పోయినను పంచకోశాంతర వాక్యములవలెఁ ద్రుష్టాపకము
లలో నత్యంత సన్నిహిత సాధనము కావచ్చును. “స్ఫుట త్య
ర్థోఽనేన” అను విగ్రహముచే స్ఫోట మన బ్రహ్మమగునని
వారి యాశయము. సమస్తార్థ స్ఫోటకత్వము బ్రహ్మమునకుఁ
దక్కవేటాకదానికి లేదుగదా! శబ్దార్థములకు సంబంధము లేక
పోయినచో సర్థబోధ కలుగుటకు ఏలులేదు. ఇతరమతము
లెట్లున్నను శబ్దార్థముల కభేదమే యని వైయాకరణ సిద్ధా
స్తము. నామరూపభేదముచేఁ బ్రపంచము ద్వివిధముగా
నున్నదని “నామరూపే వ్యాకరవాణి” అను శ్రుతి బోధించు
చున్నది. నామరూపములకు స్వరూపభేద మున్నను గార
ణైక్యమువలన ఘటశరావాదులవలె సభిన్నములే యగు
చున్నవి. అందువలననే శబ్దదర్శనమున సర్థము, సర్థదర్శన
మున శబ్దమును దప్పక స్ఫురించుచున్నవి. ఈ యర్థమే—

“స సోఽస్తి ప్రత్యయో లోకే యః శబ్దాన్ సుగమాదృతే,
అనువిధమివ జ్ఞానం సర్వం శబ్దేన భానతే.”

అని చెప్పబడుచున్నది. కనుకనే ఘటవస్తు విషయక జ్ఞానము “ఘట ఇతి జ్ఞానమ్” అని శబ్దముచే జెప్పబడుచున్నది. ఈ కారణైక్యమువలన గార్యాభేదము భాసించుటచేతనే “సర్వే సర్వార్థవాచకాః” అని బయలుదేరినది. ఈ జ్ఞానము కారణజ్ఞానము గల యోగులకుఁ దక్క మనబోటి కారణజ్ఞాన శూన్యులకుఁ గలుగదు.

ఇక శబ్దము వర్ణాత్మక మగుటంజేసి యావర్తములు నిత్యములనియు, నినిత్యములనియుఁ బెక్కుమతములున్నవి. ఏది యెట్లున్నను నీశబ్దమువలన నర్థమును బోధించు నొక శక్తి గలుగుననియు నయ్యదియే స్ఫోటమనియు వీరివాదము. ఈ స్ఫోటము తాభాసించుచున్న స్వంతరమున్నంతవఱకు వస్త్వంతరమును భాసించుజేయును. ఇయ్యది యద్వైతపరబ్రహ్మమునకు సన్నిహితము. ఈస్ఫోటము దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నము. ఈక్షణమున నీదేశములో ఘటశబ్దము నుచ్చరించినచో నే ట్లర్థబోధ కలుగుచున్నదో, యాతీరుసనే వేటొక దేశమందీక్షణముననే ఘటశబ్దము నుచ్చరించినచో నర్థబోధ కలుగును. అట్లే కాలాంతరమునఁగూడ నీఘటశబ్దముతనయర్థమును బోధించుచుండును. కావున నీస్ఫోటము దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నము. పైతీరున స్ఫోటము సాధకమయినను స్వరూపమయినను ముఖ్యమగునది మాత్రము కాఁగలదు. ఈవిషయము మనకు పాణినియొక్క సూత్రములలో నెచటను గన్పడకపోయినను సూత్రాశయములను బ్రకటికరించు భాష్యములో స్పష్టముగాఁ గన్పడుచున్నది. కావుననే తత్త్వార్థబోధకుఁడగు పతింజలికి నపూర్వ

మగు శౌరవము గలిగినది. సత్యమున కేకరూపము తక్కు భిన్నరూపము లుండవుగావునఁ బ్రక్రియ యలీకము. ఈ ప్రక్రియ భాష కొక్కొకవిధమున విచిత్రముగ మారుచుండును. ఇట్టి ప్రక్రియా ప్రదర్శనమునందు వ్యాకృతికర్తలు, వ్యవహారవిరుద్ధముగఁగూడ రూపములను సాధింతురు. మచ్చున కొకదానినిచటఁబ్రదర్శించెదను. తెనుగులో 'మా + ఊరు' అను మొదలగు చోటులందుఁగూడ యడాగమము వచ్చునని 'సంధి లేనిచో స్వరంబుకంటెం బరంబగు స్వరంబునకు యడాగమంబగు' అని చిన్నయసూరి సూత్రించెను. సాధారణముగా 'మా + ఇల్లు=మాయిల్లు, మా + ఎద్దు=మాయెద్దు' మున్నగు చోటుల యడాగమము వచ్చినను, పైస్థలమునందు వకారము వచ్చి "మావూరు" అను రూప మగుట సర్వానుభవసిద్ధమై యున్నది. ఇట్లే యీవ్యాకరణములయందుఁ జాల విచిత్ర ప్రక్రియలు గన్పడుచుండును. భాష వ్యవహారమునఁ జాల మార్పులను పొందుచుండును. చూడుడు; సాధారణముగఁ దెనుగున రేఫసంయుక్త వర్ణములలో రేఫము పోవుట గన్పడుచున్నది- వ్రాత=వాత, గ్రద్ద=గద్ద, ప్రత్తి=పత్తి మున్నగునవి. ప్రకృతము ననుసరింతము.

అలీకమయినను శాస్త్రము వంచకోశాది వాక్యముల వలె ముఖ్యమగు సాధన మగుచున్నది. అందుచేతనే—

“శాస్త్రేషు ప్రక్రియాభేదై రవిద్యైవోపవర్ణ్యతే,
సమారంభస్తు భావానా మనాది బ్రహ్మ శాశ్వతమ్”

అని వాక్యపదీయమునఁ జెప్పఁబడియెను. ఇంతియ
కాదు, పృక్తియా విశేషమును బోధించు శాస్త్రముయొక్క
ప్రయోజనము—

“తద్వార మపవర్గస్య వాఙ్మలానాం చికిత్సితమ్
పవిత్రం సర్వవిద్యానా మధివిద్యం పృకాశతే,
ఇద మాద్యం పదస్థానం సిద్ధిసోపానపర్వణమ్,
ఇయం సా మోక్షమార్గాణా మజిహ్వా రాజపద్ధతిః.
అత్రాతీతవిపర్యాసః కేవలా మనుష్యశ్రీ ”

అని చెప్పఁబడియెను. అందుచేతనే—

“పంచకోశాదివత్తస్మా త్కల్పనైషా సమాశ్రితా,
ఉపేయప్రతిపత్త్యర్థా ఉపాయా అవ్యవస్థితాః.”

అని చెప్పఁబడినది. ఈయపాయావ్యవస్థచేతనే యనే
కములగు దర్శనములు బయలు దేరినవి.

ఇక భాషావిషయమును బరిశీలించుము. భాషయొక్క
ప్రయోజనము సాక్షాత్తుగాఁ గాని బరంపరగాఁ గాని ప్రవృత్తి
నివృత్తులు. ఈప్రవృత్తినివృత్తులు వాక్యములవలననే కలు
గును గాని కేవలము వాక్యమునం దేకదేశములగు పదముల
వలన నెంతమాత్రము కలుగవు. కావున భాష వాక్యరూపము
ననే యున్నదని చెప్పవలయును గాని తార్కికులవలె
బదరూపమున నున్నదని చెప్పఁగూడదు. భాష యలవడుట
గూడ వాక్యరూపమున నున్న లోకవ్యవహారమువలననే యల
వడునని సర్వసమ్మత మగుచున్నది. వ్యవహారము శక్తిగ్రాహక
శ్చిరోమణిగదా?

ఇంతియకాదు! ప్రక్రియావిశేషమును బోధించు శాస్త్రముగూడ పదములవలన వ్యవహారము గాక వాక్యముల వలననే యని నూచించుచున్నది. చూడుడు: 'రాజపురుషః' అనుచో రాజశబ్దము పురుషశబ్దము వేతా లేక రెండుగా భాసించుచున్నను, ఒక్కటియేనా అని విచారించినచో నయ్యది యొక్కటియే కాని రెండుపదములయొక్క కూడిక యెంతమాత్రము కాదని స్పష్టమగును. ఎందుచేత ననగా "సుందరస్య రాజః పురుషః" అనుచో బ్రత్యేకములగు పదములలో సుందరశబ్దార్థ మెట్లు రాజశబ్దార్థములోని కన్వయించునో యట్లు "సుందరస్య రాజపురుషః" అనుచో సన్వయింపక యా వాక్యమున కసాధుత్వము నాపాదింపజేయుచున్నది. కావున నీ రాజపురుషశబ్దము నందలి రాజశబ్దము నకుఁ బ్రత్యేకపు బర్థము లేదని సుస్పష్టమగుచున్నది. ఈ యర్థమునే శాస్త్రకారులు "సవిశేషణానాం వృత్తిర్నవృత్తస్య వావిశేషణయోగో నాస్తి" అని చెప్పిరి. కావున వృత్తియందలి శబ్దము లఖండములే కాని ఖండము లెంతమాత్రము గావు. ఇట్టివృత్తిగతపదముల కర్థము గలదా లేదా యను విషయమును దీసిగొనియే శాస్త్రమున జహత్స్వార్థపక్ష మనియు సజహత్స్వార్థపక్షమనియు రెండు బయలుదేరినవి. జహత్స్వార్థమున వృత్తిగతపదముల కర్థముండక విశిష్టమున కఖండార్థము సిద్ధించుచున్నది. అజహత్స్వార్థమున వృత్తిగతపదముల కర్థముండవచ్చును. ఈ పక్షములలో తొలిపక్షము నేకార్థభావ పక్షమనియు, రెండవదానిని వ్యవేక్షావాద మనియు వ్యవహ

రింతురు. ఇట్లు రెండుపక్షములు శాస్త్రసిద్ధము లయినను వైయాకరణుల సిద్ధాంతము వృత్తులవిషయమున నేకాథీభావమే కాని వ్యవేక్షావాద మెంతమాత్రము కాదని—

“సమానేఖలు భిన్నైవ శక్తిః పంకజశబ్దవత్
బహూనాం వృత్తిధర్మాణాం వచనైశేవ సాధనే
స్యాన్మహద్గారవం తస్మాదేకాథీభావ ఆశ్రితః”

అను కారికలచేఁ దెలియవచ్చుచున్నది. కావున సమాన మఖండమే. “సమర్థః పదవిధిః” (సా. సూ. 2-1-1) అను సూత్రముకూడ నిద్దానినే చెప్పుచున్నది. పదములయందలి వర్ణముల కెట్లర్థము లేదో యాతీరుననే వృత్తిగత పదముల కర్థము లేదు. ‘రాజపురుషః’ అనునది యంతయు సఖండమగు నొక పదమే యని వైయాకరణసిద్ధాంతము. అవయవవిభాగ మవిద్యాకల్పిత మని వారు చెప్పుదురు.

‘రాజ్ఞః + పురుషః’ అనునది ‘రాజపురుషః’ అను దాని యొక్క స్వరూపపరిజ్ఞానము కొఱకుఁ గల్పించఁబడిన వాక్యమే కాని ‘రాజ్ఞః + పురుషః’ అనునదియే ‘రాజపురుషః’ అని యగుచున్నదని చెప్పఁగూడదు. ఈ విగ్రహవాక్యములు సమానముయొక్క యర్థమును బోధించుటయే ప్రధానముగాఁ గల వగుటచే నెట్లుచెప్పబడినను బాధలేదు. అందుచేతనే ‘రాజ్ఞః + పురుషః’ అనునది ‘రాజపురుషః’ అను దానియొక్క యర్థమును సరిగా బోధింపజాల దని యితరమతములవారు ‘రాజసంబంధీ పురుషః’ అనియు ‘రాజసంబంధవాన్ పురుషః’ అనియు నిట్లు వేటువేటు విగ్రహ వాక్యములను గల్పించిరి. ‘రాజ్ఞః + పురుషః’

అనునదియే విగ్రహవాక్యమనిచో “నామార్థయో రభేదాః
స్వయః” అను నియమముచే నభేదబోధ గలిగి ‘రాజాభిన్నః
పురుషః’ అని బోధ కలుగునేమో యని వారిభయము. కాని
యితర మతస్థు లట్లు విగ్రహముల నర్థోపపత్తికొఱకుఁ జెప్పి
నను శాస్త్రము ప్రక్రియను బోధించుచున్నది గావున శాస్త్ర
దృష్టిచే వారుచెప్పిన విగ్రహములయందు మతుబాదులకు
లోపముఁ జెప్పెడి శాస్త్రము గన్నట్టదు. కావున శాస్త్రరీతిచే
‘రాజః + పురుషః’ అనియే చెప్పి పూర్వోక్తదోషము నివారించుటకు
రాజపదము రాజసంబంధిలక్షకమని చెప్పవలయును.
వస్తుతః విగ్రహవాక్యము రేఖాగవయన్యాయముచే వస్తు
ప్రదర్శన మాత్రోపయోగియై యలీకమే యగుచున్నదని
పూర్వమునఁ జెప్పఁబడియె.

ఇంతియకాదు. విగ్రహమున నేకత్వాది సంఖ్యా విశేషము
భాసించుననియు సమానమున నభేదైకత్వ సంఖ్య
భాసించుననియు వైయాకరణుల సిద్ధాంతము. అభేదైకత్వ
సంఖ్యయనఁగా నేకత్వాదివిశేషసంఖ్యకు వేఱు వేఱుగా
నవభాసము లేకపోవుట యని యర్థము. వేఱువేఱురుచులు
గలిగిన యనేకపదార్థముల నొకదానియందుఁ గలిపినచో
నాయాయురుచులు తిరుగ మనకు నెట్లు వేఱువేఱుగాఁ గన్న
డవో యాతీరుననే నీవృత్తియందు సంఖ్యావిశేషము మనకు
వేఱువేఱుగాఁ గన్నడ దని

“యథౌషధిరసా స్సర్వే మధున్యవాతశక్తయః,
అవిభాగేన వర్తంతే సంఖ్యాంతాం తాదృశీం విదుః.”

అను వాక్యవదీయమువలన సుస్పష్టమగుచున్నది.

ఇట్లువైయాకరణు లఖండములగు వాక్యములే వ్యవహారిసిద్ధము లగుట వలన నాయఖండవాక్యస్ఫోటయే బ్రహ్మమనియు నయ్యదియే పరమపురుషార్థమనియు

“ఇత్థం నిష్కృప్త్యమాణం యచ్ఛబ్దతత్త్వం నిరంజనమ్,
బ్రహ్మైవేత్యక్షరంప్రాహు స్తస్మైపూర్ణాత్మానేనమః”
అని సిద్ధాంతమును జేయుచున్నారు.

నీ ల క ం త శా స్త్రీ .

మధ్వప్రమాణలక్షణఖండనము.

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్మాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షిభూతం,
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానంద విగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
కామేశ్వరీం వరా మీడే కాదిహాదివ్యరూపిణీమ్,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

మధ్వమతమునకుఁ బరమప్రమాణములుగా మధ్వచే రచింపఁబడిన ప్రమాణలక్షణము మున్నగు పది ప్రకరణము లని మధ్వసంప్రదాయస్థు లెల్లరిచేఁ బరిగణింపఁబడుచున్నది.

ఏలనన మధ్యతనమతమును లోకమునకు జోధింపఁ బ్రధమమున నీదశప్రకరణములను జిత్రించి తన్మూలకముగఁ బవిత్రగ్రంథములుగా విబుధలోకముచే నెన్నఁబడు ప్రస్తావత్రయమునకుఁ గువ్యాఖ్యానములను లోకమునకు వ్యామోహమును గల్పింప రచించినట్లు గ్రంథపరిశీలనచే నువ్వక్త మగుచున్నది. అంతియకాదు. మధ్యగ్రంథములలో బ్రహ్మసూత్ర వ్యాఖ్యానములుగఁ బఠఁగించుండెడి సూత్రార్థము, అణ్వర్థము, అను వ్యాఖ్యానమునను గ్రంథములను భగవద్గీతావ్యాఖ్యానమును దశోపనిషద్వ్యాఖ్యానమును గూడ నీ దశప్రకరణములయందు వ్యక్తీకరింపఁబడిన యర్థసందర్భముల తోడనే చిత్రింపఁబడి యులరారుచున్నవి. ఇంటియందు మధ్యగ్రంథములకుఁ బలువిధములగు వ్యాఖ్యానాడంబరములను జిత్రించిన పలువిధముల గువ్యాఖ్యాతలు గూడ సందిగ్ధార్థనిర్ణయములయందు నీ దశప్రకరణములలోని వాక్యములను గైకొని యర్థనిర్ణయమును జేసియున్నారు. కావున మధ్యమతముయొక్క బ్రతుకంతయు నీ దశప్రకరణములే యని నువిదితమే.

ఈ దశప్రకరణములు నెట్టి ప్రమాణము నాధారముగాఁ గల్గియుండక మధ్యకపోలకల్పితమగు వాక్యములచే నలరారుచున్నది. మధ్యకపోలకల్పితము లైనను బ్రమాణసిద్ధము లగుచో నుపాదేయములు కావచ్చును. కాని యీ దశప్రకరణములు శిష్టపరిగృహీతములగు ప్రమాణములకు విరుద్ధము లగుటంజేసి సర్వదా హేయంబు లగుచున్నవి.

ఇంతియకాదు. ఈ దశప్రకరణములు నొకదానికి నింకొకటి బాధకము లగుచున్నను నున్నతప్రకరణము లట్లు బడిగొనున్నవి. దోషగ్రస్తములగు నీ దశప్రకరణముల తత్త్వమును విబుధలోకము గుర్తింపకుండుటంజేసి లోకమున కనరము గల్గుచున్నది.

ఈ దశప్రకరణములయందుఁ బరిమాణలక్షణ మను ప్రకరణ మగ్నిగణ్యమును ప్రకరణాంతరముల కాధారభూతమును గావున నద్దానియందలి దోషములు నిర్వచింపబడును గావునఁ బరిమాణవిదులు ప్రయోజనమును గందురుగాక !

మధ్యయన్ననో తన పరిమాణలక్షణమునందలి యుపకరిమశ్లోకమునందుఁ దన పరిమాణలక్షణము అలక్షణమేయని తెలియపచ్చునట్లు “ప్రవక్ష్యామి పరిమాణానాం స్వలక్షణమ్” అని నిర్వచించియున్నాడు. ఇచట ‘ప్రమాణానాం స్వలక్షణమ్’ అనఁ బరిమాణములయొక్క స్వలక్షణమనికదాయర్థము. స్వలక్షణ మననేమి? స్వస్య = తనసంబంధమగు, లక్షణమనియును, లేదా నును = తెస్సయగు, అలక్షణమ్ = అవలక్షణమనియును రెండర్థములు భాసించుచున్నవి. ఇందు రెండవయర్థముచేఁ బరిమాణములకు తెస్సయగు నవలక్షణము జెప్పఁబడుచున్నదను నర్థము నిస్సందేహముగ సిద్ధమగుచున్నది. ఇక మొదటియర్థమందన్ననో ‘స్వస్య’ అను దానికి నెట్లర్థమును గ్రహింప వలయును? అనఁగా మధ్యయనియా పరిమాణమనియా స్వశబ్దమున కర్థము. మధ్య యను నర్థమును గ్రహించినచో నయ్యది మధ్యనికేఁ బరిమాణము

గావచ్చునుగాని తదితరుల కెంతమాత్రము ప్రమాణము కానేరదు. స్వశబ్దమునకుఁ బ్రమాణమను నర్థమును గ్రహించినచో 'ప్రమాణానాం' అనుపదము పూర్వమం దుండుటచేఁ బునరుక్తిదోషగ్రస్తమగును. కావున నీ 'స్వలక్షణమ్' అను శబ్ద మవశబ్దమని సువ్యక్తమగుచున్నది. అవశబ్దముచేఁ బ్రారంభింపఁబడిన ప్రకరణ మవప్రకరణమే యగునుగాని సుప్రకరణ మెంతమాత్రము గాదు గదా ! అయినను ప్రకరణ మొకెంత విమర్శింపబడుచున్నది.

ఈ ప్రకరణము 'యథార్థం ప్రమాణం' అను వాక్యముతోఁ బ్రారంభమగుచున్నది. అనఁగా ప్రమాణమన యథార్థమని యర్థము. 'తద్వ్యవిధం కేవల మనుప్రమాణంచ' అనునది రెండవ సూత్రము. అనఁగా ఆ యథార్థము కేవలమనియు ననుప్రమాణ మనియు రెండువిధములని యర్థము.

2. ఇక మూడవ సూత్రము 'యథార్థజ్ఞానకేవలం' అని అనగాఁ కేవల మను యథార్థము యథార్థజ్ఞాన మని చెప్పబడుచున్నదని యర్థము. దీనిని బట్టి యొకవిధమగు యథార్థము యథార్థజ్ఞానమని చెప్పఁబడినట్లు దేలుచున్నది. అనగా యథార్థ మన యథార్థజ్ఞాన మని చెప్పినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. యథార్థమును యథార్థజ్ఞాన మనుటకంటెవేటొండు పనివేకము లేదు. ఇందలి దోషము సుగమము గాఁగ నీ మూడుసూత్రములవలనఁ దెలియవచ్చెడి యర్థము నీదిగువ బరిశేషము చేయఁబడుచున్నది.

యథార్థము (ప్రమాణము)

కేవలము

అనుప్రమాణము.

(యథార్థ జ్ఞానము)

ఈ పరిలేఖనమువలన యథార్థములో నవాంతరభేదము యథార్థజ్ఞానమని చెప్పబడినట్లు సువ్యక్తమగుచున్నదిగదా! అర్థజ్ఞానములు రెండు సత్యంతవిలక్షణము లగుచుండ నర్థము నందలి యవాంతరభేదము జ్ఞానమనుట యున్మత్తాలాపము.

3. ఇక “తత్సాధన మనుప్రమాణ”మని నాలుగవ సూత్రము బహుగుచున్నది. ఇందు ‘తత్సాధన’మనగాఁ కేవల మను యథార్థజ్ఞానమునకు సాధనమనిగదా యర్థము. ఇచ్చట ననుప్రమాణ మనుటలోఁ బ్రమాణశబ్దమునకు నెట్టి యర్థమును గ్రహింపవలయును? “యథార్థం ప్రమాణం” అనుసూత్రము ననుసరించి యథార్థమనియేకదా? దీనిబట్టి యథాకేవల మను యథార్థజ్ఞానమునకు సాధన మను యథార్థమనికదా తేలుచున్నది. యథార్థజ్ఞానమన యథార్థమే యని పూర్వము నిరూపింపఁబడినది.

అనుప్రమాణ మన యథార్థమనికూడఁ జెప్పఁబడినది. కావున యథార్థమునకు యథార్థము సాధనమనియు యథార్థజ్ఞానమునకు యథార్థజ్ఞానము సాధనమనియు స్పష్టమగుచున్నది. ప్రమాణమునకుఁ బ్రమాణము సాధనమని

స్పష్టము. సాధనసాధ్యములు రెండు నొకటే యనుట యవి
వేకవిలసితము. ఇందలిదోషము సుగమముగాఁగఁ బైవరిలేఖ
నము వ్రాద్దొంపఁబడుచున్నది.

యథార్థము (ప్రమాణము)

కేవలము

అనుప్రమాణము

యథార్థజ్ఞానము
ధిజ్ఞ

యథార్థజ్ఞానస్థాధనము
ధిజ్ఞ

4. ఈ దోషము లట్లుండ నీ నాల్గునూత్రములవలనఁ
దెలియవచ్చెడి ప్రమాణము, యథార్థము, జ్ఞానము, సాధ
నము అను నాల్గుపదములకు నెట్టి యర్థమును గ్రహింపవల
యునో యింతవఱకు నూహింప నవకాశము చాలకున్నది.
లక్షణగ్రంథమున నుపయోగింపఁబడుపదములకు నుచితమగు
సర్థము నిరూపింపఁబడనిచో నాపదములు గగనకుసుమము
లతోఁ దుల్యము లగుచు నిర్ధకములు నిష్ప్రయోజనములు
నగుచున్నవి.

పోసిండు తంత్రాంతరములందుఁ దెలియవచ్చెడి యర్థము
నీపదములకు గ్రహింతమన్ననో యేతంత్రము నుండి యర్థ
మును గ్రహింపవలయునో యయ్యదియు మృగ్యమే. ఏలనన
నీపదములకుఁ దంత్రభేదముచే సర్థభేదము లక్షణభేదమును
నుప్రసిద్ధముగఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

5. ఇంతియకాదు. ప్రమాణశబ్దార్థము సర్వతంత్ర
విరుద్ధముగ నిం దుదాహరింపఁబడియున్నది. ఏమన ప్రమాణ

మనఁ బ్రమాణరణమనియుఁ బ్రమ యన యథార్థజ్ఞానమనియు
గరణ మన సాధనమనియుఁ బ్రసిద్ధము. అనఁగా యథార్థజ్ఞాన
మునకు సాధనము ప్రమాణమని ప్రమాణశబ్దముయొక్క
వ్యుత్పత్తిచే నిర్వచింపఁబడియున్నది. ఇట్లు సర్వతంత్రసిద్ధమగు
వ్యుత్పత్తినుల్లంఘించి యథార్థముప్రమాణమని యపూర్వముగ
నొక యసంబద్ధప్రలాపమును బ్రమాణలక్షణ మను ప్రకర
ణముయొక్క తొలుత నిర్వచించుటచేతనే యీ ప్రకరణ
మంతయు నసంబద్ధప్రలాపమే యని తెలియవచ్చుచున్నది.

మధ్య యీ నాల్గునూత్రములను జిత్రింపక “యథార్థ
జ్ఞానసాధనం ప్రమాణం” అని తొలినూత్రమును గచించినచో
నొకింత సరసముగ నుండియుండును. అట్లు చేయకపోవుటచే నీ
గ్రంథము విరసముగఁ బరిణమించుటయేకాక, విఘ్నేశ్వరుని
జేయఁదలంచినవానికి వానరము తయారాయె ననులోకోక్తి
వన్నెదెచ్చుచున్నది.

ఇంతియకాదు: సర్వతంత్ర సిద్ధమగు లక్షణమునే గ్ర
హించినచో నిందు మధ్యనిచే నుద్దేశింపఁబడిన దుర్మతము
నిందుఁ బ్రవేశపెట్టుటకు సావకాశము గలుగదను నాశయమున
సీచిత్రీరచనకు మధ్య గడంగినట్లు నిశ్చయింపవగును.

6. ఇందుఁ బ్రవేశపెట్టబడిన దుర్మత మెద్దియన:

1. కేవలం చతుర్విధం, ఈశలక్ష్మీయోగ్య యోగి
భేదేన.

2. పూర్వద్వయ మనాది నిత్యం.

3. స్వాతంత్ర్యపారతంత్ర్యాభ్యాం తద్విశేషః.

4. పూర్వం స్వపరగతాఖిలవిశేషవిషయమ్.
 5. ద్వితీయమీశేన స్యేభ్యోధికమ్, అసార్వత్రికం.
 6. అన్యత్ర సర్వవిషయం.
 7. సృష్ట్యే భేదః.
 8. యోగిజ్ఞానం ఋజునా మనాది నిత్యం.
 9. ఈశే జీవేభ్యోధికమ్.
 10. అన్యత్రాలోచనే సర్వవిషయం. క్రమేణ వర్ధమాన మాముక్తేః.
 11. తతోఽవ్యయమ్.
 12. తతోఽర్వాక్క్రమేణ హాసితం, సాదిచ తాత్త్వికేభ్యోఽన్యత్ర.
 13. అయోగిజ్ఞాన ముత్సత్తి వినాశవ దల్పమ్
- అని ఈ పదమూడు సూత్రములచే గ్రాస్తృగ మధ్యచే జిత్రంపఁబడినది యపూర్వవిశేషము. దీనిని మధ్య కేవల యథార్థమని చెప్పుకొనుచున్నాడు. దీనిని యథార్థ మనుటకుఁ గాని కేవల యథార్థ మనుటకుఁ గాని గల ప్రమాణ మెద్దియు నిర్వచింపఁబడియుండలేదు. దానంజేసి యయ్యది మధ్య ప్రకల్పనమే గాని వేటొండు శ్రుతిస్మృతిచోదిత మంత మాత్రము గాదు కావున నిర్మూలకమును నిష్ప్రమాణకము నగుటంజేసి సర్వవిధముల నుపేక్షింపఁబడుచున్నది.

7. ఇక నీ స్వకపోలజల్పనమునకుఁ బిమ్మట “అను ప్రమాణం త్రివిధం, ప్రత్యక్ష మనుమాన మాగమ ఇతి” అని

వాక్యనిర్వచనమును జేసియున్నారు. ఇచ్చట ననుప్రమాణమన యథార్థజ్ఞానసాధన మని “తత్సాధన మనుప్రమాణం” అను నూత్రిమిచ్చే దెలియవచ్చుచున్నది. దానంజేసి యీ వాక్యమున ననుప్రమాణమను పదమును దొలగించి ‘తత్’ అను పదమును జేర్చి “తత్త్రివిధం ప్రత్యక్షానుమానాగమ ఇతి” అని రెండవ నూత్రిముగా గ్రహించిన నొకింత సరసముగ సుత్తరగ్రంథ ముండును. మధ్య యిం దెట్లు చిత్రించినను యథార్థజ్ఞానమునకు సాధనము ప్రత్యక్షము అనుమానము అగమము అను మూడువిధములని వెల్లడించియేయున్నారు. ఇది యొక నూతనవిషయము గాదు. ఈ విషయమును జెప్పుటచే మధ్యనకుఁ గల్గు గొప్పదనముగూడ లేదు. ఏలనన ఇంతకుముందుఁ బతంజలి తనయోగనూత్రిమున “ప్రత్యక్షానుమానాగమాః ప్రమాణాని” అని ప్రమాణనిర్వచనమును జేసియున్నాడు.

8. ఇట్లే సాంఖ్యతంత్రీమందుఁగూడ బ్రత్యక్షానుమానాగమములు మూడే ప్రమాణములుగా గ్రహింపఁబడినవి. దానంజేసి యీ మధోక్తి తంత్రాస్తరీయవాక్యమయొక్క పునరుక్తిగాని వేఱుకాదు.

పోనిండు. పునరుక్తి యైనఁ గావచ్చును. ఇం దెద్ది యైన విశేషము గలదా యనినచో విశేషము లేకపోవుట యటుండ నీప్రమాణములు దురుక్తి భూయిష్టములై యున్నవి. ఏలనన నీప్రత్యక్షానుమానాగమము లను మూడిటికిని జెప్పిన లక్షణములను జేసినవివరణములను జూచిన మధ్యబుద్ధి

యొక్క వైశద్య మంతయు నువ్వక్తమగును. కావున నద్దాని నొకింత పృథగ్వింతుము.

పృత్యక్షమన నిర్దోషార్థేంద్రియసన్నికర్షమని “నిర్దోషార్థేంద్రియసన్నికర్షః పృత్యక్షః” అనియు, అనుమానమన నిర్దోషోపపత్తియని “నిర్దోషోపపత్తిరనుమానమ్” అనియు అనాగమ నిర్వచనము ‘నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః’ అనియుఁ బ్రత్యేకముగా మూఁడువాక్యముల రచించెను. ఇచటఁ బ్రత్యక్షలక్షణమును గ్రహించుటలో నై యాయుకులచే నిర్వచింపఁబడు “ఇంద్రియార్థసన్నికర్షజన్యం జ్ఞానం పృత్యక్షం” అను పృత్యక్షలక్షణమున నొకింతఁ దొలగించి గ్రహించునట్లు స్పష్టమగుచున్నది. నై యాయుకు లింద్రియార్థ సన్నికర్షవలనఁ బుట్టుజ్ఞానమును పృత్యక్ష మందురు. మధ్య యన్ననో యింద్రియార్థసంనికర్షమునే పృత్యక్ష మనుచున్నాఁడు. ఇంక నీయింద్రియార్థసన్నికర్షమునకు నిర్దోష మని విశేషమును వాడెను.

ఈ నిర్దోషపదముచేఁ గల్గు ప్రయోజనము లేదని నై యాయుకులు దీనిని దొలగించియేయున్నారు. అట్టి నిర్దోషపదమును మఱల గ్రహించుట యొకదోషము.

10 ఆవశ్యకములగు జన్యజ్ఞానపదములఁ ద్రోసిపుచ్చుట వేటొకదోషము.

ఇట్లు న్యాయదృష్టిచే నీలక్షణము దోషభూయిష్టమై యున్నది. ఇంక ననుమానమునకు లక్షణము “నిర్దోషోపపత్తిరనుమానం” అని చెప్పబడుచున్నది. ఇం దుపపత్తి యనునది

తంత్రాంతరములయందుఁ దెలియఁబడని యొక విశేషమే. కావున నీ లక్షణము సర్వతంత్రవిరుద్ధముగ నున్నది. ఇచట నుపపత్తి యైన నేమియో యొకింత మధ్యముఖమున విచారింతుము.

ఇందు “ఉపక్రిమోపసంహార తదైకరూప్యభ్యాసా పూర్వతాఫలార్థవాదాశ్చ ఉపపత్తివిశేషాః తవీపసోపపత్తయో లింగాని సమాఖ్యావాక్యప్రకరణ స్థానానిచ లింగవిశేషాః” అని శ్లోకాయఁబడినది. దీనివలనఁ దెలియవచ్చు సదేమన ఉపక్రిమము, ఉపసంహారము, తదైకరూప్యము, అభ్యాసము, అపూర్వత, ఫలము, అర్థవాదము, అను నివి యేడు నుపపత్తి విశేషములనియు, తవీప = ఆయే డుపపత్తులే, సోపపత్తయః = ఉపపత్తులతోఁగూడి, లింగాని = లింగము లగుచున్నవని. అనఁగా నుపపత్తులతోఁగూడినయుపపత్తులు లింగము లని చెప్పిన ట్లాయెను.

ఇట్టి యర్థమును “నిర్దోషోపపత్తి రనుమానః” అను సూత్రముతోఁ బొందికచేసినచో ననుమానముతోఁ గూడిన యనుమానము లింగమని తేలుచున్నది.

11. ఇక నట్టి యనుమానముతోఁ గూడిన యనుమానములనెడి లింగము లెవ్వి యనః “సమాఖ్య, వాక్యము, ప్రకరణము, స్థానము” అనునవి యని “సమాఖ్యా వాక్య ప్రకరణ స్థానాని లింగవిశేషాః” అనువాక్యముచేఁ దెలియవచ్చుచున్నది. దీనివలనఁ దెలియవచ్చెడి యనుమానలక్షణ మెద్దియో యనుమానప్రమాణకోవిదులే నిర్ణయింపవలెను. ఈ

మూడు వాక్యములను మధ్య యెట్టిసితిలో రచించి యుండెనో భగవంతుడే యెఱుంగుగాక !

“ఉపకృమోపసంహారావభ్యాసోఽపూర్వతా ఫలమ్ ,
అర్థవాదోపపత్తిశ్చ లింగం తాత్పర్యనిర్ణయే.”

అను సభియుక్తోక్తిని,

“శ్రుతిలింగ ప్రకరణ స్థాన సమాఖ్యానాం పారజార్ప
ల్య మర్థవిప్రకర్షాత్” అను జైమినీయసూత్రమును అనుమాన
మను ప్రమాణము బుద్ధియం దుంచికొనినవాడు ఉన్మాదము
వలనఁ బలికినపలుకులవలె భాసించుచున్నది.

12. ఇక “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అనిమాత్ర మేవ
లక్షణము నిరూపింపఁబడినదిగాని యర్థము వివరింపఁబడియుండ
లేదు. నిర్దుష్టశబ్ద యెద్దియో నిర్వచింపఁబడలేదు. కావున
నాగమలక్షణముగూడఁ బ్రత్యక్షానుమానములతోఁ బాటు
దుష్టలక్షణమే యగుచున్నది.

ఇక నుత్తరగ్రంథమున, నిగ్రహము, జాతి, ఫలము,
విరోధము, సప్రోతివిధానము, ఉపాధి, యను సనుమాన
ప్రమాణమునకుఁ గలుగు దోషము లనుమానప్రమాణమునకు
బాధకములగు దోషము లని యవ్వనికెఁగూడఁ బైలక్షణ
ములతోఁ దుల్యమగు లక్షణాభాసములనే చిత్రించి స్వాభి
మతమును “సర్వవేదే దృశ్యత్వానుమానే దృష్టవ్యాః” అని
యొకప్రతిజ్ఞాభాసమును జేయుచున్నాడు. అనఁగా “జగత్
మిథ్యా దృశ్యత్వాత్” అని యొకయనుమానము గలదనియు

నట్టియనుమానము పై దోషములచే బాధింపబడు ననియు దానంజేసి జగత్తునకు మిథ్యాత్వము సిద్ధిపడు గావున జగత్తు సత్యమని స్వమతమును వ్యక్తీకరించెను. అట్టి యభిప్రాయమును దనబుద్ధికిఁ దగునట్లు “కృత్యత్కాగమాదిభి ర్జగతఃసత్యత్వాత్ తత్పక్షే దృశ్యత్వస్య చ మిథ్యాత్వాత్, అనిర్వచనీయస్య ప్రతివాదినోఽసిద్ధత్వాత్, ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్, శుక్తిరజతాదే రనిర్వచనీయత్వా భావాత్, అనిర్వచనీయస్య దృశ్యత్వాభావాత్, మానసిద్ధత్వాదితి సప్రతిసాధనత్వాచ్చ జగత్సత్యత్వగ్రాహికృత్యక్షస్య వర్తమానమాత్రగ్రాహిత్వే అనుమానాగమ ప్రామాణ్యగ్రాహిణోఽపి ప్రశ్యక్షత్వా విశేషాదు త్తరక్షణే ప్రామాణ్యం న సేత్స్యతీతి భేదాదివాక్యానా మేవ ప్రామాణ్యం స్యాత్” అని నిర్వచించెను. ఈవాక్యగౌరవ మంతయు “ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్” అను వాక్యముచే నిర్ణయింపనగును. ‘ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్’ అన నాత్మగూడ దృశ్యమగుటవలనననిక దా యర్థము. అనఁగా జగత్తుతోఁ బాటు ఆత్మగూడ దృశ్యమేయనికదా మధ్వనియభిప్రాయము. కేవల పామరునకు, దేహాత్మవాదియగు చార్యుకునకు, సుస్మత్తునకు నాత్మ దృశ్యమగుచోఁ గావచ్చునుగాని దేహముకంటె నాత్మ విలక్షణమని గ్రహించుసామాన్యులకుఁగూడ నాత్మ దృశ్య మెంతమాత్రముగాదని నిర్ణయమే. దానంజేసి యాత్మ దృశ్యమని పలుకు మధ్వవచనము నేమనవలయును? ఉన్నతప్రళాప మనితీరవలయును. కావున జగత్సత్యత్వవచన మున్నతప్రళాపమే యగును.

దేవ-యంద్ర బాషానిలయవ
సుబ్రహ్మణ్యం. హైదరాబాద్. 1.

ఇట్లు ప్రమాణలక్షణమునఁ జిత్రింపఁబడిన రెండువత్సముల యందలిదోషముల లెక్కించుట కంబళియందన్నమును దినుచు రోమములను లెక్కించుభంగి బఱిగుచుండుటంజేసి స్థాలీపులాకన్యాయమున నీ పండ్రెండు దోషములును బ్రధర్మింపఁబడినవి. దీనింబట్టి మధ్వయొక్క ప్రమాణస్వలక్షణ నైపుణ్యము సువ్యక్తమగుచున్నది. ఇంతతో మధ్వపాండిత్యమాఁగి యుండుట లేదు. “కురూపీ! ఎందులకుఁ బుట్టితివిరా?” అన ‘సురూపములను వెక్కిరించుటకు’ అనునట్లు తంత్రాంతరములందలి ప్రమాణలక్షణములను గూడ నధిక్షేపించిన ట్లసంబద్ధ ప్రలాపములఁ గావించెను. ఎట్లనఁ: “న ప్రమాసాధనం ప్రమాణం, జ్ఞానవ్యతిరిక్తప్రమాయాం ప్రమాణభావాత్, ‘న చాజ్ఞాతపరిచ్ఛిత్తిరేవ ప్రమేత్యత్ర కించిన్మానమ్, యాథార్థ్యమేవ ప్రామాణ్య మిత్యంగీకారాత్’ అని. అనఁగాఁ బ్రమాణమనఁ బ్రమాసాధనముగాదు. ఏలయన జ్ఞానముకంటె భిన్నమగు ప్రమయందుఁ బ్రమాణములేదు గావున. ఇందలి హేతుపదముచే ‘జ్ఞానము, ప్రమ’యను పదములు పర్యాయములే యను నర్థము గోచరించుచున్నది గదా!

‘ప్రమాసాధనము ప్రమ’ యని చెప్పువారు ప్రమయన జ్ఞానమునకుఁ బ్రత్యక్షము, అనుమానము మొదలుగాఁ గలవి సాధనములని చెప్పుచున్నారుగాని జ్ఞానము సాధనమని చెప్పుటలేదు. ప్రమాసాధనము జ్ఞానమని చెప్పినచో నయ్యది మధ్వస్వలక్షణమువలె నవలక్షణమే యగును. ప్రమాణలక్షణవాదు లెన్నడును జెప్పనియపార్థమును జెప్పి లక్ష

ణము యుక్తముగా దనుట దుర్నయము.

ఇంతియకాదు; హేత్వంతరమట్లు “యాథార్థ్యమేవ ప్రామాణ్య మిత్యంగీకారాత్” అని నిర్వచింపబడినది. యాథార్థ్యము ప్రామాణ్యమని యెవ్వరంగీకరించిరి? యథార్థం ప్రమాణ” మని నిరర్థకపదములను బల్కినమధ్యయేకదా. తీస నిరర్థకపదములు సార్థకములని తలంచు నవివేకికి సార్థకములగు పదము లప్రమాణములుగఁ దోచుట యుక్తమే.

• ఈతీరుననే ‘న చానుభూతి రేవ ప్రమాణమ్’ అనియుఁ ‘నచ సమ్యగనుభవసాధనం ప్రమాణమ్’ అనియుఁ దంత్రాంతరలక్షణములఁగూడ నిరూపించిన ట్లున్నతృప్తిలావములఁ బలికియున్నారు.

అహహ !! మధ్యయొక్క స్వమతస్థాపనము, పరమత నిరసనమునెంత మనోహరముగ నున్నది! ఇయ్యది బ్రహ్మతర్కమార్గమట! ఈ బ్రహ్మతర్క మీ మధ్యని కెట్లు లభించినదో యొకింత నిరూపించిన బాగుండెడిది. ఇట్టి జాల్మకృలావములను బ్రహ్మతర్క మనుటకు మాఱుగ మధ్యతర్కమే యనిన సమంజసముగ నుండెడిది. ఇట్టిదోషభూయిష్టమగు ప్రమాణ స్వలక్షణము నాధారముగాఁ జేకొని చిత్రింపబడిన కృకరణాంతరములుగూడ సర్వవిధముల దోషభూయిష్టములే యనుటకు సందియములేదు. అయినను విబుధలోకమునకు నందలి దోషములుగూడ సుస్యక్తముగాఁగఁ బ్రకరణాంతరముల ఖండనముగూడఁ గ్రమముగఁ జేయఁబడును.

ఇతి, నారాయణస్మృతిః.

(మీ.)

మధ్యకథాలక్షణ విండనము.

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
 విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం
 ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షిభూతం
 భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురు తం నమామి.
 శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్
 దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే,
 కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్
 మాతృకావర్ణిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

మధ్యచే రచింపబడిన రెండవ ప్రకరణము కథాలక్షణమును పేరఁ బఱగుచున్నది. ఈ కథాలక్షణమునఁ గథ యన శాస్త్రచర్చ యని యభిప్రాయము. శాస్త్రచర్చను జేయుట మూఁడువిధములఁబఱఁగుచున్నదనియు నయ్యవివాదముజల్పము వితండ మనునామములతో వ్యవహరింపఁబడుచున్న వనియు నిర్వచింపబడియున్నది. ఇది యొక యపూర్వవిషయము గాదు. సర్వసామాన్యముగ గ్రంథములయం దనుసరింపఁబడు రచనా భేదముల ననుసరించి విద్వాంసులమధ్య వ్యవహరింపఁబడుచుం డెడివిషయమే యైయున్నది. కాని యిందొక విశేషము గలదు. మధ్య తనయొక్క యనుచరులు మతాంతరులతో శాస్త్రచర్చకు నొకవేళఁ గడంగినచో నన్వారలమూలమునఁ దనకుఁ బరాభవము గలుగునను భయముచేఁ దన యనుచరు లెట్టివారలతోఁ జర్చకుఁ గడంగవలయునను విషయతత్త్వమును బోధించు

వ్యాజమున నీ కథాలక్షణమును జిత్రించినట్లు దెలియవచ్చుచున్నది. అందులకై పాశ్చిమకలక్షణ ఖండించు బ్రాహ్మణముగ నిరూపింపఁబడియున్నది. ఎట్లన—

రాగ ద్వేషవిహీనాస్తు సర్వవిద్యావిశారదాః
పాశ్చిమా ఇతి విజ్ఞేయా విషమాపక ఏవవా
అశేషసంశయచ్ఛేతా నిఃసంశయ ఉదారధీః
ఏకశ్చే త్పాశ్చికో జ్ఞేయ సర్వదోషవివర్జితః
ఏకోవా బహవో వా స్య ర్విష్ణుభక్తిపరా స్సదా
విష్ణుభక్తిర్హి సర్వేషాం సద్గుణానాం స్వలక్షణమ్.

అని యుచటఁ బాశ్చిమకుండన వాది ప్రతివాదులను బ్రశించి తీర్మానమును జెప్పు మధ్యవర్తి యని యభిప్రాయము. ఇట్టి మధ్యవర్తి యొక్కఁడుగాని విషమసంఖ్యగల యనేకులుగాని యుండవలయు ననియు నట్టివారు విష్ణు భక్తిపరులే యెయుండవలయుననియు నిర్వచింపఁబడియున్నది. ఇంతియకాదువిష్ణుభక్తి యొక్క పాశ్చిమము ‘విష్ణుభక్తి ర్హి సర్వేషాం సద్గుణానాం స్వలక్షణం’ అని చెప్పబడుచున్నది. అన్ని సద్గుణములకును విష్ణుభక్తియే స్వలక్షణ మని దీనియర్థము. అనఁగా మనుజుఁ డెట్టివాఁడైనను విష్ణుభక్తి నభినయించినచో యోగ్యుఁ డనియుఁ దదితరు లెట్టి సద్గుణములతోఁ గూడియున్నను నెంతమాత్రము యోగ్యులు గారనియు నభిప్రాయము. దీనిఁబట్టి యీమధ్య వాదమునకు మధ్యుఁ డొక్కఁడుదక్క వేతొక్కఁడు మధ్య వర్తిగా నుండ ననర్హు డని తేలుచున్నది.

ఇక వాదమునందు వాదిగూడ మధ్యయే యగుచు న్నాడు. ఇకఁ బ్రతివాది యెవ్వఁ డయిననేమి? సర్వదా వాఙ్మయ మధ్యస్థుఁడును మధ్యలేగదా! ఇక మధ్యస్వవిజయము నకుఁ గొఱతయేల? వాదమందు నిర్ణాయకమగు ప్రమాణము గూడ నీ కథాలక్షణమునందు—

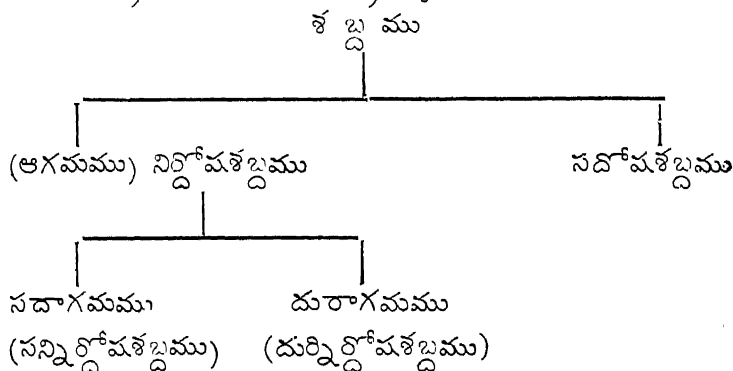
“పృష్టే నాగమ ఏవాదౌ వక్తవ్య సాధ్యసిద్ధయే,
నైషా తర్కేణాపనేయా మతి రిత్యాహ హి శ్రుతిః.

అని చెప్పబడినది. అనఁగా నీబుద్ధి తొలఁగింపఁబడఁగూడ దని శ్రుతి పలుకుచున్నది గావున, పృష్టేన = ప్రదివాదిచే నడుగఁ బడినవాదిచే, సాధ్యసిద్ధయే = స్వపక్షస్థాపనముకొఱకు, ఆగమ ఏవ = ఆగమమే ప్రమాణముగా చెప్పఁబడవలయు నని యాగమమే ప్రమాణముగా జెప్పఁబడినది. ఆగమ మన మధ్యచేఁ బ్రమాణలక్షణమున “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అని చెప్పబడి యున్నది. దీనింబట్టి శబ్దము నిర్దోషము సదోష మని రెండు విధములనియు నందునిర్దోషశబ్దమాగమమని నిర్వచింపఁబడినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. సదోషశబ్ద మన దుష్టశబ్దము నిర్దోష శబ్ద మన సచ్ఛబ్దముగదా? అందు సచ్ఛబ్దమున కాగమ మను పేరు గ్రహించినట్లు పై ‘నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః’ అనుదానిచే సువ్యక్తముగదా! ఇది యిట్లుండ నీ కథాలక్షణమున నాగమ మునుగూర్చి యొక యపూర్వమును బల్కుచున్నాడు. ఏమన—

ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రకం
మూలరామాయణం చైవ సంప్రద్యస్తే సదాగమాః.

అనుకూలా య ఏతేషాం తేచ ప్రోక్తా సదాగమాః
అన్యే దురాగమా నామ తై ర్న సాధ్యంహి సాధ్యతే.

అని. ఇందు సదాగమము లనియు దురాగమము లనియు
నొక విభాగమును గావించెను. ఈ విభాగము ప్రమాణస్వల
క్షణమందలి యాగమస్వలక్షణమునకు విరుద్ధముగా నున్నది.
ఆగమ మన సచ్చబ్దమనికదా పైన నిర్వచింపఁబడెను. అనిర్వ
చింపఁబడిన యర్థము నీశబ్దములయందలి యాగమమునకు
గ్రహించినచో సదాగమ మన సత్సచ్చబ్దము దురాగమ మన
దుస్సచ్చబ్దమని తెలియవచ్చుచు మధ్యాగమనిర్వచన మున్నట్లే
ప్రలాపముగఁ జెలియవచ్చెడిని. ఇందలి దోషము సువ్యక్తము
గాఁగ నీ క్రింది పరిలేఖనము ప్రదర్శింపఁబడుచున్నది.

ఇంక నీసదాగమములని నిర్వచింపఁబడిన విశేషములను
గూర్చి యొకింత విచారితము. ఋగ్వేదసామాధర్వములు,
భారతము, పంచరాత్రము, మూలరామాయణము అనునవి

కదా సదాగమము లని చెప్పబడుచున్నవి. ఇందు ఋగ్వజు
స్సామాధర్వములన్న విడిచినచో భారతము పంచరాత్రము
మూలరామాయణము అను మూడు పోత్తములును గదా
సదాగమములని చెప్పబడుచున్నవి. నిర్దోషశబ్దమే యాగమ
మని గ్రహించినచో వేదము లన్నియు బుష్కలముగ నిర్దు
ష్టము లని యంగీకరించు నెల్లరకు వేదము లాగమములు
గావచ్చును. ఇతర భారతము రామాయణము పంచరాత్రము
గూడ వేదములవలెనే సదాగమములా లేక యెద్దియేని
యొకింత భేదము గలదా యను విషయమును మధ్య నిర్వచింప
వలయును. ప్రకృతమున వేదము లెట్టి గౌరవముతో వేదవాదు
లచే గ్రహింపబడుచున్నవో యట్టి ప్రమాణముచే వేదము
లను మధ్య గ్రహించినట్లు యోజించుట కవకాశము చాలదు.
ఏలనన మహాభారతము పంచరాత్రము మూలరామాయణము
లను పుస్తకములతోఁ బాటు, అపారపేయములును స్వతఃప్ర
మాణములును నిత్యములు నగు వేదముల నొకే తరగతియందుఁ
జేర్చుటచే మధ్యఁడు వేదనిందాదోషదూషితుడగుచున్నాడు.

స్వతఃప్రమాణము లగు వేదముల నటుంచి మిగిలిన
మూడుగ్రంథములను గూర్చి యొకింత విచారితము. ఈ
మూడు గ్రంథములఁ గూర్చి మధ్య గీతాస్వవ్యాఖ్యయందు:

లోకేశా బ్రహ్మరుద్రాద్యాః సంసారే క్లేశినం జనమ్
వేదార్థాజ్ఞ మధీకారవర్జితం చ స్త్రియాదికమ్
అవేక్ష్య ప్రార్థయామాసు ర్దేవేశం పురుషోత్తమం
తతః ప్రసన్నో భగవాన్ వ్యాసో భూత్వాచ తేన చ

అన్యవతారరూపైశ్చ వేదానుక్తార్థభూషితమ్
కేవలేనాత్మభోధేన దృష్టం వేదార్థసంయుతమ్
వేదాదపి పరం చకేఽ పంచమం వేద ముత్తమమ్
భారతం పంచరాత్రంచ మూలరామాయణం తథా
పురాణం భాగవతం చేతి సంభిన్నః శాస్త్రపుంగవః.

అని చెప్పియుండెను. ఈశ్లోకములవలనఁ దెలియవచ్చెడి దేమన వేదార్థమును గుర్తెఱుఁగనట్టియు వేదమునం దధికారము లేనట్టియు (స్త్రీ) శూద్ర) ద్విజబంధువుల నుద్దేశించి యీ మూఁడు గ్రంథములును బుట్టినవని. ఈగ్రంథములు: వేదానుక్తార్థ భూషితం=వేదమందుఁ జెప్పఁబడని విషయమును భోధించుచున్నవనియు; వేదాదపి పరం=వేదముకంటె శ్రేష్ఠమనియుఁ గూడ నిర్వచింపబడియున్నది. దీనిబట్టి వేదములయందు లేని విషయము వీనియందున్న దనుటచే నీగ్రంథములకు వేద బాహ్యదోషముగూడ మధ్యచే ఘటించఁజేయఁబడుచున్నది.

ఇట్టి గ్రంథములు వేదబాహ్యము లనియు వేదమం దధికారము లేనివారికొఱకుఁ బ్రవర్తింపఁజేయఁబడినవనియు నిర్వచించినమధ్య యీగ్రంథములను వేదములతోఁ దుల్యమగు స్థానమునం దుంచి వేదాధికారులకుఁగూడ నుపయుక్తము లన నెట్లు సాహసించెను? ప్రియశః తనయనుచరులను మెప్పించి దాను మెప్పువడయుటకు నీయపూర్వకల్పనమును గల్పించెనని నిశ్చయింపనొప్పును. ఇంతియకాదు. దీనిబట్టి మధ్యయొక్కయనుచరులు స్త్ర్యాదిగణములోఁ జేరినద్విజబంధువు లయియుండ వచ్చునని యొకింత యూహింపనొప్పును. స్త్ర్యాదిగణములోఁజేరిన

ద్విజబంధువులు గావుననే మధ్యయాడినదే యాట యనియుఁ బాడి నదే పాటయనియుఁ దలంచుచు సంతసించుచున్నారు.

ఈభారతభూమియందు శ్రుతులను వేదము లటుండ స్మృతులను పవిత్రగ్రంథములు పెక్కులుండగా నవ్వాని నన్నిటిని దోసిపుచ్చి సామాన్యములగు నితిహాసములైన భారత రామాయణములను శ్రుతిస్మృతినదాచారములచే సర్వవిధముల నిషిద్ధమగు పంచరాత్రమును సదాగమము లని వేర్కొనుటయు నవ్వానిచేతనే సాధ్యము సాధింపఁబడవలయు ననుటయుఁ దద్భిన్నములగు గ్రంథము లన్నియు దురాగమము లనియు నిర్వచించు మధ్వనిగాని యాతనిమతమునుగాని యేమనవలయునో శ్రుతిస్మృతినదాచారప్రమాణకావిదులు యోజింతురుగాక? ఇట్టి కథాలక్షణ వ్యాజమున మధ్వచేఁబలుకఁబడిన పలుకులు ప్రమాణ లక్షణమునందు నిర్వచింపఁబడిన “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అను నాగమలక్షణమును దుడిచివేసి మధ్వకు నసంబద్ధపాలాపిత్వమును ఘటింపఁజేయుచున్నది. ఇయ్యదియ కథాలక్షణమున మధ్వ సంపాదించినవిశేషము.

ఇతి నారాయణస్మృతిః.

ఆ గ మ ము ప్రమాణమా?

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే
కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

మధ్వరాయలు 'ప్రమాణలక్షణ'మను ప్రకరణమునందు నిట్లు ప్రదర్శించియున్నారు:

“1 యథార్థం ప్రమాణమ్. 2 తద్వివిధమ్. 3 కేవల మణుప్రమాణంచ 4 యథార్థజ్ఞానం కేవలమ్ 5 తత్సాధన మణుప్రమాణమ్” అని.

ఇట్లు పక్కమించి పిమ్మట 'అణుప్రమాణం త్రివిధం ప్రత్యక్ష మనుమాన మాగమ ఇతి' అని నిర్వచించియున్నారు. దీనిబట్టి ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఆగమము, అని యణు ప్రమాణము మూడువిధములుగ నిర్వచించియున్నారుగదా! ఇట్లు నిర్వచించి “నిర్దోషాధేంద్రియ సన్నికర్షః ప్రత్యక్షమ్, నిర్దోషోపపత్తి రనుమానమ్, నిర్దోష శృద్ధ ఆగమః” అని ప్రత్యేక ముగాఁ బ్రత్యక్షానుమానాగమలక్షణములు నిర్వచింపఁబడి యున్నవి. ఇందు “నిర్దోషః శృద్ధ ఆగమః” అను నాగమలక్షణ ముచేఁ దెలియవచ్చు విశేష మొకింత దశప్రకరణసందర్భమునఁ దిలకించిన మధ్వరాయలయాశయము సుస్పష్ట మయ్యెడిది. కావున నద్దానిని విచారితము.

ఆగమమనః దోషరహితమగు శబ్దమనికదా నిర్వచింప బడుచున్నది. శబ్దమునందలి దోషము నెట్లు గ్రహింపవలయు నను విషయ మిట నిరూపింపఁబడలేదు. ఎట్టి శబ్దము నిర్దుష్ట

మో, యెట్టి శబ్దము దుష్టమో తెలిసినపుడుగదా నిర్దుష్టశబ్దమునుగ్రహించి యద్దాని నాగమమని వ్యవహరించుటకు నవకాశము గల్గును. అట్టి యవకాశమీ ప్రమాణలక్షణమునందు నిర్వచింపబడక పోవుటంజేసి “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అను లక్షణమే దుష్టశబ్ద మగుచు నప్రమాణ మగుచున్నది. ఇంతియకాదు; ఒకింత విచారించిన నీ శబ్దమందలి దుష్టత్వము సువ్యక్త మయ్యెడిని. కథాలక్షణమున—

“ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రీకమ్
మూలరామాయణం చైవ సంప్రోచ్యంతే సదాగమాః.

అనుకూలా య ఏతేషాం తేచ ప్రోక్తా స్సదాగమాః

అన్యే దురాగమా నామ తై ర్న సాధ్యం హి సాధ్యతే.

అని నిర్వచింపబడియున్నది. దీని యర్థమేమన ఋగ్యజుస్సామాధర్వములు, భారతము, పంచరాత్రీకము, మూలరామాయణ మనునవి సదాగమములనియు వీని కనుకూలమగు నవిగూడ సదాగమములే యనియును దచ్ఛిన్నములు దురాగమము లనియును.

ఇం దుదాహరింపబడిన సదాగమములకు ననుకూలమగు గ్రంథము లెవ్వియో యయ్యవి యిం చుకేనియు నిరూపింపబడకపోవుటచే నిర్వివాదముగ నొక గ్రంథమునైన సదాగమమని గ్రహించుటకు సావకాశములేదు. కావున “అనుకూలాయ ఏతేషాం తేచ ప్రోక్తా స్సదాగమాః” అనువాక్యముగూడ “నిర్దోష శబ్ద ఆగమః” అనువాక్యమట్లే దోషగ్రస్తమై నిష్ప్రమాణ మగుచున్నది. కావున నద్దాని విచారింపబనిలేదు. ఇక

దుష్టవాక్యముల దోషిపుచ్చి యర్థమును విచారించినచో, ముగ్యజ్ఞానాస్మాధర్వములును భారతము, పంచరాత్రము, సూలరామాయణము సదాగమములనియుఁ దద్భిన్నము లగున సన్నియు దురాగమము లనియు మధ్వరాయలచే నిర్ణయము జేసికొనఁబడినట్లు సువ్యక్త మగుచున్నది. ఇట్టి వ్యవస్థయందు మధ్వరాయలచే నాశ్రయింపఁబడిన సదాగమ దురాగమ శబ్దములు రెండునుగూడ దోషగ్రస్తములై నిరర్థకము లగుచున్నవి. ఎట్లన— ఆగమమన నిర్దోషమగు శబ్దమని “నిర్దోష శబ్ద ఆగమః” అని లక్షణము చెప్పఁబడియెనుగదా! సదాగమ శబ్దమందును దురాగమ శబ్దమునందునుగూడ నాగమశబ్దమునకు సర్థ మేమని గ్రహింపవలయును? నిర్దోషశబ్ద మనియేకదా! అప్పు డేశబ్దముల కర్థము “సన్నిర్దోషశబ్దః సదాగమః దుర్నిర్దోష శబ్దః దురాగమః” అనికదా బఱుగును. దీనిబట్టి నిర్దోషశబ్దమునకు సత్త్వము, దుష్టత్వమును ద్వివిధపరికల్పనము సిద్ధమగుచు నాగమలక్షణ మని చెప్పఁబడిన “నిర్దోషః శబ్దః” అను దాని యందలి నిర్దోషశబ్దము నిరర్థకమై తోసిపుచ్చుఁ బడవలయును. అట్లు చెప్పినచో నాగమలక్షణము ‘శబ్ద ఆగమః’ అని సరసముగ నుండును. నిర్దోషశబ్దము నిరర్థకము గావున ‘నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః’ అను లక్షణకథన మప్రమాణమగును. పోనిండు, ‘శబ్ద ఆగమః’ అని యంగీకరింతుము. అప్పుడు శబ్ద మన నేమియర్థమును గ్రహింపవలయును? ఇందు నద్దాని బోధించు విశేష నిర్వచనము లేదుగావునఁ బ్రతిశబ్దమునకు నాగమత్వవ్యవహారము గలుగుటచే బహు

పత్యుదిశబ్దములకుఁ గూడ నాగమత్వము ఘటించును. కావున “శబ్ద ఆగమః” అను లక్షణము దోషగ్రస్తమగుచున్నది. కావున నేవిధమునఁ జూచినను ‘నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః’ అను లక్షణము దుష్టమగుచున్నది. కావున నప్రమాణము.

ఇది యటులుండ దురాగమము లనుటకు—

“అన్యే దురాగమానామ తైర్న సాధ్యో హి సాధ్యతే” అని యొకవిశేషము చిత్రింపఁబడియున్నది. సాధ్యము దేనిచే సాధింపఁబడదో, యయ్యది దురాగమమని యిద్దాని యర్థము. సాధ్యమన నేమియో యిందు నిర్వచింపఁబడియుండలేదు. ఇం దెవరి కభీష్టమగు సాధ్యమును నుద్దేశించి యీదురాగమ వ్యవస్థ చేయఁబడవలయునో, యయ్యది యొకింత విచారింపఁబడవలయును. సాధ్యమందఱకు నొక్కటియే యగుచో విప్రతిపత్తి కవకాశము లేదుగాని స్వస్వశేముష్యనుసారముగ సాధ్యములఁ దలపెట్టువారలకు నీ దురాగమములవ్యవస్థ సుకర మెంతమాత్రము గానేరదు. ఎట్లన— ఒకానొకవేళ నొక శివాచారికి శివుఁడు సాధ్యుఁడు గావున శివుని బోధింపని శబ్దజాల మంతయు దురాగమంబే యగునుగదా! ఆతీరుననే శక్తిని సాధ్యముగాఁ దలంచు శాక్తేయులకు శక్తిబోధకముగాని శబ్దజాల మంతయు దురాగమమే యగునుగదా! ఇక మధ్వరాయల దృష్టియందు సాధ్య మెయ్యదియో యొకింత విచారించి మధ్వరాయల యాశయమును దెలిసికొందము.

విష్ణుతత్త్వ వివేకమున నిట్లు జిత్రింపఁబడియున్నది—
 ఋగాద్యా భారతం చైవ పంచరాత్ర మథాఖిలమ్
 మూలరామాయణం చైవ పురాణం చైతదాత్మకమ్.

యే చానుయాయిన స్తేషాం సర్వే తేచ సదాగమాః
దురాగమా స్తదన్యే తే యై ర్మజ్జేయో జనార్దనః.” అని.

ఇం దేశబ్దజాలముచే జనార్దనుడు చెప్పబడడో యట్టి శబ్దజాలము దురాగమ మని నిర్వచింపబడుటవలన మధ్వరాయల కభీష్టమగు విష్ణువును బోధింపని శబ్దజాల మంతయు దురాగమమని చెప్పబడుటచే మధ్వరాయలదృష్టియందు సాధ్యము విష్ణు వని తెలియబడుచున్నది. అట్టి విష్ణువును బంచరాత్రమే బోధించుచుండుటచే బంచరాత్రమే సదాగమమనికదా మధ్వరాయల యాశయము. ఇంతియకాదు; “పంచరాత్ర స్త్రైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అని మధ్వరాయలచే గంఠోక్తిగ నిర్వచింపబడియున్నదిగదా! ఈ విషయమునే యాగమ లక్షణప్రసంగమున నిర్వచించినచో నాగమలక్షణ మొకింత నిర్దుష్టమై మధ్వరాయలకైన నొకింత యనుకూలించి యుండును. ప్రకృతమునం దన్ననో మధ్వరాయలకు స్వపచన వ్యాఖ్యాతదోషము నప్రామాణ్యప్రసంగమును గలుగును. ఏది యెట్టులైనను మధ్వరాయల తత్త్వము తెలియవచ్చినది. విష్ణువు నగ్రిగణ్యముగఁ బ్రతిపాదించని గ్రింథము లన్నియు దురాగమములనియు విష్ణువును బోధించు పంచరాత్రతంత్రము సదాగమ మనియు నయ్యదియే యాతనికి శరణ్యమనియుఁ దెలియవచ్చుచున్నది. దీనిఁబట్టి మధ్వరాయల ద్వైతమునకుఁ బాంచరాత్రద్వైత మని యన్వర్థమిడిన నయ్యది సార్థకతఁ జెందును. ఇతరప్రమాణాడంబర మంతయుఁ బరవ్యామోహార్థముగాని స్వాభిలాషితార్థనిరూపణార్థముగాదని సుస్ప

ష్టముగఁ దెలియవచ్చుచున్నది. పంచరాత్రాగమమునం దన్న నో వేదవిరుద్ధమును తిష్టాపరిగృహీత మగుటంజేసి యవైదికము లగు చతుష్టప నిర్వచింపఁబడియున్నది.

కావున మధ్వరాయాదులమతమును వారు ద్వైతమను కొందురుగాక, వైష్ణవ మనుకొందురుగాక, వైదిక వైష్ణవ మనుకొందురుగాక, యా స్తికవైదిక మనుకొందురుగాక, వైదిక మనుకొందురుగాక! ఎట్లనుకొన్నను సర్వవిధముల నవైదికమే.

ఇతఁ బ్రకృతమేమనః మధ్వరాయలచే నణుప్రమాణములుగఁ బేర్కొనఁబడిన ప్రత్యక్షానుమానాగమములలో నాగమ మను నణుప్రమాణమునకు లక్షణ ప్రమాణములు సిద్ధింపకపోవుటంజేసి వస్తుస్థి యెంతమాత్రమును లేదు. కావున మధ్వరాయలచే నుదాహరింపఁబడిన నాగమమను ప్రమాణమునకుఁ బ్రమాణభావము లేకపోవుటచే నయ్యది సర్వవిధముల నప్రమాణము ననర్థకము నగుచున్నది.

పోనిండు, 'తుష్కతు దుర్జన'న్యాయముచేఁ బంచరాత్రమును సదాగమముగ గ్రహించినను నయ్యది మధ్వరాయాదులకుఁ బ్రధానసిద్ధాంతమగు జగత్సత్యత్వమును దోసిపుచ్చుటంజేసి, యియ్యదియు మధ్వరాయాదులకుఁ బ్రమాణముగ నలరారుచున్నట్లు దోషదు గావున మధ్వరాయాదులకు నొక ప్రమాణగ్రంథమైన నున్నట్లు చెప్పుట కవకాశ మెంతమాత్రము చాలదు. దానంజేసియే “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అని యొక దుష్ట సూత్రమును రచించుటకుఁ గల కారణమని నిర్ణయింప నొప్పు.

ఇట్లు ప్రమాణలక్షణమును దశప్రకరణ సందర్భముచే విచారింప ఘర్వరాయలచే నభిమతముటుగా నిర్వచింపఁబడిన మూఁడు ప్రమాణములలో నాగమప్రమాణ మస్తర్హిత మై నందున ఘర్వరాయలకుఁ బ్రత్యక్షానుమానము లను రెండు ప్రమాణములే సిద్ధమగునట్లుఁ హింపవలసి వచ్చుచున్నది. ఊహింపనేల? సిద్ధమే యగుచున్నది. విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమును జూడుడు! అందు “ప్రత్యక్షానుమానసిద్ధత్వేచ భేదస్య, తద్విరోధాదేవాప్రమాణ్య మభేదాగమస్య” అని చెప్పఁబడి యున్నది.

భేదస్య = ద్వైతము, ప్రత్యక్షానుమానసిద్ధత్వే చ = ప్రత్యక్షముచేతను అనుమానముచేతను సిద్ధించుచున్నదిగావున, తద్విరోధాదేవ = ఆప్రత్యక్షాను మానములకు విరోధము గలుటవలననే, అభేదాగమస్య = అభేదమును బోధించు నాగమమునకు ననఁగా నద్వైతమును బోధించు నిర్దోష శబ్దమునకు, అప్రమాణ్యమ్ = ప్రమాణభావము లేదు. ఈ వాక్యమును లెస్సఁగఁజూచిన నభేదమును, అనఁగా నద్వైతమును బోధించు నాగమము, అన నిర్దుష్టమగు శబ్దజాల మున్నదనియు నయ్యది ప్రత్యక్షానుమానవిరుద్ధ మగుటంజేసి త్రోసివేయఁబడ వలయునని కదా ఘర్వరాయల యాశయము. నిర్దుష్టశబ్దమగు నాగమము ప్రమాణమని యంగీకరించుచు నద్దానిని మఱల ఇతరప్రమాణబాధక మగుటంజేసి యప్రమాణమని నిర్వచించుటవలన శబ్దజాల మెంత నిర్దుష్టమని తలంపఁబడినను నయ్యది యెంతమాత్రము ప్రమాణముగాక ప్రత్యక్షానుమానములే

ప్రమాణపదవి నలంకరించుచున్నవని నిర్వచించిన యీమధ్యరా-
యాదులకుఁ బ్రత్యక్షానుమానములే ప్రమాణములని నిర్వచించు
జాడమతప్రవేశాపత్తి గల్గుననుటకు సందియము లేదుగదా!

ఇంతియకాదు; ఒకప్పు డనుమానముచే సిద్ధించు విష-
యముగూడఁ బ్రత్యక్షముచే బాధింపఁబడినచో నయ్యదియుఁ
గూడఁ ద్రోసిపుచ్చఁబడవలయు నను నిర్ణయమును “బల్వే
వానుభవ స్తత్ర నిర్దోషం త్వక్షజాదికమ్” అని చెప్పియున్నా-
రు. అన నిందియములవలనఁబుట్టు ప్రత్యక్షము ‘నిర్దోషం తు’
అని యితరవ్యవచ్చేదార్థకమగు తుశబ్దముచే నిర్దోషమని నిర్వ-
చింపఁబడుటవలన ననుమానమునుగూడఁ ద్రోసి ప్రత్యక్షమే
ప్రమాణముగా నిర్వచింపఁబడినట్లు సువ్యక్తమేకదా! దీనిఁబట్టి
మధ్యరాయాదుల మతమునకుఁ జార్వాకాదులవలెఁ దమ
ప్రత్యక్షమే ప్రమాణ మగుటంజేసి వీరిద్వైతము చార్వాక
మతసదృశమే యని నిర్ణయమును బడయుచున్నది. కావున.
మధ్యరాయలచే “అణుప్రమాణం త్రివిధం, ప్రత్యక్షమనుమాన
మాగమశ్రుతి” అను ప్రమాణసూత్రము సర్వవిధముల దోషగ్రస్త-
దురాగమకోటిలోఁ బడి ప్రామాణ్యమును గోలుపోవుచున్నది.

శ్రీ స ద న మ్, }
18—6—35. }

ఇతి, నారాయణస్మృతిః..

వేదిక ధర్మసంవర్ధని.

సంపుటము 1]

జూలై 1935

[సంచిక 7

ఓం నమో మేధాదక్షిణామూర్తయే.

సంస్కృతభాష — పాణినీయము.

ప్రీతిపాటి కృష్ణమూర్తిగారు, M. A., B. Ed.

చిదానందమయుఁడును, జగన్నాటక సూత్రధారియు నగు పరమేశ్వరునిచే నీ జగన్నాటకమును బ్రదిగ్నింపఁబోవు సమయమునఁ దద్వ్యవహారనిర్వర్తక మగు భాషకూడ సృష్టింపఁ బడెనని “నామరూపే వ్యాకరవాణి” అను శ్లోతిచేఁ దెలియ వచ్చుచున్నది. పరస్పరభావవ్యక్తికి సృష్టింపఁబడిన భాష వాక్య సమూహము. వాక్యములు పదరూపములు. పదములు వర్ణసమూహములు. ఈ సమూహములేకాక వర్ణమే పదము గను, పదమే వాక్యముగను గూడ వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. కాని భాష యొక వాక్యముతోఁ బ్రారంభి నొందునదిగాదు. లోకమున స్థావరజంగమములయందు బ్రత్యక్షసిద్ధ మగు జన్య జనకభావముగూడ నీ భాషలయందుఁ జూపట్టుచున్నది. అందు స్వతస్సిద్ధ మగు శ్లోతిని వేఱుగా నుంచి మిగిలిన భాషలను బరిగ్రహించినచోఁ బరంపరగఁగాని, ప్రత్యక్షముగఁగాని యన్ని భాషాయోషలకు జనని గీర్వాణభాషామతల్లిక యగుచున్న దని

కొందఱ ముఖ్యసిద్ధాంతము. ఒక భాషవలన వేటొకభాష జనించుటకు మూలభాష, వ్యవహారము నుండవలయునుగదా ! అట్లే గీర్వాణ మెప్పుడైనను వ్యవహారమున నున్నట్లు దెలియరాదు. కావున నిద్దానివలన భాషలు పుట్టుట కవకాశమే లేదని పరుల సిద్ధాంతము. ఇట్టి విచారణమున సంస్కృతవాగనుశాసకుల త్రికమునందు ముఖ్యుడగు పతంజలిమహాశయునికృతి యగు మహాభాష్యము కొంతవఱకు సాహాయ్య మొనర్పఁగలదు. మహాభాష్యమున సిద్ధాంతవార్తిక మగు “సర్వే దేశాంతరే” అనుచో “సర్వేఖిల్వప్యేతే శబ్దా దేశాంతరే ప్రయుజ్యంతే” అని యుపక్రమించి యతివిస్తృత మగు వాఙ్మయప్రపంచమును జూపి “ఏతస్మిన్ శాంతిమహతి ప్రయోగవిషయే తేతే శబ్దాస్తత్రతత్ర నియతవిషయాదృశ్యంతే” అని వ్యవహారముచేతనే కలుగు శబ్దనియమమును దెలియఁజెప్పి దృష్టాంతములుగా “శవతిర్గతికర్మా కంభోజేష్వేవ భాషితో భవతి, వికార ఏన మార్భా భాషస్తే, ‘శవ’ ఇతి, హమ్మతిః సురాష్ట్రేషు, రంహతిః పాచ్యభరతేషు, గమిమేవ త్వార్యాః ప్రయుంజతే, దాతిర్లవనాద్ధే పాచ్యేషు, దాత్ర ముదీచ్యేషు” అని నుడివెను. ఇట్టి నియతవ్యవహారము, భాష వ్యవహారమున నుండినగాని యెంతమాత్రము పొసఁగదు గదా! కావుననే తెనుఁగుభాషయందలి “ఉరువు, గుంట, లావు” మున్నగు ననేకపదములు దేశభేదముచే నర్థభేదమును గనుచున్నవి. ఇంతియకాదు; భాషా సంస్కర్తల యనుక్రమమునుబట్టి చూడఁగా నీ సంస్కృతభాష వ్యవహారమునం దుండెడి దనియే చెప్పవగు. “యథోత్తరం మునీనాం

ప్రామాణ్య” మ్మని సంస్కృతవైయాకరణ లొకే నియమము నంగీకరించిరి. మునులనఁ బాణినీకాత్యాయనపతంజలులు. కాల పరిధావనముచేఁగలిగిన భాషాభేదమును బట్టియే యీ యుత్త రోత్తరప్రామాణ్యాధిక్యము గలిగినదని చెప్పిన సయుక్తి కముగ నుండును. ఇంతియగాదు; పాణినీచే స్మరింపఁబడిన శాక టాయన శాకల్య గార్గ్య భారద్వాజ గాలవాచార్య ప్రభృతు లందఱును వ్యాకరణాచార్యు లనియే తెల్లమగుటంజేసి యింద టిచే సంస్కరింపఁబడి యిన్ని మతభేదములు గలుగుటవలనఁ గాలక్రమమున భాష విపరిణామము నొందుచున్నదనికాని దేశ భేదముచే భాష మార్పునొందుచున్నదని కాని యంగీకరిం చుచు సంస్కృత మొకానొకప్పుడు వ్యవహారమున నున్నదని తప్పక యంగీకరింపవలసియున్నది. కాని యీ కాలమునందైనను సదాచారసంపత్తి గలిగిన శిష్టులకుఁటుంబములయందే వ్యవహ రింపఁబడుచుండెడి దనుటలోఁ గొన్ని ప్రమాణములు గాన వచ్చుచున్నవి. ఉద్దేశము, లేఖనమును వేఱుమార్గముల నొందు చున్నవి. ప్రకృతమునకుఁ బోవుదము.

భాషాసంస్కారమునకు బయలువెడలిన వ్యాకరణము నకుఁ బ్రధానతమ మగు నొక ప్రయోజనము “లఘుస్థం చా ధ్యేయం వ్యాకరణమ్ ; నచాంతరేణ వ్యాకరణం లఘునోపా యేన శబ్దైః శక్యా విజ్ఞాతుమ్” అని మహాభాష్య కృతికర్తచే జెప్పఁబడియె. పవిత్రతమముగా నెన్నఁబడు నీ సంస్కృతభాషకు వ్యాకరణ మా కాలమునఁ దప్పక కావలసివచ్చెను. భాష యందు వర్ణభేద మెట్టి యర్థభేదమును గల్గించునో యట్టి యర్థ

భేదమునే స్వరభేదము గల్గించును. ప్రకృతకాలమున స్వరవ్యవహారము మనకు స్థూలదృష్టిచే లేకపోయినను దత్తుల మచ్చల మచ్చటఁ గానవచ్చుచుండును. అందువలననే—

“దుష్ట శృంగారస్వరతో వర్ణతోవా మిధ్యాప్రయుక్తో న త మర్థ మాహ, స వాగ్వాజ్రో యజమానం హినస్తి యథా ‘ఇంద్రశత్రుః, స్వరతోఽపరాధాత్”

అని చెప్పబడియె. శశ + షష, మంచక + మంజక, పలాశ + పలాష, శకృత్ + సకృత్, అను వర్ణభేదము అర్థభేద బోధక మగుట సర్వజనవిదితము. కాని యిట్టి యర్థభేదమును బ్రమాదములును స్వరభేదమువలనఁ గలిగినను నిక్కాలమున నట్టి స్వరము క్రమముగ వ్యవహారమునుండి నివృత్తిం జెందిన దని చెప్పనోప్పు.

విచారింపఁగా సంస్కృతభాషకు ‘దేవభాష’ యనియు, ‘గీర్వాణభాష’ యనియు మున్నగు నామములు వ్యవహరింపఁ బడుచున్నవి. దీనివలన సంస్కృతభాష కుండెడి ప్రాశస్త్యమును బవిత్రతయును స్పష్టపఱుపఁబడుచున్నవి. స్వతస్సిద్ధ మగు వేదములనుండి మహర్షులు తమ పవిత్రతమము లగు వ్యవహార మాల కొఱ కీ సంస్కృతమును సృష్టించిరని ప్రమాణజ్ఞుల వాదము. అసఁగా వైదికభాషకును సంస్కృతభాషకును జన్య జనకభావరూప మగు సంబంధము తక్క సమాన భాషాజన్యత్వముగాని సోదరభాషాజన్యత్వముగాని సంబంధముగా నంగీకరింపఁబడదు. సర్వమునకు నిదానభూత మగు వేద మీ సంస్కృతమునకుఁ గారణభూత మయినదని చెప్పుటకు వివ్రతిపత్తి గన్ప

డదు. భాషావిపరీణామమునకు ముఖ్యహేతువు లగు ననుకరణా
న్యతరాకర్షణ లఘ్వీకరణేచ్ఛలయందు లఘ్వీకరణేచ్ఛ (అల
సత) ముఖ్యమగు హేతువగునని భాషాశాస్త్ర విదు లంగీకరిం
చిన విషయము. అద్దానిని బట్టి మనము వైదిక సంస్కృత
వాఙ్మయములను ఒరిశిలించినచో వైదిక వాఙ్మయమునందలి
పదములయందలి వర్ణములను విడచికాని దీర్ఘములకు హ్రస్వ
ముల గూర్చికాని మహాప్రాణముల సల్పప్రాణములనుగాఁ జేసి
కాని సంస్కృతభాష యేర్పడినదని చెప్పవచ్చును.

వైదికము. సం. వై. సం. వై. సం.

స్కంభ—స్తంభ.జనాసః—జనాః. పుత్రేభిః—పుత్రైః

వై. సం.

ఇతా—అత్ర.”

మున్నగు స్థలములయందుఁ బై విషయమును శీఘ్రముగ
గమనింపఁగల్గుదుము. కావున సధునాతనభాషాశాస్త్రజ్ఞులు
సకలభాషాసామరస్య విచారణ మను పేర నేవేవియో వ్రాసి
వైదికసంస్కృతములను దూరములుగాఁ జేయుట తత్తచ్ఛాస్త్ర
సంప్రదాయవిరుద్ధము.

ఇది యిట్లుండఁ దమ పవిత్రవ్యవహారమునకుఁ బ్రత్యే
కముగా పురుషులచే నేర్పఱుపఁబడిన యీ సంస్కృతభాష
వ్యవహారలయొక్క తాల్పాదివర్ణోత్పత్తిస్థానములు విగుణము
లగుటచేఁగాని వేటొక కారణముచేఁగాని మార్పును జెందు
చుండ నుహర్షులు కొందఱు వైదికజన్యమగు సీభాషను స్వస్వ

సూపము నొందింపఁదలఁచి వ్యాకరణముల వ్రాసిరి. అందు
 “ఐంద్రం చాంద్రం కాశకృత్స్నం కౌమారం శాకటాయనమ్,
 సారస్వతం చాపిశలం శాకలం పాణినీయకమ్.

అనునవి ప్రసిద్ధములుగా నలరారుచున్నవి. ఇందలి వ్యాకరణములలోఁ బాణినీకిఁ బూర్వమున వ్రాయఁబడిన వెన్వియో, స్పష్టముగఁ దెలిసికొనలేము. ఇందుఁ బాణినీయముతక్క మిగిలిన వన్నియుఁ గేవల సంస్కృతభాషామాత్ర సంస్థారకములేగాని నైదికమును విలాసమునకైన వాసనజూడవు. పాణినీయము మాత్రము నైదికసంస్కృతిములను రెండిటినిగూడ రమారమి కృత్స్నముగా సంస్కరించినదని చెప్పనొప్పు. నైదికమునకే తక్క లౌకికమగు భాషకు నీపాణినీయ మెంతమాత్రము పయోగింపదను కొందఱివాద మెంతరమణీయమో తద్జ్ఞులకుఁ దెలియకపోదు. కావున నద్దాని విమర్శన మనవసరము. అందుచేతనే—

“పాణినీయం మహాశాస్త్రం పదసాధుత్వలక్షణమ్ ,

సర్వోపకారకం గ్రాహ్యం కృత్స్నం త్యాజ్యం న కించన.”

అని శిష్టులు వ్యవహరించియున్నారు. ఇంతియ కాదు; పతంజలీకూడ “అథ శబ్దానుశాసనం” అని ప్రారంభించి “కేషాం శబ్దానాం”? అని ప్రశ్నించుకొని “లౌకికానాం నైదికానాంచ” అని లౌకికభాషాపురస్సరముగ సమాధానమును జెప్పెను. మహర్షులగు ననుశాసకుల యనంతరమున నిరంకుశత్వమును బూని ప్రయోగించు కవులధాటి నెవ్వరడ్డఁగలరు? వారు రవికాననిచోఁ గాంచువారు. కావున నట్టిదోషముల ననుశాసనములపై నాపా

వింశనవసరము లేదు. అదియుంగాక యనంతమగు నీభాషా ప్రపంచమును సాధింపఁబూనినచో నే తత్వస్సనందో లీనమగు నొక చిన్న ప్రయోగపరమాణువును గనిపెట్టలేదనునది యను శాసకులకు తొకికానుశాసన నిరాకరణవాదు లాపాదించి నంత దోషమును గల్పింప దని యందఱకుఁ దెలిసినవిషయమే. ఇట్లు సమస్త వ్యాకరణములలోఁగూడఁ బ్రస్తానముచేతను, లాఘవముచేతను సర్వభాషలను సానుకూలముగా సాధించుచు నీ పాణినీయము వేదాంగమైనది.

ఇకఁ బాణినిచేఁ బ్రవర్తింపఁ జేయఁబడిన ప్రస్తాన మెట్లున్నదో చూచుటకు బయలు వెడలుదము.

. పాణిని తన భాషానుశాసనము నెన్నిది యధ్యాయములుగా విభజించెను. ఇందు నధ్యాయమునకు నాల్గుపాదములు గలవు. పాదములందలి సూత్రసంఖ్యకుమాత్రము నియమము లేదు. ఈ సూత్రములు “అల్పాక్షరం” అను సూత్రలక్షణమునకు సర్వవిధముల లక్ష్యము లగుచున్నవి. ఒక్కొక్క యధ్యాయమునం దొక్కొక్క విషయమును జెప్పుచు ప్రకరణవిభాగము సుగమముగఁ జేసెను. ఇం దనువృత్తులు, అపకర్షములు, జ్ఞాపక సిద్ధార్థగ్రహములును దఱచుగఁ గన్పడుచు శాస్త్రశైలిని సంపూర్ణముగ నవలంబించినవి. అధికారసూత్రములని కొన్ని సూత్రము లత్యంతము శాస్త్రోపయోగు లగుచు నపూర్వము లగు నర్థములను గడించుచు సూత్రాంతరములకంటె నీసూత్రములకు వన్నెను దెచ్చిపెట్టుచున్నవి. ఇందుఁ బాణిని “వృద్ధిరా రాదైచ్- అదేజ్ గుణః—ఇకోగుణవృద్ధీ” అని యుపకరిమించి

“అ అ” అని శాస్త్రము నుపసంహరించుచుఁ దన యద్వైత తత్త్వమును నిగూఢముగఁ గనఁబరచెను.

పాణినీయము లోకమున నుండెడి యీ వైదికసంస్కృత భాషలను రెండింటిని ననుశాసించుటకు బయలు వెడలినది. అందు సిద్ధమగు వైదికశబ్దజ్ఞానమును సుగమముగఁ దెలియఁ జేయుటయును లౌకికమగు భాషను నియమించుటయును నిద్దాని పని. లోకమున సాధారణముగ జనులచే వ్యవహరింపఁబడుచుం డెడుభాష నియ్యది యనువదించుచు మ్లేచ్ఛభాష నపగరించు చున్నది. అంతియేకాని యియ్యది నూతనమగు నొక వాఙ్మయమును బుట్టించుటలేదని పతంజలిమహాభాష్యమునందలి “లోక తః” అను వార్తికమున “యే పునః కార్యా భావా నిర్వృత్తౌ తావ త్తేషాం యత్నః క్రియతే, తద్యథా—ఘటేన కార్యం కరిష్యన్ కుంభకారకులం గత్వాఽహ—‘కురు ఘటం, కార్య మనేన కరిష్యామి’తి న తద్వచ్ఛబ్దాన్ ప్రాయుష్యమాణః వై యాకరణకులంగత్వాఽహ—‘కురు శబ్దాన్ ప్రయోజ్యే’ ఇతి తావ త్యేవార్థముపాదాయ శబ్దాన్ ప్రయుంజతే.” అనిచెప్పఁ బడియెను. కావునఁ బాణిని లోకమున సిద్ధమగు శబ్దరూపము లను సుగమముగఁ దెలిసికొనుటకుఁ దన శాస్త్రమును రచించెనని తెల్లమగుచున్నది. అనఁగా “రాజపురుషః, ‘రక్తోత్పలమ్’ దేవ దత్త యజ్ఞదత్తౌ” మున్నగు శబ్దములను “రాజ్ఞః పురుషః, రక్త ముత్పలం, దేవదత్తశ్చ యజ్ఞదత్తశ్చ” మున్నగు శబ్దములయొక్క రూపములేగాని వేఱుగావని చెప్పుటకు నన నయ్యవియే యీ రూపములుగా నగుచున్నవిగాని నూతనములుగాఁ బుట్టిన

వెంతమాత్రము కావని యద్దానియాశయము. కేవలలోకవ్యవహారమేకాక శాస్త్రీయవిషయములయందుఁగూడ సిట్లే గన్పడుచున్నది. తోకమునందు సుబంతము తిజస్తమును 'పదము' అని వ్యవహరింపఁబడుచుండ నద్దానినే పాణిని 'సుప్తిజస్తం పదం' అని యొక 'అంత' శబ్దమును దొలఁగించి సూక్ష్మరూపమున బోధించినాఁడు. ఆరీతిగానే తనశాస్త్రమునందుఁ గూడ బ్రాతిపదికార్థ మాత్రమునందు, లింగ మాత్రాధిక్యమునందు, బరిమాణమాత్రమునందు వచనమాత్రమునందును బ్రథమావిభక్తి యగునని చెప్పటకు "ప్రాతిపదికార్థలింగపరిమాణవచనమాత్రే ప్రథమా" అని చెప్పెను. ఇట్లు లోకమున వ్యవహృతములగు పదములనే యొకానొక విధముగ సమకూర్చుచు నవ్వానినే యాధారముగఁ జేసికొని తన శాస్త్రమునంతను బాణిని పొందికచేసెను. కావుననే పాణినికృత మగు నష్టాధ్యాయ కార్యశబ్దవాదమునే బోధించుచు నట్టి కార్యశబ్దవాదమే పాణిన్యభిప్రేత మని సర్వవిధములఁ జాటుచున్నది. కావుననే పాణిని యెచటనుగూడ సిద్ధ శబ్దవాదమును జెప్పలేదు. ఇంతియకాదు; "దేవదత్తో గ్రామం గచ్ఛతి" మున్నగు వాక్యములయందు, "గ్రామం దేవదత్తో గచ్ఛతి, గచ్ఛతి గ్రామం దేవదత్తః, గచ్ఛతి దేవదత్తో గ్రామం" అను వికారములు గల్గుచుండుటచే నియ్యవి భిన్నములగు సిద్ధవాక్యము లనుటకంటె సమానపద సమూహమే యిన్నితీరుల నగుచున్నదని చెప్పిన యుక్తియుక్తముగ నుండునుగదా! కావుననే యీవాక్యములు సిద్ధములుగాక తత్త్వదస్థానభేదముచే భేదము నొందుచున్నవి.

పైనిఁ జెప్పఁబడిన “తద్వ్యాథా ఘటేన కార్యం కరిష్యన్” అనుభాష్యము కేవలోత్పాద్యములు శబ్దములు కాఁజాలవను నర్థమునే బోధించుటంజేసి ప్రకృతోపక్రమమున కెంతమాత్రము విరోధింపఁజాలదు. కావున బాణీసీయమును లోకానుభవమును గమనించినచో లోకమున వ్యవహృతములగు పదజాలమే సమానభూషణము నొందుచున్నది గాని వేఱగు కొన్ని శబ్దములు నూతనముగఁ బుట్టుట లేదనియుఁ దెల్లమగుచున్నది. ఇట్లే సమాసార్థబోధకొఱకు విగ్రహవాక్యముల నెట్లు నిరూపించినను దోషములేదు. వైదికము సిద్ధమగుటఁజేసి యద్దాని ననుశాసించుట శాస్త్రమున కెంతమాత్రము తగదు. కాని తమ వ్యవహారము కొఱకు వైదికభాషనుండి యేర్పరుపఁబడిన యీ సంస్కృతము నొక పద్ధత్యం దుంచుటకుఁ బాణీసీయము బయలుపెడలినది. అందువలన వైదికములగు ఛందస్సులు సమాసములు, వాక్యములు నిం దుద్ధరింపఁబడినవి. వైదిక భాషాజన్యములగు నీపదము లెట్లున్నను, నవ్యానిని దమతమ బుద్ధుల ననుసరించుకొని సమాసములుగనో గద్యములుగనో పద్యములుగనో వ్యవహారము మార్చుకొనుచుండ నద్దానిని భాషానుశాసనము శాసించును. అందుచే నొకానొకపదముయొక్క యవచయాపచయస్థానభేదములచే ననేకవికారములను బొందుచుండెడి వాక్యజాలమంతయు సిద్ధమే యనినచో ననంతమగు గౌరవము గలిగి యనుభవమునకు విదూరమగునుగదా?

కావునఁ బైనిఁ జెప్పఁబడిన “నుష్టిజన్తం”మున్నగు ననేకసమాసముల విషయమై “నుబంతం తిజన్తం పదం”అను

లోకవ్యవహారమునే యంతశబ్ద లోపమును జేసి 'సుప్తిజస్తం పదం' అని పాణిని వ్యవహరించెను. ఈరీతిగా నపదాస్త (1-1-58), క్రుధదుహేర్వా - (1-4-37,) నమః స్వస్తి స్వాహా - (2-3-16,) పాతివదిక్తార్థ - (2-3-46,) "సహనశ్" 4-1-57, "పాకకర" - (4-1-64) అను మొదలగు ననేక సూత్రములును, "బుద్ధిః కర్తేఽం ద్రియ ప్రిణపంచకైః" అనుమున్నగు లోకవ్యవహారము గల యనేకపదములును బరగుచున్నవి. ఇచట "సుప్తిజస్తం" అనుచో నొక యంతపదము లోపించినట్లు పైస్థలములయందుఁ గూడ తత్తచ్ఛబ్దము లోపించుట కెద్దియైన నొక యను శాసనము గలదేమో యద్దానిని దచ్చాస్త్ర పారంగతులు నుడువవలయును. లేకపోయినచోఁ బాణినివ్యవహారముచేతనే యవ్యానికి లోపమువచ్చునని తెలియవలయునో చెప్పవలయును. లేకపోయినచో సుబంతిజస్తములను శాస్త్రీయవ్యవహారము నందును, జ్ఞానేంద్రియ పంచక, కర్తేంద్రియపంచక, ప్రిణ పంచక మను లౌకికవ్యవహారమునందును నాయాయి అంత, పంచక శబ్దములకు లోప మెట్లు గలుగును? ఇట్టి చోటులయందు లోపమును జెప్పు శాస్త్రమే లేకపోయినచో వేటొకవిధమున నియ్యవి సాధింపఁబూనుట యనుభవవిరుద్ధముగ నుండునుగదా !

కావునఁ బైనిఁ జెప్పఁబడిన రూపములకు ననుభవ సహ మగు సాధకప్రమాణమును దెలుపవలసిన బాధ్యత తచ్చాస్త్ర పారీణులయందుఁ గలదు.

శ్రీ

మ ధ్వ మ త భ ం జ ని .

బ్రహ్మసందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిః
 విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్మ్యమ్
 ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతమ్
 భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.
 శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
 దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
 కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహదిస్వరూపిణీమ్,
 మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

పంచరాత్రాగమము ప్రమాణమా?

మధ్వరాయ లను ప్రసిద్ధవ్యవహారము గలిగిన యానంద
 తీర్థులు తన దశప్రకరణములలోఁ గఘాలక్షణమును ప్రకరణ
 మున—

ఋగ్యజుస్సామాధర్వా శ్చ భారతం పంచరాత్రకమ్,
 మూలరామాయణం చైవ సంప్రోచ్యంతే సదాగమాః.
 అనుకూలా య ఏతేషాం తే చ ప్రోక్తా స్సదాగమాః,
 అన్యే దురాగమా నామ తైర్న సాధ్యం హి సాధ్యతే.
 అని చెప్పియున్నారు. దీని యర్థమేమన— ఋగ్యజుస్సా
 మాధర్వములును భారతమును పంచరాత్రకము నను నవియే.

సదాగమము లని చెప్పబడుచున్నవి. వీనికంటె భిన్నము లగు నవి దురాగమములని చెప్పబడుచున్నవనియు నవ్వానిచే సాధ్యము శాధింపబడనేరదనియుఁ జెప్పబడుచున్నది.

ఇందు నాగమములన నేవియో మధ్వరాయాను యాయు లొకింతనిర్వచింపవలయును. ఏలయనః నిదివఱకు ఋగ్వ. జుస్సామాధర్వములకు వేదము లనియు రామాయణభారతము లకు నితిహాసము లనియు, బంచరాత్రతంత్రమునకు నాగమము లలో నొక్కటియనియు శిష్టవ్యవహారము కలదు. అంతియకాని యీనాల్గు గ్రంథములు నొకే తరగతికిఁ జెందియున్నట్లు శిష్టు లెవ్వరును వ్యవహరించియుండలేదు. ఋగ్వ. జుస్సామాధర్వములు వేదము లనియు నిత్యములనియు స్వతఃప్రమాణము లనియు సర్వ విధముల రాయలవారు విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమునందు నిర్వచించి తద్భిన్నములగు స్మృత్యాదులు పరతఃప్రమాణములు ననిత్యములనియు శ్రుతిర్వాప నిత్యా, అనిత్యావాప స్మృతయో యా శ్చాన్యా వాచః “ఇతి పైంగీశ్రుతిః” అని నిర్వచించి యున్నారు. ఇచట నుదాహరింపబడిన ప్రమాణములలో స్మృతు లనుపేరఁ బరఁగు మన్నాది పవిత్ర స్మృతులలో నెద్దియు నుదాహరింపబడి యుండలేదు. పురాణములలో నొక్కటియైనను బేర్కొనఁబడలేదు. ఇఁక నితిహాసములు రెండు నాగమములలో నొకటియగు పంచరాత్రకమును గదా నిర్వచింపఁబడుచున్నవి. ఇతిహాసములు సీయాగమమును గూడ ననిత్యములును బరతఃప్రమాణములునుగదా ! ఇయ్యవి వేదసంమతము లైనవో నొకింత యుపాదేయత్వమును బడ

యును. లేనిచో నిర్ధకము లగును. అట్టియనిత్యములును బరతః ప్రమాణములునగు నీమూడు గ్రంథములతో ఋగ్వజు సామాధర్వములను జేర్చి పంచరాత్రమునకు వ్యవహరింపఁ బడు సామాన్యనామమగు నాగమ మను శబ్దముచే వేదములను బేర్కొనుటకంటె వేఱ యనౌచిత్యముండ దని వేదవిదుల పర మాశయము. ఇంతియకాదు; ఆగమములలో సదాగమములు దురాగమము లని రెండువిధము లున్నటుల రాయలవారిచేఁ జెప్పఁబడుచున్నది. తమకుఁ బ్రమాణముగ నెన్నుకొనఁబడిన పంచరాత్రము సదాగమ మనుటకుఁ దమ యభిమతమని తక్కువేఱొండు కారణము చెప్పఁబడియుండలేదు. అద్దానిని దురాగమమని శిష్టులెవ్వరైన గ్రహించినచో వీరిద్వైతము దుద్వైతమగుచు ననైదికమగునని వేఱ చెప్పనక్కఱలేదుగదా!

ఇక రామాయణ భారతములుగూడఁ బంచరాత్రముతోఁ దుల్యముగ సదాగమము లని చెప్పఁబడుచున్నవి. పంచరాత్రాగమము దురాగమ మని నిర్వచింపఁబడుచో శిష్టులచేఁ బవిత్రతమములుగ నెన్నఁబడు రామాయణభారతాదులకుఁగూడఁ బంచరాత్రాగమముయొక్క గతియే పట్టును. ఇంతియకాదు; వేదమునకుఁగూడ నిట్టి దుర్దశ కలుగుటకు సావకాశము గలదు.

ఇది యిట్లుండ విష్ణుతత్త్వ వినిశ్చయ మను ప్రకరణము. నందు రాయలవారిచే నిట్లు మఱల వ్రాయఁబడియున్నది:

“ఋగాద్యా భారతం చైవ పంచరాత్ర మథాఖిలమ్ ,
మూలరామాయణం చైవ పురాణం చైతదాత్మకమ్ .
యే చాన్ధురాయిన స్తేషాం సర్వే తే చ సదాగమాః,
దురాగమా స్తదన్యే తే యై ర్న జ్ఞేయో జనార్దనః.”

ఇందుఁ గథాలక్షణమునఁ జెప్పిన విషయముకంటె
నొకింత విశేషము దెలియవచ్చుచున్నది. అదెద్దియన-“పురాణం
చైతదాత్మకం” అనునదికాని ఇద మిథ్యం అని యొక పురాణ
మైన నిర్వచింపఁబడియుండలేదు. దీనిఁబట్టి రామాయణ
భారతము లను నితిహాసములు పంచరాత్రమును నాగమమును
జెప్పెడి విషయములను బోధించు పురాణము ప్రమాణ మని
పురాణముల గుణదోషములను, అనఁగాఁ బ్రామాణ్య
మును నిర్ణయించుటకు నిదానముగ నీ రెం డీతిహాసములు,
పంచరాత్రతంత్రమునుగదా ప్రమాణములుగఁ జెప్పఁబడు
చున్నవి. అహ హ ! ఏమి ద్వైతప్రామాణ్యము ! పురాణ
మున కనుగుణముగ నుండని యితిహాసములనుగాని తంత్ర
ములనుగాని ప్రమాణముగా గ్రహింపని మీమాంసకు
లీ వాక్యము నెట్లు పరిగ్రహింతురు? ఆగమములు స్మృతివిరుద్ధ
ములు పురాణవిరుద్ధములు నైనచో దురాగమము లనుట శిష్ట
సంమతము. అంతియకాని యాగమమునకు విరుద్ధమగు పురా
ణములఁ దోసిపుచ్చవలయునను విశేషమిద్వైతమునందు వినఁ
బడుచున్నది. సరియే; ఇది యిటు లుండ నాగమద్వైవిధ్య
నిరూపణమునకుఁ గూడ నిం దొకవిశేషము నిర్వచింపఁబడి
యున్నది. ఏమనః

“దురాగమాస్తదన్యేతే యైర్న జ్ఞేయో జనార్దనః”
అని. అనగా నేయాగమములందు విష్ణువు తెలియఁబడఁజో
యయ్యవి దురాగమము అని యొక విశేషము నిర్వచింపఁబడు
చున్నది. దానంజేసి విష్ణువును బ్రతిపాదించు పంచరా
త్రాగమ మొక్కటియే సదాగమ మనియుఁ దద్భిన్నములగు
త్రైనాద్యాగమము లన్నియు దురాగమము అనియే గదా రా
యల వారియభిప్రాయము. అందులకు సందియ మేల?
‘అతోవిష్ణోః సర్వోత్తమత్వపవనుహతాత్పర్యంసర్వాగమానాం’
అని విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమందలి వాక్కువలన సుస్పష్టమే
యగుచున్నది.

ఇచట సర్వాగమములన నిందుదాహరింపఁబడిన నాలు
గాగమములేనా? లేక లోకవ్యవహారమునఁ దెలియవచ్చు నాగ
మము లన్నియునా? లోకవ్యవహారమునఁ దెలియవచ్చెడి యాగ
మము లన్నియు విష్ణువునే బోధించునని యభిమత మగుచో నాగ
మములందు సదాగమ దురాగమ నిర్ణయమున కవకాశ మెట్లు?
ఆగమములయందు రాయలవారు కొన్ని దురాగమము లున్న
వని వ్యవస్థ చేయుటచేఁ గొన్ని యాగమములు విష్ణిత్వరములగు
పరశివాదుల సర్వోత్తమత్వమును గూడ బోధించుచున్న
వని రాయలవా రొప్పి తీరవలయును. అట్టైనచోఁ గొన్ని యాగ
మములచే విష్ణువుయొక్క సర్వోత్తమత్వమును మఱి
కొన్ని యాగమములచేఁ బరశివాదుల సర్వోత్తమత్వమును
దెలియవచ్చుచుండ సర్వాగమములకును విష్ణువుయొక్క సర్వో
త్తమత్వమునందే తాత్పర్యమను నుక్తి దురుక్తి యగుచు రాయల

వారికి స్వవచన వ్యాఘాత దోషమును ఘటించఁ జేయుచు న్నది.

ఇట్లు రాయలవారి కభిమతమగునట్లే కొన్ని యాగమములు విష్ణువుయొక్క యతిశయమును, మఱికొన్ని యాగమములు పరశివాదుల యతిశయమును బోధించుచుండ నయ్యవి గూడఁ దత్తదభిమానులచే సదాగమములుగఁ దలంపఁబడుచుండ రాయలవారిపంచరాత్ర మొక్కటియే సదాగమ మనుటకుఁ గల హేతు వెద్ది? అందులకు హేతువు రాయలవారియభిమానవిశేషమే యని చెప్పితిరవలయును. చెప్పనేల? సుస్పష్టముగఁ గన్పట్టుచునే యున్నది.

రాయలవారి బ్రహ్మసూత్రభాష్యమున ‘శాస్త్రయోనిత్వాత్’ అను సూత్రమున రాయలవారి చిత్రలేఖనమును జూడుడు ! అందు—

ఋగ్యజుస్సామాధర్వా శ్చ భారతం పంచరాత్రకమ్,
మూలరామాయణం చైవ శాస్త్ర మిత్యభిధీయతే.
ఇచ్ఛానుకూల మేతస్య తచ్చ శాస్త్రం పృక్తిర్నితమ్,
అతోన్యో గ్రంథవిస్తారో నైవ శాస్త్రం కువర్త్తతః.

అనివాసి పిమ్మట “వేదపంచరాత్రయోరైక్యాభిప్రాయేః పంచరాత్రస్యైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అని వాఱయఁ బడియున్నది. ఇచట శాస్త్రనిర్వచనలక్షణమందుఁగూడఁ బురాణములు దోసివేయఁబడుటయేగాక రామాయణ భారతముల

యొక్క ప్రామాణ్యముగూడ “పంచరాత్రస్వైవ ప్రామాణ్యముక్తమే” అను వాక్యముచేఁ ద్రోసివేయఁబడుచున్నదని సుస్పష్టము.

కాని యిందొక విశేషముగూడఁ గలదు. వేదమునకును బంచరాత్రమునకు నొకే యభిప్రాయ ముఁడుటవలనఁ బంచరాత్రమునకేఁ బ్రామాణ్యము నిరూపింపఁబడుటవలన వేదార్థమును బోధించుటచేఁ బంచరాత్రమునకు బ్రామాణ్యమున్నట్లు నిర్వచించినను, వేదపంచరాత్రశబ్దములను సమన్యమానములుగాఁ జేయుటవలనఁ బంచరాత్రమునకు వేదతుల్యత్వమును బ్రతిపాదించుట స్పష్టమగుచున్నది. వేదము స్వతఃప్రమాణము. తదనుగుణములగు సృష్టితులు ప్రమాణములు. తదనుగుణము లగు పురాణములు ప్రమాణములు. తత్పురాణానుగుణములగు నాగమములు ప్రమాణములని శిష్టులచే నాగమప్రామాణ్యము నికృష్టమగునదిగా గ్రహింపఁబడుచుండ నట్టి యాగమములను వేదములతోఁ దుల్యములుగ గ్రహించుటచే మధ్వరాయలు వేదనిందాచోషమున కెందులకుఁ బాల్పడఁడు? సర్వవిధములఁ బాల్పడునుగదా?

అయినను సర్వప్రమాణములు ద్రోయఁబడి మధ్వరాయలచేఁ బ్రమాణముగాఁ జేకొనఁబడిన పంచరాత్రతంత్రము యొక్క ప్రామాణ్యమును గూర్చి యొకింత శిష్టవ్యవహారమును గమనింతము.

కూర్మపురాణమున యుగధర్మప్రశంసయందు—

“వామాః పాశుపతాచారాస్తథావై పాంచరాత్రకాః ।
భవిష్యంతి కలౌ తస్మిన్ బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియాస్తథా ॥
కుర్వంతి చావతారాంశ్చ బ్రాహ్మణానాం కులేషు వై ।
దధీచిశాపనిర్ద్ధాః పురా దక్షాధ్వరే ద్విజాః ॥ ”

అని చెప్పబడినది. ఇక నీ పాంచరాత్ర తంత్ర మఱువదినాల్గు కుతంత్రములలో నొకటిగా శిష్టులచే స్మరింపఁ బడినది. వేయేల? శ్రీకృష్ణ ద్వైపాయనులచేఁ గుతంత్ర ఖండన ప్రకరణమునందు ననగా ద్వితీయాధ్యాయ ద్వితీయ పాదమునందు “ఉత్పత్త్యసంభవాత్ ” “నచ కర్తుః కరణమ్” “విజ్ఞానాదిభావేనా తదప్రతిషేధః” “విప్రతిషేధాచ్చ” అను నాల్గు సూత్రములచే నీ పాంచరాత్రతంత్రము దోసివేయఁ బడుచున్నది. ఈ పాంచరాత్రతంత్రమును మన్వాదిస్మృతికర్త లెవ్వరు నిఁచుకేనియు స్మరించియుండలేదు. అందుఁ బ్రథా నాలంకారముగా దాసవేషమునకు నిర్వచింపఁబడిన తప్తచక్రాం కనాదికములు మన్వాదిస్మృతికర్త లెవ్వరు నుపాదేయముగా వర్ణించియుండలేదు. మన్వాదిస్మృతుల ననుసరించిన నిబంధనారు లన్ననో యీ పంచరాత్రాగమ మవై దికమనియు నందు నిర్వ చింపఁబడిన పంచసంస్కారము లవై దికము లనియుఁ జెప్ప నీ పంచరాత్రాగమము సదాగమ మనుట యెట్లో తదభిమానులే నిర్వచింపవలయును! శ్రుతిస్మృతిసదాచారదృష్టిచే నన్ననోనీ పంచరాత్రాగమము సర్వవిధముల దురాగమమే యని రాధా

స్తము. పోనిండు, తుష్యతుదుర్జనన్యాయమున వారలకుఁ బ్రమాణమే యగునందము. అట్లన్నను రాయలవారికిని, వారల శిష్య పరంపరకును ఒరమరాధాస్తమగు జగత్సత్యత్వము నీ పంచ రాత్రతంత్రము తుడిచివేయుచున్నది. పాంచరాత్రాంతర్గత మగు బృహద్రుహ్యసంహితయందలి మొదటిపాదమునందలి యేడవయధ్యాయమున—

జ్ఞాత్వా భగవతో రూపం సర్వత్రాస్తి తయా స్థితమ్ |
ధారకః ప్రేరకః సాక్షా ద్వాసుదేవః సనాతనః || 20

సర్వానందమయో నిత్యో నిత్యలీలానికేతనః |
సర్వావధిః సర్వశేషీ సర్వవేదాంతసమ్మతః || 21

తస్మా దన్య నైకరూపం మాయాకార్య మిదం జగత్ |
అనిత్యం మృగత్పక్షాభం గంధర్వనగరోపమమ్ || 22

అని చెప్పబడినది. ఇందు మూడవశ్లోకమున వేదాభిప్రాయమునే పంచరాత్రతంత్రము బోధించుటంజేసి యదియే పరమప్రమాణమని చెప్పిన రాయలవారుగాని, వారి దాసవర్గము వారుగాని తంత్రము నెన్నడైన నామూలాగ్రముగఁ జూచి యున్నారా? లేదా? చూచినచో నింతదనుకఁ జూడలేదా? చూచినచో నీజగత్తు ఏకరూపముగాదు. నానారూపము; మాయాకార్యము; అనిత్యము; మృగత్పక్షాతుల్యము; గంధర్వనగరోపమము - అని ప్రత్యక్షముగ శ్రీనారాయణునిచే నుపదేశింపబడిన యుపదేశమును సర్వవిధముల నుల్లంఘించి యదవై

తులు జగన్మిత్రుని చెప్పినది ప్రమాణవిరుద్ధము గావున సత్యమని నిర్వచింప సాహించునా?

ఇంతియకాదు; రెండవపాదమున రెండవ యధ్యాయమును వీరించుకేనియుఁ జూచినట్లు తోచదు. చూచియుండినచో ద్వైతము సత్యమని పలుకుచు సద్వైతమును దూలనాడ సాహసించురా? సాహసింపరు. ఈ రెండవ యధ్యాయమందలి నారాయణుని యుపదేశమునకుఁ బ్రకృతోపయుక్తమగు విషయమును బ్రదర్శించుచున్నారము. ఏమన—

సర్వాధారతయా బ్రహ్మ అహ మేకోద్వయః పరః |
మదేకాయనత స్సర్వ మహ మేవ న సంశయః ||

పా. 2. అ. 2-26..

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనమ్ |
ఏతదంతో హి సంసారో బ్రహ్మ స్నేహం విచారయ ||

అని 2-27..

అని. అనఁగా సర్వజగత్తున కాధారభూతముగ నుద్వితీయుండను పరుండను నేనొక్కడనే యున్నాను. ఈ పరిదృశ్యమానమగు జగం బంతయు నేనే యాధారముగాఁ గల్గియుండుటవలన నీ జగం బంతయు నేనే యగుచున్నాడను. అందు సందేహములేదు. ద్వైతములేదను బోధచే మనస్సునకు ద్వైతజ్ఞానము నశించును. ఈసంసార మంతయు ద్వైతనాశనమే

యంతముగాఁ గలిగియున్నది. అనఁగా ద్వైతము లేదను జ్ఞానము గలుగువఱకు నీ సంసారము గలుగుననియు నట్టి జ్ఞానము గలుగ నీ సంసారము నశించును. కావున నోయీ ఓహహమా! “ఏవం = ఈప్రకారముగా, అనఁగా, ద్వైతం. నాస్తీతి = ద్వైతములేదు, కల్లయని, విచారయ = విచారించుమా” అని యర్థము.

ఇట్టి నారాయణుని యుపదేశమువలనఁ దెలియవచ్చెడి దేమన— నారాయణుడు సకల జగదాధారుడు, పరీరుడు, అద్వయుడు (ఒక్కఁడు) అను జ్ఞానమును బడయుటకుఁ గాను నారాయణునియం దాధేయముగాఁ దెలియనచ్చుచుండెడి ద్వైతమెంతమాత్రము లేదని విచారము చేయఁబడవలయునని కదా? ద్వైతం నాస్తిహి—ద్వైతము లేదని, నారాయణుడు బోధించుచుండఁ బంచరాత్రతంత్రమంతయుఁ బరమప్రమాణమను మధ్వరాయలుగాని తత్సంప్రదాయస్థులుగాని ద్వైతము సత్యమని యెట్లు నిర్వచింపఁగలరు? ఎంతమాత్రము నిర్వచింపలేరు; కావున ద్వైతమును మిథ్యయే యని సుస్పష్టమే.

కావున నింతదనుకఁ జూచియుండరనునది నిశ్చయమే. వారల కభీష్టమగు దానవేషము మొదటి మూడధ్యాయముల చేతనే సిద్ధించుచుండ నద్దానిదాటి పైకిఁ బోవలయు నవసరము వారి కేల కల్గును? వారి కుపయుక్తమగు గ్రంథమంతయు మూడవయధ్యాయంతమందలి శ్లోకమగు—

“దీక్షాం భాగవతీం ప్రాప్య సంతాప్య తను నూత్నః ।
అనుసంధాసకర్తా మే నూ ముపైష్యసి మా శుచిః ॥”

అనుదానిచే సిద్ధించుచుండెడి గ్రంథములలో బ్రయోజనమేమి? ప్రయోజన మెంతమాత్రము లేదనియే యుపక్షేపంబడినది. అంతియేకాని సదాగమమో దురాగమమో, యద్ధానిగూడ సమగ్రముగ పరికింపబోయినచో నిష్టి దుర్మయమునకు రాయలవాని సమకట్టరని నిశ్చయింప నొప్పును.

కావున నిందునగుగ్రహింపవలయును దెద్దియన—పాంచరాత్రాగమము సదాగమ మెంతమాత్రముగాదు. అయ్యది శిష్టుల కేరికిని ప్రమాణముగాదు. ఒకవేళ రాయలవారికిని వారిదాసవర్గమునకుఁ బ్రమాణమైనను వారిచే సత్ప్రహసముగాఁబ్రతిపాదించఁబడు బగత్సత్యత్వ సిద్ధాంతమును బంచరాత్రశాస్త్ర మెంతమాత్రము పోషింపకపోవుటచే నయ్యది యథార్థము కాక పోవుటచే సప్రమాణము.

శ్రీ సదనంద,

9-12-34.

}

ఇతి నారాయణస్మృతిః

దాసవేషము .

పంచరాత్రాగమము ప్రమాణమా? యను విషయమును విచారించుటయందు నా యాగమమందుఁ దెలియవచ్చెడి—

“తస్మాదస్య నైకరూపం మాయాకార్య మిదం జగత్ ।
అనిత్యం మృగత్పక్షాభం గంధర్వనగరోపమమ్॥”

అను జగన్మిథ్యాత్వమును దోసిపుచ్చి యెద్దియో యొకతీరున జగత్సత్యత్వమును బలుకుటయే ముఖ్యతాత్పర్యముగాఁ గల్గి దశప్రకరణముల రచించిన మధ్వరాయలకును దత్సంప్రదాయ స్థులకుఁ బంచరాత్రాగమ మెట్లు ప్రమాణముగాఁ బరఁగు నను విషయ మొకింత యోజింపవలయును.

జగత్సత్యత్వమును సిద్ధాంతముగాఁ దలఁచువారికిఁ బంచ రాత్రాగమము బాధకమే యైనను లోకమునం దెవ్వరికేని నెద్దానియందైనను బ్రీతిగల్గినచో నద్దానికొఱకైన నిష్ఠములేని దానిని గూడ నొకప్పుడిష్టమని పలుకుట కుహకులకు సహజమే. అట్టి త్రాకికన్యాయము ననుసరించి మధ్వరాయలు దనకు సర్వ విధములఁ బ్రీతికరమగు దాసవేషము నీపంచరాత్రాగమముననే వర్ణింపఁబడియుండుటంజేసి యద్దానియందలి ప్రీతిచే—

“ఋగాద్యా భారతం చైవ పంచరాత్ర మథాఖిలమ్”

అని యనుచుఁ బంచరాత్రాగమ మంతయుఁ బ్రమాణమని నిర్వచించుచున్నారు గాని యందలి సర్వవిషయములును.

బరమ పరిమాణముతో గ్రహించినట్లు చెలియరాదు. సుభ్య
రాయలకు సర్వనిధముల బ్రీతికిరమగు దాసవేషము పంచరా
త్రాగమమునందలి బ్రహ్మసంహితయందు మొదటి మూడ
ధ్యాయములయందును నిరూపింపబడి యుత్తరగ్రంథమునందు
బ్రహ్మగవతమున సనువినింపబడుచున్నది. కావున నట్లు ప్రసంగ
వశమున సనువినింపబడిన దాసవేషవాక్యమును బోధించు
వాక్యములయందే వీరలకు బ్రహ్మసంహితావముగాని తదితరము
లగు విషయములయందు బ్రహ్మసంహితావము వీరల కున్నట్లు
హించుట కనకారములేదు. ఇం దుదాహరింపబడిన దాసవేష
మునందే వీరలకు సర్వనిధముల బ్రీతియనుటకు బ్రత్యక్షమే
పరమపరిమాణము. అనునూనాచులతో నెంతమాత్రము పని
లేదని ప్రస్తావము మాచే నిరూపింపబడు దాసవేషమువలన
సువ్యక్తిమయ్యెడిది.

ప్రకృత ముదాహరింపబడిన గ్రంథమునందలి కథా
విశేష మిట్లు బరచుచున్నది.

ఒకానొకప్పుడు మందరవర్చతముయొక్క గుహయందు
బ్రహ్మ వైష్ణవరూపమును ధరించి ద్వయమంత్రమును జపిం
చుచు గూర్చుని యుండెను—

“ఏకదా మందరగ్రోన్మహాసీనుః కమలాసనః |

ద్వయ మావర్తయన్మౌనీ వైష్ణవం రూప ముద్వహన్ ||”

అ 1. శ్లో. 2.

అను శ్లోకముతోఁ దంత్ర ముపకృమింపబడియున్నది.

అట్లు గూర్చొనియున్న బ్రహ్మకడకు నారదాదిమునులు
బోయి యాతని సవినయముగఁ బార్థించి,

“త్వం కర్తా సర్వలోకానాం కిం జప నిహ తిష్ఠసి |

కిమిదం ధార్యతే రూపం కిమిదం మౌన మాశ్రితమ్ ||”

అని ప్రశ్నించిరి. అనఁగా సర్వలోకములను సృజించెడి మహాను
భావులరగు మీరు ఏమి జపించుచు నిచటఁ గూర్చుంటిరి? ఈ
రూపమెందులకు ధరించితిరి? మౌనము నెందులకు వహించితిరి?
అని యర్థము. దీనిఁబట్టి బ్రహ్మచే మందరద్రోణియందు
ధరింపఁబడిన నైష్ఠవరూప మదివఱకు నారదాదిమునులకు
నగమ్య మగుటం జేసి యపూర్వమే యైనట్లు సువిదితమే
గదా! నారదుఁ డన్ననో సకలకలావిభూషితుఁ డని ఛాందో
గ్యోపనిషత్సప్తమప్రపాఠకమునందలి నారద సనత్కుమార
సంవాదమువలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఎట్లనఁ : నారదుఁడు
దాఁ జదివిన విద్యల నిట్లు నిర్వచించియున్నాడు.

“ఋగ్వేదం భగవోఽధ్యేమి యజుర్వేదం సామవేద మాథ
ర్వణం | చతుర్థ మితిహాసపురాణం పంచమం వేదానాం
—వేదం పిత్ర్యం రాశిం | దైవం నిధిం వాకోవాక్య మేకా
యనం దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూతవిద్యాం క్షత్రి
విద్యాం సక్షత్రవిద్యాం సర్పదేవజనవిద్యా మేతద్భగవో
ధ్యేమి” (ఛాం. 7-1-2) అని.

ఇట్లు సకలకలావిదుఁడగు నారదునకు నాతనియనుచరు
లగు మునులకును బ్రహ్మచే ధరింపఁబడినరూప మపూర్వముగాఁ

గన్పట్టెనన్నచో నట్టి హాసవిశేష మిదివఱకు శ్రుతి స్మృతి పురాణాదిహాస సదాచారము లనెడి ఏమాత్రములచే దివియంబడని విశేషహాసమే యని సర్వలభములఁ దెలిసికొన నవకాశము గలదు.

అట్లు నారదాసులు ప్రవేశించి నట్లు ఉండులకు సమాధానముగాఁ దాసవేష మాహాత్మ్యము నిట్లు నిర్వచించెను—

“నాత్ర కాలవిచారోఽస్తి హోనుతర్పణమార్హమే ।
 న్యాసిముద్రాంగదేనా శ్చ వినియోగో న సంస్తనః॥
 దాసవేష శ్చ సంస్కారో ముఖ్యః సిద్ధాంతవర్తని ।
 అసేక్షితో ముముక్షుఃకాఠా మనుసంధానసిన్ధయే॥
 యథాజలసముద్భూతో గుణః కూపా దసేక్షితః ।
 తథాఽర్థభావసం సూత్రం పరమాత్మావ్రసంగమే॥
 అనుసంధానసిన్ధుం దాసవేషో మయా ధృతః ।
 ద్విపరార్థానసానేన న సుస్యే త్తణ మి వాయుషమ్॥” అని.

అనఁగాఁ దాను ధరించినది దాసవేషమాపమగు సంస్కారమనియు సయ్యది సిద్ధాంత మార్గమున ముఖ్యమనియు మోక్షముగలవారల కనుసంధాన సిద్ధికొఱకు నియ్యది యవసరమనియు నట్టి అనుసంధాన సిద్ధికొఱకుఁ దా నా దాసవేషమును ధరించితి ననియు సర్థము. ఇట్లు మొదటి యధ్యాయమున దాసవేషాతిశయమును జెప్పి యట్టి దాసవేషమునకు ముఖ్య సంస్కారము లక్ష్మినిగూర్చి నారాయణునిచే జెప్పఁబడినట్లు రెండవ యధ్యాయమున—

“భక్తాభ్యాం శంకచక్రాభ్యాం యాచితోఽహం పురాప్రియః
 ఆవాంవినా న శక్తవ్యం ధర్మం భాగవతం, ప్రభో॥ 2-30
 తచ్చుత్త్వా చావదం తాభ్యాం వరం సర్వోపకారకమ్ ।
 భవద్వారం ప్రభవతు నరాణాం పరమం పదమ్॥ 5-31
 తస్మా త్సంకల్పసిద్ధ్యై కమలే భుజమూలయోః ।
 సంధారయే మహాభాగే శంకచక్రే సనాతనే॥ 2-32

అని చెప్పబడియున్నది. ఈ శ్లోకములవలనఁ దెలియవచ్చున
 దేమన— తన భక్తులగు శంకచక్రములచే బ్రార్థింపఁబడి
 వారల ననుగ్రహించుటకై భాగవతధర్మము ననుసరించు వార
 లందఱును భుజమూలములయం దీ శంఖచక్రముల ధరింప
 వలయునని దాను వారలకుఁ జెప్పెనని.

కావున నెవ్వరు, అగ్నిచే లెస్సంగఁ దప్తమగు చక్రమును
 దక్షిణభుజమందు ధరింతురో యట్టివార లుత్కృష్టగతిఁ జెందు
 దురని—

“యే తు సంశృద్ధయా సమ్యక్ సంతాప్య దహనే భుజే ।

దక్షిణే ధారయిష్యన్తి స్యా త్తేభ్యః పరమా గతిః॥” 2-64

అని చెప్పబడుచున్నది. ఇట్లు పదేశింప శ్రీ నారాయణుని
 దేవి సంతసించి ప్రయోజనాంతరము నపేక్షింపకయే శంఖ
 చక్రములను భుజములందు ధరించినట్లు రెండవ యధ్యాయం
 తిమ శ్లోకమగు—

“ఓ మిత్ర్యుణ్ణా చ సా దేవీ చక్రశంఖౌ భుజద్వయే ।
ప్రమోక్షనాంతరం హిత్వా మంత్రరాజ మథో దధౌ॥

అను దానిచే జెప్పబడి లక్ష్మీచే దాసభావమును బొందితి నని నారాయణునకు నివేదన చేయబడినట్లు—

“దేవ దేవ జగన్నాథ రహస్యం మే ప్రకాశయ ।
దాసభావం ప్రసన్నాస్మి స్వామీ త్వం మే దయానిధే॥”

అను మూడవ యధ్యాయ ప్రథమశ్లోకముచే దెలియవచ్చు చున్నది.

పిచ్చుట లక్ష్మీకి రహస్యపదేశము నారంభించి చెప్పు టలో మూడవ యధ్యాయాంతమందలి శ్లోకమున నారాయణుఁ డిట్లు చెప్పియున్నాడు—

“దీక్షాం భాగవతీం ప్రాప్య సంతాప్య తను మాత్రనః ।
అనుసంధానకర్తా మే మా ముపైష్యసి మా శుచః ॥”

అని చెప్పుచున్నాడు. ఇందు భుజద్వయమునందుఁడ ప్తచక్ర శంఖధారణమును చేయుట భాగవతదీక్షయనియుఁ జెప్పబడి యున్నది.

ఇట్లు చెప్పి యుత్తరగ్రంథమునం దచ్చటచ్చట సీతప్త శంఖచక్రాంకనమును దాసవేషము స్తవముచేయబడుచున్నది. ఎట్లన—

“వైకుంఠదాస్యయుక్తానాం దాసవేషోపశోభినామ్ ।
దాస దాసేతి లపతా మపూర్వా గతి రిష్యతే”

(పం 4-22)

ప్రతాప్య చక్రశంఖాభ్యా మంకయే ద్భుజమూలయోః॥

(5-42)

పవిత్రేణ విశుద్ధాత్మా యది హీనకులోద్భవః ।

ద్వయాధికాశీ భవతి పూజ్యో వంద్యోఽమరై రపి॥ (5-43)

చక్రాంకితస్య దేహోఽయం యత్ర కుత్ర పతే దిహ ।

తత్రైవ తీర్థం భవతి యత్తీర్థం కలేబరమ్॥ (5-44)

సంతప్తచక్రపూతాంగ స్తులసీమాలయా వృతః ।

నారాయణం జగన్నాథ మనన్యే నాంతరాత్మనా॥ (5-67)

సేవతే పరయా భక్త్యా యథా సంప్రాప్యతే హరిః॥ (5-68)

దానా భూత్వా యజే దేవం పంచసంస్కారసంస్కృతః॥

(7-26)

అని. ఇట్లే పంచరాత్ర తంత్రమున వర్ణింపబడిన తస్తచక్ర శంఖాంకచములతోఁ గూడిన దాసవేషమందలి యభినివేశముచేఁ బవిత్ర గ్రంథముల నన్నిటిని దుడిచి పంచరాత్రాగమ మొక్కటియే పరమప్రమాణమని—

“వేదపంచరాత్రయో వై క్యాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైవ
ప్రామాణ్య ముక్తమ్”

అని మధ్వరాయలు గ్రహించుటకుఁగల కారణమని సువ్యక్త మయ్యెడిది.

ఈ తంత్రమును పఠించుచున్నట్లుగాను దాని నేను మీ తంత్రము
వలననే స్థాపనగుటచేసెడియు నిట్టి సంస్కారమును చొలుకు
లక్ష్మియే గ్రహించినట్లు నిర్వచించబడుచున్నయు సంతకు మున్నె
వ్వరు నెవ్విధమునైనను నీ పరీక్షమును గుర్తించినట్లును సాన్ప
ప్రమే. పరీక్షాగుండ గొట్టిన నీ పరీక్షమును దా ఫరించినట్లు
చెప్పబయును సున్నెప్రమే. అంతియకాదు; ఈ పరీక్షము తంత్ర
స్మృతిభారావలననే సముదాయంబున వచ్చుట నెవ్వరిచేతన దలిసికొన
బడినట్లు దలియరాదు. అంతియకాదు; ఇట్టి చక్కరికనము
సర్వవిధముల నిర్వచయనియు స్థానిక దేవతాశాపము గల్గి
మనుజుల డక్షిణిగతిని నిర్వచయనియు స్కాందపురాణాంతర్గత
మగు సూత్రసంహితానుబంధమున నిర్వచయనియు నేదనయభ్యా
యమున నుపనిషత్సూత్రమున నిట్లు నిర్వచించబడుచున్నది—

“నా ప్రాణం నిద్రాపే” ఈ వ్యాధి దమ్మం ముసలి “నిధి”.

తేదీ 20 అక్టోబరు 2019 నుండి 2020 వరకు ఉన్నత పాఠశాల

(సూ. 32)

స్వదేహే, పాదేహే, వాసా కుర్యా దంకనం సురః॥

యది కుర్యాత్ పు బాకా) స్త్వి: పతత్యేవ స సంశయః॥

(सं. ३३)

రహస్యం నిర్మలాస్త్రాణాం మయా ప్రోక్తం సమాసతః॥

శరీరం దేవతాచూడం భజిధ్యం యూయ మాస్తికాః॥

(సూ. 34)

అని. ఇట్లు పంచరాత్రాగమోక్తమును దాసవేషమునకు ముఖ్య
 లంకారమునగు చక్ర శంఖాంకనము పతనహేతు వని సకల
 శాస్త్ర రహస్యముగా నిరూపింపబడుచున్నది. కావున నీ
 చక్ర శంఖాంకన మవైదికము. అట్టి యవైదిక సంస్కారముల
 బోధించు తంత్రము దురాగమము గాని సదాగమ మెన్నటి
 కిని గాదు. ఇట్టి, యవైదికమగు దురాగమమును వేదతుల్యమ
 నియుఁ బరమప్రమాణమనియుఁ గ్రహించుట యెట్లు? కావున
 నియ్యది సర్వవిధముల నవైదికమేయని స్పష్టము. ఇట్టి యవైదిక
 మగు దురాగమమునందలి సంస్కారములనే మతమునకుఁ
 బరమసంస్కారములుగా నెన్నుకొనిన మధ్యరాయలయొక్కయుఁ
 దదనుచరులగు తీర్థలవారియొక్కయుఁ దదనుచరులగు దాస
 వేషధారులయొక్కయు మతము వైదికమెట్లగును? కావున
 నియ్యది వైదిక మెంతమాత్రముగాక యవైదికమే యగుచు
 దుర్మత మగుచున్నదని వేట వచింప నవసరములేదు.

శ్రీ సదనమ్, }
 10-12-34. }

ఇతి నారాయణస్మృతిః.

వైదిక ధర్మసంవర్ధని.

సంపుటము 1]

జనవరి 1935

[సంచిక 8]

మ ధ్వ మ త భ ం జ ని

బ్రహ్మసంసం పరమసుఖసం కేవలం జ్ఞానమూర్తిమ్
విశ్వాతితం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతమ్
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.

కామేశ్వరీం పరా మీడే కానిహాదిస్వరూపిణీమ్,
మాతృకావల్లభివ్రంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

దాసభావము ముక్తియగునా?

మధ్వరాయలు కభిమతమగు పంచరాత్రతంత్రమున
నిట్లు చెప్పబడియున్నది:

“నై కుంఠ దాస్యముక్తానాం దాసవేషోపకోభినామ్,
దాస దాసేతి లపతౌ మపూర్వా గతి రివ్యతే. (పం. 4-22)

అనగా నై కుంఠముతో సంబంధించిన దాస్యముతోఁ
గూడుకొనినట్టియు దాసవేషముతో నొప్పుచున్నట్టియు “దాసుఁ

డను, దాసుఁడను నని నిరంతరముఁ బలుకుచు వర్తించువారలకు నపూర్వమగుగతి యనముక్తి లభించునని యీవాక్యమున కర్థము. ఈశ్లోకమునందలి యర్థమునే పరమావధి యగు మహామత మని బోధించుచు నట్టిదాసవేషమునకు ముఖ్యలింగములగు తప్తచక్రశంఖాద్యంకనమును గావించుచుఁ దమశిష్యులను విష్ణుదాసులని ప్రచ్ఛన్నముగఁ బిలుచుచుఁ బ్రకటముగా ద్వైతులని వ్యవహరించుచు ననుసరించుచుండెడి విశేషముచే ముక్తియను పరమపురుషార్థము లభించునా? యని యొకింత నీప్రచ్ఛన్నదాసమతత్వత్వమునుగూర్చి యొకింత విచారించుదము. ఏల యన - మధ్వరాయసంప్రదాయమునకుఁ జెందిన యుత్తరాది మతస్థులగు సత్యధ్యానతీర్థులవారు తమ సంయమనీపురం హైకోర్టులోఁ దన కభిమతమగు మతమును విష్ణుదాసాచార్యులను వానియొక్క మతముగాఁ జిత్రించియున్నారు. ఇంతియకాదు, తమ దివానుచే వైదికధర్మ సంవర్ధన సభవారికి 14-12-1934 తేదీగల బహిరంగప్రతిష్ఠాత్తరమున శ్రీమధ్వాచార్యులవారి గ్రంథముల ననుసరించి విష్ణుదాసాచార్యులు చెప్పిన ద్వైతమే వైదికము; వేదాంతవిచారణ సివిల్ కేసు పుస్తకములలో సవిస్తరమునను సశాస్త్రీయముగను నిరూపింపఁబడియేయున్నదని వ్రాయించియున్నారు. దీనింబట్టి యీయుత్తరాది మతస్థులు సత్యధ్యానతీర్థులను పరోక్షనామముచే లోకమున వ్యవహరించుచున్నను దమకుఁ బ్రత్యక్షనామ మగు విష్ణుదాసాచార్యనామముచే గోర్టులో నిలిచియున్నట్లు వ్రాయుట స్పష్టమే యగుచున్నది. దానినిబట్టికూడ నొకింత వీరి మతస్వరూ

పము సువ్యక్తి సుగుచున్నది. ప్రకృతమున విష్ణుదాసాచార్య శబ్దార్థము నొకేండ్ విచారింతము.

విష్ణుదాసాచార్యశబ్దము సమ స్తపదము. ఇందు విష్ణు, దాస, ఆచార్య శబ్దములు మూడు బలియవచ్చుచున్నవి. ఈ మూడుశబ్దములయొక్క - యనోన్యసంబంధము సనుసరించి యీ సమ స్తపదముయొక్క - యర్థమును నిరూపింపవలయును. ఇచ్చట విష్ణువుగయుక్క - దాసుండు = విష్ణుదాసుండు, విష్ణువనెడి దాసుండు = విష్ణుదాసుండు, విష్ణువు దాసుండుగాఁ గలవాఁడు = విష్ణుదాసుండు అని మూడువిధములగు సర్థములు లభించును. ఈ మూడువిధములగు సర్థములందును గర్విధారయ బహు వ్రీహ్యర్థములను వదలి సుష్టతేర్పరుషార్థము అనఁగా విష్ణువు యొక్క - దాసుండు = విష్ణుదాసుండు డనునది తీర్థలవారికిఁ బరమ తాత్పర్యము యుండును గావున సద్దానిని మేము విచారింతుము.

ఇక విష్ణుదాస శబ్దమునకు నాచార్య శబ్దమునకును సంబంధమును విచారింతము. ఇచ్చటఁగూడ మూడు విధములగు సమాసము సంభవించును. ఎట్టిస-విష్ణుదాసుల కాచార్యుఁడని తత్పరుష సమాసమును, విష్ణుదాసుఁడనెడి యాచార్యుఁడనికర్మధారయమును, విష్ణుదాసుఁడాచార్యుఁడుగాఁగలవాఁడని బహువ్రీహియును. తీర్థలవారియందన్ననో యీ మూడువిధములగు వ్యుత్పత్తిగూడ నిరాక్షేపముగఁ బట్టుట కవకాశము గలదు. ఏలయన - ఆచార్యశబ్దమునకు నాచరించి ప్రవర్తింపఁజేయువాఁడనియర్థము. ఏలయన, దా నాచరింపనిది యెరు

లకుఁ జెప్పిన నొరు లెంతమాత్రము విశ్వసింపనేరదుగదా? కావున నాచరణమునందు నిపుణుఁడే యాచార్యుఁడుగ నలరారుచుండును. కావున విష్ణుదాసాచార్యుఁ డన విష్ణుదాసులలో నగ్రాణియనియర్థము. అనఁగా దానశ్రేష్ఠుఁడని ఫలితార్థము. ఇట్టి విష్ణుదానశబ్దముచే దీర్ఘులవారి కభిమతమగు మతమును సుకరముగ గ్రహింపవచ్చును. అట్టిమత మే మన?

విష్ణువునకుఁ బరిచర్యనలుపువాఁడు గావున విష్ణుదాసని. విష్ణువునకుఁ బరిచర్య చేయుటచేతనే కాలమును వెళ్లించుట పరమపురుషార్థమగు ముక్తియని వీరి యభిప్రాయముగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఇట్టిపరిచర్యచే విష్ణువుయొక్కయనుగ్రహమునకుఁ బాత్రులై విష్ణువుచే బొందింపఁబడుయథోచితసుఖముల ననుభవించుటయే పరమపురుషార్థ మనికూడ వీరియాశయము. ఏలయన-సేవింపఁబడువానివలన లభించెడి సేవాఫలము సేవయొక్క తారతమ్యమునుబట్టి యుండునుగాని నిరతిశయమెన్నటికిని గానేఱదు. మతములకు సాధారణముగా నామతస్థులచే దలంపఁబడు ముక్తిసాధనమే మతనామముగాఁ బరఁగుచుండును. ప్రకృతమున విష్ణుసేవనుముక్తిసాధనముగాఁ దలంచు వారలమతనామము విష్ణుసేవయే యనుటకుఁ దగును. అట్లు సుకరముగఁ జెప్పినచో నెల్లరకును, అనఁగా మతస్థులకును మతాంతరులకునుగూడ సంశయములచే నెట్టి చీకాకును గలుగకుండ నుండును. వివాదములకుఁగూడ నవకాశముండదు. ఇట్టి నిస్సందేహమగు మార్గమును విడిచి నిరర్థకము లగు వైదిక వైష్ణవము, ఆస్తికవైదికము, వైదికము, ద్వైతము అను పేరులతో

శాఖాచంక్రమణమును జేయుట యొకింత లోకవంచనగాని ఋజుప్రవర్తన మెంతమాత్రమును గాదు.

ఏది యెట్లులైనను సత్యము బయటఁబడెను. విష్ణుసేవ యనెడి దాస్యము ముక్తిసాధన మని తీర్థులవారి సంప్రదా యాభిప్రాయముగదా? ఇయ్యది వాస్తవమగు ముక్తి యగు నా యని యొకింత విచారితము.

ము క్తి య న నే .మి ?

“ముక్త = మోక్షణే” యను ధాతువుకంటె భావార్థ మున ‘క్తిన్’ ప్రత్యయమును జేసినచోఁగదా ‘ముక్తి’ యను రూపము సిద్ధమగును. అట్టి ముక్తిశబ్దమునకు మోక్ష మనియు, అనఁగా ‘విడుట’ అని యర్థము. దేనినుండి విడుట యనఁగా బంధమునుండి విడుట యని యర్థము. కావున ముక్తిని బరమ పురుషార్థముగాఁ దలంచువారలు బంధమన నెద్దియో యద్దానిని నిర్వచించి యట్టి బంధము తొలఁగుటకుఁ దగు మార్గమును సశాస్త్రీయముగను సయ్యక్తికముగను నిర్వచింపవలయును. అట్లు నిర్వచింపనిచో నా మతమునకు గౌరవ మెంతమాత్రము గలుగనేరదు. ఇది యట్లుంచి ముక్తి యనునది యొకటి పురు షార్థ మగునా యనునది యొకింత విచారితము.

పు రు ష స్వ భా వ ము .

లోకములోఁ బ్రతిమానవునకును దుఃఖమునుండి తప్పించు కొనవలయును, సుఖమును సంపాదింపవలయు నను ప్రవృత్తి సహజసిద్ధ మగుచున్నది. ఇట్టిప్రవృత్తియందుఁగల యీషను విచారించినచోఁ బ్రతిమనుజుఁడును దుఃఖము నించుకేనియుఁ

బొందకుండఁ దరుగకుండ నుండు సుఖమును సంపాదింపవలయు
 నని కోరుటగూడ సహజమే యని తెలియవచ్చుచున్నది. లోక
 మున సుఖదుఃఖములన నిందియములచే విషయములకు సంబం
 ధము గలుగ ననుభూయమానము లయ్యెడి యనుకూల పౌతి
 కూలవేదనము లని యెల్లరకును దెలిసినవిషయమే. ఇందియ
 స్పర్శము లొకప్పుడు సుఖములుగా గోచరించినను వేటొకప్పు
 డయ్యవి దుఃఖమిశ్రితము లగునవిగాని లేక పరిణామమునందు
 దుఃఖమును గలుగఁజేయునవి గాని యగుచునేయున్నవి. కాని
 నిరతిశయమగు సుఖమును గలుగఁజేయున వెంతమాత్రము
 గానేఱవు. కాని పురుషునియొక్క యీష్ణయన్ననో నిరతిశయ
 సుఖమును గూర్చి యభివృద్ధి జెందుచునే యుండును.
 లోకములోఁ బ్రభువును సేవించు సేవకుఁడు తనయొక్క
 జీవికను సంపాదించు కొనుటకు స్వాతంత్ర్యము లేక
 పోవుటచేఁ బ్రభువుయొక్క యనుగ్రహమును సంపాదించు
 కొనుటకు సేవకుఁ జొచ్చుచుండుట సహజమే యైయు
 న్నది. స్వతంత్రజీవనము గలవాఁడు సేవకు నెంతమాత్రమును
 బాల్పడఁడు గదా! కొందఱు, సేవచేతఁ దక్క వేటొక
 విధమునఁ దమయొక్క జీవికను సంపాదించుకొనఁజాలనివారు
 సేవచే జీవించుటయే యతిశయ మని యెంచినంతనే స్వతం
 త్రముగ జీవించువారు జీవిక లేక చెడుచున్నారని యనుట
 యుచితమును యుక్తిసహమును గానేఱదు. ఇంటియకాదు,
 సేవచే జీవించువారలు గూడ నెద్దియేని యొక యతిశయవశ
 మున నీసేవ తప్పి స్వతంత్రజీవనము గలుగునా యని కోరు

టయు నద్దాని సంపాదింప యత్నించుటయు సహజసిద్ధమే. కాని సేవయే పరమపురుషార్థ మని యెల్లరును జన్మప్రభృతి మరణపర్యంతము సేవయందు మగ్ను లగుటకు నెంతమాత్రము నిచ్చయింపరు. ప్రభువును సేవించువార లందఱకు నొకే విధ మగు సేవాఫలము లభించుట యసంగతము. సేవాఫలము లందు న్యూనాతిశేకములు దెలియవచ్చుటం జేసి యతిశయ ఫలమును బొందినవారలఁ జూచి న్యూనములగు ఫలములను జెందినవారలు దాపమును జెందుటయు నవ్వాని కొఱకుఁ జింతించుటయుఁ గూడ సహజమే. ఉత్తమఫలములు దృష్ట ములు కాఁగా నల్పఫలములతోఁ దృప్తి జెంది యతిశయంబున నున్నార మని యనుకొనుట గూడ నశక్తవిషయముగాని శక్తవిషయ మెంతమాత్రము గాదు. విషయేంద్రియ సంయోగముచే నలవడు సామయికసుఖములనే సుఖము లని తలంచుచు నయ్యవి పరాధీనము లగుటంజేసి యవ్వానిని సంపాదింప, సేవ దక్కవేటొకమార్గము లేదను శ్వప్రతితోఁ బ్రభువును సేవించుట బంధరహితమగు ముక్తి యెల్లగునో యాసేవ కులే గురైఱుఁగవలయునుగాని ప్రాజ్ఞు లెల్లరును శ్వప్రతిరూప మగు దాస్యమును ముక్తియని తలంపరు. “తెడ్డు ఏనంతకుఁ బోయినను గానియే” యనునట్లు, ఏలోకమునకుఁ బోయినను దాస్యము దాస్యమే గదా! అయ్యది బంధరహితమగు ముక్తి యెంతమాత్రమును గాదు.

శ్రీసదనమ, గుంటూరు,

25—12—34.

ఇతి,

నారాయణ స్మృతిః

(౫) :

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిః
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విచల మచలం సర్వధీసాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీం,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

బ్రహ్మయొక్క దానవేషమునకుఁ
గారణమెద్ది?

పంచరాత్రోత్తమున బ్రహ్మత్సంహితయం దుపకృష్టమున నిట్లుదాహరింపఁబడియున్నది:

“ఏకదా మందరద్రోణ్యా మాసీనః కమలాసనః,
ద్వయమావర్తయ న్మనీ వైష్ణవం రూపముద్వహన్.
దిదృక్షువో మహాభాగా మునయో నారదాదయః,
ఆగతాః పరయా భక్త్యా గాయంతో యజ్ఞపూరుషమ్, అని.

ఒకానొక సమయమున బ్రహ్మ విష్ణుసంబంధమగు
రూపమును ధరించి మానభావముతో ద్వయమంత్రమును
ఃజపించుచు మందరపర్వత గుహయం దుండి ననియు నాతని

జూచుటకు నారదాదిమునులచటకుఁ బోయి యాతనితో నీవు సకలలోకములకును గర్తవ్య. ఏమి జరించుచు నిటు నున్నాఁ డవు ? ఈ చూపము నీచే నెందులకు ధరింపఁబడెను? ఈమాన మెందుల కాశ్రయింపఁబడె నని,

“త్వం కర్తా సర్వలోకానాం కిం జపన్నిహ త్థిషసి,
కిమిదం ధార్యతే చూపం కిమిదం మాన మాశ్రితమ్.”

అని యిట్లు పోల్చించిరి. అందులకు నాతఁడు సమా ధానమును,

“దాసవేషశ్చ సంస్కారో ముఖ్యః సిద్ధాంతవర్తమాని,
అవేష్మిలో ముముక్షుణాం మనుసంధానసిద్ధయే.
• (1-1-26)

అనుసంధానసిద్ధ్యాని దాసవేషో మయా ధృతః,
ద్విపరాధానసానేః పి మన్యే క్షణ మివాయుషమ్.
(1-1-28)

సంస్కారో హి సముత్పన్నస్య విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా,
అధీతవేదోఽపి పురా మంత్రోరాజార్థసిద్ధయే. (1-29.)

అని చెప్పెను. అనఁగా ముముక్షువులకు ననుసంధాన సిద్ధికొఱకు దాసవేషమును, సంస్కారమును ముఖ్యమనియు నట్టి యనుసంధానసిద్ధికొఱకుఁ దనచే దాసవేషము ధరింపఁ బడెననియుఁ దాను సకలవేదములను జదివినప్పటికి మంత్ర రాజముయొక్క యర్థసిద్ధికొఱకు విష్ణువుచే దాను సంస్కృతుఁ డయ్యెననియుఁ జెప్పెను. ఇచటఁ దాను విష్ణువువలనఁ బడసిన

సంస్కార మన తత్త్వశంఖ చక్రాద్యంకన మనియు, వేష మన ద్వాదశార్ధ్యపుండ్రములనియు నభిప్రాయము. ఇట బ్రహ్మచే నీవేషమును, సంస్కారమును బడయుటకుఁ గల శారణ మెట్లు నిర్వచింపఁబడినను సంస్కారమును, వేషమునుమాత్రము విష్ణువు వలనఁబడసినట్లు నిశ్చయమే. ఈవేషము నీసంస్కారము మహానుభావులగు నారదాదిమునులకు నపూర్వముగఁ దెలియవచ్చినట్లు కథాసందర్భమువలన సుస్పష్టమే యగుచున్నది. దీనిని బట్టి యిదివఱకు లోకములో నెవ్వరును ధరింపనట్టి వేషమును బొందనట్టి సంస్కారమును బ్రహ్మ కొత్తగాఁ బొందినట్లు స్పష్టముగదా ! మహనీయుల కెల్లరకు నపూర్వముగ సంస్కార వేషంబులను విష్ణువు బ్రహ్మ కెందులకు నిచ్చెనను విషయము నొకింత యోజింపవలయును. అయ్యది యీ గ్రంథమునఁ దెలియఁబడకపోయినను గ్రంథాంతరములనుండి తెలిసికొనుటకు సావకాశము గలదు. అద్దాని నొకింత సంక్షేపముగా నిరూపించుచున్నారము.

బ్రహ్మ పార్వతీవివాహమును జేయించెడి సమయమున నామెయొక్క ప్రతిబింబమును జూచి యామెసౌందర్యమునకు వ్యామోహమును జెంది వికృతమనస్కుడై రేతఃస్థలనమును గావించుకొనియెనట ! అట్టి దుర్వృత్తి నీశ్వరుఁడు దెలిసికొని కోపావేశమున బరవశుడై తన త్రిశూలముచే బ్రహ్మయొక్క శిరమును ద్రుంచివేసెను. పిమ్మట నాబ్రహ్మ తన శిరశ్చేదమునకు వగచుచుఁ దన మానసిక వ్యభిచారమునకుఁ దగు ప్రాయశ్చిత్తమును జేసికొనుట యుచితమని యెంచి

విష్ణువుకడకుఁ బోయి యాతనిఁ దనకుఁ దగుప్రాయశ్చిత్తమును జేయింపవలయునని వేడఁగా విష్ణువు బ్రహ్మకు నుచితమగు ప్రాయశ్చిత్తమును జరిపించి తదంగముగ నీ తప్తచక్రాంకణాది సంస్కారములఁ గావించి యపూర్వమగు దాసవేషమును వేయించి పంపించెను. ఇంతియ కాదు, శిరశ్చేదముచేతను దన యొక్క మానసికవ్యభిచారముచేతను బ్రహ్మ వైదికమునుండి ప్రచ్యుతుని జెంద నాతఁ డు తీర్ణుడగుటకు ద్వయమంత్రమును దానే జ్ఞపించున ట్లూహింపనొప్పును. కాని యిట్టి దురవస్థతో లోకమున మెలంగుటకు సిగ్గుజెంది యేకాంతమున మందరపర్వతముయొక్క గుహాయందు మానిభావమును దాల్చి దాగియుండెను. గుట్టులను గిట్టుచేయుటయే నారదుని స్వభావము గావున నారదుఁడు బ్రహ్మయొక్క గుట్టులు బయటఁబెట్ట మునులకోఁ గూడ బ్రహ్మను భక్తితో సందర్శించువానివలె దోణగిరి కరిగి యెద్దియో యపూర్వమును జూచినట్లు బ్రహ్మను బ్రశ్నించెను. బ్రహ్మయన్ననో యున్నదున్నట్లు చెప్పుకొనుటకు సిగ్గు పడి యద్దాని కొక యపూర్వమార్గమును దొక్కి బ్రహ్మద్భ్రష్టానంహితయను గ్రంథాడంబరము నొకదానిని గావించెను. బ్రహ్మచేఁ దనయవజ్జత మఱుగుపరచుకొనుటకుఁగా నీ పరచరాత్రతంత్రము బరగుటంజేసి యియ్యది వేదబాహ్యమగు చున్నది.

బ్రహ్మ మహాసీయుడే. ఆతఁ డబద్ధమును బలుకునా ? తనయొక్క దుఃస్థితిని దాచుకొన గ్రంథాడంబరమును గావించునా ? అన దుఃస్థితిని దాచుకొనుటకు నబద్ధమాడుట

బ్రహ్మకు నొకకొత్త గాదు. శివునియొక్క శిరోభాగము నన్వేషింపఁబోయి యన్వేషింపలేక యటనుండి జారుచుండెడి యొక కేతకీకుసుమమును దల పెట్టుకొని వచ్చి తాను శివుని యొక్క శిరోభాగమును జూచితి నని యబద్ధమాడుటయే గాక యాకేతకీకుసుమముచేఁ గూడ నసత్యమును బలకొనినట్లు పురాణమువలనఁ బ్రసిద్ధముగఁ దెలియుచునే యున్నది. దానంజేసి తన నేరమును, బ్రాయశ్చిత్తమును మఱుఁగుపడుటకుఁగాను గ్రంథాడంబరమును జేసె నన వింతయేమి? ఎంత మాత్రమును వింతలేదు. దానంజేసియే బ్రహ్మవాదు' లెల్లరు నీ తంత్రమును వేదబాహ్యముగా నిరసించియున్నారు. వాస్తవముచే నీ దాసవేషమే వైదికమై పవిత్ర మగుచో మన్వాది మహానీయులు దమస్మృతులలో నొకింతయైనఁ బ్రశంసింపరా? మన్వాదిమహానీయు లీ తంత్రమునుగాని యిందలి వేషమును గాని సంస్కారమునుగాని పవిత్ర మని తలంపలేదు గావుననే యీ విశేషములను వారు సర్వవిధముల నుపేక్షించిరి. కావున నీదాసవేషము, సంస్కారము నొకప్పుడు ప్రాయశ్చిత్తార్థుల విషయ మగుచోఁ గానొప్పునుగాని పవిత్రజన్ముల కిందుతో నైతమాత్రము పనిలేదు.

శ్రీసదనము,
గుంటూరు,

26-12-34.

ఇతి,

నారాయణస్మృతిః .

౧౦

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగననదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్,
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.

కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్ ,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్ .

మ ధ్వ మ త మ న నే మి ?

ఉత్తరాదిమతస్తులగు శ్రీసత్యధ్యాన తీర్థులవారు తమ
మతమునుగూర్చి పలువిధములగు నామములఁ బేర్కొనుచు
బలువిధములగు విప్రతిపత్తుల కవకాశమును గలుగఁజేసి యు
న్నారు. అవ్వాని నొకింత విమర్శించి యవి యన్నియు ననర్థక
ములగు నామములేకాని యిసుమంతయుఁ బ్రయోజనము నవి
సమకూర్పవని యధిక్షేపింపఁ జిట్టచివరకు వారు “శ్రీమధ్వా
చార్యులవారి గ్రంథముల ననుసరించి విష్ణు దాసాచార్యులు
చెప్పిన ద్వైతమే” యని యొకవ్రాతను వ్రాయించిరి. దీనిని
బట్టి విష్ణుదాసాచార్యులు చెప్పిన ద్వైతము తమమతమనియు న
య్యది మధ్యాచార్యులవారిగ్రంథము ననుసరించి యున్నదని
యుఁ దీర్థులవారిపరమ తాత్పర్యమనినుస్పష్టముగదా? ఇదివఱకు

ద్వైతమును పేర నెట్టిమతమును బ్రత్యేకముగాఁ బిలుచుట కవకాశములేదని “ద్వైతము మతమా?” అను ప్రశ్నకరణమునఁ బుష్కలముగ నిరూపింపఁబడి యున్నది. ఒకానొక వేళ విష్ణుదాసాచార్యులు చెప్పిన మతము నిప్పుడు శీర్ధులవారు ద్వైతమని చెప్పినఁ జెప్పనొప్పు. కాని మధ్వాచార్యులవారియొక్క మతమునకు ద్వైత మను నామము సార్థకముగ మధ్య సంప్రదాయమున నెఱచటనైన నుపయోగింపఁబడెనా యని విచారింప నట్లు తెలియవచ్చుటలేదు. కాని లోకమున నీమధ్య సంప్రదాయమువారు వైదికసంప్రదాయమునకుఁ జెందిన బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణ్యములవారు నద్వైతులని పిలుచుచు వారల నెదియో యొకతీరునఁ దూలనాడుచుండుటంజేసి తాము ద్వైతులమనియుఁ దమమతము ద్వైత మనియు నొక వ్యవహారమును గ్రహింపక గ్రహింపఁబడినట్లు బ్రాహ్మణమును జేసికొనిరి. ఏలయన, వీరు బయలు వెడలిన కీ. శ. 12 శతాబ్దమునుండియు “మధ్య”లను ప్రత్యేకనామముచే నేటివఱకు వ్యవహరింపఁబడుట సువిదితమే. వీరు వైదికులలో నగ్రగణ్యులగు బ్రాహ్మణు లుపనామముగా వాడుకొను “బ్రాహ్మశ్రీ” అను పదమునకు మాటుగ “మధ్యశ్రీ” అను శబ్ద ముపనామముగా వాడుకొనుట సువిదితమే కదా! దీనిఁబట్టి యద్వైత మను శబ్దముయొక్క యర్థమునకు నత్యంతవిలక్షణమగు నర్థమును స్ఫురింపఁజేయు ద్వైతశబ్దము నెంత ప్రీతితోఁ జేకొనిరో యటులనే బ్రహ్మశ్రీయను శబ్దముయొక్క విరుద్ధమగు స్ఫురింపఁజేయు మధ్య శబ్దమును బవిత్రముగా గ్రహించినట్లు నిశ్చయించి తీరవల

యును. కావున సామాన్యముగ మధ్వ యన బ్రహ్మకంటె విలక్షణుఁ డని యభిప్రాయము.

ఇది యట్లులుండ వీరియొక్క మత మిదివఱకు మధ్వమత మని వాస్తవముగ న్యనవహరమును గనుచున్నట్లు పుష్కల ప్రమాణములు గలవు. వ్యాసతీర్థుల న్యాయామృతము నందలి యేడవ శ్లోక మిట్లు పరగచున్నది—

“శ్రీమధ్వశాస్త్రమధ్వార్థమందరమహీభృతా ,
అమో భోగ్యోద్ధియనే న్యాయామృతం విబుధతృప్తయే.”

అని. ఇందు మధ్వశాస్త్రముయొక్క సారము దనచేఁ జెప్పఁబడుచున్నదని చెప్పఁటచే మధ్వశాస్త్రమును బ్రమాణముగాఁ జేసికొని తన గ్రంథమును జేసియున్నాఁడని సుస్పష్టముగదా! ఇక వాదిరా జనునాతఁడు దనయొక్క యుక్తిమల్లికయందలి యెనిమిది తొమ్మిదిశ్లోకములలో —

“పూర్వః పూర్వః పూర్వపక్షో యావన్మధ్వమతోదయః,
“అస్తే సిద్ధస్సు సిద్ధాంతో మధ్వ స్యాగమ ఏవ హి .”

అని చెప్పియున్నాఁడు. ఇందు మధ్వమతమనియు మధ్వయొక్క యాగమమనియు రెండు పేర్లను వాడి యయ్యది తనకుఁ బ్రమాణమని నిర్వచించియున్నాఁడు.

ఇక యుక్తిమల్లికా వ్యాఖ్యాత యగు సురోత్తమ తీర్థుఁడు తన భావవిలాసినియందుఁ బైశ్చోకములకు వ్యాఖ్యా

నముల రచించుటలో “మధ్వస్వాగమ ఏవ సిద్ధాంతః” అనియు “అస్మాన్మధ్యాగమాత్” అనియును నిర్వచించియున్నాడు. దీనిబట్టి ప్రకృతమే సత్యధ్యాన తీర్థలవారిమాత మిప్పుడు మధ్వమతమనియు మధ్యాగమమనియు మధ్వశాస్త్రమనియు సుస్పష్టముగా వ్యవహరింపఁబడుచుండఁ బ్రకృతమున నీతీర్థల వారు తమమతమున కప్పుడు వైదికవైష్ణవ మనియు, మఱి యొకప్పు డాస్తికవైదిక మనియు వేటొకప్పుడు వైదికమనియు నిఁకొకప్పుడు ద్వైతమనియు నిట్లు పలువిధములగు మార్గముల శాఖాచంక్రమణమును జేయుటకుఁ గల కారణ మేమియో యొకింత యూహింపవలయును.

ఇది యటులుండ నీ సంప్రదాయప్రవర్తకునకు, ‘మధ్వ’ యనియు, పూర్ణప్రజ్ఞుడనియు, ఆనందతీర్థుడనియు, మూఁడు నామములచే వ్యవహార మున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. కాని సంప్రదాయస్థులచే మధ్వశబ్దముమాత్రమే సర్వవిధములఁ బ్రవృత్తియుగ నెన్నఁబడుచున్నట్లు సుప్రసిద్ధము. మిగిలిన రెండునామములకును లోకమునందు వ్యవహార మత్యల్పము. అల్పమే గాదు, శూన్యమే యనికూడఁ జెప్పవీలగును. దానంజేసి మధ్వశబ్దమందుఁ బ్రవర్తకునికిని బ్రవర్త్యులకును బరమప్రీతి యున్నట్లు సువ్యక్తమే. కావున నద్దానియొక్క యభిప్రాయము నొకింత విచారితము.

మధ్వశబ్దముయొక్కవ్యుత్పత్తినివిచారించినబ్రకృతము సువ్యక్తమగును. ఎట్లన—

ఇత మధ్వశబ్దముయొక్క వ్యుత్పత్తి యొకింత నైపుణ్యముతో—

శ్లో. మధ్వీత్యానంద ఉద్దిష్టో వేతి తీర్థ' ముదాహృతం,
మధ్వ ఆనందతీర్థః స్యాత్తృతీయా మారుతీతనుః.

అని నిర్వచింపఁబడి యున్నది. దీనిఁబట్టి మధ్వశబ్దము 'మధువ' అను శబ్దములయొక్క సమాహార మని వివరింపఁబడుచున్నది. మధుశబ్దము బ్రహ్మద్వేషియగు రక్కసునియందు రూఢియని మధుసూదన, మధురిపు శబ్దార్థకోవిదు లెల్లరకును చెలిసియే యున్నది. ఇంతియకాదు. మార్కండేయపురాణమునందలి—

మధుకైటభౌ దురాత్మానా వతీవీర్యపరాక్రమా,
కోధరక్తేక్షణా వత్తుం బ్రహ్మణాం జనితోద్యమా.

అను శ్లోకముచే మధుశబ్దవాచ్యుడగు రక్కసుఁడు బ్రహ్మను మ్రింగుటకుఁ బ్రయత్నించెనని స్మరింపఁబడియే యున్నది.

ఇది యట్లుండ కీ. శ. ఏడవ శతాబ్దమున గోబ్బా హ్మణద్వేషి యగు నొకఁడు చెలరేగి మధునామముతోఁ దృప్తిజెందక మహామధునామమును ధరించి యొకమతమును లేవదీసి ప్రవర్తింపఁజేసి యున్నట్లు భవిష్యత్పురాణము స్మరించుచున్నది. ప్రకృతఁడు బురుషుఁ డన్ననో వారితలంపుతో సజాతీయమగు తలంపుతో బయలువెడలి తన్నామమునే యొకింత నైపుణ్యముతోఁ బెట్టుకొని వ్యవహరించినట్లు సర్వ విధముల నిశ్చయింపనగును. దానంజేసియే యీ మధ్వమత

మనుదానికి నొక స్వరూప మించుకేనియు లేకుండ నెద్దియో యొకతీరున వైదికమతమును, బ్రాహ్మణులను దూలనాడుటయే మతస్వరూపముగాఁ గల్గినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. మధ్వనిచే రచింపఁబడిన పదిప్రకరణములు నొకింత జాగరూకతతోఁ దిలకించిన మధ్వనికి స్వతంత్రమత మెద్దియు లేదనియుఁ బరమ పవిత్రమగు వైదికమతమును మాయావాదమను నామముచేఁ దూలనాడుటయే ప్రాధానముగాఁ గల్గియున్నట్లు తెలియవచ్చు డిని. ఇంతియకాదు, మధ్వసంప్రదాయమునకుఁ జెందినవారలు రచించిన గ్రంథములయొక్క శైలి యంతయుఁ బవిత్రములగు వైదిక సంప్రదాయ గ్రంథములను దూలనాడుటయందే వినియోగింపఁబడుచున్నట్లు సువ్యక్తమయ్యెడిది.

ఇట్లు పరిపరివిధముల యోజించిన మధుశబ్దముచే గౌరవమును బడయఁదలఁచిన బ్రాహ్మద్వేషులలో మూఁడవ వాఁడుగా దెలియవచ్చుచున్నాఁడు. అందు మొదటివాఁడు పరమప్రాచీనుఁడగు మధువను రక్కసుఁడు. మిలిగిన యిద్దఱును నీకలియుగమునందు మనకు సన్నిహితకాలమునందలి మహామధువు, మధువు (మధ్వ) అని యిచట సుదాహరింపఁ బడిన—

శ్లో. “మహామధుశ్చ మధ్వశ్చ ద్వావేతౌ కలిదుర్మదా,
బ్రాహ్మణాన్ ద్వేష్టి మధ్వశ్చ గోబ్రాహ్మణాన్మహామధుః.

అను సభియుక్తోక్తివలన సువ్యక్తమగుచున్నది.

ఇట్లే మధ్వశబ్దము బ్రహ్మద్వేషి యనునర్థమును మధ్వమత మన బ్రహ్మద్వేషియగు మతమనియుఁ దెలియవచ్చుచున్నది. బ్రహ్మద్వేషమను శబ్దమునందు బ్రహ్మశబ్దమున కెన్ని యర్థములు గ్రహింపఁబడుచున్నవో యన్నిఁటినిగూడ ద్వేషించు మతమని సుస్పష్టము. బ్రహ్మశబ్దమన్ననో 'జాతిజీవక మలాసనవేదలోకేషు బ్రహ్మశబ్దః ప్రయుజ్యతే' అను నిఘంటువాక్యమువలన నైదర్థములయందు వ్యవహారమును గనుచున్నది. బ్రహ్మద్వేషమన నీయైదింటిని ద్వేషించుటయనిపూర్వమునఁ జెప్పఁబడియున్నది.

మధ్వలు బ్రాహ్మణులను ద్వేషించుట సర్వలోకానుభవసిద్ధము. ఇంక జీవునికి వేదములు బ్రహ్మత్వము బోధించుచుండ నద్దానికి నసూయఁ జెంది జీవునికి బ్రహ్మత్వమలవడదని తూలనాడుట జీవద్వేషము. బ్రహ్మ సకలవైదిక సంపదాయములకు మూలపూరుషుడైయుండ నద్దానిని ద్రోసిపుచ్చి మధ్వసంప్రదాయ మనుటయు మధ్వాగమ మనుటయు బ్రహ్మయనెడి దేవతయందలి ద్వేషము. వేదములన్నియు బ్రహ్మతత్త్వములను బోధించుచుండ విష్ణుతత్త్వములను బోధించుచున్న వనుటచేతను,

వేదా దపి పరం చక్రే పంచమం వేద ముత్తమం ,

భారతం పంచరాత్రిం చ మూలరామాయణం తథా॥

అని కంఠోక్తిగ మధ్వనిచ్చే బలుకఁబడుటవలన వేదద్వేషము సువ్యక్త మగుచున్నది. ఎట్లన, భారతమున

బంచరాత్రమును, మూలరామాయణమును, వేదాదపి వేదము కంటెఁగూడ, పరం = శ్రేష్ఠమని, చెప్పటచే వేదప్రామాణ్య మత్యంతము నిరసింపఁబడుచున్నట్లు సువ్యక్తమగుచున్నది.

ఇక వేదమందు లోకములలో బ్రహ్మలోక ముత్తమ మనియు, నయ్యది క్రమముక్తికి మార్గమనియును వ్యక్తముగ బోధింపఁబడుచుండ నద్దానిఁ ద్రోసిపుచ్చి విష్ణులోకము సర్వోత్తమ మని నిర్వచించుటచే లోకద్వేషము సువ్యక్తమగు చున్నది. ఇంతియకాదు. సత్పథమున నుండెడి బ్రహ్మ వాదులగు బ్రాహ్మణు లెయ్యది ప్రమాణమనిన నయ్యది గాదనుటయే పరమతాత్పర్యముగాఁ గల్గిన మధ్వమతమునకు బ్రహ్మద్వేషమేని యర్థమును గ్రహించిన మధ్వమతశబ్దార్థమును సువ్యక్త మయ్యెడిని.

శ్రీసదనము, }
23-12-34.

ఇతి,
నారాయణస్మృతిః.

(గ్రీం.)

బ్రహ్మసంపదం పరమసూఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాత్మితం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్మమ్
ఏకం నిశ్చలం నిమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతం
భావాత్మితం త్రిగుణరహితం సద్గురు తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామనాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.

కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్,
మాతృకాసర్వ లిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

మ ధ్వ మ త మ నా ది యా ?

ఉత్తరాదిమతస్థులగు సత్యధ్యానతీర్థులు విష్ణుదాస పాత్రీముఖమున సంయమనీఫరం హైకోర్టులో దాఖలుచేసి కొనిన స్లయింటునందు నాటవ విషయము “ఈ వైదికమత మనాదికాలమునుండి వచ్చుచున్నది” అని చెప్పినాడు. పిమ్మట 14-12-1934 తేదీగల ఒహిరంగ ప్రతిష్ఠాత్తరములో విష్ణు దాసాచార్యులు చెప్పినమతము ద్వైత మనియు సయ్యది మధ్వాచార్యులవారి గ్రంథముల ననుసరించి చెప్పబడిన దనియు వ్రాయించెను. కావునఁ దీర్థులచే స్లయింటునం దుదా హరింపబడిన మతము మధ్వమత మనియు, సయ్యది యనాది కాలమునుండి వచ్చుచున్న దనియుఁ దీర్థులవాదమే యైనట్లు

సుస్పృష్టమేగదా ! ఇయ్యది కువాదమును, సత్యేతరమును. ఏల
యన— ఈమతమునకు మధ్వమతమని కదా సుప్రసిద్ధ వ్యవ-
హారము. మధ్వమతేమన మధ్వనియొక్క మతము. మధ్వని
మతము మధ్వనితో బయలువెడలును గాని యనాది యెట్ల-
గును ? మధ్వయన్ననో క్రి. శ. 13వ శతాబ్దమున నున్నట్లు
లెక్కింపఁబడుటం జేసి యాకాలమునుండి యీ మధ్వమత-
మునకుఁ బ్రచారము గల్గుటచే నీ మధ్వమతము కేవల
మాధునికమే గాని సాంఖ్యాదిమతములట్లు ప్రాచీనమును
గూడఁ గాదు. ఇయ్యది యాధునిక మనియుఁ బ్రాచీన మెంత
మాత్రము గాదనియు మధ్వపరంపరలోఁ జేరిన వాదిరాజు
అనునతనియొక్క వచనములవలననే సుస్పృష్ట మగుచున్నది.
వాదిరా జను నాతఁడు మధ్వమతాభినివేశముచే “యుక్తి
మల్లిక”యను గ్రంథాడంబరమునఁ దాను స్వమతమును
ద్యజించి యప్పటికిఁ గొత్తది యగు మధ్వమతమును జేకొను-
టకుఁగల కారణము నిట్లు నిర్వచించియున్నాఁడు—

“బౌద్ధజైనాగమా పూర్వపక్షౌ సర్వాగమస్య హి,
తతఃపరస్తా జ్ఞాతేషు మతేషు చ యథాక్రమమ్ .

పూర్వః పూర్వః పూర్వపక్షో యావన్నధ్వమతోదయః,
అస్తే సిద్ధస్తు సిద్ధాంతో మధ్వస్యాగమ ఏవ హి .

నిర్ణేతుం శక్యతే యుక్తాయుక్తపక్షవిమర్శిభిః ,
అస్మా దుత్తరపక్షోఽన్యో యస్మాన్నాద్యాపి దృశ్యతే .

తస్మా తస్మైవ సిద్ధాంత ఇతి నిశ్చిత్య చేతసా,
అవలంబ్య మతం సర్వమతోన్నతం శ్రుతిపురస్కృతమ్.

మయేతం యుక్తిరుచినా క్రియతే యుక్తిమల్లికా.” అని. ఈశ్లోకములబట్టి వాదిరా జక్కాలమునఁ గొత్తగా ఒయలు వెడలి మధ్వమతమును స్వీకరించి యద్దాని బోపించుకొన నీయుక్తిమల్లికను రచించినట్లు గుణసారభమను ఖండమున ఈ 8, 9, 10, 11, శ్లోకములచే నిర్వచించుచున్నాడు. తానవ లంబించిన మతముయొక్క యతిశయము నిట్లుగుణసారభ మునందే, 735, 736, 737, 738 శ్లోకములచే నిరూపించి నాడు. ఆశ్లోకము లెవ్వియన—

“ఏష నిష్కుంటకః పంథా యత్ర సంపూజ్యతే హరిః,
కుపథం తం విజానీయా ద్గోవిందరహితాగమమ్ .

ఇతి భారతవాక్యం హి గోవిందరహితాగమమ్ ,
కుపథం వక్త్యతోఽప్యాసీన్నిరూలం నిర్గుణం తవ.

అనైష్ణవపురాణానా మనైష్ణవమతస్య చ ,
అనైష్ణవశ్రుతీనాం చ కుపథత్వ మభూదహాః.

హరే ర్భిన్నత్వపూజ్యత్వస్వామిత్వప్రతిపాదికా ,
నిష్కుంటకా మాధ్వశుద్ధపద్ధతిశ్చేతి సిద్ధ్యతి.”

అని. దీనినిబట్టి విష్ణువును బ్రధానముగా బోధించని పురాణములును, విష్ణువును బ్రధానముగాబోధించనిమతమును. విష్ణువును బ్రతిపాదించనిశ్రుతులును గుపథము అని మధ్వ

బోధించినట్లు నయ్యది తనకు హిత మగునట్లును సుస్పష్టముగఁ జెప్పుచున్నాఁడుగదా ! దానంజేసియే భారతభూమియందుఁ బవిత్రతమంబగు ప్రమాణరాజంబుగ నలరారుచుండిన బ్రహ్మ సూత్రములను విడనాడినచో, దమమతమునకు గౌరవము గలుగ దనియు విబుధలోకము నిందించు ననియు బ్రహ్మసూత్రములను బ్రమాణములని చెప్పికొనుచు నాసూత్రములు విష్ణు బోధకములని ప్రతారణమును గావించి యాబ్రహ్మము దమ కభిమతములగు పురాణములందలి విష్ణువే యని యొక దురుక్తినిగూడ—

“తత్సాత్త్వికపురాణోక్తో విష్ణుర్బ్రహ్మ స్మృతేర్బలాత్” అని 744 వ శ్లోకమునఁ జిత్తించెను.

కావున నిట్టి యపూర్వవైష్ణవమును మధ్య యను నాతఁడు గొత్తగఁ బ్రవర్తింపజేసినట్లు నద్దాని తుష్టితో యుక్తిమల్లికను రచించితి ననియు వాదిరాజతీర్థలే ప్రకటించుటం జేసి యీ మధ్యమత మాధునికమే గాని యనాదికాలము నుండి వచ్చుచున్న దెంతమాత్రముగాదు. కావున సత్యధ్యాన తీర్థులే నాటవకలమున వ్రాయఁబడినవిషయము దురుక్తియు సత్యేతరము నని వారివాదిరాజతీర్థలే రుజువుచేయుచున్నారు.

ఇంతియ కాదు, ఈ మత మాకాలమున నొక వ్యక్తి యగు మధ్వచే శ్రుతిస్మృతిసదాచారప్రమాణ విరుద్ధముగ బ్రవర్తింపజేయఁబడుటచేతనే యట్టి ప్రవర్తకులు—

“త్వం చండాలు పరు స్త్రోచ్చ శ్చోరో జారః ఖరః కపిః,
కుంహో గోళిక ఇత్యాద్యా యా నిందా లోకసమ్మతాః.

అను నిట్టి శిష్టనిందకు సర్వవిధములఁ బాల్పడినట్లు నిశ్చయింపనొప్పును. ఇంటియ కాదు, ఈ నిందయందలి యుత్తమశబ్దము లోకంతో భావగర్భితములుగ నున్న పైతిహ్యముల వలన నిశ్చయింపనొప్పును. కాని యవ్వానిత త్వమును లోకమునకు వెల్లిడిచేయుట యనుచితమని వివరింపఁబడుచున్నది.

ఇంటియ కాను, మధ్వసంగ్రహాయముచే గారవింపఁ బడెడి మునిశ్రేయముగూడ సేతద్భావసూచకమే యని నిశ్చయింపననకాశము గల్గుచున్నది. ఏది యెట్లైనను బాపము శమించుగాక!

శ్రీపదనమః,
గుంటూరు,
1-1-1935. }

ఇతి,
నా రా య ణ స్మృ తిః .

ఊః

బ్రహ్మనందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏవం నిత్యం విమలమచలం సర్వధీసాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురు తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహం,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.

కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహాదిస్వరూపిణీమ్,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

ఆత్మదృశ్యమా?

మధ్యరాయలు జగన్మిథ్యాత్వానుమానఖండనము
నందు జగత్తు దృశ్యము గావున మిథ్యయని చెప్పినచో నాత్మ
గూడ దృశ్యమే గావున నాత్మగూడ మిథ్యయే యగునని
“ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వా దనై కాంతికః” ‘విమతం సత్యం, దృ
శ్యత్వా దాత్మవత్; ఇత్యపి ప్రయోజ్యత్వా త్ప్రకరణసమః’
అని యాత్మకు దృశ్యత్వము లోకానుభవసిద్ధ మగునట్లు నిర్వ
చించియున్నారు. దీనివలనఁ దెలియవచ్చునదేమనః జగత్తెల్లు
దృశ్యమో యట్లే యాత్మగూడ దృశ్యము గావున నుభయ
మును సత్యమే యని. ఇదివఱకు జగత్తు సత్యము గాదనియు
సయ్యది దృశ్యమాన మగుటచే ననిత్యమని చెప్పఁబడుచున్న

దనియుఁ బంచరాత్రాగమమునందలి శ్రీనారాయణుని
యుపదేశమువలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఆ యుపదేశమేమనః

“దృశ్యమౌన మిదం సర్వ మనిత్యమితీ చోచ్యతే,
పాక్రతం కార్యభూతం హి మదనన్యతయా స్థితమ్. 3-1-9.

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనం,
ఏతదంతో హి సంసారో బ్రహ్మన్నేవం విచారయ.

(2-2-25)

అని. ఆత్మగూడ జగత్తువలె దృశ్యమే యని మధ్వరా
యల కభిమతమగు నట్లంగీకరించిన నాత్మకుఁగూడ ననిత్యత్వము
తప్పక సిద్ధించును. ఎట్లన, “ ఆత్మా అనిత్యః, దృశ్యత్వాత్ ,
ఘటవత్ ” అని. ఇట్లనిత్యమని తెలియవచ్చెడి యొత్త దేహమే
యగుచున్నది. దేహమే యాత్మయని యనుట చార్వాకమత
ధర్మముగాని వైదికధర్మముగా. దువైదికమగునాత్మ దృశ్యమే
యగుచో నద్దానినిగూర్చి విప్రీతిపత్తి, జిజ్ఞాసయు, నన్వేషణ
మును నిష్ప్రయోజకములు గావలసివచ్చును. శ్రితిచే “య
ఆత్మాపహతపాప్తా సోన్వేష్టవ్య సువిజిజ్ఞాసితవ్యః” అని యా
త్మకు జిజ్ఞాసాన్వేషణములు విధింపఁబడుచున్నవి గావున నాత్మ
దృశ్యమని యెంతమాత్రము చెప్ప వలనుపడదు. ఏలయన, దృశ్య
మానములగు ఘటపటాదులకుఁ గాని జగత్తునకుఁ గాని జిజ్ఞా
సాన్వేషణము లేచ్చటను విధింపఁబడలేదు. ఇంతియ కాదు,
ఆత్మయే జగత్తువలె దృశ్య మగుచో దత్స్వరూపవిచారణ
మును గూర్చి పలువిధములగు విప్రీతిపత్తులు గలుగుట కవ

కాశ ముండదు. దృశ్యమగు ఘటపటాదివస్తువులకు నిర్ణయింపఁబడెడి లక్షణములగూర్చి లోకములో నెవ్వరికిని వివాదము గన్పట్టదు. ఆత్మయో యట్లుగాక వివాదాస్పదమై యున్నది.

ఇక నాత్మస్వరూపమునుగూర్చి విప్రతిపత్తులు గలవా? యని సామాన్యజనులు దలంపనొప్పుగాని ప్రాజ్ఞులట్లు దలంపరు. అయినను జిజ్ఞాసువులయొక్క యుత్సాహమునకుఁగా నాత్మస్వరూపమునుగూర్చిన విప్రతిపత్తుల నొకింత దిజ్ఞాత్రముగఁ బరిదర్శించుచున్నారము.

1. శాస్త్రజ్ఞానశూన్యు లగు పామరజను లీ దృశ్యము, కరచరణాద్యవయవవిశిష్టము నగు పిండమునే యాత్మ యని తలంచుచున్నారు. పండితమ్మానులగు చార్వాకులలోఁ గొందఱు గూడఁ బామరజనులట్లే యీ దేహమునే యాత్మగాఁ దలంచుచున్నారు.

2. చార్వాకులలోఁ గొందఱు చక్షురాదీందియ సమూహము నాత్మగాఁ దలంచుచున్నారు.

3. హైరణ్యగర్భులు పంచవృత్తిరూపమగు ప్రాణము నాత్మగాఁ దలంచుచున్నారు.

4. ఉపాసనాపరులు సంశయ విపర్యయాత్మక మగు మనస్సు నాత్మగాఁ దలంచుచున్నారు.

5. జౌద్ధులలోఁ గొందఱు అస్త్రకరణరూపమగు క్షణిక నిజానము నాత్మ యని తలంచుచున్నారు.

6. క్షణికమగు విజ్ఞానమాత్మగాదనియు నద్దానికంటె వేఱొకటి దెలియఁబడలేదు గావున శూన్యమే యాత్మయని మాధ్యమికులు జెప్పుచున్నారు.

7. నిరధిష్ఠానమగు విభ్రాంతి యప్రసిద్ధము గావున క్షణికవిజ్ఞానమున కాధారమగు నానందమయుఁ డాత్మ యని వేదవాదులు దలంచుచున్నారు.

ఇది యిట్లుండ నీయాత్మయొక్క పరిమాణమునుగూర్చి భేదముగలుగ-

8. అంతరాళు లాత్మ నణుపరిమాణవిశిష్టమని చెప్పుచున్నారు.

9. జైనసంప్రదాయమునకుఁ జెందిన దిగంబరులాత్మను మాధ్యమపరిమాణవిశిష్టము ననఁగా శరీర పరిమాణముతోఁ దుల్యమగు పరిమాణముగలదానినిగాఁ జెప్పుచున్నారు.

10. ఆత్మ సావయవమును సపరిమాణము నగుచో నాశ ప్రసంగము గలుగుఁ గావున మహత్పరిమాణవిశిష్టమును నిరవయవము నని వేదవాదులు దలంచుచున్నారు.

ఇఁక సదనాత్మ నిరవయవము, సర్వవ్యాపక మని వేదవాదులు దలంచుచున్నను దత్సర్వరూపవిశేషముగూర్చి వేదవాదులు విప్రతిపత్తిని బడయుచున్నారు. ఎట్లన :

11. ప్రాభాకరులును దార్మికులు నాత్మ యచిద్రూపమని నిర్వచించుచున్నారు.

12. భాట్టు లాత్మ చిదచిద్రూపమని చెప్పుచున్నారు.

13. సాంఖ్యులన్ననో యాత్మ కేవలచిద్రూపమే యని నిర్వచించుచున్నారు.

ఇట్లాత్మనుగూర్చిన విప్రతిపత్తు లింకను బలువిధములఁ దెలియవచ్చుచున్నవి. ఆత్మయే జగత్తువలె దృశ్యమగుచో నిట్టిప్రతిపత్తుల కాస్పద మయి యుండదు గదా! అయిన నొకైంత శ్రుతితాత్పర్యమునుగూడఁ జూతము. ఛాందోగ్యోపనిషత్సప్తమప్రపాఠకమున నారదసనత్కుమారసంశ్లాదమున నారదవాక్య మిట్లు బరఁగుచున్నది:

‘ఋగ్వేదం భగవోఽధ్యేమి యజుర్వేదం సామవేద మాథర్వణం చతుర్థమితిహాసపురాణం పంచమం వేదానాం వేదం పితృం రాశిం దై వనిధిం వాకోవాక్య మేకాయనం దేవ విద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూతవిద్యాం క్షత్రివిద్యాం సర్వ దేవజనవిద్యా మేత ద్భగవోఽధ్యేమి, సోఽహం భగవో మంత్రోవిదేవాస్మి నాత్మవిత్, శ్రుతా హ్యేవ మే భగవద్దృశే భ్యస్తరతి శోక మాత్మవి దితి సోఽహం భగవత్కౌచామి, తం మో భగవాన్ శోకస్య పరం తారయతు’ అని. ఈ వాక్యమునఁ దెలియవచ్చున దేమనః నారదుఁడు సకలవిద్యా పారంగతుఁడయ్య నాత్మను దెలిసికొనఁజాలక యందులకుఁ గడు విషాదము నొంది యాత్మవిదు లగు సనత్కుమారుల కడకుఁ బోయి యాత్మను దనకుఁ దెలిపి కృతార్థునిఁ జేయఁ బ్రార్థించి వారలవలనఁ గడుప్రయాసముచే నాత్మజ్ఞానమును

బడసినట్లు దెలియవచ్చుచున్నది. ఆత్మయే దృశ్య మగుచో నింతప్రయాసమును నారదుఁ డొందుటకుఁ గల కారణ మేమి ? ఇది యట్లుండఁ ఛాందోగ్యోపనిషదప్తమప్రపాతకమున నింద్ర విరోచను లిరువురు నాత్మను దెలిసికొనఁగోరి ప్రజాపతికడ ముప్పదిరెండు వత్సరములు ప్రథమమున బ్రహ్మచర్యమును సలిపి రనియు నప్పుడు ప్రజాపతి చేసిన యుపదేశమును వ్యత్యాసముగా విరోచనుఁడు గ్రహించుటచే దృశ్యమగు దేహమునే యాత్మగాఁ దలంచి యయ్యదియే సత్యమని యెంచి తనరాజ్యమునకుఁజేరి తనప్రజలకు బోధించెననియు నయ్యదియే చార్యక దర్శనమునకు మూలమయ్యె నని సుప్రసిద్ధమేగదా !

ఇక నింద్రుఁ డన్ననో యద్దానియందలి దోషమును గనిపెట్టి పిమ్మట మఱల నరువదితొమ్మిది సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యమును గావించి యాత్మస్వరూపమును దెలిసికొని నట్లు తెలియుచున్నది. మధ్వరాయలు దలంచునట్లును విరోచనుఁడు దెలిసికొనినట్లు నాత్మ దృశ్యమే యని ప్రతిపాదించు మత మాసురమతమే గావలయుఁ గాని వైదికమత మెంతమాత్రము గానేరదు.

ఈ సందర్భమున దృశ్యమన నెద్దియో విచారితము. దృశ్యమనగాఁ దెలిసికొనఁబడునది యని యర్థము. తెలిసికొనఁ బడునది యని యనఁగా విషయమని యర్థము. అన విషయిచేఁ దెలిసికొనఁబడినది యని భావము. విషయియనఁ గర్త యగు నాత్మ. విషయియగు నాత్మ విషయములనున నఁగా శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధములను, దదాశ్రయములగు వస్తువులను దెలిసికొను

చున్నటుల లోకవ్యవహారము. విషయమనస్సుచే నింద్రియముల ద్వారా బాహ్యములగు విషయములను జాగ్రత్తవస్థయందుఁ దెలిసికొనుచున్నాఁడు. స్వప్నమునందు నింద్రియము లుపేరమింప వాసనాపములగు విషయములను గ్రహించును. ఇట్లు విషయములగు నాత్మకు రెండువిధములగు విషయములు, అన స్వప్నసంబంధమండలి విషయములు, జాగ్రత్తసంబంధములగు విషయము లని రెండువిధములగు విషయములును దెలియుచుండును. ఈ రెండు విధములగు విషయములుగూడ దృశ్యములే యని చెప్పబడును. ఈ రెండువిధములగు దృశ్యములుగూడ నశ్వరములే యని యెల్లరకును దెలిసినవిషయమే. విషయముల ట్లాత్మగూడ దృశ్యమే యగుచో జాగ్రద్దశయందుఁ దెలియవచ్చిన కరచరణాద్యవయవ విశిష్టమగు స్థూలశరీరమో లేక వాసనామయ మగు సూక్ష్మశరీరమో యాత్మ యని చెప్పబడవలయును. అప్పు డాత్మకు నాశప్రసంగ మనివార్యము. ఆత్మ నశ్వరమే యగుచోఁ గృతనాశాకృతాభ్యాగమదోషము, ముక్తిశాస్త్రానర్థక్యము, ఆచార్యోపదేశాద్యానర్థక్యము నను మహాదోషములు సంభవించును. కావున సట్టియాత్మ వేదవిదులకు సమ్మతముగాదు. ఇంటియే కాదు, దృశ్యాత్మవాద మాసుర మని శ్రుతియే బోధించుచున్నది గావున సర్వథా హేయము. కావున నాత్మ దృశ్యమని యెంతమాత్రము దలంపఁగూడదు.

కీసదనమ్,
12-12-1934. }

ఇతి,
నారాయణస్మృతిః.

శ్రీః

వైదిక ధర్మ సంవర్ధని.

సంపుటము 1]

అక్టోబరు, 1935

[సంచిక 10

శ్రీః

మ ధ్వ మ త భ ం జ ని.

బ్రహ్మచర్యం పరమసుఖం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వతీతం గగనదృశం తత్త్వమస్మాదలక్ష్మమ్
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షి భూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం సమామి.

శుద్ధస్థితికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
కామేశ్వరీం పరా మిడే కాదిహదిస్వరూపిణీమ్,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

విష్ణువునందే సర్వాగమములకును

దాత్పర్యమా?

మధ్వరాయలు విష్ణుతత్త్వ వినిర్ణయమునందు “విష్ణోః సర్వోత్తమత్త్వేన సర్వాగమానాం మహాతాత్పర్యమ్” అని యొక ప్రతిజ్ఞను గావించి, యద్దానిని సాధింప నెక్కుడు శ్రమ గొన్నట్లభినయింపబడినది. కాని యీ ప్రతిజ్ఞ యెంతమాత్రము సిద్ధింపనటుల మధ్వరాయల కభీష్టమగు దశప్రకరణములవలననే సువ్యక్తమగుచున్నది. ఏలయన నిందు సర్వాగమములును విష్ణువునే సర్వోత్తమునిగ బోధించుచున్నవని కదా మధ్వరాయలు చేయుచుండెడి ప్రతిజ్ఞ! ఇందు సర్వాగమములన నెదియో యొకింత సందర్భపూర్వకముగ విమర్శించినచో నీ ప్రతిజ్ఞ సర్వవిధముల భగ్నమగును. ఎట్లన - ఆగమములను నిర్వచించుటలో నీ విష్ణుతత్త్వవినిర్ణయమునందు మధ్వరాయ లిట్లు నిర్వచించి యున్నారు—

“ఋగాద్యా భారతం చైవ పంచరాత్ర మథాఖిలం,
మూలరామాయణం చైవ పురాణం చైతదాత్మకమ్.
యే చానుయాయిన స్తేషాం సర్వే తే చ సదాగమాః,
దురాగమా స్తదస్యే యే తైర్న జ్ఞేయో జనార్దనః.”

అని. దీనినిబట్టి ఋగాదులు, భారతము, పంచరాత్రము, మూలరామాయణము అను నాల్గు గ్రంథములే సదాగమములని

కంతోక్తిగ నిర్వచింపబడినట్లు సుస్పష్టముగదా. “పురాణం
చైత దాత్మకమ్” “దేవే దానుయాయిన నేమానో” అను వాక్య
ములచే సుస్పష్టమగు స్థము టిలియకపోవుటదేకాక ఒకప్పుడు
నిర్ణయము వివాదాభ్యాసితమై, పరస్పరవైషమ్యహేతు వగుచుం
గలహకారణముగను గాని ప్రయోజనము నెంతమాత్రము
గననేరదు. కావున మధ్వరాయలయభిమతమునఁ బై నాల్గు
గ్రంథములే సహాగములుని ష్యమ్యులముగఁ దలంపబడినట్లు
నిశ్చయింపనొప్పును. ఏలయున - మధ్వరాయల యాశయమున
నితర గ్రంథము లెవ్వదేని యొకింత ప్రమాణములుగాఁ
దలంపబడుచో సంద్యపిగూడఁ బేర్కొనబడియే యుండును.
అట్లు లేకుండుటచేసెదము వేరొక నామ ముచ్చరింపబడి
యుండలేదు. ఇంతయు కాదు, “ఋగాద్యై” అను శ్లోముచే
ఋగ్యజుస్సామాధర్వములుగూడ సహాగములుగఁ న్యక్తిక
రింపబడినను సన్వానియందు మధ్వరాయల కుండవలయు
ప్రమాణ్య మున్న స్థితమాత్రము దోషదు.

ఏలయున - ఋగ్యజుస్సామాధర్వము లను వివ్రములును
స్వతఃప్రమాణములు సహాగ మేయములు నిశ్చయమునగుమహా
వేదములను మూహాంసాస్థానమునం టించుకేనియుఁ బ్రమాణ
పదవి నధ్యక్షింపని యితిహాసము లగు భారత రామాయణ
ములతోడను వేదశాస్త్రముని శిష్టులచే సర్వవిధముల నిర్వ
చింపబడిన సంచరాత్రతంత్రముతోడను సమాసకోటితోఁ
జేర్చుటచేతనే మధ్వరాయలకు వేదములయం దించుకేనియుఁ

బ్రాహ్మణ్యము లేనట్లు సువ్యక్తమగుచున్నది. వేదముల నటుంచి, శిష్టులచేఁ బ్రమాణముగా గ్రహింపఁబడిన గ్రంథరాజము లెవ్వియైన మధ్వరాయలచేఁ బ్రమాణముగా స్వీకరింపఁబడెనా యని యనుచో, మన్వాదిస్మృతులందు, నష్టాదశ మహాపురాణములయందు, నా పస్తంబాదులచే రచింపఁబడిన కల్పసూత్రాదులయందు నెద్దియేని యొకగ్రంథమునైన స్మరింపక స్త్రీశూద్రద్విజబంధువుల కుద్దేశింపఁబడిన భారతరామాయణములందును సర్వవిధముల నిషిద్ధమని తోసివేయఁబడిన పంచరాత్రమునందుమాత్రమే సదాగమములని వేదములతో సమానమగు బుద్ధిని గల్గియుండుటచేతనే మధ్వరాయలయొక్క వేదప్రామాణ్య మొకింత హాస్యాస్పద మగుచున్నది.

ఆధునికు లందఱును వేదమును బరమప్రమాణమని చెప్పి వారలేకాని వేదమును స్వతంత్రముగఁ జేఱూని సాధ్యమును సాధించువారలు. గానరారని యెల్లరకుఁ దెలిసినవిషయమే. ఒక వేళ వేదమును జేఱూని వ్యవహరించువారలుగూడ శిష్టుల యొక్క వ్యాఖ్యానములను, స్మృతులను సాధనములుగాఁ జేసికొని యేర్థమును గ్రహించువారలే యగుచున్నారు. గావున నేగ్రంథములమూలమున వేదార్థమును నిర్ణయింపవలయునో యయ్యది ముందుగా విచారింపవలయును. అయ్యది యొక విశేషము మధ్వరాయలచే వ్యక్తీకరింపఁబడియున్నది. అదెద్ది యన- “వేదపంచరాత్రయో రైక్యాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అని.

దీనిబట్టి భారతరామాయణములు సదాగమము లని యుచ్చరింపఁబడినను నవ్యానియందుఁగూడ మధ్వరాయలకుఁ బ్రామాణ్యమున్నట్లు తోఁపదు. ఉండినను బ్రయోజనమేమి?

అయ్యవి యితీహాసరూపము లగుటంజేసి యవ్యానివలన గల్గు ప్రయోజనము తత్త్వనిర్ణయమునం దెంతమాత్రమును గానరాదు. ఒకవేళ, బ్రయోజన మున్న నయ్యది వేదమునం దధికార్థము లేని స్త్రీశూద్రద్విజబంధువులకు గాని, వేరొకరికిఁ గాదు. దానంజేసి పంచరాత్రతంత్ర మొక్కటియే మధ్వ రాయాభిలషితమగు సదాగమ మని తెలియవచ్చుచున్నది. అట్టైనచోఁ గానొప్పు. ఏమన నాతంత్రమున విష్ణువు బోధింపఁ బడినట్లు సుస్పష్టమే. కాని విష్ణువును బోధింపని తంత్రములు గాని పురాణములుగాని యితీహాసములుగాని దురాగమము లనుటకుఁ గల కారణమేమి! అందులకు మధ్వరాయాభీష్టమేనా? లేక వేటొకకారణ మెద్దియైన గలదా? మధ్వరాయాభీష్టమే కారణ మనిచెప్పినచో మఱియొకరాయలు శివుని బోధింపని యాగమములు దురాగమము లని చెప్పవచ్చును. మఱియొక రాయలు గణపతిని బోధింపని యాగమములు దురాగమములని చెప్పనొప్పు.

ఇ ట్లెవరిచి త్తమునకు వచ్చినట్లు వా రొక్కొక తంత్ర మున నభినివేశము నొంది తమతమ తంత్రములచే నితరులను దుర్మార్గులని నిందింపనొప్పు. అట్టినిందయందు మధ్వరాయలు గూడ నొకింత విశేషమును గల్గియుండు ననుటకు సందియము

లేదు. ఇట్టి దుర్దశనుండి తంత్రాభిమానులు విముక్తిఁ జెందుట యెన్నటికైనను సాధ్యముకాదు. ఆగమములు వేనవేలు. అందలి విషయములు నానాముఖములును. ఇట్టివిషయమున విష్ణువు సందే సర్వాగమములకుఁ దాత్పర్య మనుట యొకపెద్దకల్ల గాని నిజ మెంతమాత్రము గాదు. ఇయ్యది శిష్టులచే నాగమకోటి యందు విధింపఁబడిన గ్రంథములనరణి ననుసరించి చెప్పఁబడిన విశేషము.

ఇత మధ్వరాయలదృష్టియం దన్ననో యాగమ మనిన నొక విజాతీయవిశేషము దెలియవచ్చుచున్నది. ఎట్లన- “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అని ప్రమాణలక్షణమందు మధ్వ రాయలచే నిర్వచింపఁ బడియున్నది. నిర్దోషమగు శబ్దమే యాగమ మని చెప్పినచో సదాగమదురాగమ ద్వైవిధ్య కథనము సమంజసము కానేరదు. అంతియ కాదు: దురాగమ లక్షణము సదాగమలక్షణమును సమంజసము గానేరవు.

దీనిఁబట్టి మధ్వరాయల యాగమలక్షణముచే మధ్వ రాయలకు లభించెడి యాగమమే యెద్దియును లేదని యాగమ లక్షణాన్నిండనమునందు నిదినటలో సర్వవిధముల నిరూపింపఁ బడియేయున్నది. ఆగమ మను ప్రమాణమే సిద్ధింపనిచో సర్వాగమము లెక్కడ! అవ్యానికన్నిఁటికిని విష్ణువుపై దాత్పర్య మెక్కడ? కావున మధ్వరాయల కభీష్టమగు విష్ణువు ప్రమాణ సిద్ధుఁ డెంతమాత్రము గాఁడని మహాతాత్పర్యము.

శ్రీ సదనము,

16-12-34.

ఇతి

నారాయణస్మృతిః

శ్రీ:

మ ధ్వ మ త భంజ ని

బ్రహ్మసంపదం పరమసాధుజం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
 నిశ్వాతీతం గగనసంపృతం తత్త్వమన్యోనలత్యమ్
 ఏకం నిత్యం నిమలం సుఖం సర్వధీసాక్షి భూతం
 భావాతీతం త్రిగుణవిహితం సర్వరూపం సమామి.
 తస్మాత్సర్వేషామంతాతం సాన్నిధ్యాపరిపూరితమ్,
 దాతారం సర్వకామదాతాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
 కామేశ్వరీం పరా మూర్తి కాదిహాదిస్వరూప్యిణీమ్,
 మాతృకావర్ణిష్ఠురీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

జ గ త్తు స త్య మా ?

మధ్వరాసులకు, వారి యనుచరులకు సభితుల మగు
 ద్వైతనులదిలి మొదటితత్త్వము 'జగత్తు సత్య' మనునదియని
 తెలియవచ్చుచున్నది. సత్యధ్యానతీర్థులవారి పైంటునందు
 గూడ 'మొదటితత్త్వము'లను నాలవవిషయమున 'జ' అను
 మొదటివిషయముగూడ నిట్టి యభిప్రాయమునే వ్యక్తీకరించు
 చున్నది. ఎట్లన —

“(౧) బ్రహ్మకాదినర్థములు బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమ
 ములు, యజ్ఞాదిక్రియలు, దేవతలు, వేదములు, గంగాదితీర్థ

ములు, స్వర్గాదిపరలోకములు, ఈలోకము ఇవి మొదలైన సమస్తజగత్తు నిజమైనది.” అని.

ఇక మధ్యరాయలచే రచింపబడిన ప్రమాణలక్షణమున “ప్రత్యక్షాగమాదిభిర్జగతః సత్యత్వాత్” అని నిర్వచింపబడియున్నది.

ప్రపంచమిథ్యాత్వానుమానఖండనమునందు “విమతం, మిథ్యా, దృశ్యత్వాత్, యదిత్యం; తత్తథా యథా సంతతిపన్నమ్” అని యొక యనుమానమును బూర్వపక్షముగా గ్రహించి, యద్దానికి సమాధానముగ “ప్రత్యక్షాదివిరుద్ధత్వాత్, విశ్వం సత్యమ్ ఇత్యాది వాక్యవిరుద్ధత్వాచ్చ కాలాత్యయాపదిప్తః” అని స్వమతము నుపపాదించి స్వాభిమతమగు సనుమానములను “విమతం, సత్యం దృశ్యత్వాత్, ఆత్మవత్, ఇత్యపి ప్రయోజ్యత్వాత్ ప్రకరణసమః” అనియును; “విమతం సత్యం, ప్రమాణదృష్టత్వాత్, యదిత్యం తత్తథా, యథాఽఽత్యేతి ప్రయోగా త్సప్రతిసాధనః” అని రెండిటిని జతించి యున్నారు.

తత్త్వద్యోతమందు “న చ బాధ్యం జగదిత్యత్ర కించి న్నానమ్” అనియును, “ప్రత్యక్షబాధితం చ జగన్నిథ్యాత్వమ్, స యితి ప్రతీయమానత్వాత్, న చ ప్రత్యక్షసిద్ధ మన్వేన కేనాపి బాధ్యం దృష్టం, చంద్రప్రాదేశత్వాదివిషయం తు దూరస్థత్వాదిదోషవిషయత్వా దపటు, న చ జగత్ప్రత్యక్షస్యాపటుత్వే కించి న్నానమ్” అనియు; విమతత్త్వవినిర్ణయము

నందు “అతో న కుత్రాపి జగతోమిథ్యాత్వ ముచ్యతే” అనియుఁ జెప్పఁబడినది.

ఇట్లు దశప్రకరణములయందును జగత్సత్యత్వమును గూర్చి వాక్యములు పరఁగుచున్నవి. అవానిసరసత నొకింత విచారితము. అందుఁ బ్రమాణలక్షణమున నిరూపింపఁబడిన “ప్రత్యక్షాగమాదిభి ర్జగత స్సత్యత్వాత్” అను వాక్యమును ముందుగా విచారితము. దీనియర్థ మేమన - ప్రత్యక్షాగమాదు లచే జగత్తుయొక్క సత్యత్వము బోధింపఁబడుటవలన ననికదా!

ఇందలి యాదిశబ్దముచే నెద్దాని గ్రహింపవలయును? అనుమానమును ప్రమాణమును గ్రహింపవలయునని ప్రకరణ సందర్భమునఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఏమన నీ ప్రమాణలక్షణ మనుప్రకరణము మధ్యరాయల యభీష్టములగు ప్రమాణము లను నిర్వచించుటకు రచియింపఁబడినది. అం దిట్లు నిర్వచింపఁ బడినది —

1 “యథార్థం ప్రమాణమ్ = యథార్థముప్రమాణము.

2 “త ద్వివిధం, కేవల మనుప్రమాణం చ = ఆప్రమాణము రెండువిధములు: కేవలమనియు ననుప్రమాణ మనియు.

3 “యథార్థజ్ఞానం కేవలమ్ = యథార్థజ్ఞానమునకుఁ కేవలప్రమాణ మని పేరు.

4 తత్సాధన మనుప్రమాణమ్ = కేవలరూప మగు యథార్థజ్ఞానమునకు సాధనమగు ప్రమాణ మనుప్రమాణమని యర్థము.

5. అణుప్రమాణం త్రివిధం, ప్రత్యక్ష మనుమాన మాగమ ఇతి = ప్రత్యక్ష మగ్నియు నాగమ మనియు ననుమాన మనియు ననుప్రమాణము మూడువిధములు.

1 నిర్దోషార్థేంద్రియ సంనికర్షః ప్రత్యక్షమ్ = దోష రహితమగు నింద్రియార్థసంనికర్ష వలనఁ గల్గు జ్ఞానము ప్రత్యక్షము.

2 నిర్దోషోపపత్తి రనుమానమ్ = దోషరహితమగు నుపపత్తి యనుమానము.

3 నిర్దోష శబ్ద ఆగమః = దోషరహితమగు శబ్దము ఆగమము అని. ఇచట నాగమశబ్దమునకు దోషరహిత మగు శబ్దమని యొక యపూర్వార్థము నిర్వచింపఁబడుచున్నది. ప్రత్యక్షానుమానము లనెడి లోకీకప్రమాణములగూర్చి తంత్రాంత రీయులతో మద్భవాయుల కించుకేనియు భేద మున్నట్లు గాన రాదు. ఆగమమను ప్రమాణమునుగూర్చి విప్రతిపత్తి యున్న ట్లుత్తరపుప్రకరణమువలనఁ దెలియవచ్చెడిని. ఎట్లన ఆగమశబ్ద నిర్వచనము—

“ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రకం,
మూలరామాయణం చైవ సంప్రోచ్యంతే సదాగమాః.
అనుకూలా య ఏతేషాం తే చ ప్రోక్తా స్సదాగమాః,
అన్యే దురాగమా నామ తైర్న సాధ్యం హి సాధ్యతే.”

అని కథాలక్షణమునఁ జేయఁబడియున్నది. అనఁగా ఋగ్యజుస్సామాధర్వములును, భారతము, పంచరాత్ర తంత్రము

మూలరామాయణము నను నాల్గు గ్రంథములును సదాగమము లని నిర్వచింపఁబడినది. అంతియ కాదు; ఇతరములగునవి యన్నియు, దురాగమములనియు, నవ్వానిచే సాధ్యము సాధింపఁ బడదనియు నర్థము.

ఆగమ మన, దోషరహితమగు శబ్దమనికదా యర్థము చెప్పఁబడెను. దీనిఁబట్టి పంచరాత్రాగమము దోషరహిత మగు శబ్ద మనియేకదా మధ్వరాయలవారి తాత్పర్యము. తాత్పర్యమేకాదు నిర్ణయముగూడ నంతియే. ఏలయన-“శాస్త్ర యోనిత్వాత్” అను సూత్రవృత్తియందు “వేదపంచరాత్రయో రైక్యాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అని ఋగ్యజుస్సామాధర్వములను, భారతరామాయణములను గూడ మధ్వరాయలు ద్రోసియున్నారు. దానంజేసి యాగమము ప్రమాణ మన నిటఁ బంచరాత్రాగమమే యని సుస్పష్టమే కదా! కావునఁ బంచరాత్రాగమముచే జగత్సృష్ట్యర్థము బోధింపఁ బడుచున్నదో లేక మిథ్యాత్వము బోధింపఁబడుచున్నదో యొకింత ముందుగా విచారించుము.

పంచరాత్రోత్పత్తమునందు మొదటిపాదమున •నేడవ యధ్యాయమున శ్రీమన్నారాయణనియొక్క జగత్తును గూర్చిన ఉపన్యాస మిట్లు పరఁగుచున్నది —

“తస్మా దన్య నైకరూపం మాయాకార్య మిదం జగత్”
అనిత్యం మృగత్వస్థాభం గంధర్వనగరోపమమ్” (7-22.)

అని. ఇతఁ రెండవపాదమందు రెండవ యధ్యాయమున—

“సర్వాధారతయా బ్రహ్మ న్నహమేకోఽద్వయః పరః,
మదేకాయతన స్సర్వ మహమేవ స సంశయః. (2-26)

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనం,
ఏతదంతో హి సంసారో బ్రహ్మన్నేవం విచారయ. (2-27)

అని చెప్పబడినది. ఇక మూడవ పాదముయొక్క మొదటి
యధ్యాయమున—

“లోకా శ్చతుర్దశ ప్రిక్తా మయా తే కమలోద్భవ,
అథ స్సప్త సమాఖ్యాతా ఊర్ధ్వం సప్త పక్తిరీతాః. 1-4
ఉక్తా స్సాచరణా స్సర్వే నాశశీలా భవంతి తే,
బ్రహ్మణో దివసస్యాస్తే నాశ మియు స్త్రయశ్చ తే. 1-5
దృశ్యమాస మిదం సర్వ మనిత్య మితి చోచ్యతే,
ప్రకృతం కార్యభూతం హి మదనన్యతయా స్థితమ్. 1-9
వ్యక్తా మాయా కార్యరూపా నైకరూపా ప్రజాయతే,
సర్వదా నైకరూపేయం పరిణామస్వభావతః. 1-27

అనిత్యా హ్యసతీ మిథ్యా వస్తుభూతాఽపి దుర్గ్రహా,
దుస్తరా దుష్ప్రధర్షాచ దురూథా దుర్విచేష్టితా. 1-28
అని చెప్పబడినవి. ఈ శ్లోకముల నెన్నడైనా దిలకించిన
చోఁ బంచరాత్ర తంత్రము జగత్సత్యత్వమును బోధించు
చున్నదని నిర్ణయింప సాహించునా!

ఇక నాగమప్రమాణము నటుంచి యనుమానప్రమా
ణమును గూడఁ దిలకింతము. పై ని నుదాహరింపబడిన పంచ
రాత్రాగమవాక్యములలో —

“దృశ్యమాన మిదం సర్వ మనిత్య మితి చోచ్యతే,
ప్రాకృతం కార్యభూతం హి మదనన్యతయా స్థితమ్.
అనునది ఋరగించున్నది. దీని కర్థ మేమన—

ఇదమ్ = ఈప్రత్యక్షముగఁ జెలియవచ్చుడి, సర్వమ్ =
సకలజగత్తు, దృశ్యమానమ్ = చూడఁబడుటచేతను, ప్రాకృతమ్ =
ప్రాకృతివలనఁ గల్గిన, కార్యభూతమ్ = కార్యరూపమగుటచేతను,
అనిత్యమ్ ఇతి చ = అనిత్యమనియే, ఉచ్యతే = చెప్పఁబడుచున్నది.
ఈ శ్లోకమునుబట్టి యనుమానరచనను జేసినచో —

1 ఇదం సర్వం (జగత్) అనిత్యం, దృశ్యమానత్వాత్,
యథాఘటాది. 2 ఇదం సర్వం (జగత్) అనిత్యం, కార్యత్వాత్,
ఘటాదివత్

అభావద్వయమధ్యఘటితమగు ఘటాదికార్య మెట్లని-
త్యమో యాతీరుననే సృష్టిలయములకు మధ్య భాసించు
జగంబుగూడ సనిత్యమే యని తెలియవచ్చుచున్నది.

ఇత మధ్వరాయ లన్ననో “విమతం (జగత్) సర్వం,
దృశ్యత్వాత్, ఆత్మవత్” అని యొక యపూర్వానుమానమును
గల్పించియున్నారు. దీనిఁబట్టి దృశ్యత్వ హేతువుచే జగత్తు
సకల మిథ్యాత్వమును సాధించినచో నాత్మగూడ దృశ్యము
గావున నాత్మకుఁగూడ మిథ్యాత్వము ఘటించునను ప్రతి-
బంధ్యనుమానమును జిత్రించి జగత్తునకు సత్యత్వమును
సాధించియున్నారు. ఆత్మకు దృశ్యత్వము, కరచరణాద్యవ-
యవవిశిష్టమగు దేహమే యాత్మ యను చార్వాకమతము
నందుఁ దక్క వేటొకమతమునం దెచటను గానరాదు.

ఆత్మకు దృశ్యత్వమును నిర్వచించు మాధ్వమతమునకుఁ జార్వాక మతసాదృశ్య మేల ఘటింపదో ప్రిజ్ఞ లూహింపవలయును.

ఇఁకఁ జార్వాకకునికి దృశ్యమగు నాత్మ సర్వవిధముల సత్త్వమే యని యెల్లరకును దెలిసిన విషయమే. అట్టి యాత్మతో సాదృశ్యము జెప్పఁబడిన జగత్తునకుఁ గూడ నాశ ప్రసంగము సిద్ధించుచు మధ్వరాయలసత్యత్వము పరాహత మగుచున్నది.

ఇఁకఁ బ్రత్యక్షముచే జగత్సత్యత్వము సిద్ధించుచున్నదని యొక యపూర్వవాదము దెలియవచ్చుచున్నది. ప్రత్యక్ష ప్రమాణైకశరణులగు చార్వాకులుగూడ జగత్తు సర్వవిధముల సత్త్వమనియే యంగీకరించుచున్నారు. ప్రత్యక్షానుమానములను మాత్రమే ప్రమాణముగ గ్రహించు సౌగతులు గూడ జగత్తు సత్త్వమని నిరూపించుచున్నారు. మధ్వరాయల కభిమత మగు పాంచరాత్రాగమముకూడ జగత్సత్యమనియే చెప్పుచున్నది. పంచరాత్రాగమమునఁ జెప్పఁబడిన యర్థమునే వేదము బోధించుచున్నట్లు మధ్వరాయలచే నంగీకరింపఁబడుటచే వేదముగూడ జగత్తుయొక్క సత్త్వరత్వమునే బోధించుచున్నట్లు సుస్పష్టముగఁ దెలియవచ్చుచున్నది. వేయేల? శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాగమములన్నియుఁగూడ జగత్తున కుత్పత్తిస్థితిలయములను బోధించుచున్నది. ఉత్పత్తి యనఁ బుట్టుక, స్థితి యన నునికి, లయ మన నాశమునుగదా! ఉత్పత్తికేఁబూర్వమందును లయమునకుఁ బరమందును జగత్తింతుకేనియుఁ దెలియఁబడకపోవుటచే

జగత్తు అదృష్టదృష్టప్రణాష్టరూపమగుచు మరుమరీచికాగంధర్వ
నగరాచులట్లు మిథ్యాభూతమే యని తెలియనచ్చుచున్నది
ఇట్టి జగత్తుయొక్క మిథ్యాస్వభావమునే శ్రీకృష్ణభగ
వానులు—

“అన్యక్షాదీని భూతాని న్యక్తమథ్యాని భారత,
అన్యక్తనిధనాన్యేవ తథా కా పరిదేవనా.”

అని వచించియున్నారు. ఇట్లు సర్వప్రమాణసిద్ధమగు జగ
న్మిథ్యాత్వమును సంక్షేపమున మధ్వరాయల కభిమతమగు
సనుమానిరచనచే నిట్లు నిరూపించుచున్నారము.

1 “జగన్మిథ్యా, అదృష్ట దృష్ట ప్రణాష్ట రూపత్వాత్,
యథా మరుమరీచికాది.”

2 “జగన్మిథ్యా, దృశ్యమాసత్వాత్, యథా మరు
మరీచికాది.”

3 “జగన్మిథ్యా, కార్యత్వాత్, యథా ఘటాది.”

ఇంక మధ్వరాయలు దలంచిన ట్లాత్మకు దృశ్యత్వమే
సిద్ధమగుచో మధ్వరాయలయాత్మకుఁగూడ జగత్తునకువలె
మిథ్యాత్వము సంభవించి దుర్దశ గలుగుచుండును. అంతియ
కాదు; మధ్వరాయలకుఁగూడఁ జార్వాకమత ప్రవేశాపత్తి
కలుగుచుండును. దేహమే యాత్మ యనువార లొక్కరుడక్క
మఱి యెవ్వఁగు నాత్మకు దృశ్యత్వము నంగీకరింపరు. అ ట్లా
త్మకు దృశ్యత్వమే సిద్ధమగుచో నాత్మను గూర్చి జిజ్ఞాసయు
నద్దానినిగూర్చి శాస్త్రాచార్యోపదేశమునుగూడ నించు కేసయు
నవసరము లేదు.

శాస్త్రమును జూచినచో నాత్మను దెలిసికొనుటకు జిజ్ఞాసువులు పరితపించినట్లు, అద్వానిని దెలిసికొనుటకు శాస్త్రాచార్యోపదేశము నభిలషించినట్లును నారద సనత్కుమారసంవాదమువలనఁ బ్రజాపతీంద్రసంవాదమువలన సుస్సప్త మగుచున్నది. నారదుఁడు సనత్కుమారులఁ జేరఁబోయి “శ్రుతం హ్యేవమేవ భగవద్దృశేభ్యః” తరతి శోక మాత్మవిదితి” మంత్రవిదే వాస్మి నాత్మవిత్, సోఽహంభగవః శోచామితం మాభగవాన్ శోకస్య పారం తారయతు” అని ప్రార్థించినట్లు విసవచ్చుచున్నది. ఇంతియ కాదు; “య ఆత్మా అపహతపాష్ఠా సోఽన్వేష్టవ్యః స విజిజ్ఞాసితవ్యః” అను ప్రజాపతివాక్యమువలనను “ఆత్మా వా అరే దృష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదీధ్యాసితవ్యః” అను యాజ్ఞవల్క్య వాక్యమువలనను గూడ నాత్మ యన్వేష్యము, జిజ్ఞాస్య మని చెప్పఁబడినది. ఆత్మయే దృశ్యమగుచో ఘటపటాదులవలె సుకరముగఁదెలియవచ్చునుగావున నందులకు నన్వేషణమును జిజ్ఞాసయును వ్యర్థమేయగును; శాస్త్రార్థము దూరమగును. కావున నాత్మ దృశ్యమని యెన్నఁడును జెప్పఁగూడదు. ఆత్మ దృశ్య మెప్పుడు గానేరదో యప్పుడు జగన్నిధ్యాత్వమునకు నాత్మ బాధక మెంత మాత్రము గానేరదు. కావున జగత్తు సత్య మనువాదము ప్రత్యక్షమనామానాగమవిరుద్ధమగుటంజేసి సర్వథా హేయము.

శ్రీనదనము,

11-12-34.

ఇతి

నారాయణస్మృతిః.

శ్రీ:

మ ధ్వ మ త భ ం జ ని

బ్రహ్మానందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్మాదిలక్ష్యమ్
ఏకస్మిన్మత్యం విమల మచలం సర్వధీసాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురు తం నమామి.

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్,
దాతారం సర్వకామానాం కామేశ్వర ముపాస్మహే.
కామేశ్వరీం పరా మీడే కాదిహదిస్వరూపిణీమ్,
మాతృకావర్ణలిప్తాంగీం మహాశ్రీచక్రమధ్యగామ్.

‘వి శ్వం స త్యమ్’ అ న నే మి ?

మధ్వరాయలు ‘జగత్తు సత్యమని తా బోధించినవాక్యము
ప్రమాణానుగుణ మనుట కొక యపూర్వశ్రుతి నుదాహరించి,
యందు ‘విశ్వం సత్యమ్’ అని యుండుటచే జగత్తు సత్యమని నిర్వ
చించుచున్నారు. ఆశ్రుతి నిట్లుదాహరించుచున్నారు: “విశ్వం
సత్యం మఘవా నాయువోరిదా పశ్యన ప్రమిసంతి వ్రతం వాం,
ప్రథూన్వస్య మహతోమహాని సత్యాసత్యసకారణాని వోచమ్”
అని.

ఈశ్రుతికి శ్రీ విద్యారణ్యులవారు భాష్యము వ్రాయుటలో:—విశ్వం - సర్వం స్తోత్రం యథార్థం స్తుత్యా యద్గుణజాతం ప్రతిపాద్యతే తత్సర్వం యవయో ర్విద్యమానమేవ, న త్వారోపితమ్” అని యింద్రాదులయొక్క స్తుతిచేఁ బ్రతిపాదింపఁబడు గుణములు సత్యములే కాని యన్యతములు గావని యీ మంత్ర మింద్రాదిస్తావకముగా నర్థమును వ్యక్తీకరించి యున్నారు. అందీ విశ్వశబ్దమును జగత్తును సర్థమును బోధించు నదియని యనుటకుఁగాని, సత్యశబ్దము తత్సత్యత్వమును బోధించునదియనికాని యెంతమాత్రము చెలియరాదు. ఇంద్ర స్తుతిగా వర్ణింపఁబడిన మంత్ర మిందునియొక్క యతిశయమును బోధించును గాని యప్రకృతమగు జగత్సత్యత్వమును బోధించుచున్న దనినచోఁ బ్రకృతహానాప్రకృతప్రసంగనూపదోషము వాటిల్లును. అట్టిదోషము నించుకేనియు సరకుగొనక యేది యెట్లైనను “మాతా” మాకు లభించిన”దను లోకోక్తికి వన్నెమీఱు నీ మంత్రమునందలి “విశ్వం సత్యమ్” అను నాల్గక్షరములఁ జేకొని సకలశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవిరుద్ధముగ ‘జగత్తు సత్య’మని మధ్వరాయలు నిర్వచింపనమకట్టియున్నారు. ఇంతియ కాదు; వారియనుచరు లందఱు సంధగోలాంగూల న్యాయమున నద్దానినే యనువదించుచున్నారు. కావున నీ ‘విశ్వం సత్యమ్’ అను శబ్దముచే జగత్సత్యత్వము లభించునా? ఒకానొక వేళ నెట్లో లభించిన నయ్యది సదాగమసిద్ధ మగునా ? యని యొకింత విచారితము.

విశ్వశబ్దము సర్వనామశబ్దమని పాణిన్యాదిమహానీయు లచే స్మరింపఁబడియున్నది. ఎట్లన - “సర్వాదీని సర్వనామాని” అను సూత్రమునందు ఆదిశబ్దముచే నభివేషితములగు సర్వనామ శబ్దము లన్నియును “సర్వ, విశ్వ, ఉభ, ఉభయ, ఉతర, ఉతమ, అన్య, అన్యతర, ఇతర, త్వత్, త్వ, స్వ, సమ, సిమ, పూర్వ, పరావర, దక్షిణోత్తరాపరాధరాదీని సర్వాదీని” అని చెప్పఁబడు చున్నవి.

ఇందు సర్వశబ్దమునకు వెనుక విశ్వశబ్దము దెలియవచ్చు చున్నది. సర్వశబ్దమునకు నెట్టి యర్థమో యయ్యదియే విశ్వ శబ్దమునకుఁ గూడనని కొత్తగ బోధింపనవసరములేదు. సర్వాదులు సర్వనామములని స్మరించిన పాణిని యేసర్వాదులు సర్వ నామములని స్మరించెనని ప్రశ్నించినచో వేదమందలిసర్వాదులు గూడ సర్వనామములేయని స్మరించెనని స్పష్టముగఁ దెలియ వచ్చును. కావున వేదమందలి స్మరించిన సర్వాదు లన్నియు సర్వనామములే యగును. కావున వేదమం దెచ్చట విశ్వశబ్దము వినవచ్చినను సర్వనామమే యని తెలియనగును.

ఇంతియ కాదు; వేదమునందు విశ్వశబ్దముతో నొప్పు చుండు మంత్రములఁ దిలకించినచో నా విశ్వశబ్దము విశేషణముగానే పఠఁగుచున్నది. ఒకానొక వేళ విశ్వశబ్దమునకు మంత్రమునందు విశేషణము దెలియఁబడనిచో నా విశ్వశబ్దము సర్వ నామముగానే యలరారుచు సర్వశబ్దమునకుఁ బర్యాయపదమై ప్రకరణ సందర్భమునుబట్టి, యెద్దియో యొక విశేష్యమును సూచించుచునే యున్నది. దానంజేసియే శ్రీ విద్యారణ్యులవా

కీ “విశ్వం సత్యమ్” అను మంత్రమునందలి విశ్వశబ్దమునకుఁ బర్యాయపదముగా సర్వశబ్దమును వాడి యీ సర్వశబ్దముచేఁ బ్రకృతమున సూచింపఁబడు స్తోత్రము సర్థముగా గ్రహించి యున్నారు. దాసంజేసి యీ విశ్వశబ్దము జగత్తును సర్థమును బోధించుటకుఁగాని యచ్చో సత్యశబ్దము జగత్తుయొక్క సత్యమని బోధించుటకుఁగాని యెంతమాత్రమును ప్రవర్తించి యుండలేదు.

ఇక నీ విశ్వశబ్దమునకు నిఘంటువులయందుఁ దెలియ వచ్చెడి యర్థమునుగూడ నొకింత విచారితము. విశ్వశబ్దమున కమరకోశమున—

“ఆదిత్యవిశ్వవసవ స్తుషితాభాస్వరానిలాః”(ప్రథమ. స్వ. 10) అనియు,

“స్త్రీసపుంసకయో ర్విశ్వం నాగరం విశ్వభేషజమ్”(ద్వి.వై. 38)

“అథ సమం సర్వం, విశ్వమశేషం కృత్సం సమస్తనిఖిలాఖిలాని నిశేషమ్. సమగ్రం సకలం పూర్ణ మఖండం స్యాదనూనకే” (తృ. విశే. 65)

అని యర్థము నిరూపింపఁబడినది. ఈ నిఘంటువును జూచి నను జగత్తునకు ప్రసిద్ధమగు పర్యాయముగా విశ్వపదమును వాడియుండలేదు. ఇక విష్ణుసహస్రనామములయొక్క యుపక్రమమును జూచినచో నచట “విశ్వం విష్ణు ర్వషట్రాః” అని స్మరింపఁబడియున్నది. ఇందు “విశ్వమ్” అను శబ్దము విష్ణువు

యొక్క నామములలో నొకటిగా నుద్దేశింపబడుటయే కాక తొమ్మిదివందలతోంబదితొమ్మిదినామములకంటెఁ గూడ నభ్యర్చితముగా, దొలుత స్మరింపబడుటయు, నందుఁ గూడ నపుంసకలింగముతోడనే వాడబడుటయును జూడబడుచున్నది. దీనినిబట్టి యీ విశ్వశబ్దమునకుఁ గల యతిశయము పాజ్ఞులచే విపులముగ నిరూపింపబడవలయువిషయమే. అయ్యది ప్రకృతముగాదు కావున విరమింపబడుచున్నది. సామాన్యదృష్టిచే నీ విశ్వశబ్దము విష్ణువునకుఁ బరమయముగా నెల్లరును గ్రహించుచున్నారని గావున నీ విశ్వశబ్దమునకు విష్ణువని యర్థము గ్రహించుట యుచితముగదా! ఇట్లు విశ్వశబ్దమునకుఁ బలువిధములగు నర్థములు దెలియవచ్చుటంజేసి యర్థనిర్ణయకలింగముల యొక్క యపేక్ష లేకుండ నెద్దియో యొకతరున నర్థమును నిర్ణయించుట శాస్త్రసమ్మతముగా నేరదు. అర్థనిర్ణయకలింగము లేమన—

“సంయోగో విప్రయోగశ్చ సాహచర్యం విరోధితా,

అర్థః ప్రకరణం లింగం శబ్దస్యాన్యస్య సన్నిధిః.”

అనుమొదలగునవి. వేద భాష్య కర్తలగు శ్రీవిద్యారణ్యులవారన్ననో యర్థనిర్ణయక లింగముల యోజించి ప్రకరణసందర్భమును బట్టి “విశ్వం సత్యమ్” అనుమంత్రమునందలి ‘విశ్వమ్’ అను శబ్దమునకు ‘సర్వం స్తోత్రమ్’ అని నిర్వచించియున్నారు. మధ్వ ధాధూదు లన్ననో యీ విశ్వశబ్దమునకు సుచ్చుంఖిలముగఁ

బూర్వాపరసందర్భముల గమనింపక 'జగ' త్తను నర్థమును గల్పించుచున్నారు.

పోనిండు, “తుష్యతు దుర్జనః” అను న్యాయముచే ‘విశ్వం సత్యం’ అనుచో విశ్వశబ్దమునకు ‘జగత్తు’ అనియు; ‘సత్యమ్’ అను శబ్దమునకు ‘నిజమైనది’ అనియు నంగీకరించి జగత్తు సత్యమే యని మధ్వరాయాదులరీతి ననుసరించినను నయ్యది గొప్ప ముప్పు నకే హేతు వగుచున్నది. ఏలయన - మధ్వరాయలచే సత్యంత సదాగమమనియు వేదముతో సమానమగునర్థమును బోధించు చున్నదనియు; బరనుప్రమాణమనియు; దలంపఁబడు పాంచ రాత్రాగమము సర్వవిధముల జగత్సత్యత్వమును నిరసించి మిథ్యాత్వమునే బోధించుచున్నది. ఈదిగువవాక్యముల గమనింపుడు!

“తస్మా దన్య నైకరూపం మాయాకార్య మిదం జగత్,
అనిత్యం మృగత్పక్షాభం గంధర్వనగరోపమమ్” 1-7-22

ద్వైతం నాస్తీతి బోధేన మనసో ద్వైతనాశనమ్,
ఏతదంతో హి సంసారో బ్రహ్మ స్నేహం విచారయ.

1-7-23

అని. ఈనారాయణోపదేశమువలన జగత్తు మిథ్య యని దెలియఁబడుచున్నది.

ఇఁక బ్రక్రతమును గమనించిన ‘విశ్వం సత్యమ్’ అను శ్రితిచే మధ్వరాయాదులు తలంచినట్లు జగత్సత్యత్వమే తెలియ వచ్చినచో; బంచరాత్రాగమము శ్రితివిరుద్ధమై వేద

బాహ్య మగుచున్నది. పంచరాత్రాగమమే ప్రమాణమగుచో “విశ్వం సత్యమ్” అను శ్రుతిమాత్రమునకు వ్యాకోఽము గల్గుచున్నది. ఇచట శ్రుతిప్రామాణ్యమును జేబూని పంచరాత్రాగమమును దోసిపుచ్చినచో, బంచరాత్రాగమము సదాగమమాలనుండి తుంపరిబడి దురాగమమాలయందుఁ ద్రొక్కి పోవును.

ఇట్లు వేదమునకును బంచరాత్రాగమమునకును మధ్వ రాయాదులకును మధ్వరాయాభిమతమగు ప్రధానసిద్ధాంతమగు జగత్సత్యత్వమునందే వైషమ్యము దెలియవచ్చుచుండ “వేదపంచరాత్రయో రైక్యాభిప్రాయేణ పంచరాత్రస్యైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అనునదియు, .

“ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రీకమ్,
మూలరామాయణం చైవ సంప్రోచ్యంతే సదాగమాః.”

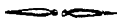
అనువాక్యములును నిరర్థకము లగును. ఆగమ మన- “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అనికదా లక్షణము నిర్వచింపబడుచున్నది. ప్రకృతఁపుశ్రుతియుఁ బంచరాత్రమునుగూడ నొకదాని కొకటి బాధకము లగుచో దోషగ్రస్తములే యగుచున్నవి. కావున ఋగ్యజుస్సామాధర్వములును బంచరాత్రమును దోషగ్రస్తములే యగుటంజేసి యయ్యవి యాగమకోటిలో నెంతమాత్రముఁ జేరవుగదా! ఆగమకోటిలోనైనఁ జేరుట కవకాశము లేని గ్రంథములను సదాగమము లనుట యెట్లు? ఎంతమాత్రము వీలులేదుగదా! కావున మధ్వరాయాదులయభిప్రాయమున

ఋగ్యజుస్సామాధర్వములును బంచరాత్రాగమమును దురాగమములే యగుచున్నవి. కావున మధ్వరాయాభిమతమును బోధించుటకు నొక్క ప్రమాణగ్రంథమైన నున్నట్లు తెలియరాదు.

కావున 'విశ్వం సత్యమ్' అను శ్లోతికి మధ్వరాయాదులు చెప్పినట్లు జగత్తు సత్యమను నపార్థము నెంతమాత్రము గ్రహింపఁగూడదు. వేదభాష్యకారులగు శ్రీవిద్యారణ్యులవారు చెప్పిన యర్థమే సకలశాస్త్రసంమతమగు నర్థమని గ్రహింపవలయును. కావున మధ్వరాయాదులు తలంచునట్లు జగత్తైంతమాత్రమును సత్యము గాదు.

శ్రీనదనమ్,
12—12—34.

ఇతి
నారాయణస్మృతిః.

వైదికధర్మసంవర్ధని

సంపుటము 1]

సవంబరు, 1935

[సంచిక 11

విష్ణుదాసునిమధ్యమతము

పృస్థానత్రయముచే నెట్లు ఘటించును?

శ్రీ గుంటూరు 'వైదిక ధర్మసంవర్ధనీ'సభవారి యాజమాన్యమున విష్ణుదాసుని మధ్యమత మెటులా పృస్థానత్రయముచే ఘటించునో విమర్శనపూర్వకముగఁ బరీక్షించుచు శ్రీపదసమున జగద్గురు శ్రీకల్యాణానందభారతీ మాంతాచార్యస్వామిపాదాలవారు వైదికమతసంస్థాపనమునకుఁ గావించిన యుపన్యాసముక్తాశలములను బ్రహ్మశ్రీ రాయప్రోలు లింగనరసింహయ్యజులు బి. ఏ., బి. యల్. గారొక హారముగా సమకూర్చి ప్రయోజననికే గంఠాభరణముగ నొనర్చిరి. అయ్యదీదిగువఁ బొందుపఱచునఁబడుచున్నది గావున వైదికధర్మానుయాయు లందఱుఁ బ్రీతిచేఁ దనియుదురుగాక !!

వేదములు, బ్రహ్మసూత్రములు, భగవద్గీతలు ఈ మూడుగ్రంథములు వైదికు లందఱకుఁ బ్రమాణమే. బ్రహ్మసూత్రములు వేదార్థనిర్ణాయకము లనుటకంటె వేదాంతార్థ

నిర్ణాయకము లనుట శాస్త్రసమ్మతము. బ్రహ్మసూత్రము లందు ముఖ్యముగ నుపనిషత్తులే విమర్శింపఁబడినవి. వేదములు ఒహుసంఖ్యాకము లలభ్యము లగుటంజేసి తదర్థము వేదాంతములచేఁ బ్రతిపాదిత మగుచున్నది. వేదాంతార్థనిర్ణాయకములు బ్రహ్మసూత్రములు. అందు ఈశకేనాదిదశోపనిషత్తులు ముఖ్యములు. బ్రహ్మసూత్రములచే నిర్ణీత మగు పరమార్థమునే గీత లుపదేశించుచున్నవి. కనుకనే ప్రస్థానత్రయ మని పిలువఁబడు నీమూడుగ్రంథరాజములే ప్రమాణగ్రంథములుగ నంగీకరింపఁబడినవి. బ్రహ్మసూత్రములు కృష్ణద్వైపాయనుఁడను నపరనామముగల వ్యాసునిచే రచింపఁబడినవి. కలిద్వాపరసంధియందు వాగు జీవించిరి. న్యాయవైశేషికాదివైదికమతములచేతను జార్వాకాదివేదబాహ్యమతములచేతను వేదమునకుఁ గలుగుచున్న ముప్పు నెడఁబాపుటకై వీ రీసూత్రముల రచించిరి. “తత్త్వ సమన్వయాత్” అను సూత్రమందలి “తు” శబ్దముచే జైమినిమతమును “ఈక్ష తేర్నాశబ్దమ్” “స్మృత్యనవ కాశదోషప్రసంగ ఇతి” అను సూత్రములచే సాంఖ్యమతమును బ్రధానమల్లనిబర్హణన్యాయమున నిరాసఁజేయుచు “ఏతేన యోగః ప్రత్యుక్తః” అను సూత్రమున యోగమును “మహద్వైర వద్వా” అను సూత్రముచే న్యాయవైశేషిక మతములను దోసిపుచ్చినారు. మఱిరెం డధికరణములలో బౌద్ధజైనమతములను “పత్యు రసామజ్ఞస్యాత్” అను సూత్రముచే సాశుపత మతమును నుత్పత్త్యసంభవాధికరణమునఁ బాంచరాత్రభాగవత మతమును సంపూర్ణముగఁ దీసివేసిరి.

పఠనపాఠనములకొరకు వేదమునంతయు ఋగ్వజురాది నాలుగుశాఖలఁ జేసి పంచిపెట్టిరి. ఛాందోగ్య కేస పశ్చిమపని సత్తులు సామశాఖకును, ఐతరేయము ఋగ్వేదమునకును, ముండకమాండూక్యము లాథర్వణశాఖకును తైత్తిరీయబృహదారణ్యములు యజుశాఖకును జేసినవి. బ్రహ్మసూత్రములందలి 191 అధికరణములలో సుమారు 81, ఛాందోగ్యవాక్య విచారణకు వినియోగింపఁబడినవి. వేదాంత విజ్ఞాన సునిశ్చితార్థము షోక్షమునకు ముఖ్యసాధనము గనుక నీ వేదాంతముల యొక్క యంగంగీభావనిర్ణయమే బ్రహ్మసూత్రముల ముఖ్య భావము. స్వల్పకాలమందు జదువుటకు యోగ్యమగునటుల యనవద్యము ననందిగ్ధము నగు నిండర్థముతోఁగూడిన యల్పాక్షరాత్మకములగు 555 సూత్రము లందుఁ గలవు. విచారణ విషయము, సందేహము, పూర్వపక్షము, సిద్ధాంతము, సంగతి యను బంచావయవవిరాజితము లగు 191 అధికరణములు గలవు. ఇయ్యవి సమన్వయ, అవినోధ, సాక్షన, ఫలము లను నాలు గధ్యాయములుగ నొప్పుచున్నవి. సమన్వయ ధ్యాయమునందు మొదటిపాదమున స్పష్టబ్రహ్మలింగ వాక్యవిచారణ, రెండవ మూడవపాదములయందస్పష్టబ్రహ్మలింగ వాక్యవిచారణ, నాలవపాదమున సస్పష్టము లగు అజాది పఃముల విచారణయుఁ జేయఁబడినది. మొదటిపాదమందలి మొదటి నాలు సూత్రములయందు సకల వేదాంతసార మిముద్వేదబడినది. ఉత్తరగ్రంథ మంతయు నీ చతుస్సూత్ర

వ్యాఖ్యానము. ఈక్షత్యధికరణమునకుఁగూడ చతుస్సూత్రముతోఁ బాటు తత్త్వబోధకతను మధ్వరాయలు గల్పించెను.

“యతోవా ఇమానిభూతాని జాయంతే” యను వాక్యముచే బ్రహ్మ జగత్కారణ మగుటచే బ్రహ్మ యన్నిటికంటె నుత్కృష్టమగు వస్తువనియు “బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరం” మిత్యాది వాక్యములచే నట్టిబ్రహ్మ నవశ్యముగఁ దెలిసికొనుటకై యన్ని మతములవారును బ్రయత్నించిరి. స్వబుద్ధిసామర్థ్యముచేఁ దెలిసికొనఁ బ్రయత్నించిరి. బౌద్ధాద్యవైదికేదర్శన ప్రవర్తకులు స్వబుద్ధిచేఁ దెలిసికొనునది వేదముచే నెంతవఱకు సమర్థించుకొనవచ్చునో చూడయత్నించిరి సాంఖ్యదులు. వేదమాత్రప్రతిపాదిత మగుదానినే గ్రహించి తదనుగుణముగఁ దమ యూహల మార్చుకొనిరి వేదాంతులు. జగత్కారణ విప్రీతిపత్తులచే నిన్నిదర్శనములకుఁ గారణము గలిగినది. పీఠం దఱును వేదాంతులకుఁ బూర్వక్షకోటిలోఁ జేరువారే యగుదురు.

బిజ్జాసాధికరణము

“అథాత్ బ్రహ్మజ్ఞానా” యనునది బ్రహ్మసూత్రములలోఁ బ్రథమసూత్రము. ఇది శాస్త్రారంభక సూత్రము. ప్రతి గ్రంథమునకు సార్థకతను గలుగఁజేయు నధికారి విషయ ప్రయోజనము లను ననుబంధత్రయ మిందు సూచింపఁబడినది. ఇందలి “అథ” శబ్దమునకు ఆనంతర్యాధిము చెప్పవలెను. గ్రంథారంభమందుఁ జేయవలసిన మంగళప్రయోజన మథ శబ్దశ్రవణమాత్రముచేతనే గలుగును. సమన్వయము గాక పోవుటచే “అథ” శబ్దమునకు మంగళార్థముఁ జెప్ప వీలు లేదు. ‘జ్ఞానా’ యన జ్ఞానేచ్ఛ. అది క్రియ గాదు గాన ప్రారంభ విషయము గానేరదు. కనుక “అథ” శబ్దమునకు ప్రారంభార్థ మీ సూత్రమున ఘటించదు. ప్రశ్న, కార్తన్య రూపము లగు మిగిలిన రెండర్థముల కిచట తావు లేదు గాన అథశబ్దమున కానంత ర్యాధిమే యవశ్యము సిద్ధ మగుచున్నది. అథశబ్దము హేత్వర్థసూచకము. ఏ కారణముచే బ్రహ్మజ్ఞానేచ్ఛ గలుగుచున్నదో యట్టి కారణ ముండుటవలన నని యర్థము. “బ్రహ్మజ్ఞానా” యన బ్రహ్మవిషయకజ్ఞానేచ్ఛ. వాక్యపూరణముకొఱకు “భవతి” యనుదాని నధ్యాహరణముఁ జేసికొవలెను. ‘అనంతరము కారణ ముండుటచే బ్రహ్మవిషయకజ్ఞానేచ్ఛ కలుగుచున్న’దని సూత్రార్థము తేలినది. దేని యనంతరము?

యేమికారణముగలది? అని రెండుప్రశ్నలు కలుగుచున్నవి. బ్రహ్మ జనసామాన్యమునకుఁ దెలియనివస్తువు. భూతప్రపంచాత్మకమగు లోకము సేవిదితము. ఇట్టి లోక మనత్యమని వైరాగ్యము కలిగినఁ గాని బ్రహ్మజిజ్ఞాసేచ్ఛ కలుగదు. అంతియ కాక మోక్షమునకుఁగారణమును సర్వోత్కృష్టమునగుజ్ఞేయము బ్రహ్మయే యని తెలిసికొనినపుడే బ్రహ్మను దెలిసికొనవలె నను కోరిక కలుగును.

“పరీక్ష్య లోకాన్ కర్మచితాన్ బ్రాహ్మణో నిర్వేద మాయాత్” నా స్త్యకృతః కృతేన” అను వాక్యములచేఁ గర్మముచే సంపాదించఁబడిన యీ లోకము, స్వర్గాదులుకూడ ననిత్యము లను జ్ఞానము గలిగినతరువాత శాశ్వతమగు పదార్థ మేది కలదని గురునన్నిధిని జికిత్సజేయ “బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరమ్” “బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవ భవతి” అను వాక్యములచే బ్రహ్మను దెలిసికొనుటచే బ్రహ్మ యగునని హేతుప్రయోజనముల రెంటిని దెలిసికొనుటచే బ్రహ్మను దెలిసికొనుట కిచ్ఛ జనించుచున్నది.

“యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే” యను వాక్యముచే జగత్ సృష్టిస్థితిలయ కారణము బ్రహ్మమే యనియు “త ద్విజిజ్ఞానస్వ” అట్టి బ్రహ్మను తెలిసికొమ్మనియుఁ జెప్పఁబడినది. ఇందుచే లోక మనిత్యమనియు సంతకంఠే చుత్కృష్టము శాశ్వతమునగు జ్ఞేయవస్తువుబ్రహ్మపదార్థ మొకటి గలదనియు సిద్ధించుచున్నది. వైరాగ్యము గలిగిన యధికా

రికి మోక్షహేతువగు బ్రహ్మపదార్థ మొకటి యుండుటచే నద్దానిఁ దెలిసికొను కోరిక కలుగుచున్నదని అధికారివిషయ ప్రయోజనపురస్కరముగ సూత్రార్థము తేలినది.

ఇచట మధ్వరాయలు “అథశబ్దో మంగళార్థోఽధికారానంతర్యాధిశ్చ, అతఃశబ్దో హేత్వర్థః” అని అథశబ్దము లకు అర్థమువ్రాసిరి. శ్రవణమాత్రముచేఁగాక అథశబ్దమునకు మంగళార్థము చెప్పిన, సూత్రసమన్వయము గాకపోవుటయేగాక యీగ్రంథముఁజదువఁదగిన యధికారిని తెలియఁజేయనట్లుగును. లోకమే సత్యమని తృప్తిఁజెందు మనుజుఁడు అనులభసాధ్యమగు బ్రహ్మను దెలిసికొనఁగోరఁడు. కాని “ఆ బ్రహ్మస్తంబపర్యంత మసారం చాప్యనిత్యకం స విజ్ఞాయ జాతవై రాగ్ర్యః విష్ణుపాదైక సంశ్రయ ఉత్తమాధికారి స్యాత్” అని; లోక మనిత్యమని తెలిసికొని విష్ణుపాదైకసంశ్రయఁడయిన మనుజుఁడే యధికారి యని వ్రాయుటచే లోకము సత్యమని తలంచువారికి విష్ణు పాదైకాశ్రయము కలుగదని తెలియఁజేసిరి. ఇందుచే మోక్షము నకు లోకసత్యత్వజ్ఞానము సహజవిరోధియని శ్రీమధ్వరాయల భావముగా తేలుచున్నది.

ఇక ‘బ్రహ్మజ్ఞానా, అను శబ్దమునకుఁ బ్రత్యేకమర్థము వ్రాయక “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ” అనఁగా బ్రహ్మశబ్దమునకు విష్ణువునందే యన్వయమని వ్రాయుచు నారాయణమునందలి (3-4-6-35) వాక్యముల నుదాహరించుచు “తన్నో విష్ణురితి వచ నాత్” అని తమ యర్థమునకుఁ బ్రమాణముఁ జూపించిరి.

నారాయణమునందలి వాక్యములు ప్రత్యేక మొక విషయమునుగూర్చి చెప్పనవిగాక ఒకదాని కొకదానికి, పౌర్వాపర్యముగ నర్థసంబంధము లేక యనేకస్థలములఁ గానవచ్చు మంత్రములతోనొకచోటఁగూర్చబడిన వాక్యకదంబ మయియున్నవి. అందును 5-6-35 మంత్రము లేకార్థబోధకములుగావు. బ్రహ్మశబ్దమునకు నిఘంటువులలో వ్రాయఁబడిన తొమ్మిదియర్థములలో విష్ణువను నర్థము చెప్పఁబడి యుండలేదు. “యత్పరః శబ్దః స శబ్దార్థః” అను న్యాయముచే బ్రహ్మశబ్దము బ్రహ్మయందు రూఢము; ఇతరులయందు గౌణము.

వ్యాసమహర్షి తన సూత్రములయందు విష్ణువునే జ్ఞేయవస్తువుగాఁ జెప్పఁదలంచిన, తన గ్రంథమునకు విష్ణుసూత్రము అనియు, మొదటిసూత్రము “అథాతో విష్ణుః జ్ఞానా” యనియు వ్రాయవలసియుండును. బ్రహ్మశబ్దమునకు విష్ణుర్థముఁ జెప్పటచే సూత్రమనందిగార్థముగా నుండవలయునను లక్షణమునకు భంగము కలుగఁజేయుటయే గాక సర్వజ్ఞుడగు వ్యాసునికి కించిద్జ్ఞత్వదోష మాపాదించినవార మగుదుము. ప్రకరణబలముచే బ్రహ్మలక్షణములు గానవచ్చినపుడు జ్యోతిఃప్రాణాజాదిశబ్దపరమని చెప్ప వీలులేదు. అట్లే విష్ణుశబ్ద మెక్కడనయినను ప్రకరణసిద్ధిచే బ్రహ్మపరముగా వాడఁబడినను బ్రహ్మశబ్దముమాత్రము విష్ణుపరము గానేరదు.

జన్మాద్యధికరణము

పరిదృశ్యమానమగు జగత్తు కార్యమని సర్వమతముల వారు నంగీకరించిరి. దీనికి “యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే” అను శ్లోతి ప్రమాణము. కార్య మభావద్వయ ఘటిత మగును. జగద్రూపకార్యముయొక్క పుట్టుకయు నాశమునొకే మనుజున కనుభవవేద్యములు కానేరవు. కార్య మగు జగత్తునకుఁ గారణమును గల్పించుటయందుఁ గల యభిప్రాయభేదములచే నిన్నిదర్శనములు బయల్పెడలినవి. ఘట రూప కార్యమును జేయుటకు నుపాదానకారణమగు మృత్తును నిమిత్తకారణమగు కులాలుఁడు నెఱ్ఱ గావలయునో యటులనే జగద్రూపకార్యమునకుఁ గారణములు రెండా? ఒకటియా? యని విచారణ గలుగ వైశేషికసాంఖ్యమతములవారు ఉపాదానకారణ మొకటియే యని తలంచిరి. అట్టి కారణమే పరమాణువు లని వైశేషికులును ప్రధాన మని సాంఖ్యులును దలంచిరి. పరమాణుప్రధానములు అచేతనము లగ్గుటంజేసి వానిని గార్యములుగఁ జేయుటకై యీశ్వరసాహాయ్యమును న్యాయయోగమతములవారు గల్పించిరి. జగత్తు కార్యమని చెప్పిన పైశ్లోతియే, యట్టి జగత్తునకుఁ గారణ మొకటియే యనియు నది ఉపాదానమే యనియుఁగూడఁ జెప్పుచున్నది. అచేతనమగు నొక యుపాదానకారణమునె యంగీకరించు వైశేషిక సాంఖ్యమతములవారు గాని నిమిత్తోపాదానరూప

కారణద్వయము నంగీకరించు న్యాయయోగమతములవారు గాని శ్రుతిసమ్మతముగాఁ జెప్పకపోవుటంజేసి, చేతనాత్మకమగు నొక్క యుపాదానకారణమునె యంగీకరింపవలసివచ్చెను.

పూర్వమతనిరసన పూర్వకముగ శ్రుతిసమ్మత మగు జగత్కారణమును జెప్పటకై “జన్మాద్యస్య యతోః” యను రెండవసూత్రమును వేదవ్యాసుఁడు రచించెను. ప్రథమసూత్రమున జ్ఞేయముగ నేబ్రహ్మము చెప్పబడినదో యా బ్రహ్మమే పరిదృశ్యమానమగు నీ జగత్తుయొక్క “జన్మాదులకు” అనగా సృష్టిస్థితి లయములకుఁ గారణమని సూత్రార్థము. ఈ సూత్రముచే జగత్కారణము చెప్పబడుటయే కాక ప్రథమసూత్రమున జ్ఞానాత్మకమగు దేలుపఁబడిన బ్రహ్మముయొక్క లక్షణము గూడఁ జెప్పబడినది.

ఈ సూత్రమునకు మధ్వరాయ లర్థమును వ్రాయుచు నెవ్వరివలన జగత్తుయొక్క సృష్టి స్థితి సంహార నియమన జ్ఞానాజ్ఞాన బంధమోక్షములు గలుగుచున్నవో యాతఁడే బ్రహ్మయని బ్రహ్మలక్షణముల వ్రాయుచు—

“ఉత్పత్తిస్థితిసంహారా నియతి ర్జ్ఞానమేవ చ,

బంధమోక్షౌ చ పురుషా ద్యస్మా త్సహరి రేకరాట్.”

అని స్తాందపురాణశ్లోకమును, “యతో పా ఇమాని భూతాని జాయంతే, యేన జాతాని జీవంతి, య త్రప్రయం త్యభి సంవిశంతి, తద్విజ్ఞానస్వ, తద్బ్రహ్మ” అను తైత్తిరీయమంత్రము

నుదాహరించి జగత్సృజణము విష్ణువని వ్రాసిరి. చెండవసూత్రము బ్రహ్మలక్షణమును జెప్పించున్నదని యుపక్రమించి విష్ణుపరముగ నుపసంహరింపఁబెట్టుట ప్రకరణవిరుద్ధము. బ్రహ్మశబ్దమునకు విష్ణువను నర్థమును జెప్పఁగూడదని చెప్పియున్నారము. కేవల శివపరమగు స్కాందపురాణము మోహపురాణ మగుటం జేసి నారి కియ్యది ప్రమాణము కాదుగదా! అచట హరి శబ్దనిర్వచనముగూడ గానరాదు. ఇంటియకాదు; శ్రుతిస్మృతి పురాణోత్పత్తిహాసములు పూర్వపూర్వప్రబల్యము నొందుటచే బ్రమాణము లగుచుండ త్సృతిని విడనాడి స్కాందపురాణ శ్లోకముచే “యత్” వా ఇమాని” అను త్సృతియందలి బ్రహ్మ శబ్దమునకుఁ గాని, బ్రహ్మసూత్రములలోని ఘోషటి సూత్ర మందలి బ్రహ్మశబ్దమునకుఁగాని యర్థమును గల్పించుట యనర్థ హేతు సగుచున్నది. జన్మాదిసూత్రమందలి ఆదిశబ్దముచే నియమనాదుల గల్పించుట కాధారము గానరాదు.

“జన్మాద్యన్యన్య యథః” అను సూత్రమునకు “యత్” వా ఇమాని భూతాని” అను త్సృతి రీయమంత్రము విషయవాక్యము. భృగువు బ్రహ్మస్వరూపమును జెప్పమని తండ్రిని బ్రార్థింప “ఏది జగత్సృష్ట్యంతి-లయ-కారణమో అదియే బ్రహ్మముగాఁ దెలిసికొను” నుని తండ్రిచెప్ప నద్దానిని గ్రహించుటకై తపము నొనరించి చివరకు నానందము జగత్సృష్టిస్థితిలయకారణ మగుటచే నానందమే బ్రహ్మమని భృగువు స్పష్టముగాఁ దెలిసికొనియెను. : నుక నానందమే బ్రహ్మమనియు నా యానం

దమే మొదటిరెండుసూత్రములలో వ్యాసునిచే జెప్పబడినట్లును నువిదితమగుచున్నది. ఇట్టి యానందస్వరూపమగు బ్రహ్మమునకు విష్ణువనికాని, శివుడనికాని తెలియుటలేదు. ప్రత్యక్ష ప్రబలప్రమాణమగు శ్రుతిని వదలి యంగభావముచే గౌణముగఁ బ్రమాణములగు పురాణములను బ్రధానప్రమాణములుగ గ్రహించుట వైదికశాస్త్రసంప్రదాయ మెంతమాత్రముఁ గానేరదు. మఱియుఁ బైశ్రుతిచే వైశేషికులపరమాణువులు, సాంఖ్యులప్రధానము, నైయాయిక యోగుల ఈశ్వరసహిత పరమాణుప్రధానములు, పాంచరాత్రమందలి విష్ణువు, పాశుపతమునందలి శివుడనుగూడ నిరసింపఁబడెను.

మధ్వరాయ లీసూత్రమున కణుభాష్యమున “విష్ణుశేవ విజ్ఞానస్వసర్వకర్తాఽఽగమోదితః” అనుశ్లోకవాదముచే నాగమములచే సర్వజగత్కర్తగాఁ జెప్పబడిన విష్ణువే జ్ఞేయవస్తువని ప్రాసెను.

సూత్రమునకు విషయవాక్య మగు శ్రుతిని విడనాడి యాగమమును బ్రమాణముగ గ్రహించుటకుఁ గారణములేదు. ఆగమమన నేమియో, వానికిఁ బ్రమాణభూతములగు నాగమములన నెవ్వయో దెలియుటలేదు. విష్ణువునకు సర్వకర్తృరూపమగు నిమిత్తకారణత్వమును గల్పించుటచే వైషమ్యవైర్భ్రాంత్యద్వోషములు విష్ణువునకు ఘటించును. అంతియకాదు, ఉపాదానకారణము వేరొకటి యుండవలసివచ్చును. కారణద్వయము సంగీకరించుట శ్రుతివిరుద్ధముగదా! ఇట్టిమతము లన్నింటిని

“ఏ తేన సర్వేవ్యాఖ్యాతా వ్యాఖ్యాతాః” అను ప్రథమాధ్యాయాంతిమసూత్రముచే వ్యాసులు నిరసించిరి.

కావున చేతనమగు బ్రహ్మ యొక్కటియే జగత్కారణమనియు బ్రహ్మ మానందమనియును బైశ్రుతిచే సిద్ధించుచున్నది. అనేక పరమాణువుల నొకచోట చూచి యొకనూతనవస్తువు నారంభించినట్లు (ఆరంభవాదము) బ్రహ్మము జగత్తునకుఁ గారణమా? లేక త్రిగుణాత్మకమగు ప్రథానము గుణతారతమ్యముచే భిన్నరూపముగాఁబరిణామము నొందినట్లు (పరిణామవాదము) బ్రహ్మము జగత్తునకుఁ గారణమా? యనవల్లు గాదు. ఏలయన: బ్రహ్మము పరమాణువులవలె ననేకముగాక యొక్కటియే యని శ్రుతిచేఁ జెప్పఁబడుటవలన నారంభవాదమును జెప్పటకు వీలులేదు. వికారము (పరిణామము) నొందు కారణము నశించును గావున నిర్వికారమనియు నిత్యమనియు వేదముచే బోధింపఁబడు బ్రహ్మమునకుఁ బరిణామకారణత్వముగూడ సంభవింపకపోవుటచే నీపరిణామవాదమును సుటింప నేరదు.

వస్తుస్వరూపము స్వస్వరూపప్రచ్యుతిని జెందకయో వేటొకటిగా భాసించుట లోకమున దృష్టమగుచున్నది. కావున నట్లే యీ బ్రహ్మము సత్యజ్ఞానానందరూపమును నిర్వికారమునయ్య నీ జగద్రూపముగ భాసించుచున్నదని చెప్పి యో సత్యమగు నేకకారణత్వమును బోధించు శ్రుతికి నెన్నఁడును విరోధము గలుగదు. ఇయ్యదియే వివర్తవాదమని శిష్టా

అచే వ్యవహరింపబడుచున్నది. వస్తుస్వరూపము విశేషము గాన వేఱుగా నుండుటయన భావించుటయని వివర్తశబ్దమున శర్థము. త్రాఁటిని జూచి సర్పమును భ్రాంతిని జెందినపుడు త్రాడే సర్పముగఁ గనఁబడుచున్నది. దృష్టకుఁగూడ భయకంపనాది వ్యవహారములు గలుగుచున్నవి. కాని సర్వకారణమగు రజ్జువు నకు మాత్రము ఈ సర్పస్వరూపముచే వికారము గలుగలేదు గదా! తా॥డు లేకపోయినచో సర్పము గనఁబడదు గావున సర్పమునకుఁ దా॥డు కారణమగుచున్నది. తా॥డుమాత్రము సర్పముగా మారుటలేదుగదా! సర్పముమాత్రము భాసించినది. కనుక సర్పమునకుఁ దా॥డు కారణమనియు నొకవిధముగ సర్పము తా॥డువలన బయలుదేరినది (వచ్చినది) అనియుఁ జెప్పనొప్పును. కాని త్రాడువలన సర్పము పుట్టినదని మాత్రము చెప్పవీలులేదు. తా॥డుయొక్క లక్షణ మెంతమాత్రము పామునందు లేదు.

అయ్యది తా॥టికంటెఁ గేవలము విజాతీయము. భ్రాంతి యుండునంతవఱకుఁ ద్రాఁటిని సర్ప మనుకొనుచున్నాము. ఇట్లే బ్రహ్మము జగత్తునకుఁ గారణ మగుచున్నది. జగత్తునకు బ్రహ్మము కారణమగుటచే బ్రహ్మము వలన జగత్తు పుట్టినదని యర్థమును జేసికొనఁగూడదు. భృగువు పరిదృశ్యమానమగు కార్యరూపజగత్తునుబట్టి కారణాన్వేషణముఁ జేసెనుగాని కారణమునం దీ కార్య మెట్లు గలిగెనో విచారింపలేదు.

శాస్త్రయోనిత్వాధికర్ణము

“శాస్త్రయోనిత్వాత్” అనునది మూడవసూత్రము. ఈ సూత్రమునకు బహువ్రీహిసమాసముచే నొక యర్థము, షష్ఠీశబ్దపురుషముచే మరియొక యర్థమును గలవు. “శాస్త్రమే ప్రమాణముగాఁ గలవాఁడగుటవలన” నని బహువ్రీహ్యర్థము. “ఐదవసూత్రమునఁ దెలియఁజేసిన “యతోవా ఇమానిభూతాని జాయంతే” ఇత్యాదిశాస్త్రములే బ్రహ్మనుగురించి ప్రమాణములు గనుక వానివలననే యద్వానిఁ దెలిసికొనవలయును గాని యితరప్రమాణములచేఁ దెలిసికొనవీలులే దని తాత్పర్యము.

ఇచట శాస్త్రమున బ్రహ్మను దెలిసికొనుటకుఁ బ్రమాణమగు శాస్త్రముని కదా యర్థము. అది ఎద్ది యనః ఈ సూత్రమున కర్థము న్రాయుచు మధ్వరాయలు “అనుమానతోఽపవ్యస కల్పనీయాః, నావేదవిన్ననుతే తం బ్రహంతం సర్వానుభూమాత్మానం సంపరాదే” “ఔపనిషదః పురుష ఇత్యాదిహితోభ్యః” అని చెప్పెను. అనఁగా సర్వోత్కృష్టమగు బ్రహ్మ యుపనిషద్బోధిత మగుటచే వేదము తెలియనివాఁడద్వానిఁ దెలిసికొనఁ జాలఁ డనియు నద్వానిఁ దెలిసికొనుటకు వేదముకంటె నితరప్రమాణములను గేవలమూహాబలముచేఁ గల్పింపకూడదనియు వాగ్గిరి. “ఔపనిషదః పురుషః” అను దానిని జయతీర్థులు, జగత్కర్తయగు బ్రహ్మ యుపనిషదేక

గవ్యమనియు వ్రాసిరి. కాని శాస్త్రశబ్దమున కిటుల మధ్య
రాయ లర్థము వ్రాసిరి—

“ఋగ్యజుస్సామాధర్వాశ్చ భారతం పంచరాత్రీకం,
మూలరామాయణం చైవ శాస్త్ర మిత్యభిధీయతే.

యచ్చానుకూల మేతస్య తచ్చ శాస్త్రం ప్రకీర్తితమ్,
అతోఽన్యో గ్రంథవిస్తారో నైవ శాస్త్రం కువర్తమానత్.

..... వేద పంచరాత్రీయో రైక్యాభిప్రాయేణ పంచ
రాత్రీస్సైవ ప్రామాణ్య ముక్తమ్” అని.

ఇందువలన ఋగ్యజుస్సామాధర్వము లను నాలుగువేద
ములును, భారతమును, పంచరాత్రీమును, మూలరామాయ
ణమును మాత్రమే శాస్త్రముగా గ్రహించి, ఇతరగ్రంథ
ములను గ్రంథ విస్తారము గాని శాస్త్ర మెంతమాత్రము
కాదనియు కుత్సితమార్గములనియు త్రోసిబుచ్చిరి. మరియు
వేదపంచరాత్రీము లేకాభిప్రాయము లగుటచే పంచరాత్రీ
మునకే ప్రామాణ్యము చెప్పబడినదని వ్రాసిరి. “బ్రాహ్మ
జ్ఞాపనిషదః పురుష ఉపనిషదేకగమ్యః” ఉపనిషత్తులచేతనే
తెలిసికొనఁబడినదని వ్రాసినను మధ్యరాయల ప్రామాణ్యగ్రంథ
ములలో మాత్ర మవి లేవు. ‘ఉపనిషదేకగమ్యః’ అనఁగా
బ్రాహ్మ యుపనిషత్తులలో మాత్రమే తెలియఁజేయఁబడినదని
చెప్పబడే భారతపంచరాత్రీమూలరామాయణములుబ్రహ్మను

చున్నది. ఈ సాంఖ్యయోగములకును కపిల పతంజలికృతములగు సాంఖ్యయోగశాస్త్రములకును సంబంధములేదు. శ్రీకృష్ణుడు పదేశించిన సాంఖ్యయోగములయందలి విషయములు కాపిలపాతంజలశాస్త్రముల కత్యంతభిన్నములు. వ్యాసమహర్షి కాపిల పాతంజల మతములను “ఈక్షతే రాశబ్దమ్” “ఏతేన యోగః ప్రత్యుక్తః” ఇత్యాదినూత్రములచే ద్రోసిపుచ్చెను. భగవద్గీతయందలి 2 అ. 11-38 శ్లోకమువరకును మోక్షైకసాధనమగు జ్ఞానోపదేశమును శ్రీకృష్ణుడు చేసి యిట్టిసాంఖ్యనిశ్చయము నీకుఁ జెప్పితినినియు నికముందు యోగశిష్యమును జెప్పుచున్నాననియు నర్జునునకుఁ జెప్పెను. అట్టి యోగతత్త్వమును దెలిసికొనినయెడలఁ గర్మబంధమునుండి ముక్తి గూడఁ గలుగునని తెలియఁజేసెను. కనుక నాత్మజ్ఞానము సాంఖ్యమనియుఁ గర్మలయందలి కౌశలము యోగమనియు శ్రీకృష్ణభగవానుని తాత్పర్యము. ప్రస్తావనమున నీ సాంఖ్య మర్జునునికొరకుఁ దిరిగి చెప్పఁబడుటచే నీ శాస్త్రము భారతాంతర్గతమయినను నూతనముగఁ జెప్పఁబడినదిగాదు. “లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ, జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్” “ఇమం వివస్వతేయోగమ్” అను శ్లోకమునం దవ్యయమగు నీ సాంఖ్యమును దాను సర్గాదియందు వివస్వంతునకుఁ జెప్పినట్లును, వివస్వంతుఁడు మనువునకును మనువు తనపుత్రునకుఁ జెప్పినట్లును జ్ఞానాత్మకమగు నీసాంఖ్యముయొక్క మంశికథాప్రస్తావముఁజేసెను. కనుక నిది కేవలము సృష్ట్యాదియందు భగవన్ముఖనిస్సృతమయి తిరిగి

మధ్వరాయలు మూడవ సూక్తమునకు షష్ఠీతత్పురుషముచే లభ్యమగు సర్థముఁ జెప్పలేదు. సర్వశాస్త్రమునకు బ్రహ్మయే కారణమని యిచట భావము. సర్వజ్ఞానమున కాకరమగు ఋగ్వేదాదులు “మహతో భూతస్య సిశ్వసిత”మని శ్రుతి సిద్ధము. ఇట్టి మహాసిద్ధవస్తు వెద్ది యనః “అయ మాత్మా అనంతరః అబాహ్యః కృత్స్నః ప్రజ్ఞానఘన ఏవ” అనఁగా బాహ్య భ్యంతర భేదములులేక ఘనీభవించి జ్ఞానస్వరూపమయి యనుభవైక వేద్యమగు నాత్మయే యని చెప్పఁబడినది. “సత్యం జ్ఞాన మానంతమ్” అనితై త్తిరీయమున బ్రహ్మలక్షణము చెప్పఁబడినది. కనుక బ్రహ్మత్మలకు భేదము లేదని తేలుచున్నది. ఆనంద స్వరూపముగఁ దై త్తిరీయమునందుఁ జెప్పఁబడిన బ్రహ్మయే “విజ్ఞాన మానందం బ్రహ్మ” యని బృహదారణ్యమున నిరూపింపఁబడినది గనుక బ్రహ్మ యన నానంద స్వరూపమే యనియు విష్ణువుగాదనియు నట్టి బ్రహ్మ ఉపనిషత్సాక్షాత్కార గమ్యమనియు నట్టిబ్రహ్మవలననే సర్వశాస్త్రములు కలుగుచున్నవనియు సర్వోపనిషద్బోధిత మగునది బ్రహ్మగాని విష్ణువుగాదనియు పంచరాత్రాదిగ్రంథములు బ్రహ్మస్వరూప నిరూపణమునకు వైదికులు ప్రమాణములుగా గ్రహింపఁజాలరనియు స్పష్టమగుచున్నది.

సమన్వయాధికరణము .

మొదటి మూడు బ్రహ్మసూత్రములమీద మధ్య రాయలు వ్రాసిన వ్యాఖ్యలోని ముఖ్యార్థమిట్లు చెప్పవచ్చును:

1-వ సూత్రమున

1. ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంత మగు జగత్తసార మనిత్య మని తెలిసికొని వైరాగ్యము జేచి విష్ణుపాదైక సత్త్రయముడగు మనుజుడు తత్తమాధికారి యగును.

2. నారాయణప్రసాదమే మోక్షసాధనము.

3. విష్ణుజ్ఞానము.

ఈమూడును బ్రథమసూత్రమువలన.

2-వ సూత్రమున

4. సృష్టి స్థితి సంహారనియమన జ్ఞానాజ్ఞాన బంధ మోక్షములను నెనిమిదియు హరివలనఁ గలుగుచున్నవి.

5. విష్ణువు జగత్తునకుఁ గర్తగాని యుపాదానముగాదు.

3-వ సూత్రమున

6. నాలుగువేదములు, భారతము, పంచరాత్రము, మూలరామాయణము ప్రమాణములు. తత్ప్రాప్తి పంచరాత్రమునకుఁ బ్రాముఖ్యము- అని.

ఇచట మోక్షమన నేమో చెప్పలేదు. “బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మైవావ భవతి” బ్రహ్మను దెలిసికొనినవాడు బ్రహ్మ

యగును. అదియే మోక్ష మని మా సిద్ధాంతము. నాగాయణ ప్రసాదముఫలన సాక్షాత్తుగా మోక్షము కలుగదనియు నట్టి ప్రసాదముచే వైరాగ్యము, వైరాగ్యముచే జ్ఞానము, జ్ఞానముచే మోక్షమనియు మా సిద్ధాంతము. మధ్వరాయలు హరిబ్రహ్మ స్వరూపనిరూపణము చేయలేదు. ఆనందమే బ్రహ్మయని భృగు వల్లీ మైత్రీయబ్రాహ్మణములు చాటుచున్నవి. జగత్తునకుఁ గల కారణములన్నియు, అనఁగా నిమిత్తకారణములు రెండును, బ్రహ్మయే యని “యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే”యను శ్రుతివలన సువిదిత మగుచున్నది. బ్రహ్మకు సృష్టిలయములఁ బేర్కొనుటచే నిమిత్తకారణత్వము, స్థితిని బేర్కొనుటచే సుపాదానకారణత్వము సిద్ధించుచున్నది. మధ్వ రాయల ప్రమాణ గ్రంథములఁగూర్చి కడచిన యుపన్యాసమున విపులముగఁ జర్చింపఁబడినది.

“తత్త్వ సమన్వయాత్” అను సూత్రమునకు సర్వోపనిష ద్వాక్యతాత్పర్యము బ్రహ్మయందే సమన్వితమగుటచే మొదటి మూడుసూత్రములచే ఏ బ్రహ్మ ప్రతిపాదింపఁబడెనో యట్టి సర్వజ్ఞమగు బ్రహ్మయే వేదాంతశాస్త్రముచే ప్రతినిధి మగుచున్నది గాని యితరములు గావని తాత్పర్యము. ఈ సూత్రములోని ‘తత్’, ‘తు’ శబ్దములకు మధ్వరాయ లీ యర్థము చెప్పక “సమన్వయాత్” అనుదానికి మాత్రము వ్యాఖ్య వ్రాయుచు “అజ్ఞానాం ప్రతీయమానమపి నేతరేషాం శాస్త్ర యోనిత్వమ్” శాస్త్రయోనిత్వమితర దేవతలకుఁగూడఁగనఁబడు చున్నను బ్రజ్ఞలువిష్ణువునే శాస్త్రయోనిగా గ్రహింపఁగలరు.

ఎందువలనననగా: నుపక్రమాదిలింగములచే నిరూపించినపుడు విష్ణువే శాస్త్రగమ్యుఁ డగుచున్నాఁడు గనుక ఘని వాగ్నిది. వేదాదులయందును పాశుపతాదితంత్రములయందును రుద్రుని సకుఁ గూడ జగత్కారణత్వము వినఁబడుటచే రుద్రునియందీ సూత్రము వర్తించు నను పూర్వపక్షనిరాసకొఱకని యతీర్థములు ‘ఇతరేషామ్’ అను పదమునకు సార్థక్యమును జెప్పిరి. ఇందుచేఁ బాశుపత పంచరాత్రముల కన్యోన్యముగల వాదములలో పాశుపతమత నిరాసపురస్సరముగ నీ నాలుగూ సూత్రములకును విష్ణుప్రతిపాదకముగ మధ్వరాయ లర్థకల్పనఁ జేసినట్లు సువిదిత మగుచున్నది. “పత్యై రసామజన్యాత్” అను సూత్రముచే పాశుపతమతమును ‘ఉత్పత్యై సంభవాత్’ అను సూత్రముచే బాంచరాత్రమును వ్యాసులు ద్రోసిబుచ్చి సందున బ్రహ్మవిచారణయందా రెండుమతముల తారతమ్య విచారణము మన కక్కరలేదు. రెండును నుపనిషదేక గమ్యమగు బ్రహ్మకుఁ గడుదూరమని చెప్పవలయు.

ఉపనిషత్తులన్నియు బ్రహ్మపరములని చెప్పియుంటిమి. అందు రెండవసూత్రమునకు విషయవాక్యమగు “యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే” యను వాక్యముగల భృగు వల్లియు, మూడవ సూత్రమునకు విషయవాక్యములఁ జెప్ప మైత్రేయ శాకల్య బ్రాహ్మణములును సర్వోపనిషన్మకుటాలంకారములై సర్వప్రమాణముల కగ్రస్థానము నలంకరించుచున్నవి. వీనియర్థమే మిగిలిన యుపనిషత్తులయందు సమన్వితమగుచున్నది.

సత్యధ్యానతీర్థులవారి స్లయింటులోని మతము మధ్వ మతమునుండి దూర మగుచున్నదని వ్రాసి యుంటిమి. మధ్వరాయల కభిమతమగు భారత 'పంచరాత్ర' మూల రామాయణము లను ప్రమాణగ్రంథముల విడనాడి మధ్వ రాయలు గ్రహింపనివేదార్థనిర్ణాయకములగు బ్రహ్మసూత్రములను భగవద్గీతలను తీర్థులవారు తమమతమున కాధారము చేసికొనిరి. భగవద్గీత భారతాంతర్భాగమని చెప్పినను భారతము వేదాసథికారులును తిర్వణేతరులును నగు శ్రీశూద్రాదుల కొఱకురచియింపఁబడినట్లు మధ్వరాయలంగీకరించినపుడు బ్రాహ్మణోత్తములుగఁ బరిగణింపఁ బడుచున్న తీర్థులవారికి వైదిక వైష్ణవమతప్రతిపాదనమున కెట్లుపకరింపగలదు? తీర్థమధ్వరాయలకుఁ బ్రమాణము లెట్లు భిన్నమో వారిమతసూత్రములు నల్ల భిన్నములు.' తీర్థులవారిమతమునందు బ్రాహ్మణాదివర్గములు బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమములు మున్నగు సమస్తజగత్తు నిజము. "ఆబ్రహ్మ స్తంబపర్యంత మసార మనిత్యమ్" అని మధ్వ రాయలు ఘంటాపథముగఁ జెప్పిరి. పరమాత్మ జీవునికంటె భిన్నుఁడు, పరమాత్మ జీవునికంటె భిన్నుఁడను జ్ఞానమే మోక్ష సాధనమని తీర్థులవారు బెలిసిరి. నారాయణప్రసాదమే మోక్ష సాధనమని మధ్వరాయలు బోధించిరి నారాయణప్రసాదముచే మోక్షము ఘటించుచుండ దురవగాహమగు పరమాత్మజీవ భిన్నజ్ఞానసంపాదన నెవరు గోరుదురు? ఇందుచే దీర్థులవా మతము మధ్వమతానుయాయి గాదని వ్రాసితిమి.

ఈ ఊత్యధికరణము

ఆత్మ దృశ్యమా?

గ్రంథమందలి తొల నాల్గుసూత్రములచేతను బోధింపబడిన యర్థము సిద్ధము. ఇయ్యది శ్రుత్యంతానతంస మగు భృగువస్థిచేతను, శాకల్య మైత్రేయ బ్రాహ్మణముల చేతను బోధింపబడుచున్నది. ఈ సిద్ధమగు గ్రంథమునకే యుత్తరగ్రంథ మంతయు వ్యాఖ్యానరూపమని బ్రహ్మసూత్ర వ్యాఖ్యానకర్త లందఱు నంగీకరించిరి.

ఇక సర్వోపనిషత్తులలోను ఛాందోగ్యము వివాదాకర మగుటచే నీ బ్రహ్మసూత్రములం దయ్యదియే యెక్కుడుగా విచారింపబడునని పూర్వము ప్రదర్శించియే యున్నారము. అందులకు నీ గ్రంథమందలి యధికరణములలో ఛాందోగ్య విషయకములగు నధికరణములసంఖ్యాబాహుళ్యమే ప్రమాణము. సిద్ధగ్రంథమగు చతుస్సూత్రీయనంతరమందు ఛాందోగ్య విషయమును జర్పించు “ఈక్ష తే రాశ్చజ్ఞమ్” అను సూత్రమాదిగాఁ గల యీ యీక్షత్యధికరణమును శ్రీ వేదవ్యాసులు నిబంధించుటకూడ నద్దానినే సూచించుచున్నది. కనుకనే మిగిలిన సూత్రవ్యాఖ్యాత లందఱుగూడ నీ యధికరణమున ఛాందోగ్యమందలి షష్టప్రపాఠకమగు శ్వేతకేతూద్దాలకసంవాదవిషయమునే జర్పించియున్నారు. ఈ యధికరణ

మున నేడు సూత్రములు గలవు. వానిలో నైదుసూత్రములు ప్రకృతపుఞ్చాంగ్యవిషయమును జర్పించుచున్నవి. మిగిలిన రెండుసూత్రములును జెప్పబడిన విషయమున శ్రుతి సామాన్యసమన్వయమును జేయుచున్నవి.

కాని మధ్వాచార్యులవా రన్ననో పై సూత్రవ్యాస కర్తలప్రస్తావములఁ బూర్తిగా విడచి వేటొక ప్రస్తావము నవలంబించిరి. వీ రీ యీక్షత్యధికరణముతోఁ గూడిన యైదధికరణములచేతను జెప్పబడిన యర్థమే సిద్ధమనియు నద్దానినే యుత్తరగ్రంథము వివరించుచున్నదనియు నూతనమగు మార్గమును బ్రదర్శించిరి. ఇంతియ కాదు, అధికరణార్థవిచారణమునఁగూడ వీరు ఞాంగ్యమందలి శ్రుతులఁ జేర్చొనక నానాముఖములగు విధిన్నోపనిషత్తులయందలి మంత్రైక దేశములను విషయములుగాఁ గనఁబఱచిరి.

ఏదై న నొకయుపనిషత్తునందలి విషయమును గ్రహించి యద్దానియందలి విశయ పూర్వపక్షోత్తరసంగతులతోడ నా విషయమును జర్పించుటయే యధికరణస్వరూప మయియున్నది. కాని నానాముఖములగు నుపనిషద్వాక్యములఁ జర్పించుట యధికరణస్వరూపముకాదుగదా !

మధ్వాచార్యులవారు “ఈక్షతే రాశబ్దమ్” అను సూత్రమునకు “యతో వాచో నివర్తంతే అప్రాప్య మనసా నహ” అను ‘అశబ్ద మస్పర్శమ్’ “అవచనేనైవప్రోవాచ” అను శ్రుతులచే బ్రహ్మము శబ్దగోచరము గాదను పూ

పక్షమురాగా సూత్రము ప్రారంభింపఁబడుచున్నదని ప్రతీకమును వ్రాసిరి. వేదమునందు బ్రహ్మమున కీక్షణీయత్వము దెలియవచ్చుటచే నీయ్యది శబ్దగోచరమే యగుచున్నదని సూత్రార్థమును జెప్పిరి. ఇందులకుఁ బ్రమాణములుగా “స ఏతస్మాజ్జీవఘనాత్పరాత్పరం పురీశయం పురుషమీక్షతే” అత్మన్యేవాత్మానం పశ్యేత్, విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాంకుర్వీత” అని ప్రశ్నోపనిషత్తునందు, బ్రహ్మదారణ్యకమందు నచ్చటచ్చట మంత్రైకదేశముల నుదాహరించిరి. ఇందు ‘ఈక్షతే, పశ్యేత్, విజ్ఞాఘన’ అని బ్రహ్మమున కీక్షణీయత్వము వినఁబడుటవలన నయ్యది యీక్షణీయమేయని సిద్ధాంతించిరి. ఇచట బ్రహ్మమవాచ్యమను పూర్వపక్షమునకు బ్రహ్మ మీక్షణీయమే యనునది యెట్లు సమాధానమగునో బుద్ధిమంతులు గ్రహింతురుగాక!

ఇంతియకాదు; పై నుదాహరించిన శ్లోకులు బ్రహ్మమశబ్దగోచరమని చెప్పుచున్న వేయని శంకించుకొని ఓహ్మయొక్క యప్రసిద్ధివలన నయ్యది యెట్లు చెప్పుచున్న విగాని యాశ్చర్యములకు బ్రహ్మముయొక్క యశబ్దగోచరత్వమునందుఁ దాత్పర్యము లేదని మధ్వాచార్యులవారు సమాధానమును జెప్పిరి. బ్రహ్మము జిజ్ఞాస్యమని చెప్పు ప్రథమసూత్రముచే బ్రహ్మముయొక్క ప్రసిద్ధి దెలియఁబడుచుండ బ్రహ్మప్రసిద్ధమని చెప్పుట సమంజసము కానేరదు గదా! ప్రసిద్ధమగుచు సందేహగ్రస్తమును సప్రయోజనము నగుదానియందే జిజ్ఞాస కలుగునని శిష్టవమ్మతము.

ఇక రెండవసూత్రమగు “గౌణశ్చేన్నాత్మశబ్దాత్” అను సూత్రముయొక్క వాఖ్యానమున నాత్మ సగుణమనియు నిర్గుణమనియు రెండువిధములుగాఁ బరఁగఁచుచున్నదనియు నందు నిర్గుణాత్మయేముఖ్యాత్మయనియు నయ్యదియే యీక్షణీయము గాని సగుణాత్మ గౌణాత్మయగుటచే నీక్షణీయ మెంతమాత్రము గాదనియు వ్రాసిరి. ఆత్మానాత్మలక్షణమును—

“యో గుణై స్సర్వతో హీనో యశ్చ దోషవివర్జితః,
హేయోపాదేయరహితస్స ఆత్మేతి సతాం మతమ్.”

ఏతదస్యస్వభావోఽసోఽనాత్మేతి సతాం మతమ్.” అని ప్రదర్శించిరి. దీనివలన సర్వగుణహీనమై దోషరహితమై హేయోపాదేయరహితమగునదియేయాత్మయనియుఁ దద్భిన్న మగునది యాత్మకాదనియుఁగూడ నన్వయవ్యతిరేకములవలనఁ దెలియఁజెప్పిరి. గుణమనఁగా త్వక్చక్షురాదిజ్ఞానేంద్రియ పంచకముచేతను మనస్సుచేతను దెలియఁబడునది. వానిచేఁ దెలియఁ బడనిది నిర్గుణము.

ఈజ్ఞానేంద్రియపంచకముచేతను మనస్సుచేతను దెలియఁ బడు గుణమే యాత్మయందు లేదు గనుకనే యాత్మ నిర్గుణ మనఁబడుచున్నది. అద్దానినే “యతో వాచో నిర్మలై” మున్నగు శ్రుతులు పలుకుచున్నవి. జగత్తునకు నాత్మ దృశ్యము గావున వాచ్యమని మధ్వరాయలయాశయము.

ఇక ‘తన్నిష్ఠస్యచ మోక్షోపదేశాత్’ అను సూత్రముచే నా ముఖ్యాత్మనిష్ఠనికే మోక్షముగాని గౌణాత్మనిష్ఠనికే

మోక్షములేదని చెప్పబడుచున్నదని మధ్వరాయలు వ్రాసిరి. “అయమాత్మా బ్రహ్మ” అను శ్లోతులు ఈ యాత్మయే బ్రహ్మయని చెప్పుచుండుటవలన నీయాత్మనిష్ఠులకే మోక్షమని మధ్వచార్యులవారు వివరించిరి. దీనివలనఁ బూర్వము జిజ్ఞాసాసూత్రమున వ్రాసిన “యతో నారాయణ ప్రసాదామృతేన మోక్షః” అను నారాయణుని ప్రసాదము వలన మోక్షము గలుగునను వాక్యమును దీర్ఘలవారిష్టయింటు నందుఁగల జీవ పరమాత్మ భేదజ్ఞానమే మోక్షసాధన మను వాక్యమును నిరసింపఁబడుచున్నట్లు సుస్పష్టము. ఇంతియకాదు, ‘భేదవ్యపదేశాత్’ అను సూత్రమునకుఁ బ్రతీకముగ “న చ తత్త్వ మస్యఘంబ్రహ్మస్మీత్యాదిశ్రుతివిరోధః” అని యాది శబ్దముచే ‘అయమాత్మా బ్రహ్మ’ మున్నగు శ్లోతులను బుద్ధి యం దుంచుకొని “తత్త్వమసి, అహం బ్రహ్మస్మి, అయమాత్మా బ్రహ్మ” మున్నగు శ్లోతుల కభేదమునందుఁ దాత్పర్యమును వర్ణించిరి. ఇట్టిచట వర్ణించినరాయలవారు ‘తత్త్వమసి’ అనుచో ‘అతత్త్వమసి’ అని అకారప్రక్షేప చేయుటయు మిగిలిన రెండు శ్లోతులకు వేటొక యర్థమును గల్పించుటయు నెంత సమంజసముగా నుండునో నిష్పక్షపాతబుద్ధులగు విబుధులు గ్రహింతురుగాక !

నిర్గుణాత్మజ్ఞానముచేతనే మోక్షమనియు సగుణాత్మజ్ఞానముచే ముక్తి నొందఁజాలఁడనియు—

“తస్యాత్మనో నిర్గుణస్య జ్ఞానా న్మోక్ష ఉదాహృతః,
సగుణా స్త్వపరే ప్రోక్తా స్తద్జ్ఞానాన్నైవ ముచ్యతే.”

అని ప్రమాణపురస్కరముగ మధ్వరాయలచేఁ జెప్పఁ బడియెను.

ఇట్లే ‘స్వాప్యయాత్’ అను సూత్రమున “స ఆత్మన ఆత్మాన ముద్భృత్యాత్మన్యేవ విలాపయతి, అథాత్మైవ భవతి” అని ఆత్మభావమే ముక్తిగా నిరూపింపఁబడెను.

‘గతీసామాన్యాత్’ అను సూత్రముచే సర్వవేదాంత ములును ఓమతులుగాక ఘంటాపథముగ నొక్క బ్రహ్మజ్ఞాన మునే చెప్పుచున్నవని మధ్వాచార్యులు ముక్తకంఠులై వచించిరి. అందుఁ బ్రమాణముగ “సర్వే వేదా యుక్తయః సుప్ర మాణాః. బ్రాహ్మజ్ఞానం పరమం త్వేకవచ ప్రకాశయంతే” అని చెప్పిరి.

ఇట్లు చెప్పి ‘శ్చుతత్వాచ్చ’ అను సూత్రమునకు నర్థ మును నిరూపించుటలో “ఏకో దేవః సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా, కర్మాశ్శక్తః సర్వభూతాధి వాసః నాక్షీచేతా కేవలో నిర్గుణశ్చ” అనుదానిని బ్రమాణముగ నిరూపించిరి. మధ్వాచార్యులవారు ఇందు ‘గూఢః’ అనుటవలన అదృశ్యుడని స్పష్టముగాఁ దెలియవచ్చుచుండ ‘ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్’ అను మధ్వరాయలవారినాక్యా మెట్లు సమంజసమగును? ఇందు సర్వభూతములయందు నొక్కడే యీశ్వరుడని చెప్పుటవలన జీవపరమాత్మభేదమును బ్రహ్మము సజాతీయ విజాతీయ స్వగత భేదరహితము నని సుస్పష్ట మగు

చున్నది. ఇయ్యది శ్వేతాశ్వతరమందలి శివబోధకమగు మంత్రము.

ఇట్లు బ్రహ్మాత్మల కభేదము నొప్పుకొనినను బ్రహ్మాత్మలు సుప్రసిద్ధములై యీక్షణీయములగుటచే నవాచ్యములు గాక వాచ్యములే యగుచున్న వని మధ్వరాయలు నొక్కిచెప్పిరి. అప్రసిద్ధమైన నవాచ్యమనియు, బప్రసిద్ధమగునదియే వాచ్యమగుననియు వారియాశయమని నిరూపించితిమి.

ఇక నాత్మ దృశ్యమా? అని విచారింపఁదగు. దృశ్యమన నింద్రియగోచర మగుటయే యని చెప్పియున్నారము. మధ్వమతిమునఁ బౌరమాధిక తాకిక భేదము లేదు. గావున నాత్మదృశ్యమనిన జగత్తునలెనే యాత్మగూడ దృశ్యమని మధ్వరాయల యభిప్రాయము. “జగత్, మిథ్యా, దృశ్యత్వాత్, రజ్జసర్పవత్” సర్పమనుభ్రమచే గ్రహించిన రజ్జపువలెనే జగత్తుగూడ దృశ్యమగుటచే మిథ్య యని యనుమానైకప్రమాణ వాదులకొఱకుఁ గల్పింపఁబడిన యద్వైతానుమానమును ఖండించుటకు మధ్వరాయలు ‘ప్రపంచమిథ్యాత్వానుమాన ఖండన’ మను నొక పండ్లెండు పంక్తులు గల ప్రకరణము నొకదానిని వ్రాసిరి. పై యనుమానమును మధ్వరాయలవారు విమర్శించుచు జగత్తుయొక్క మిథ్యాత్వమును సాధించుటలో దృశ్యత్వ మెంతమాత్రము పేతువు గానేరదు కనుక దృశ్యమగు నీజగత్తు మిథ్య యెంతమాత్రము గాదు. కనుక “విమతం సత్యం దృశ్యత్వాత్, యథా ఆత్మా” అని దృశ్యమగు నాత్మ యెట్లు సత్యమో,

యటులే జగత్తుగూడ దృశ్యము గావున సత్యమని వేతొక యనుమానరచనను జేసిరి.

ఇంతియే కాదు, జగత్తు సత్యమనుటకు “విశ్వం సత్యమ్” అను శ్రుతివచనము నాధారముగాఁ జేసొనిరి. “అబ్రహ్మస్తంబ పర్యంత మసారం చా ప్యనిత్యకమ్” అను మధ్వరాయలవారి వచనమువలనను ‘యత్కృతికం త దనిత్యమ్’ అను నభియక్తిక్తి వలనను జగత్తు అనిత్యమని సుస్పష్టమగుచుండ సత్యమని చెప్పట యెంత యుచితముగా నున్నదో చెప్ప వీలులేదు. ప్రథమసూత్రమున నసారమనియు ననిత్యమనియు మధ్వరాయలవారే వక్కాణించిరి. ఇంతియకాదు, శ్రుతినందర్భమును బట్టి చూచినచో నీవిశ్వశబ్దము జగద్వాచక మెంతమాత్రముఁ గానేరదు. ఏలయన: నియ్యది మరుద్గణగుణములను వర్ణింపుచు, విశ్వం - మరుద్గణముయొక్క వర్ణింపఁబడిన గుణసముదాయ మంతయు, సత్యం-నిజమే యగుచున్నది - అనఁ గల్పితము గాదని యర్థము. ఇంతియకాదు; సర్వనామగణములో నీ విశ్వశబ్దముండుటంజేసి యియ్యది జగత్తునందే రూఢ మగు నని చెప్ప వీలులేదుగదా! శ్రుతియందుఁగూడఁ బ్రచురముగాని విశ్వ శబ్దము సర్వపర్యాయముగానే వాడఁబడుచున్నట్లు వేదవిమలకుఁ దెలియని విషయము గాదు. విష్ణుసహస్రనామములయందలి “విశ్వం విష్ణు ర్వషట్కారః” అనుచో నీ విశ్వశబ్దము విష్ణుపర పర్యాయముగా వాడఁబడినది. కనుక “విశ్వం సత్యమ్” అను శ్రుతివాక్యము జగత్తునకు సత్యత్వము నెంతమాత్రము బోధింపనేరదు.

అనుమానమునందలి 'దృశ్యత్వాత్' అను పేతువు శ్రుతివిరుద్ధ మగుటచే 'విమతం సత్యమ్' అను ప్రతిజ్ఞయు సరికాదు. అందుచే 'యాద్యద్దృశ్యం తత్త త్సత్యమ్' 'దృశ్యమగున దెల్ల సత్యమగునను వ్యాప్తియు సరికాదు. 'యథా ఆత్మా' అను దృష్టాంతముగూడ 'ఈక్షతే రాశబ్దమ్' అను సూత్రమునకుఁ బైనఁ జెప్పినతీరున నపార్థమును గల్పించుటచే దృష్టాంతాభాస మగుచున్నది. ఇట్టి యుదాహరణముచే సిద్ధించు నిగమనము అశాస్త్రీయమే యగును. "ఏకోదేవః సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపి" అను శ్రుతిని బ్రమాణముగా గ్రహించి యాత్మలక్షణమునుగూర్చి తమ భావము నట్లు దెలిపిరి! గూఢ శబ్దమునకు దృశ్యముకాదనియునర్థముఁ జెప్పవలెను. ఆత్మ యనఁ బ్రపంచ మంతయు నిండి నిబిడమై యింద్రియాగోచర మగు నొక యనిర్వాచ్యవస్తు వని చెప్పనొప్పును. అందువలననే యాత్మనుగూర్చి యత్యంతభిన్నము లగు సభిప్రాయములు గలిగినవి.

ఆత్మయే దృశ్యమగుచో దృశ్యములగు ఘటపటాదిపదార్థములవలె నందు సభిప్రాయభేదములకు నవకాశము లేదుగదా! ఇంతియకాదు, ఆత్మదృశ్యమగుచో నిర్గుణముగాక సగుణమగు దేహ మనవలయును. అప్పుడు ఆత్మదృశ్యమనువాదముచార్యక మతస్వరూపము నొందును

ఆత్మ యిట్టిదని వాక్యలచేఁ జెప్పుటకు సాధ్యముగాదు. జ్ఞేయము. శాస్త్రమఖిండాగ్ర బోధనచే నద్దానిలక్షణముమాత్రమే

చెప్పను. ఇంతియ దాని వాచ్యత్వము. అటుతరువాత దాని స్వరూపమును జెప్పటయందు విఫలములై వాక్కులు మనస్సు కూడ నటనుండి మరలుచున్నవి. “యతోవాచోనివర్తంతే” అను శ్రుతియిద్దానినే బోధించుచున్నది. బ్రహ్మస్వరూపమును జెప్పటకై కుమారునిచేత సత్యంతము ప్రార్థితుడయ్యు వరుణుడు వాక్కులచేఁ జెప్పలేక “యతోవా ఇమాని భూతాని” అను శ్రుతిచేఁ దల్లక్షణమునుమాత్రముజెప్పి “తపసాబ్రహ్మవిజిజ్ఞానస్వ” శ్రవణ మెసన నిదిధ్యాసలచే నీ వడిగిన బ్రహ్మము ననుభవపూర్వకముగాఁ దెలిసికొమ్మని యుపదేశించెను. తండ్రిచేసిన బోధ వలననే గాక స్వయముగాఁ దపము నొనరించుటచే బ్రహ్మమును సాక్షాత్కారముచేసికొని భృగువు బ్రహ్మమాయెను “ఆత్మ న్యైవాత్మానం పశ్యేత్” తమ శ్రుతులయందలి దర్శనార్థబోధ కములగు శబ్దములకియ్యదియే యర్థముగాని జగత్తువలె దృశ్యమను సర్థమెంతమాత్రముఁగాదు. శరీరమునం దాత్మను జగత్తును జూచినట్లు చూచుట యసంభవము గదా!

శ్వేత కేతూద్దాలక సంవాదము

భారత దేశమందలి వేదాంతవిచారణకాండయందు ఛాందోగ్యమందలి శ్వేత కేతూద్దాలక సంవాద మను షష్ఠప్రపాఠకము ముఖ్యస్థానము నధిష్ఠించి యున్నది. ఇందులకు ముఖ్యమగు కారణము: ఇందు స్వప్తార్థబోధకములగు శబ్దములు గానరా కుండుటయే. అనేకు లనేకభంగుల నర్థకల్పనముచేసి వ్యాసునికాలమున కే దాని కర్థవిప్రతిపత్తులను గలుగఁజేసిరి. అందుచేతనే స్వప్తార్థబోధకరములగు భృగువల్లీశాకల్యమైత్రేయ బ్రాహ్మణ వాక్యముల ముక్కుందు గ్రహించి వేదాంతము లన్నియు బ్రహ్మవబోధకములని మొదటి నాల్గుసూత్రము లచే స్థిరపఱచి యీ ముఖ్యార్థము నితరోపనిషత్తుల యందు సమన్వయము చేయుచు నెక్కుడు సందిగ్ధార్థములు గల ఛాందోగ్యముయొక్క విచారణమునకై నీక్షత్యధికరణ మును వ్యాసమహర్షి రచించెను. ద్వాదశవర్ష కాలము గురు సన్నిధియందు శాస్త్రార్థయనముచేసివచ్చిన యనూచాన మ్మానియగు పుత్రునకు సద్ధర్మోపదేశము చేయఁదలంచి దండ్రి యగు నుద్దాలకుడు “దేనిని వినుటచే సర్వమును వినఁబడిన దగునో; దేనిని దెలిసికొనిన సర్వము దెలిసికొనఁబడిన దగునో యద్దానిని నీగురువు నడిగితివా”యని కుమారు నడి గెను. అంతఁ గుమారుఁడు ‘ఇంత యద్భుతోపదేశ’ ముండునా ?’

యని యాశ్చర్యవిహ్వలచేతస్కుఁడు కాఁగా శ్వేతకేతువునకు
 “యథా సోమ్యైకేన మృత్పిండేన సర్వం మృణ్మయం విజ్ఞాతంస్యా
 ద్వాచారంభణం వికారో నామధేయం మృత్తికేత్యేవ సత్యమ్”
 అన, వికారమును జెందుటచే ననేక నామముల వాడఁబడు
 చున్న కార్యరూపములగు ఘట శరావాదు లన్నియు నెట్లు
 మృద్వికారములో యల్లే యని సోదాహరణముగ నుద్దాలకుఁడు
 చెప్పెను. ఇందుచే వికారాత్మకమగు జగమున కంతకును
 గారణ మొకటియే యనియు నది యుపాదానకారణ మనియు
 నా యుపాదానకారణముఁ దెలిసినఁ దత్కార్యము లన్నియుఁ
 దెలియుననియుఁగూడ నుద్దా :కుని ప్రశ్నభాగముగఁ దేలు
 చున్నది. అత్యంతశ్రద్ధచే గుర్వనుగ్రహమును, సంపాదించిన
 తన కీ విషయము గురువు చెప్పలేనందున వారికెఁగూడ నీ విష
 యము దెలియనట్లు నిశ్చయించి తండ్రినే యుపదేశింపుమని
 సవినయముగఁ బ్రార్థింపఁ“న దేవ సోమ్యేద మగ్ర ఆసీ దేక మేవా
 ద్వితీయమ్” అని యుద్దాలకుఁడు పలికెను. జగత్తునకుఁ
 బూర్వము స త్తనునది యొకటియే యున్నదనియు నయ్యది
 స్వగత సజాతీయ విజాతీయ భేదరహిత మనియు దీనియర్థము.

ఇచట సచ్చబ్రహ్మమునకు వ్యాసునికఁపెఁ బూర్వులు
 బహుభంగుల సర్వకల్పమును జేసిరి. శారలలోఁ బ్రధాన
 మల్లుఁడగు సాంఖ్యుఁడు సచ్చబ్రహ్మమునకుఁ బ్రధానమని యర్థము
 చెప్పెను. ఇట్టియర్థముల నిరసించుటకు “ఈక్షతే రాశ్శక్తిమ్”
 అను నీక్షత్వధికరణప్రభుమనూత్రము వ్యాసులవారిచే రచిం

పబడెను. ‘సత్’ అను శబ్దముచేఁ బ్రధానము చెప్పబడలేదు. “త దైక్షత బహు స్యాం ప్రజాయేయ” అని ముందు ‘ఐక్షత’ అని చేతనబోధకశబ్దము వినబడుటచేత ససి సూత్రార్థము. ప్రధానము కేవలము జడమగుటచే నీక్షత్యాదిచైతన్య విశిష్టమగు సత్తు ప్రధానము గానేరదని యభిప్రాయము. “బహు స్యామ్” అని సంకల్పించి యూసత్తే తేజోఽబన్నములు మూడు నొకదానినుండి వేటొకటియయి “హంతాఽహ మిమా స్తిసో” దేవతా అనేన జీవేనాత్మనాఽనుప్రవిశ్య నామ రూపే వ్యాకరవాణి” నే నీ తేజోఽబన్నములు మూడు నయి తిని ఈ జీవస్వరూపముచేఁ బ్రవేశించి నామరూపాత్మకమగు వికారముగ భాసింపఁగలనని యూసత్తే సంకల్పించెనని వినబడుచున్నది. ఇందుచేఁ గార్యరూపమగు జగత్తునకుఁ బూర్వముండిన సత్తు చైతన్యాత్మకమనియు సదర్థబోధకమగు ‘అస’ ధాతువుయొక్క ‘స్యామ్’ అను నుత్తమపురుషైకవచనప్రయోగముచే సత్తుబకటియే జగత్కారణమనియుఁ దానే యన్నిరూపముల భాసించుచున్నదనియు కృష్ణాధాత్వర్థకములగు శబ్దములచట వినబడకపోవుటచే నిందుకు భిన్నమగు జగత్కర్తయగు విష్ణ్వాదినిమిత్తకారణము వేటొండు లేదనియు స్పష్టమగుచున్నది. ఈక్షతిశబ్దమునకు గౌణార్థము చెప్పవలెనను పూర్వపక్షమునకు ‘గౌణశ్చేన్నాత్మశబ్దాత్’ అను సూత్రముచే జవాబుచెప్పిరి. “స య ఏషోఽణిమా ఐతదాత్మ్య మిదం సర్వం తత్సత్యం స ఆత్మా తత్త్వ మసి శ్వేత కేతో!” అను నిదంతయు నాత్మస్వరూపమే, ఆత్మయే యిది. ‘సత్యమ్’ అని దృఢతరముగా

జగత్కారణ మాత్మస్వరూపమనియు నిట్టిజగత్కారణమగు నాత్మయే నీవు అనియు శ్రుతి స్పష్టముగఁ బలికెనది. “తస్య తావదేవ చిరమ్” ఇట్టి జ్ఞానమే మోక్షమును శ్రుత్యభిప్రాయమును “తన్నిష్ఠస్య మోక్షోపదేశాత్” అను సూత్రమున వ్యక్తకరింపఁబడినది. “స ఆత్మా తత్త్వ మసి శ్వేతకేతో!” అనుచో, తత్ = పూర్వోక్తమగు చైతన్యస్వరూప మగు సత్తే, త్వం = నీవు, అసి = అయితివి, అను సహజమగు సర్థమును ద్రోసిపుచ్చి మధ్వరాయలు ‘అతత్త్వ మసి’ ఆ సత్తు నీవు గావని యపార్థకల్పన గావించిరి. ఇట్టి పదచ్ఛేదము నింతవఱకు వా రొక్కరుమాత్రము చేసిరి. అద్వైతసిద్ధాంతముతో నేకీభవింపని విశిష్టాద్వైతాదీతరమతకర్తలు, బౌద్ధులు గూడ ‘తత్త్వ మసి’ అనియే పదచ్ఛేదమును జేసిరి. ఇట్టి పాండితీనైపుణ్యము మధ్వరాయల కొక్కనికిమాత్రము దక్కినది. ఆ సేతుశీతనగమగు దేశమునం దంతయు నిట్లే చెప్పుకొనుచుండిరి. మధ్వరాయలుగూడ ‘భేదవ్యపదేశాచ్చ’ అను సూత్రమునందలి “నచ తత్త్వమస్యహం బ్రహ్మస్మీత్యాది శ్రుతివిరోధః” అను ప్రశ్నమును, అద్దాని సమాధానమును గమనించినచో ‘తత్త్వ మసి’ అనియే యున్న ట్లంగీకరించినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

కాని, శ్రుతి కర్థముమాత్రము “అతత్త్వ మసి” అని వ్రాసిరి. ఇయ్యది సమయోచితపాండితీప్రకర్ష. తత్త్వమసి యొక్క గంభీరార్థమును ‘సదా సోమ్య తదా సంపన్నో భవతి’

అని శ్రుతి యనుభవముచే రుజువుచేయుచున్నది. సుషుప్తి యందు సుపాధికృతములగు విశేషములు లేకపోవుటచే జీవుఁడు తనయందే లయ మగుచున్నాఁడు గనుక నాత్మస్వరూప మగు సత్పదార్థము చైతన్యమనియు సుపాధివిశేషముచే బరఁగుచున్న త్వంశబ్దవాచ్యుఁడగు జీవునికి, తచ్ఛబ్దవాచ్యమగు సత్తునకు నభేదమనియు శ్రుతి చాటుచున్నది. 'తత్త్వమసి' అనువాక్యమందలి గంభీరమగు పరమరహస్యము ప్రథమమున మహాపండితుఁడగు శ్వేత కేతువునకుఁ గూడ నవగతము కాలేదు.

ఉదాహరణపరంపరచే నీమహాతత్త్వము నుద్దాలకుఁడు శుమారునికి హృద్గోచరము చేయుచుండెను. వినినకొలఁది యందు మునిగి తెప్పల్ల లేక శ్వేత కేతువు తిరుగఁ 'భూయఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయతు' ఓ భగవంతుఁడా ! వేటొకపర్యాయ ముపదేశింపుఁడని తొమ్మిదిపర్యాయము లుత్కంఠతోఁ దండ్రిని బ్రార్థించెను.

సముద్రమునఁ బ్రవేశించిన నదులు ఎట్లు సముద్రముతో భిన్నమగుచున్నవో, జలమునఁగలిసిన లవణ మెట్లభేదమునొందుచున్నదో, తేనెటీగలచేఁ దేబడిన వివిధ పుష్పరసము లెట్లు మధువునందైక్యముఁ జెందుచున్నవో యట్లే సుషుప్తియందు యమునుజెందు నీవే యాసత్తని యుదాహరణ పరంపరచే 'తత్త్వమసి' వాక్యమందలి యభేదార్థమును దొమ్మిది పర్యాయము లుద్దాలకుఁడుపదేశించెను. అందుచే 'తత్త్వమసి' అను వాక్యము మహావాక్యములలో నగ్రగణ్యమగుచున్నది; సర్వ

వేదాంతసారముగ నలరారుచున్నది. ఐక్యమును బోధించు నీయనందిగ్గోహాహరణపరంపరచే తత్త్వమసి వాక్యమునకును భేదము చెప్పటయందే శ్రుతికి తాత్పర్యముగాని ఆ 'తత్త్వమసి'కి భేదబోధయందుఁ గాదని యాలోచించువారలకు స్పష్టము కాకమానదు.

ఇదియే 'స్వాప్యయాత్' అను సూత్రార్థము. బ్రహ్మ జగత్కారణ మనుటయందే సర్వశ్శ్రితులకుసమన్వయము. 'గతీ సామాప్యాత్' అను సూత్రముచే జెప్పిన యర్థమునే యితర శ్శ్రితులుగూడ ఘోషించుచున్నవని 'శ్శ్రితత్వాచ్చ' అను చివరి సూత్రమున వ్యక్తీకరించి తత్త్వమసీతి వాక్యమందలి గుర్వేకవేద్యమగు పరమరహస్యము ఈక్షత్యధికరణమున లోక కల్యాణముకొఱకు వ్యాసమహర్షి సిద్ధాంతపఱచెను.

శ్రీ:

వైదిక ధర్మ సంవర్ధని

సంపుటము 1]

డిసెంబరు, 1935

[సంచిక 12

విష్ణుదాసుని మధ్యమతము

ప్ర) స్థాన త్రయము చే నెట్లు ఘటించును?

(గతసంచికతరువాయి)

2

భగవద్గీతలు

విష్ణుదాసమతము భగవద్గీతయందును జెప్పబడియున్నదని సత్యధ్యాన తీర్థులు వ్రాసినందున సీమత మెంతవరకు భగవద్గీతవలన నిలుచునో విచారింపవలసివచ్చినది. భగవద్గీతలు పాక్ పశ్చిమ దేశముల విలసిల్లుచున్న యన్ని మతములవారిచేతను మహాత్కృష్టమగు గ్రంథముగాఁ బరిగణింపఁబడుచున్నది. సుమారు తొమ్మిదివందల భాషలలో భాషాంతరీకరణము చేయఁబడి 1,145 ముద్రణముల నొందినది. సాక్షాత్ భగవద్గ్రంథమునుండి గానరూపమున నిస్సృతమయిన మహాత్మ్యమకరంద మిందుఁ గలదని తలంపఁబడుటచేత నెల్లరకు సీ గ్రంథము పూజ్యమగుచున్నది. ఈ గ్రంథమునకు

భగవద్గీత లను నామ మన్వర్థము. మధ్వరాయలు శ్లోకరూప మగు నొకగ్రంథముచే దాను గ్రహించినరీతిని భగవద్గీతలయొక్క భావమును వ్యక్తీకరించెను. పదచ్ఛేదపక్షార్థోక్త్యాది లక్షణములందుఁ గానరాకుండుటచే నద్దాని వ్యాఖ్యయని కాని భాష్యమనికాని పిలువ వీలులేదు. భగవద్గీతలు భారత మందు నొకభాగము. వేదాధికారము లేమిచేత జ్ఞానములేక సంసారక్లేశమొందుచున్న స్త్రీశూద్రాదులకు మోక్షప్రాప్తికై బ్రహ్మదుద్రాదుల ప్రార్థన నంగీకరించి వ్యాసరూప మెత్తిన విష్ణువుచే నీభారతము రచింపఁబడెననియు నీగ్రంథము “వేదానపి పర”మగుటచేఁ బంచమవేదమని పిలువఁబడుచున్నదనియు మధ్వరాయలు తమగ్రంథమున కుపోద్ఘాతమువ్రాసెను. భారత మందుఁగల గౌరవము వేదమునందు వారలకు లేదు. వేదతుల్యముగా నిది పంచమవేదము గాదు. తాము వ్యాఖ్యానము చేయఁదలంచిన మూలగ్రంథమే, వేదజ్ఞానములేని స్త్రీశూద్రాదులకొర కని వారు తలంచుచుండఁ దమ వ్యాఖ్యానము తది తరులు చదువుట వారిభావమై యుండదు. “పంచమ వేద”మను సమాసమునకు వారు కర్మధారీయ విగ్రహముఁ జెప్పుదురో లేక పశ్చిత్తత్పురుషగాఁ జెప్పుదురో తెలియరాకున్నది. శూద్రాదులని యాదిశబ్దముచే వేదాధికారములేని స్త్రీశూద్రేతరులును మరొకొందరును అవగతమగుచున్నారు. కాని “స హి ధర్మః సుపర్యాప్తో బ్రహ్మణః పదవేదనే”యని యీ గ్రంథముఁ జదువుటవలనఁ దెలియనది. బ్రహ్మపదమని వ్రాయుటచే నీ గ్రంథము బ్రహ్మమును బోధించుచున్నది గాని విష్ణువును

బోధించుటలేదని స్పష్టమగుచున్నది. మధ్వరాయల భావానుసారముగ సీగ్రంథము వేదములో లేని విషయములఁ జెప్పుచున్నట్లు కఢబడుచున్నది. అట్లయినచో శిష్టపరిగ్రాహ్యముగాకపోవలసివచ్చును. మధ్వరాయలును వేదనిండఁ జేసినవాడగుచున్నాడు.

లోకకల్యాణముకొరకు ఉపనిషదర్థమునే శ్రీకృష్ణభగవానుడు అర్జునోపదేశ మిషచే ముముక్షుజనమునకు వ్యక్తీర్షించెను. పార్థుడను వత్సమును దగ్గఁజెట్టుకొని సుధీజనోపయోగమునకై యద్వైత మను సర్వోపనిషత్తు రసారమును గోపాలుడు పిదికెను. అదియే భగవద్గీత. తదర్థావిష్కరణ కొరకు నుపనిషత్తులే యాధారము.

మొదటి 57 శ్లోకములయందు సధికారినిరూపణఁజేసితరువాత 62 శ్లోకములచేఁ గృష్ణభగవానుడు తత్త్వోపదేశముచేసెను. జ్ఞానముచే మోక్షముకలుగును గాని కర్మచే గాదనియు నయినను అర్జునుడున్న పరిస్థితులయందుఁ గర్మచేయక తప్పదనియు సీ యుపదేశసారము. జ్ఞానము కర్మకంటె గొప్పదయినయెడలఁ దమ్ము నెందుకట్టి ఘోరకర్మచేయుటకు నియోగించుచున్నాడో గ్రహింపలేక ప్రశ్నించిన యర్జునునకుఁ గృష్ణభగవానుడు చెప్పిన సందేహాపనోదకాత్మకమగు వ్యాఖ్యానము మిగిలిన గ్రంథము. ఈ యుపదేశారంభసమయమందు శ్రీకృష్ణుడు భగవత్ స్వరూపుఁ డను జ్ఞాన మర్జునునకు లేదు. తమక్షేమముఁ గోరి మొదటినుండి యనేకములగు నిక్కట్లులఁ

బాపి యింతవరకు సజీవముగ నుండుటకుఁ జేయుతనిచ్చి కాపాడిన మేనమరంది యనియు నత్యంత జ్ఞానసంపన్నుడై కష్టసమయముల మెలఁకువతో మెలంగఁగల దిట్టయనియు యుద్ధమందాయనకుఁ గల చాతుర్యముచేఁ దనకు గురువనియు మాత్రము శ్రీకృష్ణుని నర్జునుఁడు తలంచెను. “ఇమం విషస్వ తే యోగం పోక్తవా నహమవ్యయమ్” “తా న్యహం వేద సర్వాణి” “సంభవా మ్యాతఃసూయయా” యని శ్రీ కృష్ణుఁడు చెప్పిన పరమరహస్యమును అర్జునుఁడు విశ్వసింపనందున నాతనికి విశ్వాసజనక మగు నిజస్వరూపమును జూపి ఆబ్రహ్మస్తంబముగ నలరారుచున్న నిఖిల చరాచర ప్రపంచము తానుదప్ప మరొండు లేదని ప్రత్యక్షప్రమాణముచే సర్వసందేహానివారణముగఁ బ్రధర్మించి యద్వైతమతతత్త్వప్రతిష్ఠాపనఁజేసెను. మొదటినుండి యుద్ధమునఁ గర్ణుని గెలువవలెననియే యర్జునుని కోరికగాని భీష్మునియోగముచే నాతఁ డర్ధరథికశ్రేణియందుఁ జేర్పఁబడుటచే ‘భీష్ముఁడ స్తపించునంతవరకు యుద్ధరంగమునఁ బాదముఁబెట్ట’ ననియాతఁడుచేసినప్రతినియర్జునునకుఁ దెలియదు. యుద్ధమున నర్జునుఁడు దేవదత్తమును బూరించి విల్లెక్కువెట్టి లక్ష్యమగు కర్ణుఁడు కానరానందున నెవరితో యుద్ధముచేయవలెనో తెలియక “సేనయో రుభయో ర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత” యని శ్రీకృష్ణుని గోరెను. శ్రీకృష్ణుఁడుభయసేనల మధ్య రథమునిలిపి భీష్మద్రోణాదిగురుసేనాసీసంయుత మై భ్రాతృపుత్రసఖసముపేతమై మాతులకులాకులమగు కౌరవసేనను “పశ్యైతాన్ సమవేతాన్ కురూన్” అని యర్జునునకుఁ

జూపెట్టెను. అంత నర్జునుడు ధైర్య ముడిగి కృపచే నశ్రుపూర్ణా కులములగు శన్నుల నీరుగార్చుచు విషాద మొంది తన బాణము నుపసంహరించి యుద్ధసంరంభము మాని ప్రిజ్ఞావాదము లాడ దొడంగెను. ఇట్టి మనస్థైర్యముచెడిన యర్జునునిచే దనయుప దేశ సౌష్ఠవమున శ్రీకృష్ణుడు యుద్ధముచేయింపవలసివచ్చెను. ఈ యర్జునమనోభూమికను గుర్తెఱిగిన గాని కృష్ణభగవానుని యుపదేశతత్త్వమును గ్రహింప శక్యముగాదు. ఎట్టి యుప దేశముఁజేసిన దిరిగి యర్జునుడు యుద్ధోన్ముఖుడు కాఁగలడు? భీష్మద్రోణాదిపంధ్యగురుకులమగు భీష్మద్రోణాదులు వేఱు. తా నవశ్యము అట్టివారలను జంపవలెను అని నమ్మినప్పుడా? లేక చంపువాఁడు లేడు, చచ్చువాఁడును లేడు; శరీరములు వాని యంతట నశించును; అన్ని శరీరములందును బ్రకాశించు నాత్మ సచ్చిదానంద స్వరూపమగు బ్రహ్మయే యని తెలిసినపుడా? ఈ ప్రశ్నకు జవాబే శ్రీకృష్ణభగవానునియుపదేశతాళయంత్ర మును భేదింపఁగల కుంచిక కాఁగలదు.

గీతాతత్త్వనిర్ణయము

శ్రీ కృష్ణభగవానుఁ డర్జునున కుపదేశించిన తత్త్వమున కంతయు “నాఁసతో విద్యతేభావో నాభావో విద్యతే సతః” అనువాక్యము మూలవాక్యము. ఇదిసర్వవేదసారమై సర్వతత్త్వావతంసముగ నలరారుచున్నది. “న, అసతః, విద్యతే, భావః, న అభావః, విద్యతే, సతః” యని యీ వాక్యమునకు సహజముగు పదచ్ఛేదము. అసత్తున కునికియు, సత్తునకు లేమియుఁ దెలియఁబడుట లేదని దీనిప్రతిపదార్థము. లేమిలేనిది సత్తనియు ఉనికిలేనిది, యసత్తనియు నీవాక్యమువలన సదసత్తుల లక్షణము తేలుచున్నది. అనఁగా దేశకాలములచేఁ బరిచ్ఛిన్నముకాక సర్వవ్యాపియగునది సత్తనియు, వానిచేఁ బరిచ్ఛిన్నమయి సర్వవ్యాపిగానిది యసత్తనియు భావము. ఈయర్థమునే “అవినాశిత తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్” అను శ్లోకము చెప్పుచున్నది. పరిదృశ్యమానమగు నీజగత్తు నంతయు వ్యాపించిన పదార్థము నాశరహితమయినదనియుఁ దదితరమంతయు నశ్వరమనియు ‘తు’శబ్దముచేద్యోతితమగుచున్నది. పైవాక్యము నందలి సదసచ్ఛబ్దముల కర్థము ప్రకరణముచేఁ గ్రహించవలెను. భీష్మద్రోణాదులఁ జంపలేక బాణము నుపసంహరించిన యర్జునునకుఁ జచ్చినవారినిగుఱించియు బ్రతికియున్న వారినిగూర్చియుఁ బండితుఁడు విచారింపఁడు. ఇపు డున్న వారంద రిదివర కుండక పోలేదు. ఇకముం దుండకపోరు. బాల్య యౌవన కౌమా

రాచిదశలను శరీరము పొందినట్లే ఈ శరీరమునుండి పోయిన శరీరి
మరియొక శరీరము పొందుచున్నాడని దేహి దేహభేదమునజేసి
దేహము నశించినను దేహి నశింపఁడని శ్రీకృష్ణుడు 2 అ. 11 -
15 శ్లోకముల నుపదేశించెను. ఇందుచే నవసరప్రాప్తమగు
నిత్యానిత్యనిర్వచనకొరకు లేమిలేనిది సత్తనియు - ఉనికిలేని
దసత్తనియు “నాసతో” యను వాక్యమును జెప్పిరి. నిత్యమగు
సత్తుచేతనే సమస్తజగత్తతీత మగుచున్నదని సత్తునకు సర్వ
వ్యాపకత్వము జెప్పిరి. “అంతవంత ఇమే దేహా నిత్య సోక్తాః
శరీరిణః, అనాశినోఽప్రమేయస్య” అని దేహము లనిత్యములు,
దేహి నిత్యుడు, ఇంద్రియాగోచరుడనికూడ జెప్పిరి. అనిత్య
మగు అసత్తు, అంతవంతమగు దేహములు నొకటేయనియు నిత్య
మగు సత్తు సవినాశియగు శరీరియు నొకటేయనియు స్పష్ట
మగుచున్నది. కనుక సచ్ఛబ్దముచే శరీరియగు నాత్మయు నస
చ్ఛబ్దముచే దేహాదిజగత్తును గ్రహింపఁబడుచున్నది. మరియు
“శరీరిణః” “యేన” అను వచనముచే ఒకఁడేయగు నాత్మ
యందుఁ బ్రకాశించు శరీరము లనేకములనియు భావము తేలు
చున్నది. శరీరినిత్యత్వముజెప్ప సచ్ఛబ్దము జేబట్టుటచే “న దేవ
సోమ్యేద మగ్రీ ఆసీత్, ఏకమేవాద్వితీయమ్” అను
ఛాందోగ్యమునందలి సచ్ఛబ్దబోధితమగు బ్రహ్మమునకును శరీరి
కిని అభిన్నత్వము తేలుచున్నది. కనుక ‘సత్, బ్రహ్మ, ఆత్మ,
శరీరి’ ఈశబ్దములన్నియు సర్వవ్యాపియు నిత్యమునగు నొకే
వస్తువును బోధించుచుఁ బర్యాయపదము లగుచున్నవి. సర్వ
వ్యాపిత్యము, అనేకత్వముఁ బరస్పరవిరుద్ధధర్మము లగుటచే

నొకేవస్తువునందు సిద్ధింపనేరవు. ఈ పరమరహస్యమును శ్రీ కృష్ణభగవానుడు పైవాక్యమునం దర్జునున కుపదేశించెను.

మధ్వరాయలు 2 అ. 11 మొ॥ 15 శ్లోకములకు “నిత్య ఆత్మే త్యుక్తమ్” అనివ్రాసి “కి మాత్మైవ నిత్య ఆహోస్విత్ అన్యదపి? అన్యదపి; తత్కిమితి? ఆహ నాసతః” ఇతి” అనగా ఆత్మయొకటియే నిత్యమా? నిత్యమనునది మరొండు గలదా? యని సందేహమురాగా మరొండుగలదు. అది యెద్దియన సమాధానముగ “నాసతః” అనుశ్లోకము వ్రాయబడినట్లు నా శ్లోకమునకుఁ బ్రతీక వ్రాసిరి. అద్దాని కట్లర్థకల్పనయుఁజేసిరి. “అసతః కారణస్య అభావో నై వ విద్యతే. ప్రకృతిః పురుషశ్చైవ నిత్యై కాలశ్చ సత్తమ” ఇతివచనాత్ “యద్దేశతోఽనంతం తన్నిత్యమేవ” యని “అవినాశి” శబ్దార్థముఁజెప్పిరి. దీనినిబట్టి “నాసతః” అను పై వాక్యమునకు “న, అసతః, విద్యతే, అభావః, న, అభావః, విద్యతే, సతః” యని పదవిభాగముఁజేసి అసచ్ఛబ్దమునకుఁ గారణమని యర్థమునుజేసి అసత్తగు కారణము, సత్తగు బ్రహ్మ ఈ రెంటికిని లేమి తెలియబడుటలేదని అనగా రెండును నిత్యములే యని రాయలు చిత్రించెను. మరియు నిచట సచ్ఛబ్దము బ్రహ్మబోధకముగ వ్రాయుచు “అసతః సదజాయత ఇతిశ్రుతే” అని ప్రమాణమును జెప్పెను. ఈ శ్రుతి నెచటినుండి వారు గ్రహించిరో తెలియరాకున్నది. కాని ఈ శ్రుతిని దమ యర్థకల్పనకుఁ బ్రమాణముగ గ్రహించుటచే సచ్ఛబ్దబోధకమగు బ్రహ్మ కార్యమయిన సత్తునుండి పుట్టుచున్నదనియు నందుకుఁ గారణమసత్తనియుఁ దేలుచున్నది.

కార్యము నశ్వరమగుటచే బ్రహ్మగూడ నశ్వరము కావలసి వచ్చుచున్నది. ఇది స్వవచనవ్యాఖ్యాతమేకాక మూలచ్ఛేదమగు పాండిత్యోద్దీపకమగుచున్నది. అభావమునుండి బ్రహ్మ పుట్టినదనుటచే రాయలవారి సిద్ధాంతము బౌద్ధమతసామ్యమునొందుచున్నది. ‘ప్రకృతి, అనత్తు ఆత్మ’యను మూడునిత్యములని తేలుచున్నవి. సర్వవ్యాపిగానిది నిత్యముకానేరదు. ప్రకృతి పరిచ్ఛిన్నము. మరియు అనత్తు నిత్యమనుటచే దేహాదిజగత్తు తయు నిత్యమని సిద్ధమగుచున్నది. దేహము నిత్యముకాదని “అంతవంత ఇమే దేహః” అను గీతావాక్యముచేతను బ్రత్యక్షమనుభవముచేతనుగూడఁ బ్రసిద్ధమగుచున్నది. “య ఏనం వేత్తిహంతారమ్” అనుశ్లోకమునకు “వ్యావహారిక స్తు భ్రాంత ఇత్యాహ “య ఏన మితి, కుతః ఉక్త హేతుభ్యః” నాయం హంతి న హన్యతే, నహి ప్రతిబింబస్య క్రియా, నహి బింబక్రియయైవ క్రియావాక్” అని తాత్పర్యము వ్రాసిరి. సూర్యునకు బింబము చలనము లేకయు నుపాధియగు జలము కదలుటచే సూర్యప్రతిబింబము కదలుచున్నది. బింబమునందలి చలనమువలననే ప్రతిబింబమునకుఁ జలన మెంతమాత్రము ఘటించదు. ఉపాధులగు జలములయందలిచలనముచే సూర్యప్రతిబింబమునందుఁజలనము కలుగును. బింబితుండగు సూర్యుని కచటఁ జలనము లేదుగదా! కావున బింబకియవలనఁ బ్రతిబింబమునకుఁ జలనము సంభవించునని చెప్పట యవివేకవిలసితము.

‘ధ్యాయతీవ లేలాయతీవ’ అను శ్లోతి యుపాధి యొక్క చలనముచేఁ బ్రతిబింబమునందుఁ జలనము భాసించు

చున్నదను నాశయముతోఁ బరఁగుచున్నది కాని బింబచలనముచేఁ బ్రీతిబింబమునకుఁ జలనము కలుగునని చెప్పుటకుఁ గాదు. ఏదియెట్లున్నను, ఇందలివిశేష మేమన : ‘వ్యవహారమంతయు భ్రాంతి’ యని మధ్వరాయలు నిర్వచించెను. భ్రాంతివ్యవహారము సత్య మెంతమాత్రము కాదుగదా! కావున నీ వ్యవహారము భ్రాంతిమూలక మని నిర్వచించి మధ్వరాయలకు గాని తన్మతము ననుసరించు విష్ణుదాసునకుఁగాని జగత్సత్యత్వమెంతమాత్రమును ఘటించ నేరదు. సత్యరూప మన్ననోముందుఁ బ్రదర్శింపఁబడును.

౯

“సత్”స్వరూపము

‘నాసతో విద్యతే భాః’ అను శ్లోకమున వినవచ్చుచున్న ‘సత్, అసత్’ అనువానియొక్క స్వరూప మెట్టిది? సత్తుకానిదంతయు ససత్తుగుటవలన సత్ స్వరూపమును ముందుఁగాఁ దెలియనగును. సచ్చిద్బిమ్మ దేహిపరముగాను, అసచ్చిద్బిమ్మ దేహపరముగాను బైవాక్యమున వాడఁబడినట్లు చెప్పియున్నాము. “అంతవంతి ఇమే దేహః” అను వాక్యముచే దేహము లన్నియు ననిత్యములని తేలుచున్నది. ‘నాసతో విద్యతే భాః’ అనుటచే ససత్తున కునికియేలేదని తేలుచున్నది. ఈ రెండు వాక్యములు సేకార్థబోధకములుగావు. ప్రశస్య

క్షముగ దేహములు నశించుట చూచుచున్నారము. దేహము లనిత్యము ల్లను నీ యనుభవమును “అస్తవస్త” యను గీతముచే ముందుఁగాఁ జెప్పి దేహము లనిత్యములే కాక కొంత కాలమైనను నియ్యవి లేక యసత్యములే యగుచున్నవను పరమరహస్యమును “అంతవంతః” అను గీతముచేఁ గృష్ణభగ వానుఁడు బోధించుచున్నాఁడు. “అస్తీతి, సత్” అను వృత్తిచే సత్తనః నశింపక నిత్యముగా నుండునదని భావము. సచ్చిద్వి నిర్వచనముచేఁ గూడ నీ యర్థమే సుస్పష్టమగుచుండ విరుద్ధార్థ మగు ససదర్థ మీ సచ్చిద్విబార్థ మెట్లగునో శబ్దార్థకోవిదులు గ్రహింతురుగాక!

ఇక ససత్తగు నీ దేహమున కునికి లేనియెడల నెట్లు మనకుఁ బ్రత్యక్షముగఁ గన్పడుచున్నది? మఱియు ‘దేహి’ అను శబ్దముచే నాత్మ దేహమం దున్నటులు వినఁబడుచున్నదిగదా! సర్వవ్యాపియగు నాత్మ పరిచ్ఛిన్నమగు నీ దేహమం దెట్లు ప్రవేశించినది? లేక సర్వవ్యాపియగు నాత్మమీఁదనే యీ దేహము పడుచున్నదా? అను సందేహములు గలుగుచున్నవి. పరమార్థము నాలోచించినచో నీ దేహమున కునికి లేదు. అనఁగా జగత్తునునది సత్యముకాదు. రజ్జువును భ్రమతోఁ జూచి నపుడు సర్పజ్ఞానమే కలదు. భ్రమ యున్నంతకాలము సర్పమే యని రజ్జువును దలంచుటచే భయకంపనాదివికారములు గలుగును. అంతమాత్రమున నచట నున్నది సర్ప మని చెప్ప వీలు కాదుగదా! అచట రజ్జువుమాత్రమే కలదని తప్పక యంగీకరింపవలయును. అచట నొకవిధమున రజ్జువు సర్పమునకుఁ

గారణ మగుచున్నది. ఈ యర్థమున సర్పము రజ్జువువలనఁ బుట్టినదని చెప్పినది జెప్పనొప్పును. అంతమాత్రముచే సర్పము నిజముగాదు.

బ్రహ్మముదప్ప వేఱొండుకాదు, అవిద్యచే నయ్యది జగత్తుగ భాసించుచున్నది. ఇట్టి భాసన మాభాసయైనను వ్యవహారమున సత్యముగఁ బరిగణింపఁబడి లోకవ్యవహారము జరుగుచున్నది. ఈవిధముగ బ్రహ్మము జగత్తునకుఁ గారణమనియు బ్రహ్మమువలన జగత్తు పుట్టినదనియుఁ గూడఁ జెప్పవచ్చును. “యతోవా ఇమాని భూతాని” అనుశ్రుతిని జర్పించునపు డీవిషయము చర్చింపఁబడినది. ఇదియే యద్వైతపరమతత్త్వము. ఇయ్యదియే శ్రీకృష్ణభగవానుని యుపదేశ మున్న దనుకొనిన కాలమందుఁగూడఁ బ్రకాశించుచున్న పరమాత్మ దేహమందుఁగూడఁ బ్రకాశించుటయం దాశ్చర్యమేమియు లేదు. దేహమునందుఁ బ్రకాశించుచున్న తేజము పరమాత్మకంటె భిన్నమని తలంచినఁ బై తత్త్వమును గ్రహించుట సాధ్యముకాదు. అంతయు నావరించియున్న యాకాశములో బహువికారములగు ఘట, గృహదుల నేర్పరించినపు డా యాకాశమే యీపాత్రలయందు. గృహములయందుఁగూడఁ గానఁబడుచున్నది. ఈ పాత్రములను, గృహములను దీసిన నాకాశముమాత్రము మార్పునొందక కల్పితవిభాగము పోయి యొకటిగానే యున్నది. వ్యవహారములో మాత్రము ఘటాకాశము గృహాకాశ మనఁ బరఁగుచున్నది. కాని యియ్యవి భిన్నములగునాకాశములని తలంపముగదా! అటులనే సర్వవ్యాపియగు పరమాత్మ దేహమునందుఁ

గూడఁ బ్రకాశించుచు నుపలబ్ధికొరకు హృత్పుండరీకమున
వెదకఁబడుచున్నాఁడు. దహరాధికరణమున నీవిషయమును
బాదరాయణుఁడు చర్చించియున్నాఁడు.

‘సతో, అసతో’ అను పదములు తత్త్వవేత్తలు వాడి
నట్లు శ్రీకృష్ణుఁడు చెప్పెను. వారల కీపదము లెచ్చటనుండి
వచ్చినవి? “సదేవ సోమ్యేద మగ్రా ఆసీ దేకమేవాద్వితీయమ్”
అను ఛాందోగ్య శ్రుత్యంతమునం దీపదములు తొలుత వాడఁ
బడినవి. జగత్తునకుఁ బూర్వము స్వగత సజాతీయ విజాతీయ
భేదరహితమగు ఒక సత్తుమాత్ర ముండెనని శ్రుతి చెప్పుచు
న్నది. ఇంద్రియాగోచరమును సత్స్వరూపమునగు దేహికిమాత్ర
మునికి యున్నట్లు శ్రీకృష్ణుఁ డుపదేశించెను. కనుక పై శ్రుతి
యందలి సత్తు ‘నాసతో విద్యతే’ అను గీతయందలి సత్తు
నొకటియే యనియు నాయాఁడెండు నొకేపదార్థమును బోధించు
చున్నవనియు స్పష్టమగుచున్నది. అనఁగా శ్రుతిబోధితములగు,
సత్స్వరూపమగు బ్రహ్మమును శ్రీకృష్ణోపదిష్టమగు సత్స్వరూప
మైన దేహియు తనయార్థము నొకఁడేయని తేలుచున్నది.
శ్రుతి యత్తరవాక్యముచే నీయర్థమునే దృఢపరచుచున్నది.
“తద్దైకతమః, అసదేవాగ్ర ఆసీత్, ఏకమేవాద్వితీయమ్,
తస్మా దసతః సజ్జాయత,” అని జగత్తునకుఁ బూర్వము అస త్తే
యున్నట్లును అద్దానికి భేదము లేదనియు నట్టి యసత్తువలన
సత్తు పుట్టినదనియుఁ గొందఱు చెప్పుచున్నారని యర్థము.
ఇట్లు పూర్వపక్షమును శ్రుతి బోధింప ‘ఉత స్తేవం స్యాత్’
ఈ పూర్వపక్ష మెట్లయ్యేని? అనఁగాఁ బూర్వపక్షము సరికాదని

తోసివేయుచు “సదేవ సోమ్యేద మగ్ర ఆసీత్, ఏకమేవా
 ౨ద్వితీయమ్” జగత్తునకుఁ బూర్వము సర్వభేదరహితమగు
 సత్త్వగలదనియు సర్వసందేహనిరాసపురస్కరమగు దృఢతర
 తత్త్వమును ఛాందోగ్యము సిద్ధాంతించుచున్నది. కనుక శ్రీకృ
 ణ్ణాపదేశమందలి సత్స్వరూపమగు దేహి యొక్కఁడును సర్వ
 వ్యాపియు నింద్రియాగోచరుఁడునగు ఈదేహి ఛాందోగ్య
 మందుఁ జెప్పఁబడినసత్యరూపమగు బ్రహ్మముకంటె భిన్నుఁడు
 గాఁడని సువ్యక్తమగుచున్నది. “అణోరణీయాన్ మహతో
 మహీయాన్” అను నాత్మపరిమాణబోధకవాక్యమువలన నద్వా
 సీకి సర్వవ్యాపిత్వమే తెలియవచ్చుచున్నది. సూక్ష్మతమమగు
 ధానికంటె సూక్ష్మమనిచెప్పటలో సర్వేంద్రియాగోచరమై
 యనుభవైకజ్ఞేయమగునాత్మయొక్క యుపలబ్ధియందుఁగల
 కష్టము నభ్యాసకునకుఁ దెలియం జెప్పటయందే శ్రుతికిఁ
 దాత్పర్యముగాని ‘మహతో మహీయాన్’ అను సర్వవ్యాపిత్వ
 మునకు భిన్నమగు వేఱొక పరిమాణమును జెప్పటయం
 దెంతమాత్రము తాత్పర్యముగాదని స్పష్టమగుచున్నది.

అసత్ స్వరూపము

“నాసతో విద్యతే భావః” అను గీతమునందీ యస
 చ్ఛబ్దనిర్వచనముగూడఁ జేయఁబడినది. ఈ యసచ్ఛబ్ద మెచ్చటి
 నుండి గ్రహింపఁబడినదని విచారింపవలయును. సచ్ఛబ్దముచెప్పఁ
 బడిన ఛాందోగ్యమునందే యసచ్ఛబ్దముగూడఁ జెప్పఁబడినది
 గాని యీ యసచ్ఛబ్దమునకు అభావమున శూన్యమును బొద్దెక
 దేశులగు మాధ్యమికులసిద్ధాంత మర్థముగా వర్ణింపఁబడినది.
 “తద్దైక ఆహుః, అసదేవేద మగ్ర ఆసీ దేక మేవాద్వితీయమ్,
 తస్మాదసతస్సజ్జాయతేకుత స్తు ఖలుసోమ్యైవంస్యాదితిహోవాచ
 కథమసతస్సజ్జాయేత చేతి” అని. పై శూన్యవాదము శ్రుతిచే
 ఖండింపఁబడినది. అనేకార్థకములగు శబ్దములకు నన్నిచోటుల
 యందు నొకేయర్థమును జెప్పక ప్రకరణములఁబట్టి యర్థమును
 నిర్ణయింపవలయునని శాస్త్రసమయము. ప్రకృతమున గీత
 యందలి యసచ్ఛబ్దమునకుఁ బ్రకరణవశమున దేహము లను
 నర్థమునే గ్రహింపవలయునుగాని శ్రుతియందుఁ జెప్పఁబడిన
 శూన్యమర్థము గ్రహింపఁగూడదు. ఆకారణముచే నిచటి యస
 చ్ఛబ్దము శ్రుతియందలియసచ్ఛబ్దమని యెంతమాత్రముచెప్ప
 వీలులేదు. కావునఁ బ్రకరణవశమున సచ్ఛబ్దమునకు దేహి
 యనియు అసచ్ఛబ్దమునకు దేహమనియు నర్థమును గ్రహింప
 వలయునని చెప్పియున్నారము. దేహియన నీదేహమునుజూచు

వాడు. దేహికంటే దేహము భిన్నము. దేహి చూచువాడు, దేహము చూడబడునదియును. దేహినేద్రష్టయనియు దేహము దృశ్యమనియుఁగూడ వ్యవహరింతురు. ద్రష్టశుజూచువాడు వేటొకఁడుండుటకు వీలులేదు గావున ద్రష్ట దృశ్య మెన్నఁటికిని గానేరడు. అట్లుగూచో ననవస్థాదోషము గలుగును. దృష్ట దృశ్యముకంటే భిన్నమగుటచే దృష్టగానిదంతయు దృశ్యమే యగుచుండును. జ్ఞానమునకు సాధనములగు పంచేంద్రియములు మనస్సుకూడ దృశ్యములే యగుచున్నవి. ద్రష్టకు మఱియొకఁడు లేకుండుటచే ద్రష్టయొకఁడు, దృశ్యము లనేకములు నగుచున్నవి. ఇట్టి దృశ్యబాహుళ్యమునందుముందుఁగా ద్రష్టకుఁ గనుపడునది దేహము. అందువలన గీతాచార్యుఁడు దేహమును దొలుత దృశ్యముగాఁ జెప్పినాడు. ఇట్లు చెప్పటచే దృశ్యములగు సర్వములను జెప్పినట్లే యయినది. ఈదేహముపోయినను గోరినపుడు మాత్రము మరియొక దేహము రాఁగలదని చెప్పటకై “వాసాంసి జీర్ణాని” అను నన్వర్థమగుశ్రుతిగీతమును గీతాచార్యులుదాహరించిరి. కనుక నూతనశరీరము ద్రష్టయొక్క యిచ్ఛాభీనమగునపుడ ద్దానినిగూర్చి విచారింపఁబనిలేదు. ద్రష్ట భిన్నము దృశ్యమను సర్థమునే “యతోవా ఇమాని భూతాని” అను శ్రుతి బోధించుచున్నది. ఎదుట పరిదృశ్యమానములగుభూతము లన్నియు ననఁగా జగమంతయు దృష్టయగు బ్రహ్మముకంటే భిన్నమనియే ఈ శ్రుతివలనఁ దేలుచున్నదిగదా!

భూతములు అవ్యక్తమగునాదియు వ్యక్తమగు స్థితియు అవ్యక్తమగు నాశమును గలిగియున్నట్లు శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు

జెప్పెను. అనఁగాఁ బరిదృశ్యమానమగు నీ భూతప్రపంచ మంతయుఁ బుట్టకపూర్వ మెచటనుండెనో నశించినపు డెచట లీనమగునో తెలియరాకున్నదని యర్థము. అనఁగా జగత్తుయొక్క స్వరూప మిపుడు దృష్టము. పుట్టకపూర్వ మదృష్టము. ముందు నష్టమగునదియని చెప్పనొప్ప. ఇందుచే జగత్తు అదృష్టదృష్ట ప్రణిష్టస్వరూప మని తేలినది. ఇట్లు చెప్పటచే నీ జగము రజ్జుగతసర్పతుల్యమని తేలినది. భ్రమచే రజ్జువునందుఁగన్నడు సర్పము, భ్రమగలుగుటకుఁ బూర్వము అదృష్టము. భ్రమసమయమున దృష్టము, భ్రమ నశించినచో నష్టము నగుచున్నది. కనుక నీసర్పము అదృష్ట దృష్ట ప్రణిష్టస్వరూప మగుచున్నది. కాని యీసర్పము దృష్టమగునపుడుగూడ నాభాస మాత్రమేగాని నిజముగా లేదు. ఈరజ్జుగతసర్పము భ్రాంతి మూలకమేగాని నిజముగా లేదని యెల్లరకుఁ దెలిసినవిషయమే గదా! అటులే జగత్తుగూడ భ్రాంతిమాత్రమేకాని నిజముగా లేదను పరమరహస్యమునే “నాసతో విద్యతే భావః” అను గీతముచేఁ గృష్ణభగవాను లుపదేశించిరి.

౧౧

సాంఖ్యయోగములు

“ఏషా తేభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధి ర్హ్యోగే త్వీమాంశ్శృణు” యను శ్లోకముచే శ్రీ కృష్ణభగవానుఁ డస్తుచునకుఁ జేసిన యుపదేశము సాంఖ్యమని యోగమని రెండు తెఱంగుల నొప్పు

చున్నది. ఈ సాంఖ్యయోగములకును కపిల పతంజలికృతములగు సాంఖ్యయోగశాస్త్రములకును సంబంధములేదు. శ్రీకృష్ణుడు పదేశించిన సాంఖ్యయోగములయందలి విషయములు కాపిలపాతంజలశాస్త్రముల కత్యంతభిన్నములు. వ్యాసమహర్షి కాపిల పాతంజల మతములను “ఈక్షతే రాశ్చక్ష్మ” “ఏతేన యోగః ప్రత్యుక్తః” ఇత్యాదినూత్రములచే గ్రోసిపుచ్చెను. భగవద్గీతయందలి 2 అ. 11-38 శ్లోకమువరకును మోక్షాక సాధనమగు జ్ఞానోపదేశమును శ్రీకృష్ణుడు చేసి యిట్టిసాంఖ్య నిశ్చయము నీకుఁ జెప్పితినినియు నిశ్చయముందు యోగనిశ్చయమును జెప్పుచున్నాననియు నర్జునునకుఁ జెప్పెను. అట్టి యోగ తత్త్వమును దెలిసికొనినయెడలఁ గర్మబంధమునుండి ముక్తి గూడఁ గలుగునని తెలియఁజేసెను. కనుక నాత్మజ్ఞానము సాంఖ్యమనియుఁ గర్మలకుందలి కౌశలము యోగమనియు శ్రీకృష్ణభగవానుని తాత్పర్యము. ప్రస్తావనమున నీ సాంఖ్య మర్జునునికొరకుఁ దిరిగి చెప్పఁబడుటచే నీ శాస్త్రము భారతాంతర్గతమయినను నూతనముగఁ జెప్పఁబడినదిగాదు. “లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ, జ్ఞాన యోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్” “ఇమం వివ స్వతేయోగమ్” అను శ్లోకమునందవ్యయమగు నీ సాంఖ్యమును దాను సర్గాదియందు వివస్వంతునకుఁజెప్పినట్లును, వివస్వంతుఁడు మనువునకును మనువు తనపుత్రునకుఁ జెప్పినట్లును జ్ఞానాత్మకమగు నీసాంఖ్యముయొక్క వంశికభాప్రస్తావముఁజేసెను. కనుక నిదికేవలముసృష్ట్యాదియందు భగవన్మృఖనిస్సృతమయి తిరిగి

భారతమునందు వ్యాసగ్రధితమయిన పరమపవిత్రమగు తత్త్వ మగుచున్నది. భోగైశ్వర్యప్రసక్తి చేతనులగు వ్యవసాయాత్మిక యగుబుద్ధిగలివారలకు సమాధియందుజిత్తము నిలుచుటశక్యము కాదు గనుక నందుకు సాధనముగ సంగవిసర్జనపూర్వకమగు కర్మయోగము విధింపఁబడినది. ఈ కర్మయోగము ఫలాభిసంధితోఁ గూడుటచేతను ఫలాభిసంధి లేకుండుటచేతను రెండు విధము లగుచున్నది. ఫలహేతువుచే ననుష్ఠింపఁబడు కర్మ వాంఛితార్థముల నిచ్చినను సంగవిహీనమగు కర్మకంటె జాల మడుంగులు తక్కువయి జ్ఞానసాధనము గాకపోవుచున్నది. సిద్ధ్య సిద్ధులయందు సమభావముఁగలిగి యోగస్థుఁడగువానిచే ననుష్ఠింపఁబడు కర్మ జన్మబంధవినిర్ముక్తికిఁ గారణమయి మోక్షైక సాధన మగుచున్నది. పూర్వవాసనావాసిత మగు నంతఃకరణ మోహత్మకమగు కాలుష్యము పోయి విశుద్ధ మయినపుడే వైరాగ్యముఁ జెందును. అట్టి దోషములను గమయముఁబట్టి మాలిన్యమును గ్రొందికిఁ దోసి సర్వవిశుద్ధమగు నంతఃకరణ యను సువర్ణము నిచ్చు మూస కర్మకాండతప్ప మరొండు లేదు. ఫల మెప్పుడును దోషభూయిష్టము గనుక నంతఃకరణ శుద్ధికి ఫలలిప్సలేకుండుట అత్యంతమవసరమగుచున్నది. అందు వలననే “మా కర్మఫలహేతు ర్భూః”యని శ్రీకృష్ణుఁడుపదేశించెను. కేవలేశ్వరార్పణబుద్ధిచే ననుష్ఠింపఁబడు కర్మయే యనామయమగు సద్గతికిఁ గారణముకాఁగలదు. ఇట్టిచిత్తశుద్ధి కలుగ నంతవరకును గర్మ వదలవీలులేదు. ప్రకృతిసిద్ధములగు గుణములు మనుజునిచే నెల్లప్పుడును గర్మచేయించుచునే యుండును.

కనుక కర్మచేయక క్షణకాలముగూడ మనుజుఁ డుండలేడు. కర్మలు ప్రారంభింపకుండుటచే నైష్కర్మ్యము నొందఁగోరుట యసంభవము. గుణత్రయముచే నెంతవరకు మనుజుఁడు చలింపఁబడునో యంతవరకుఁ గర్మచేయక తప్పదు. జ్ఞాని వీనిచే జలింపఁబడఁడు కనుక వానికి కర్మతో నవసరములేదు. కర్మయోగముకంటె సాంఖ్యము శ్రేష్ఠమయినను నట్టియోగ్యత రాజ్యాభిలాషచే యుద్ధముచేయవచ్చి భయకంపితుఁడై వెనుదీసిన యర్జునునియందుఁ గానరాకుండుటచే “కర్మణ్యేవాఽధికారస్తేమా ఫలేషు కదాచన” ఫలమందుఁ గోరిక మాని ముందుఁ గర్మచేయుమని కృష్ణుఁ డుపదేశించెను.

ఈతీరున యోగమునకు స్వతఃఫలములేక సాంఖ్యము నకు సాధనమయి దానివెంటనే చెప్పఁబడుటచేత యోగము సాంఖ్యమున కంగమగుచున్నది. ఈ యోగ సాంఖ్యముల కొరకు బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమచతుష్టయ మేర్పడినది. బ్రహ్మచర్యము కేవలవిద్యాభ్యాసముకొర కేర్పడినది. తదనంతరము వివాహేచ్ఛ యున్నయెడల సమావర్తనచేసి గుర్వాజ్ఞ నొంది గృహస్థాశ్రమముఁ బ్రవేశింపవలెను. వివాహేచ్ఛ లేనిచో జ్ఞానోదయపర్యంతము నైష్ఠిక బ్రహ్మచర్యముననే యుండవలయును. కర్మాచరణకు ముఖ్యమయిన యాశ్రమము గార్హస్థ్యము. ఈ యాశ్రమమున జేయు కర్మ ముఖ్యముగ నిత్య నైమిత్తికాత్మకమయి యగ్నిపురస్సరముగనుండును. దానితోఁ బాటు ఉపాసనగూడ నుండును. గృహస్థాశ్రమమునందుఁ జేయఁబడిన కర్మోపాసనలచే లబ్ధమగు చిత్తశుద్ధిని బూర్తి

నేయుటకు వానప్రస్థ మేర్పడినది. అచటఁ గర్మకంటె నుపాసనా భాగ మెక్కువ గలదు. అగ్ని సాక్షిగఁ జేయఁబడునది కర్మ యని తఱుచు వాడఁబడిన యుపాసనకూడఁ గర్మలో నంతర్భాగమే గాని తద్భిన్నముగాదు. వానప్రస్థమున సంపూర్ణ వైరాగ్యమునొంది జ్ఞానసంపాదనార్హమగు సంన్యాస మను నాల్గవ యాశ్రమముఁజేరి సర్వధర్మములను బరిత్యజించి బ్రహ్మజ్ఞానైక శరణ్యుడై తత్సాక్షాత్కారము నొందును. భక్తి యుపాసనాంగముగాని వేరొక యోగము గాదు. శ్రీకృష్ణునిచేఁ బూర్వమునుండి “ద్వివిధా నిష్ఠా” రెండునిష్ఠలు మాత్రమే చెప్పఁబడినట్లు గీతలు చెప్పుచున్నవి. గురుశాస్త్రములయందలి విశ్వాసము శ్రద్ధ. హృదయమునందలివిశ్వాసము భక్తి. అది స్వాత్మతత్త్వానుసంధాన మయిన నుపాసనాంగమయి కర్మయగును. స్వస్వరూపానుసంధానమయిన, జ్ఞానమే యగును.

మధ్యరాయలు సాంఖ్యమును బంచరాత్రముని చెప్పెను. ఇందుకుఁ గారణ మయ్యది వేదములతో నేకార్థక మగుటయే యనియు వాసెను. వేదములతో నేకార్థక మయినను బంచరాత్రమునకు “వేదా దపి పరమ్” అని వేదములకంటెఁ బరత్వమును వారే చెప్పుచు వేదములకంటె నెక్కుడు ప్రమాణముగఁ బరిగణించుచున్నారు.

మాయావాదము

అద్వైతమతమును దన్మతప్రవర్తకులను బుద్ధిపురస్కరముగ నిందించుటకు మధ్వరాయలు తదనుయాయులును జేసిన సాధనములలో నీ మాయావాదనామకల్పనము ప్రథమసాధనము.

గీతయందు శ్రీకృష్ణుడు 16 వ అధ్యాయమున లోకమునందు భూతసృష్టి: దైవము ఆసుర మని రెండువిధములుగ నున్నదని చెప్పి యాసురసృష్టికి జెందినవారు ప్రవృత్తినివృత్తి శౌచాచారసత్యముల గుర్తెఱుంగక జగత్తు అసత్యము, అనీశ్వరము, కేవలకామ హైతుకమని తలంచును. నష్టమగు బుద్ధ్యాత్మలు గలిగి జగమున కహితమగు నుగ్రకర్మల జేయుదురని యాసుర భావమును 7, 8, 9, గీతములయందు వర్ణించిరి. జగత్తు అసత్యమని యద్వైతులు చెప్పుచున్నారు. శ్రీ కృష్ణుడు దాహరించిన పై యాసురసంపత్తియంతయు లోకాయతీకుల మతతత్త్వమనియు శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు తమభాష్య గ్రంథమున స్పష్టముగా వ్రాసియున్నారు. అద్వైతులు జగత్తు అసత్యమని చెప్పుచున్నారు గనుక వారు రాక్షసులనియు వారిమతప్రవర్తకు లగు శంకరభగవత్పాదులకు గీత 16 వ అధ్యాయము నందలి 19 వ శ్లోకములో జెప్పబడిన శిక్ష యనఁగ “క్రూరు లగునట్టి నరాధములను నిరంతరము నశుభములగు నాసుర యోనులందుఁ బడవేయుచున్నా”నను శిక్షను వేయవలెననియు సత్యధ్యానతీర్థులు వ్రాసిరి. ఇది సాహసమో లేక దిట్ట

తనమో లేక మఱియెద్దియో చెప్పలేకున్నారము. ఎంతయుచ్చంఖిలవృత్తితో సంచరింపఁగలవారలకుఁ గూడ ద్వైతాద్వైతమతానుయాయులందు పరస్పరవిరోధజనకములగు నిట్టి వాఁతలు గడు హేయము లగుచున్నవి గదా! తీర్థులవారి రథమితరమతదూషణలయందు నల్లేరుపైఁబారినట్లు బారుచున్నది. కాని స్వమతస్థాపనయందు నిమ్న దేశమునుండి యున్నతస్థలమున కెక్కుదానివలె వెనుకంజవేయుచున్నది.

కార్యమగు జగత్తునకుఁ గారణము నన్వేషించుటయందుఁ గల యభిప్రాయభేదములచే నిన్నిదర్శనములు బయలుపెడలినవి. జగత్తు కార్యమని మధ్వరాయలుగూడ నొప్పుకొనియున్నాఁడు. కార్యకారణములకుఁ గల సంబంధమును జెప్పుటయే వాదమని శాస్త్రవ్యవహారము. పరమాణురూపమగు కారణమువలన నూతనమగు నొక జగద్రూపకార్య మారంభమగునని చెప్పునై యాయుకు లారంభవాదులు; ప్రధానము పరిణామము నొందుటచే జగత్తు గలిగెనని చెప్పు సాంఖ్యులు పరిణామవాదులు; సృష్టికీ బూర్వ మేమియు లేక యభావమునుండియే జగత్తు పుట్టినదని చెప్పు మాధ్వమికులు శూన్యవాదులు. జగత్సృష్టి కీర్వరుఁడు తాటస్థ్యము నుపపాదించి కారణమగుచున్నాఁడని చెప్పు పాశుపతులు తటస్థేశ్వరవాదులు. పంచరాత్రమున నీశ్వరుఁడు జగత్కర్తయని ప్రతిపాదించఁబడెను. కేవలకర్తృత్వాపాదనచే నయ్యది యభిమానవాదముగా నొప్పునేమో? బ్రహ్మము దక్క వేటొకండు లేదని శ్రుతి చెప్పుచుండుటవలన నట్టి హేయోపాదేయరహితమగు బ్రహ్మము అవిద్యచే పర్వ

రూపముగా వివర్తించినరజ్జువువలె జగద్రూపమున భాసించు చున్న దను బ్రహ్మవాదులు వివర్తవాదులు. ఇట్లనేకములు గలవు. ఇట్లే నిరపేక్షితమగు మాయ ఈ జగత్తునకుఁ గారణమనినచో నయ్యది మాయావాదమగును. అట్లేవ్వరు నంగీకరింపలేదుగదా! ఈ వివర్తవాదమునకు ముఖ్యమగునామము బ్రహ్మవాదమని సాంఖ్యదివాదులకు సులభముగఁ జెలియఁ జెప్పటకు నీ వాదమునకు సత్కారణవాదమనియు, బ్రహ్మకారణవాదమనియు వివర్తవాదమనియు వ్యవహారమును శబ్దములు చేసియున్నారు. ఇయ్యవి కేవలయুক্তిప్రయుక్తముగఁ జెప్పఁబడిన వాదములు.

ఇంక “సదేవ సోమ్యేద మగ్రీ ఆసీత్” మొదలగు ఛాందోగ్యశ్రుతివలన సద్వాదము అసద్వాదమని రెండువిధములగు వాదములు తెలియఁచున్నవి సృష్టికిఁ బూర్వము సత్తు మాత్రముగలదు, అదియే జగత్కారణమనునది సద్వాదము. సృష్టికిఁ బూర్వము అసత్తు మాత్రముగలదు, అయ్యదియే జగత్కారణమనునది అసద్వాదము. ఈ అసచ్ఛబ్దమునకు, సద్భిన్నమనియు సభావమనియుఁ బర్యుదాసప్రసజ్యప్రతిషేధములవలన రెండర్థములు గలుగుచున్నవి. సద్భిన్నము వేటొక పదార్థమైనఁ గావచ్చును, లేక యేమియు లేకపోవచ్చును. ఇందు మొదటియర్థమును సాంఖ్యుడు లాశ్రయించి సద్భిన్నమగు వేటొక ప్రధానాదులను జగత్కారణముగఁ జెప్పిరి. రెండవయర్థమును బౌద్ధులకు దేశులగు మాధ్యమికు లాశ్రయించి శూన్యమే జగత్కారణమని చెప్పిరి. సద్భిన్నమగు వేటొక పదా

ర్థమును గారణముగ నంగీకరించువారలలోఁగూడ సత్కార్య
వాదులనియు నసత్కార్యవాదులనియు నొకవిభాగముగలదు.
సత్కార్యవాదులనఁ గార్యోత్పత్తికిఁబూర్వమే కార్యము కారణా
త్మగనుండి యనంతరము కారణసమావేశముచే నభివ్యక్తమగు
నను వాదము. ఇద్దానిని సాంఖ్య లాశ్రయించిరి. కారణమున
నంతము ముందులేని కార్యము నూతనముగఁ గారణసామగ్రిచేఁ
గలుగుననునది యసత్కార్యవాదము. ఇద్దానిని నై యాయకు
లాశ్రయించిరి. పైనిఁ జెప్పఁబడిన యసద్వాదమే “కుతస్తుఖలు
సోమ్యైవం స్యా నితిహోవాచ, కథమసతః సజ్జాయేతేతి” అను
ఛాందోగ్యశ్రుతిచే నిరసింపఁబడినది. ఈ యర్థమే “అసన్నేవ స
భవతి, అసద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్, అస్తి బ్రహ్మేతి చే ద్వేద
సంత మేనం విదుః” అను తైత్తిరీయశ్రుతిచేఁ గూడ ననువ
దింపఁబడుచున్నది. తైత్తిరీయ ఛాందోగ్యస్థాపితమగు సద్వా
దమే యద్వైతవాదప్రస్థానము. వారి వాదమును గేవల
మాయావాద మని వారు చెప్పుకోలేదు. వారే కాదు,
వారితో సమకాలికులగువారుగాని, వారికంటెఁ బూర్వులగు
వారుగాని యీ వాదము నుపనిషద్వాదమనియు బ్రహ్మవాద
మనియు వ్యవహరించిరే గాని మాయావాదమని యొక్కరును
బేర్కొనలేదు. మతాంతరములతో సామ్యమును సూచించు
టకు నుద్వాచార్యులచే రచింపఁబడిన పదినిబంధనలు గల
యొక చిన్నగ్రంథము (దశప్రకరణములు)న మాత్ర మి
మాయావాదపదము వాడఁబడినది. మాయాశబ్దమును జెప్పు
నంతనే బ్రహ్మవాదము మాయావాదమగుచో మాయాశబ్ద

మును దఱచుగా వాడిన, భగవద్గీత గూడ మాయావాద ప్రతిపాదకగ్రంథ మగును. భగవద్గీతలయందలి—

“అజోఽపి సన్నవ్యతూత్మా భూతానా మీశ్వరోఽపి సన్ |
ప్రకృతిం స్వా మధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా ||
(గీ. 4-67)

దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా |
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే ||
(గీ. 7-14)

స మాం దుష్ప్రతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః |
మాయయాఽపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః ||
(గీ. 7-15)

నాహం ప్రకాశే సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః |
మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకోఽయ మజ మవ్యయమ్ ||
(గీ. 7-25)

భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రాహుఢాని మాయయా ||
(గీ. 18-61)

ఈ మొదలగు స్థలములయందుఁ దా నవ్యయుఁడు నిర్వికారుఁడయ్యుఁడనమాయచేఁగృష్టాద్యవతారములను క్షీరశయనాదులను బొందుచున్నాననియు నయ్యవి తన యథార్థరూపములు కావనియు నీమాయ నతిక్రమించినవాఁడే తనరూపమును దెలియఁగలఁడనియు, అనగాఁ దన్నుఁదెలియుటచేతనే యీమాయను దాఱుఁగలవాఁడగుచున్నాఁడనియుఁ శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు వృష్టముగఁ జెప్పెను. కనుక మాయ యనః మానుషబుద్ధి కఠీత

మగు నొక యనిర్వాచ్య మని తెలియవలయును. మాయా శబ్దమున కీ యర్థము లోకమున స్పష్టముగ వ్యవహరింపఁబడుచునే యున్నది.

ఇందువలన శ్రీకృష్ణభగవానుడే యీ జగద్వ్యవహారమునకు మాయ కారణమని చెప్పినట్లు సుస్పష్టమగుచున్నది.

ఇయ్యది యంతయు సత్య మను మధ్వరాయతీర్థుల మతమే వైదికమగుచో నీ శ్రీకృష్ణభగవానులు గీతలచే బోధించిన మత మాసురమే గావలయునుగదా! శ్రీభగవద్గీతాభిప్రాయము ననువదించుచు షణ్మతస్థాపనాచార్యులకు దాంకితులును బండితలోకైకవంద్యులు నగు శ్రీవిద్యాశంకర భగవత్పాదులవారు చెప్పినవాక్యములు వీరికిఁగంటకములగుటఁ జూడ నద్వైతనిందకొఱకు మధుసూదనునివాక్యములకుఁగూడ నప్రామాణ్యమును గల్పింప సంసిద్ధులని సువ్యక్తమగుచున్నది. ఛాందోగ్యమందలి ప్రజాపతీంద్రువైరోచన సంవాదము స్మృతిపథము నలంకరించుచున్నది. మధుసూదనుడగు శ్రీకృష్ణునిబోధయందును దదనువాదకములగు శ్రీవిద్యాశంకర భగవత్పాదుల వాక్యములయందును వీరికి (మధువులకు) ససూయపొడముట సహజమే యైయున్నదిగదా!

విష్ణుస్వరూపము

“అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” “యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే” ఇత్యాదివాక్యములచే బ్రహ్మము జిజ్ఞాస్యమని తేలినందునఁ దత్ప్రతిపాదకములగు తైత్తిరీయ ఛాందోగ్యాద్యుపనిషదవలోకనముచేత నే జిజ్ఞాసువుకృతకృత్యతఁబడయఁగలడు. ఇచట మధ్వరాయలు “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణవేవ” యని బ్రహ్మశబ్దమును విష్ణుపరముగఁ జిత్రించినందున విష్ణ్వవిష్కరణకము లగు గ్రంథములే గతినిగల్పించఁగలవు. ఇట్టి శంకను బురస్కరించుకొని యుపనిషత్తులు విష్ణుబోధకములు గావనియుఁ దెలియుటం జేసియే “సర్వకర్తా ఆగమోదితః” సర్వకర్తయగు విష్ణు వాగమములచేఁ దెలియనగునని రాయలు వ్రాసెను. అందుచేఁ ఆగమశబ్దము విచారణీయ మగుచున్నది. ఆగమశబ్దము శుక్రితి స్మృతి పురాణేతిహాస భిన్నమగు నొక తంత్ర కదంబమున రూఢిగ వాడఁబడుచున్నది. అట్టి తంత్రములు బహుసంఖ్యాకములు. ఈ రూఢ్యర్థమును గుర్తెరిగియే “ఋగాధ్యా భారతంచైవ పాంచరాత్ర మథాఖిలం, మూలరామాయణంచైవ పురాణంచై తదాత్మకం, యేచాను యాయినస్తేషాం సర్వే తేచ సదాగమాః, దురాగమాస్తదన్యే యే తైర్విజ్ఞేయో జనార్దనః” అని జనార్దనబోధకములగు పై గ్రంథపంచకమునే సదాగమములుగ గ్రహించి మిగిలినవానిని దురాగమములుగ రాయలు త్రోసిపుచ్చెను.

కనుక విష్ణుస్వరూపనిరూపణ మీ గ్రంథపంచకముచేతనే చేయఁ బడుచున్నటుల రాయల సిద్ధాంతము. ఈ యభిప్రాయ సౌష్ఠవము 'నించుక విచారితము. విష్ణు బోధకత్వము. ప్రామాణ్యలక్షణముగఁ జెప్పబడుటచేఁ దద్బోధకములుగాని వేదములు, దశోపనిషత్తులు దురాగమములు గావలసివచ్చు చున్నవి. భగవద్గీతలోని 700 శ్లోకములలో “ఆదిత్యానా మహం విష్ణుః” అని యొకచోటమాత్రము విష్ణుశబ్దము వినఁ బడుచున్నది. అటులనే బ్రహ్మైకబోధకములగు బ్రహ్మ సూత్రములు దురాగమములు భారతము వేదానధికారులగు శ్రీశూద్రాదులకుఁ బ్రమాణము. మూలరామాయణము కింపురుషలోకప్రసిద్ధము. పురాణము లన్నియు గ్రాహ్యములు గానేరవు. పాంచరాత్రములు మాత్రము రాయలకుఁ బరమప్రమాణముగ మిగిలినది. అందువలననే పాంచరాత్రములను “వేదాదపి పరమ్” అని వాగిరి. కాని యింత ప్రమాణగ్రంథమగు పాంచరాత్రములను సర్వమూలమున రాయలు వ్రాయకుండుటకుఁ గారణ మన్వేషణీయము. అపౌరుషేయములగు ఋగాదివేదములకుఁ బురాణేతిహాసాదులతో సామ్యముఁ గల్పించుటచే రాయలవైదికప్రామాణ్యముతపూర్వముగ గానఁబడుచున్నది.

మధ్యరాయలు తనగ్రంథమున నెచటను విష్ణుస్వరూప విచారణ చేయలేదు. 10 వ ప్రకరణమున ‘(1) జగత్తు సత్యము గాన విష్ణువు గొప్పవాఁడు. (2) వేదములో జీవబ్రహ్మభేద బోధకవాక్యములు లేవు గాన విష్ణువు గొప్పవాఁడు’ అని

సూత్రప్రాయముగ వాక్కుచెప్పె. “విజ్ఞేయం పరమం బ్రహ్మ జ్ఞాపికా పరమా శ్రుతిః” పరబ్రహ్మనే శ్రుతి జ్ఞాపకముచేయుచున్నదని వ్రాసినను “అత త్వమసీ”తి నవకృత్వముగా జీవబ్రహ్మ భేదమునే శ్రుతి బోధించుటచే విష్ణువుయొక్క సరోత్తమత్వముందే సర్వాగమములతాత్పర్యమని పేర్కొనెను. ఈవాక్యములయందుఁ గనఁబడుచున్న హేతుహేతుమద్భావ మెట్లు సిద్ధించునో తెలియరాకున్నది. సహజశోభితమగు భేదబుద్ధిని జెప్పట యజ్ఞాతజ్ఞాపకము లగు వేదముల పని గాదు.

ఉపాసనాసౌలభ్యముకొఱకు బ్రహ్మను సగుణముగ ననేకస్థలముల వర్ణించి రని “వ్యాస స్తత్తత్పురాణేషు తత్తద్రూపతయోచివాః” అను శిష్టోక్తివలనఁ దెలియుచున్నది. వివిధ పురాణప్రేరితమగు వివిధ దేవతలను బ్రహ్మగా నుపాసించి తల్లభమగు జ్ఞానముచే ముక్తిని బడయవచ్చును. కాని బ్రహ్మ యాదేవత గానేరదు. ఉపాసనలు కేవలమనోవృత్తిమాత్రము లయినను గర్మాచరణసహితము లయినను, శాస్త్రచోదితమగు నొక యాలంబనము గ్రహించి యనన్యవృత్తివిక్షిప్తమగు సమానచిత్తవృత్తిచే ననుష్ఠింపఁబడినపుడు చిత్తశుద్ధిని కలుగఁజేసి పరమతత్త్వవబోధకు సహాయకము లగుచుండుటచే సుబోధకము లగుచున్నవి. కనుక “బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మైవ భవతి” త్యాది శ్రుతివాక్యోపబృంహితమగు బ్రహ్మైశ్వర్యస్వరూప మోక్షతత్త్వమున కుపకారములేగాని, యపకారములు గావు. విశ్వరూపత్వక్షీరశయన త్యాద్యవస్థాంతరము నొందు విష్ణు పుపాసనాకాండలోఁ జేరును. అందు కే వీరిక నీర్వ

లేదు. అధికారభేదముచే నుపాసనలుగూడ మారుచుండును.

ఈ యుపాసనాతత్త్వమునే 12 న అధ్యాయమున శ్రీ కృష్ణుఁ డుపదేశించెను. అక్షరము ననిర్దేశ్యము నవ్యక్తము నచలమునైన కూటస్థబ్రహ్మను దెలిసికొనువారికిఁ దదవాప్తియే గలుగునని కంఠోక్తిగఁ బలికెను. ఇదియే పరమాద్వైత తత్త్వము. అట్టిభావము దేహాభిమానుల కధికతరక్లేశసంయుత మగుటంజేసి ధ్యానయోగముచే నుపాసించువారలకును మృత్యు సంసారసాగరసముద్ధరణచేసెద ననియుఁ జెప్పెను. అందును శక్తిలేనివారలకుఁ బూర్వపూర్వ తారతమ్యముగ నభ్యాసయోగము భగవద్ధర్మక్రియాచరణ ఫలవిరహితమగు స్వకర్మానుష్ఠానములగు జ్ఞాననిష్ఠాసాధకములగు మార్గములగతి చూపఁబెను. విష్ణువిట్లుపాన్యుండగుటంజేసి బ్రహ్మముగానేరఁడు. క్షీరసాగరశయనుండగు విష్ణువు కరచరణాదివిశిష్టుడైన శరీరియే గావలెను. విశ్వరూపము వెంటనే సంచారింపఁబడెను కనుక విశ్వరూపము సిత్యము గాదనియుఁగూడ సుస్పష్టము.

శ్రీ:

ద్వైతద్వైతసిద్ధాంతపరిష్కారపద్ధతి

శ్రీ పాంచజన్యపత్రిక 25-9-35 తేది సంచికలో వెలువడిన బ్రహ్మశ్రీ హరి నాగభూషణశాస్త్రిగారి వ్యాసమున జదివితిని. అందు 3వ పుటలో 52 మొదలు 55వ పంక్తివరకు, గొన్ని సందర్భములలో శ్రీ కల్యాణానంద భారతీమాన్తాచార్యస్వాములవారు “పై సవాలు వేయవలసినదే” అని యంగీకరించియున్నారు. కాని తగిన సందర్భములు లేకయే శ్రీ స్వాములవారు ‘డీకోలు’ ప్రసంగముఁజేయ నారంభించి రని భ్రమించి, ఈ వ్యాసావళిరచన కుపక్రమించిరి. తగిన సందర్భములున్నవని నేను వ్రాసియుంటిని. నే వ్రాసిన దానిలో సందియమున్న, నావ్యాసములోఁ జేర్కొనఁబడిన న్యాయవాది మిత్రులతో నెవ్వరికైన వ్రాసి తెలిసికొనియుండవలసినది. ఏ సందర్భములలో, ఏయాశయములతో, ఎట్టి యధికారముతో స్కార్త గృహస్థ విద్వాంసులు శ్రీ మధ్వస్వాములవారితో వాదింపఁబ్రయత్నించిరో, అంతికంటె నావశ్యకమైన సందర్భములలో జగద్గురుపదవికి నియతమగు నధికారముతో లోకోపకారకమగు నాశయముతో శ్రీ స్వాములవారు స్వమతరక్షణ కార్యమునకుం బూనిరని నిశ్చయించుకొనుట యిప్పటికైన మంచిదని నామనవి. 20-6-35 తేది సభలో నీవిషయమును గూర్చిన తీర్మాన ముపసంహృతమైనపుడు నేను జయధ్వానములఁ జేసిననుట వాస్తవముకాదు. అధ్యక్షులు తీర్మానమున

కనుకూలురుగ నుండిరనుటయు నెగ్గుటకు సిద్ధముగనున్నదనుటయు నట్టిదియే. “మనలో మనము కలహించుట ఏల?” యని తీర్మానము “నుపసంహరించుకొనినందున, కొందరు సభ్యులు సంతసమును వెలిబుచ్చియుండవచ్చును.

వేదాంతశ్రీవణము - అధికారులు.

గృహస్థులు వేదాంతశ్రీవణమునకు గౌణాధికారులే యను శ్రీ శంకరభగవత్పాదులచారి సిద్ధాంతమునే నేననువదించితిని. “ఉపరతి రామ విహితానాం కర్మణాం విధినాపరిత్యాగః” అని నిర్వచించి, “నాధనచతుష్టయసంపత్త్యభావేగృహస్థానామూత్మవిచారే క్రియమాణే సతి తేన ఫ్రీత్యవాయేనాస్తి” అని సిద్ధాంతముఁజేయుటలో గృహస్థులు సుతరాం వేదాంత శ్రీవణమే చేయరాదు. సంన్యసించిననే వేదాంత పుస్తకములను స్పృశించుట కధికారము కలుగును అను లోకాపవాదమును నిరసించిరి (ఆత్మనాత్మవివేకః). “అథాత్మో బ్రహ్మజ్ఞానా” అను సూత్రభాష్యమున గాని, వివేక చూడామణ్యాదిగ్రంథములయందుఁగాని, ఇందుకు విరోధించు శ్రీశంకరవాక్యములు కానరావు. కావున శ్రీశంకరమతము ననుసరించిమాత్రము, గృహస్థులు వేదాంతశ్రీవణమునందు గౌణాధికారులేగాని ముఖ్యాధికారు లెంతమాత్రము కారు. “తీర్థముముక్షువులు, గాఢవైరాగ్యసంపన్నులు, సత్త్వగుణ ప్రధానులు, శమదమాదివంతులు, విక్షేపరహితులు” నగువారికి గాన్తీస్థమందు పనియేలేదు. ‘బ్రాహ్మణో నిర్వేద మాయా

న్నాస్త్యకృతః కృతేన" అను మొదలగు శ్రుతులవలన నట్టివారు బ్రాహ్మణులగుదురేని సర్వకర్మసంన్యాసమునందే యధికృతులై యుందురు. క్షత్రియాదులగుదురేని సంన్యాసాధికారము లేనివారలగుటచే లోకసంగ్రహకారులై ప్రవర్తించవలసి యుందురు. మన కిక్కడ బ్రాహ్మణగృహస్థులఁగూర్చియే పరామర్శ. వారికి వేదాంతశ్రవణమునందు గౌణాధికారమే కలదని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులవారి సిద్ధాంతము.

గృహస్థవిద్వాంసులు.

బ్రాహ్మణగృహస్థులు విద్వాంసులై, స్వధర్మానుష్ఠాన పరులై స్వాధికారానుగుణముగ శాస్త్రీయజ్ఞానము నాజించి, తమశిష్యులకు నట్టిధర్మములను, జ్ఞానము నుపదేశించువారెందరో ఈ భారతావనిఁ గలరు. వారందరు నాకుఁ బూజ్యులే. అట్టివారిని నే నెన్నఁడును నిందించియుండలేదు.

“గృహస్థులయ్యు విద్వత్సంన్యాసులుగ భాసించువారును గలరు” అనువాక్యమే అనన్వితమని నా యభిప్రాయము. గృహస్థులు స్వాశ్రమోచిత నిత్యనైమిత్తిక కర్మానుష్ఠాన పరులై కర్మఫలమును బరమేశ్వరార్పణము సేయువారు. ఇట్టివారిని “స సంన్యాసీ చయోగీ చ” అను గీతావాక్యములో శ్రీకృష్ణులుస్తుతించిరని శ్రీశంకరులు సిద్ధాంతముచేసియున్నారు. విద్వత్సంన్యాసులనఁగ: “యస్త్వాత్మరతిరేవ స్యా దాత్మతృప్తశ్చ మానవః, ఆత్మన్యేవచ సంతుష్ట స్తస్య కార్యం న విద్యతే” “సర్వ

కర్మాణి మనసా సంస్య స్య స్తే సుఖంశీ, నవద్వారే పురే దేహీ-
 నైవ కుర్వస్య కారయత్" అను గీతావాక్యప్రమాణము నను-
 సరించి సర్వకర్మములను విధిపూర్వకముగ త్యాగము చేసిన
 వారలని శ్రీశంకరులు గీతాభాష్యమున స్పష్టపరచియుండిరి.
 కావున సీవాక్యసంపత్తి రెండుశబ్దములకు సామానాధికరణ్యమే
 కుదురదని చెప్పవలయును. కాని అట్టివాడున్నారని శ్రీనాగ
 భూషణశాస్త్రిగారు స్వానుభవపూర్వకముగ వ్రాయునప్పుడు
 నేనట్టివారియ స్థిత్యమును శంకించుట సాహసమే యగును.
 ఇందుకు ఉంతవృక్షము.

ద్వైత తద్వైతములు.

ద్వైత తద్వైతములలో నెయ్యది యద్వైతముముఖ్యమై
 లకు సూక్ష్మకాంతసాధనముగ గ్రహింపఁదగినది? అను విష-
 యములో వాదవిడంబున మేగాని శ్రీనాగభూషణశాస్త్రిగారును
 నామతమునే యంగీకరించినట్లుకనిపించుచున్నారు. 'అద్వైతమే
 పరమార్థము; ద్వైతము పాసనార్థముకల్పితము అనివారిసిద్ధా-
 న్తమే. బ్రహ్మద్వైతాత్మజ్ఞానమే సద్వ్యక్తిహేతుత్వము,
 నయ్యదియే సూక్ష్మమున కేకాంతసాధనమనియు "జ్ఞాత్వా తం
 మృత్యుమత్యేతి నాన్యః సంధా విముక్తయే" "నాన్యఃసంధా
 విద్యతేఽయనాయ" ఇత్యాదిశ్రితివాక్యములు స్పష్టపరచు-
 చున్నవి. ద్వైతశాస్త్ర సగుణబ్రహ్మపాసనము చేయువానికి
 అనగ 'పరోక్షః పరమేశ్వరః ప్రాప్యః' అని యుపాసించువానికి

కార్యబ్రహ్మలోకప్రాప్తి కలదు. ఇట్టి కార్యబ్రహ్మలోక ప్రాప్తి నే సగుణము క్రియని యశాపచారికముగనందురు. వాస్తవముచే నది ముక్తికాదు. కార్యబ్రహ్మలోకము సయిత మితరద్వైతప్రపంచమంతటివలెనే నశ్వరము. “అబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున” అను గీతావాక్యప్రమాణము ననుసరించి బ్రహ్మలోకము నశ్వర మనకతప్పదు. అయినచో బ్రహ్మలోకగతులకు పునరావృత్తి లేదని “అనావృత్తిః శబ్దాత్” అను సూత్రమున పరిష్కృతమైనది కదా, యని యనవచ్చును. కాని “అస్తవత్త్వేఽపి త్వైశ్వర్యస్య” అనుశ్రీశంకర వాక్యమువలన కార్యబ్రహ్మలోకప్రాప్తియే ముక్తికాదనియు తత్ప్రాప్తిరూపైశ్వర్యమస్తవంతమేయనియు స్పష్టపడుచున్నది. ‘కార్యాత్యయే తదధ్యక్షేణసహతఃపర మభిధానాత్’ అను సూత్రముచే నక్కడ సమ్యగ్దర్శనవంతుడగు బ్రహ్మచే సుపదేశింపఁబడిన మహావాక్యార్థజ్ఞానపురస్సరమగు సమ్యగ్దర్శనముచేముక్తి కలుగునని వివరింపఁబడినది. “తేషాం సగుణవిద్యా ఫలక్షయేఽపి, నిరవగ్రహేశ్వరానుగ్రహోల్లభాత్తజ్ఞానాన్ముక్తిః” అనురత్నప్రభావాక్య మీ విషయమును స్పష్టపరచుచున్నది. ఇట్లు కలిగినముక్తి క్రిమముక్తియనఁబడును. అదియు సగుణ బ్రహ్మోపాసనాఫలము కాదు.

బ్రహ్మోపదిష్టాద్వితీయాత్మజ్ఞానఫలము.

దేహోపసానమునకుఁ బూర్వ మార్జింపఁబడిన యద్వితీయ

బ్రహ్మశక్తిజ్ఞానము సద్యోముక్తి హేతువు. ఇందు పునర్దేహ పాప్తయే లేదు.

సగుణబ్రహ్మోపాసనముచే దివ్య దేహప్రాప్తియు కార్య బ్రహ్మలోకగతియు కలుగును. అలోకము, తల్లోకానుభవము స్వకై సిద్ధిజేసుకొను దేహము నశ్వరములే.

కావున ద్వైతనిష్ఠ, సగుణబ్రహ్మోపాసనము, అద్వైతి ముముక్షువులకు మోక్షకాంతసాధనము కాదు. పారంపర్య సాధనము కాకతప్పదు. సన్న్యాసవందనాదినిర్వికల్పకసమాధ్య నుష్ఠానాంతవినిదిపాకల్ప మంతయు చిత్తశుద్ధిజ్ఞానోదయ కారణ మగుటచే నాపచారికముగ పారంపర్యముగ మోక్ష హేతువే గనుక ముముక్షుగ్రాహ్యమన్నట్లు ద్వైతము ముముక్షుగ్రాహ్య మనుటలో విప్రతిపత్తిలేదు. ద్వైతాద్వైతమతస్థులకు వాద పీఠములే లేదని సాధింపఁబూని ద్వైతము గూడ వైదికమే యగుటచే ముముక్షుగ్రాహ్యమనియు, అటులని శ్రీశంకరులే యంగీకరించిరనియు వాయుట శ్రీశంకరమతవిరుద్ధము. ఈ వాక్యములో “గూడ” అను రెండక్షరములఁ దీసివై చి ద్వైతమతస్థులును వాదించుచున్నారు.

పునరావృత్తిరహిత బ్రహ్మలోకప్రాప్తి నిచ్చినందున సగుణబ్రహ్మోపాసనము మోక్షకాంతసాధనమందు మేని, “పునరావృత్తిరహితశాశ్వతబ్రహ్మలోకే నిత్య నివాససిద్ధ్యర్థం

అను సంకల్పపూర్వకముగఁ జేయఁబడు కన్యాదానము గూడ మోఁపై కాస్తసాధనమనవలసివచ్చునేమో? బ్రహ్మలోకము నకుఁ జేరినవారికిఁ జూనరావృత్తి రాహిత్య ఫల మిచ్చునది యద్వితీయబ్రహ్మత్వజ్ఞానమేగాని మరియుండు కాదు.

కావున అద్వైతమే పరమార్థము. అదియే అద్వైతి ముముక్షువులకు గ్రాహ్యము.

చెడుకుపల్లి బుచ్చిరామయ్య

శ్రీః

మధ్యమత విధ్యంసి

[ఉపన్యాస సరంపరాసంగ్రహము]

సంపాదకులు :

రామకృష్ణ శర్మ సోమయాజులు

B. A., B. L.,

స్వీకృతపాఠశాల ప్రధానాచార్యులు

M. A. [English], M. A. [Telugu], B. Ed.

—————

ప్రకాశకులు: - నిల్లలమర్రి సుందరరామకృష్ణ

I

జగద్గురు శ్రీకళ్యాణానంద భారతీమాంతాచార్యస్వాములవాడు వైదికధర్మసంవర్ధనసభాపక్షమున “మధ్యమతవిధ్వంసి” యను శీర్షిక క్రింద తే1—10—36 ఖండలు 10—10—36 వఱకు మహోపన్యాస పరంపరను గావింప ననుగ్రహించి యున్నాడు. వీరు గావించిన జ్ఞానదీప్తిపూర్వమునందు “ద్వైతము, విశిష్టాద్వైతము” అనునవి మతనామములగుటకు ననర్హములనియు, నాయా మతముల స్వరూప విచారముచే బై విషయము దెలియనగుననియు నెలవిచ్చియుండిరి.

సత్యధ్యానతీర్థులు తమ సివిల్ కేసుగ్రంథమునందు వాదియగు విష్ణుదాసాచార్యులమతియు “ఆ స్తిక వైదికమనియు వైదికమత”మనియు తమబిరుదముగా “వైదిక వైష్ణవప్రతిష్ఠాపనాచార్యుల”మనిపూరియుండెను. కేటొకనమయమున మధ్యాచార్యులు చెప్పిన ద్వైతముః ష్ణుదాసునిమతమనియు య్యదియే వైదికమతమనియు ప్రాసరి. ఈనిమధ్యాచార్యుల మతమునకు మధ్యమతమనియు నామముండినట్లు యుక్తిమల్లికా గ్రంథకర్తయగు వాదిరాజును దద్యాభ్యాతయురు ప్రాసరియుండిరి.

శ్రీస్వాములవాడు మతగురుకు సిద్ధాంతము విరోధపరిహారము సాధనము ఫలము నుండనలగుననియు సత్యధ్యానతీర్థులు సివిల్ కేసునందు బ్రమాణప్రమేయములుగాగ్రహించిన,

౯. పరమాత్మా జీవునియై భిక్షుడను జానమే మి-

1. హరివరతరుమ, జగత్తు పత్యము, జీవులు ఉచ్చసీన భావములతో గూడిన వారిలై పరిస్పరము భిన్నము, మోక్షము నైజసుఖానుభవము, భక్తితత్సాధనము: అని చెప్పియుండెననియు సెలవిచ్చియున్నారు.

సత్యధ్యానతీర్థము మధ్యాహ్నప్రతిపాదిత మతమునకు
భిన్నముగా జెప్పటయేగాక మధ్యాహ్నము ప్రమాణము
లుగా గ్రహించిన భారతపంచరాత్ర మూల బ్రాహ్మణము
లను బ్రమాణములుగా స్మరించియైన నుండలేదనియు, ప్రతిపాది
మత ధర్మములుగాఁ దలచిన

4. జీవబ్రహ్మైకైజ్ఞానము మోక్షసాధనము

అనువానిని జూచి నానికి ప్రతిగా దన ప్రమాణప్రమేయము
అను గల్పించుకొనెనేగాని యయ్యది మధ్యమతమగునో కాదో
యని విచారణనైన జేసియుండలేదనియు, సెలవిచ్చియుండిరి.

II

శ్రీవారు తమ ద్వితీయోపన్యాసమునందు:—మన మత
మునకు శ్రోతమతమనియు, స్మార్తమతమనియు నామములు
గలననియు మధ్యమతమునకు మధ్య మతమనియే
నామమనియు చెప్పిరి. శ్రోతమతమున గర్మకాండమునకు
ప్రమిసీయసూత్రములును, భూకాండభౌగమునకు బ్రహ్మసూ
త్రములును ముఖ్యములగు ప్రమాణములై యున్నవి. అనగా
గర్మకాండమునకు ప్రమిసీ సూత్రములును బ్రహ్మసూత్రములును
గర్మసూత్రములును, భూకాండమునకు బ్రహ్మసూత్రములు
ఉపనిషత్తులు, దదగబోధకములగు భగవద్గీతలును, బ్రమాణ
ములు. కావున వేదమే మన మతమునకు సర్వవిధముల
ప్రమాణము.

మధ్యాచార్యులు తన మతమునకు బ్రత్యక్షము అను-
మానము అగమము ప్రమాణములని చెప్పుచు నాగమమన
నిగ్రహముగ నెబ్బమని యొకచోటను వేరొకచోట ఋగ్వేదసా
మ్యధర్మభారతపంచరాత్రమూలరామా-యణ ప్రభృతులనియు
చెప్పియుండె. కాని బ్రహ్మసూత్రముల నాతడు గ్రహించియుం
డలేదని. కీర్తులు తమ మతమునకు బ్రమాణ గ్రంథముల నిచ్చుట
యందు మధ్యాచార్యులకంటె భిన్నముగావర్తించి యుండెను.

మధ్యాహ్నాలు భారతమువేదమందులేని విషయములతో నొప్పుచున్న శూద్రాదుల కొఱకు రచింపఁ బడెనని యొక చోటను, వేటొకచోట “వేదాదపిపరం చక్రే పంచమం వేదము త్త మః” అనియు జెప్పెను.

ఇక బంచరాత్రమునను వీరికి బుష్కలముగు గాఢాచారములముగాదు. ఇంఖచ్చక్రతాపనము మాత్రమే వీరట్టాని నుండి గ్రహించుచున్నారు.

వేదానధికారులగు న్నై శూద్రాదుల కొఱకువేదమున బడిన భారత పంచరాత్రములచామాయణములనే నరలు ప్రమాణములుగా గ్రహించుటచే మధ్యరాయలకెద్దియేని స్వాభిలషితాభిప్రాయ ముండి యుండవచ్చునని యూహించు నొప్పును.

ఇంతియకాదు వేదానధికారులగు న్నై శూద్రాదుల కుద్దేశించఁబడినవని నిర్వచింపఁ బడిన భారత పంచరాత్రముల కంటెవేదముల నిర్వచనమాణములనిచ్చి మధ్యరాయలగు వేదప్రమాణ మించుకేనియు నున్నట్లుచాక్షా క్యగోచరగదా! కావున మధ్య సర్వనిభముల బ్రహ్మద్వేషియగు న్నవైదికుడే.

III

ప్రమాణ లక్షణ ఖండనము.

శ్రీ స్వామివారు తమ మూడవ యుపన్యాస మందీక్రింది రీతిని ప్రమాణ లక్షణమును ఖండించి యుండిరి.

మధ్వరాయలు అద్వైతమతమును జరిపించుటకు శృంగగిరికిరేయి యనుట పరాభూతుడై తా స్వయముగ నొక మతమును లేవదీయ నెంచి గ్రంథరచనమునకు బూనుకొని, దానివలన నీ దశప్రకరణమును రచించినట్లు తెలియుచున్నది. దీనిలో ప్రమాణ లక్షణము మొదటిది. ఈ గ్రంథాదియందు “చరమాణానాం స్వలక్షణమ్” అని యతడే చెప్పియుండె. ఈ “స్వలక్షణమ్” అను శబ్ద మందలి స్వశబ్ద స్వార్థము ఏమై యుండునో ప్రాజ్ఞు లూహింతురుగాక; బహుశః “సు + అల ప్తము” అని చెప్పవచ్చునేమో!

ప్రమాణలక్షణమునందు దొలుత “యథార్థం ప్రమాణం, తద్వినిర్ణయం కేవల మనుక్రమాణంచ. యదార్థజ్ఞానం కేవలమ్” అని చెప్పియుండెను. దీనిని బాగుగా గమనించిన సామాన్యమగు యథార్థము విశేషమగు కేవలము యొక్క లక్షణమందు ప్రబుడుటచే సామాన్య విశేషములకు సాంకర్యము ఘటించినది. తర్క-సంగ్రహమునందు స్మృతికిసంస్తారితమాత్రి జన్యం జ్ఞానమ్మని లక్షణముచెప్పి తద్విన్నమగు జ్ఞాన మనుభవమనియు, నయ్యాది యథార్థాయథార్థ భేదములచే ద్వితీయమనియు యథార్థజ్ఞానమన్న నున్నదాని నున్నట్లు దెలిసికొనుటమని యు నయథార్థజ్ఞానమన లేనిదాని నున్నట్లు (శుక్తి రిజన్తజ్ఞానము) తెలిసికొనుటయనియు, నందు యథార్థజ్ఞానము ప్రత్యక్షమనుమధ్యమమితి శబ్ద భేదములచే నాల్గువిధములనియు వాసిది ప్రత్యక్షమనుమానోపమాన శబ్దములు ప్రమాణములని యు బక్కగా నిర్వచించు బడియెను. మధ్వరాయలన్ననో సం

దర్భ శుద్ధిలేని వాక్యములతో స్వలక్షణములను రచించియుండెను. ఇతడు కేవలము ఈశలక్ష్మీయోగి + అయోగి భేదములచే నాలుగు పీఠములను చెప్పెను. ఈసిద్ధాంతము ఏదొక సమందైనను అదృష్టపూర్వమై మధ్యకపోలకల్పితమైయున్నది. అనుప్రమాణ లక్షణమునందు “నిర్దోషోపపత్తిరనుమానమ్” ప్రత్యక్షమ్” అని చెప్పియుండెను. సన్నికర్షణము కాదు గదా! “నిర్దోషోపపత్తి రనుమానమ్” అని యనుమాన లక్షణమును నిర్వచించి, తాత్ప్రమునందు తాత్పర్యనిర్ణయని లింగములని ప్రసిద్ధిజెందినయుపక్రమోపసంహారాదులు. ముని నీయ దగ్ధనమునందు, “శుద్ధిలింగవాక్యైకకరణస్థానసమాఖ్యా నాం పారచార్భ్య మర్థవిప్రకర్షాత్” అనుసూత్రమును గోష వశముచే కలత గొట్టుగా గ్రహించి తదేక దేశములతో “ఉప క్రమోపసంహార తదైక రూపాభ్యాసాపూర్వతాభివ్యక్త వాదాశ్చ ఉపపత్తి విశేషాః, తదేకపోపపత్తియో లింగాని, సమాఖ్యావాక్యైకకరణ స్థానాని లింగ విశేషాః” అని యుప పత్తి విశేషముల నిర్వచించెను. ఇది యంతయు బ్రహ్మతర్కి-మునుండి గ్రహించెనట! సుప్రసిద్ధమగు తర్కమునందు స్వలక్షణములు లేకపోవుటచే నిట్టి కుతర్కమును సృష్టించవలసి వచ్చెను కాబోలు!

ఆగమ లక్షణము “నిర్దోషః శబ్ద ఆగమః” అని చెప్పి దానిని గురించి మరేమియు చెప్పక మిన్నకుండెను. దీనినిబట్టి ఇతనికి ఆప్తవాక్యత్వ రీతినైన వేదమునందు ప్రామాణ్యమున్నట్లు కాన్పింపదు. కనుక స్వకపోలకల్పిత వాక్యముచే పీఠిక

ప్రమాణము లగుటచే మధ్యయే తన మతము అవైదికమని చెప్పి నట్లుహింసవచ్చును.

ఈ ప్రమాణలక్షణమును బుష్కలముగా బరిక్షింపఁగా నియ్యది యున్నతక్షలాపమువలె నున్నది. జగన్నిధ్యయను స్వదైవతివాదమును దిరస్కరింపవలయునను సభినివేశముచే— “ప్రత్యక్షాగమాది విజ్ఞానస్సత్యత్వాత్, ఆత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్, సుక్తి రజతాదేర నిర్వచనీయత్వా భావాత్” అను నెఱుదలగు పట్టులను జిత్రించుటయందే తన బుద్ధి ప్రసరించి యుండుటచే నిట్టి స్వలక్షణము లను రచియించెనని తోచుచున్నది.

IV

శ్రీనాథు తన నాలుగవ యుపన్యాసమునందు “కథా లక్షణ, ఉపాధిఖండన, హయాఖండనప్రపంచ మిధ్యాత్వానుమాన ఖండనములను గ్రంథములయొక్క యాభాసతను బ్రదర్శించియుండిరి.

మధ్వరాయలు కథా లక్షణమునందు దన మతమునకు బ్రహ్మగ్రంథములుగ బుగ్యజుస్సామాధర్వణములను మూల రామాయణ భారతపంచరాత్రములను గ్రహించి యుండెను. వేదానధికారులగు శ్రీశూదాదులకు నుద్దేశింపబడిన భారత పంచరాత్రములను వీరు ప్రమాణముగా గ్రహించుటచే వీరి యొక్క వైదికత్వ మేపాటిదో యందఱకు దెలియు చున్నది. ఇక మూలరామాయణమును గ్రంథ మేదియో తెలియబడదు.

దైమిని మహ్వరియొక్క. నూత్రములను సున్నాది స్మృతులను బ్రమాణములుగ గ్రహింపక పొవుటచే నీవిధముక్క అన్యధాని కత్వము మఱింత స్పష్టమగుచున్నది. పోనీ, మధ్యలలో నూ ద్రులున్నచో వారికొత్తైన భారతివలనరాత్రులు నిశ్చిం పబడినవని చెప్పవచ్చును. మాధ్వలలో జాతుర్వర్ణవ్యవస్థ యున్నట్లు తెలియబడదు ఈకారణము నుచుగూడ నీవిధ చా తుర్వర్ణవ్యవస్థనందంతరూపముగారని నిర్ణయింపవచ్చును.

మధ్వరాయలు తన ప్రమాణాక్షణమును రచించిన పిమ్మట సర్వత్ర పరాహతుడై మధ్వవర్ణులయొక్క లక్షణమును దన మతమునకు బ్రమాణగ్రంథములను వాగమనగదలి భేది ములను దెలియజేయు నీకథా లక్షణమును రచించెనని లోచు చున్నది. ఏలయన—మధ్వవర్ణుల కుండివలసిన ముఖ్యమగు లక్షణములలో విష్ణుభక్తిముఖ్యమని మధ్వరాయలు “విష్ణు భక్తిర్హిసర్వేషాం సద్గుణానాం స్వలక్షణమ్” అని చెప్పి. ఇచట గూడ స్వలక్షణమన బూర్వోక్తార్థమునే గ్రహింతురుగాక!

వేదాంతులు “జగన్మిత్రా, దృశ్యత్వాత్, సు క్షిరూశ్య వత్” అని చెప్పుచుండ నీమధ్వరాయలు “నక్కకు గొట్టి నక్క” యను కీతిని తన ప్రపంచమిత్రాత్వానుమానఖండన మందు “జగత్ సత్యం దృశ్యత్వాత్, అస్మదేవ, అత్మనో, పి దృశ్యత్వాత్, అని యనుమాన రసన సేసియుండెను. కాని యాత్మ స్వరూపమును గూర్చి విశ్రుతిపత్తులు పెక్కులున్నవను విషయము మధ్వకు దెలియదు కాబోలు! అత్మయే దృశ్యమగు చో బ్రమాణగ్రంథము యొక్కగాని గురుప్రాయముక్కగాని

యవసరమే లేకపోయెడినిగదా! చార్వాకుని కొక్కనకి మాత్రమే దేహమే యాత్మ యగుటచే నాత్మ దృశ్యమగుచున్నది. కావచ్చును. మధ్యమమండలము నాచార్యులెయగుటచే జార్వాకులకునలె వీనికి గుడి నాత్మ దృశ్యమై యాత్మ విషయమై ప్రమాణప్రషయ విషయము లెవ్వియు నవసరము లేకుండ నుడుగు. కాని వీరు వేదాంతుల మతమునుజూచి ప్రమాణగ్రంథమును బ్రమేయమును బ్రస్తావన చేసియుండిరిగాని వాస్తవమున వీరు చార్వాకుని శ్రేష్ఠభాతలేయని తోచుచున్నది. తేనిచో “అత్మనోఽపి దృశ్యత్వాత్” అను దృష్టాంతమును మధ్వరాయ లుదాహరింపక పోయియుండును.

కల్పితమగు నుపాధినిశమున జీవేశభాసము గల్గుచున్నదని వేదాంతులు నెప్పుడుండ నుపాధిసత్యమేయనియు నక్కతమున జీవేశభేదము సత్యమనియు మధ్వరాయలు ప్రతికూలముగ రచించి “శుక్తిరజతాదేర నిర్వచనీయత్వాభావాత్” అను హేతువును బ్రతిపాదించియుండె. కాని యనిర్వచనీయత్వమన నెద్దియో దీని వలన నతనికి దెలియదని స్పష్టమగుచున్నది.

హయూఖండనమగు మధ్వరాయలు “ద్వాపిమా పురుషో లోకే క్షరశ్చక్షగ ఏవచ” అను భగవద్గీతయందలి గీతము నుదాహరించి జీవాత్మలకు భేదమును సాపేక్ష లక్షింపె. కాని రెండవ యధ్యాయములోని “అపిచాశిత తద్విద్వేషన సర్వమిదంతతమ్” అను శ్లోకము నీతడు చూచినట్లయిన

గాన్నింపదు. ఏలయన — అంతట వ్యాపించిన పబ్బాక కెంక
టియే కావలయునుగాని రెండు కానని యెప్పుడు గ్రహింప
గలరు. ఈ ఆవినిశీతు అను శీతమునఁజూచినవారు ద్వారా
విహా అనునది వ్యసహారమునందలి స్థితి ననువది చూచుకొన్న
దని సులభముగా గ్రహింపగలరు. పరిశిష్టాన్తఃఖండనోద్వేగా
ధు డగుటచే మధ్వరాయలు దీని గ్రహింపలేకపోయెను.

V

శ్రీవారు ఐదవ యవన్యాసమునందు దశప్రకరణము
లందు మిగిలిన ప్రకరణములను ఖండించియుండిరి.

మధ్వరాయలు ప్రతిమనుజుడును దన కుతర్కమును
నిందించుచుండ దన మతముయొక్క తత్త్వముల విమర్శించు
టకు నీతత్త్వసఖ్యానతత్త్వవివేకములను రచించెను. వీరిలో
నొకే విషయము చెప్పబడియుండె. అందు “లక్ష్మీ దేవి ఖము
లేనిది. తదన్యలు దుఃఖ సంస్పృష్టులు. దుఃఖము కలవారు
ముక్తికి యోగ్యులనియు, ముక్తి కయోగ్యులని రెండువిధము
లుగ నున్నారు. ముక్తి కయోగ్యులగువారు సృతిసంస్థితుల
నియు, అతమోగులనియు రెండువిధములు. తమోగులు
మర్త్యులు. సృతిసంస్థితులు దైత్యరక్షః శిశాచాదులు” అని
చెప్పబడియుండెను. ఈవిభాగము గీతలలో బదునొకవ
యధ్యాయమునందున్న జీవకోటివిభాగముతోగాని మన్వా
దలయొక్క జీవకోటివిభాగముతోగాని సరిపోదు. సం
సారకము సంతతముక్తి యను సిద్ధాంతములు మహమ్మదీయ

శ్రీ సనమతములతో నీ మధ్యమతమునకుగల బాంధవ్యమును జాటుచున్నవి.

మధ్వరాయలకు దృశ్యమైనదేగాని సత్యముకాదు. (జగత్సత్యం దృశ్యత్వాత్) కాని తన తత్త్వములందు లక్ష్మీ నిత్యముక్తురాలు. దదితరులు దుఃఖ సంస్పృష్టులను విషయము దృశ్యము కాకపోవుటచే వానికి అసత్యత్వము ఘటించునని మధ్వ తలచియుండలేదు. జైమిని తన “విరోధేత్వ నపేక్ష్యంస్యాత్, అసతిహ్యనుమానం” అను సూత్రమునందును, బాదరాయణుడు “స్మృత్యనవకాశదోష ప్రసంగాదితిచేన్నాన్య స్మృత్యనవకాశదోష ప్రసంగాత్” అను సూత్రమునందును శ్రుత్యనుగృహీతమగు స్మృతియే ఏమాణమని చెప్పియుండిరి. ఈ గ్రంథములు శుశ్రీవిరుద్ధములు గావున సర్వదా హేయములు.

మధ్వరాయలు తత్త్వోద్వేగితమునందు జీవేశ్వరభేదమును జగత్సత్యత్వమును విష్ణుసత్యత్వమును గుఱించి చెప్పెను. “విశ్వం సత్యం” అను శ్రుతి జగత్తుయొక్క సత్యత్వమును జెప్పనని భ్రాంతిపడెను కాని విశ్వశబ్దము జగత్పరముగాదు, బ్రహ్మపరము. జగత్తును సత్యమని ప్రత్యక్షముగా గ్రహించుచున్నాము గావున జగత్తుసత్యమని మధ్వరాయలు చెప్పెను. కాని విష్ణువు ప్రత్యక్షముకాదు. కావున నాతనికి మిథ్యాత్వ దోషము గల్గునని యాతడు దలంచినట్లు దోషమ.

“జీవేశ్వరుల కభేదము సిద్ధింపదు. జగత్తు సత్యము. కావున విష్ణువు గొప్పవాడు” అను నీ మధ్వరాయల యనుమానమునుజూచి విబుధలోకము సంతసించునుగాక.

మధ్యరాయలు తన విష్ణుశత్రుత్వవిచ్ఛేదమునకును సర్వా
గమములకు విష్ణువునందు దాత్పర్యమనియు “అన్యేదురాగ
మానామ యైర్నజ్ఞేయోజనార్దనః” అనియు చెప్పెను. వేదము
లందలి జగన్మిథ్యాత్వ జీవేశ్వరాభేదప్రతిపాదక వాక్యముల
న్నియు బ్రత్యక్షానుమాన విరుద్ధములు గావున వానిని గ్రహిం
పరాదని మధ్యరాయలు చెప్పెను. అటులనే ప్రత్యక్షాను
మానములనలన జీవేశ్వరాభేదము, జడేశ్వరాభేదము, జీవజడ
భేదము, జడజడభేదము, జీవజీవభేదము నను నను రక్షిం
పగ భేదము సిద్ధించుచున్నదని చెప్పెను. ప్రత్యక్షానుమాన
విరుద్ధములు గాన వేదవాక్యములు ప్రమాణములు గానని
చెప్ప మధ్యరాయలు వైదికుడన హాస్యాస్పదముగాదా!

కర్మనిర్ణయమునందు గర్మయన నేదియో వినరింప
కయే, యెన్ని కర్మలయినను విష్ణుభ్యానమునకు సరిగావనియు
పిష్టుప్రసాదములేనిచో మోక్షము సిద్ధించుననియు చెప్పెను.

VI

శ్రీవారు తను యాజవల్క్యకన్యాసమునందు మధ్య
రాయలు రచించిన బ్రహ్మసూత్రవృత్తిని ఖండించి యుండిరి.

లోకమునందు బ్రహ్మసూత్రయమే వ్యాప్తియందుండుట
చేతను దన ప్రకరణముల నెవ్వరును విశ్వసింపకుండుటచే
తను ఖిన్నుడై మధ్యరాయలు స్వమతవ్యాప్తికొరకు యువా
యము నాలోచించి బ్రహ్మసూత్రవృత్తి మొదలగు గ్రంథ

ములను వ్రాసెను. తన గ్రంథములకు బూర్వము బ్రహ్మ సూత్రములకు నిరుపదియొక కువ్యాఖ్యానములను ఖండించి బ్రహ్మసూత్రమునకు వ్యాఖ్యానమును వ్రాసినట్లు మధ్వ లొక ప్రవాదమును లేవదీసిరి. ఇయ్యదికల్ల. బ్రహ్మసూత్ర ముల సధికరణ న్యాయముచే వ్యాఖ్యచేయవలయును. మధ్వ భాష్యమున సధికరణ రచనయేలేదు. ఇరుపదియొక కువ్యా ఖ్యానములను ద్రోసివేసినవాడు ఒక్క. మతమునైన నుపన్యసించి త్రోసివేసిట్లు గాన్పింపకు. శంకరభాష్యమును ఖండింపదలచినవాడు వారి సిద్ధాంతములను బూర్వపక్షముగా గ్రహించి సుస్పష్టముగా ఖండింపవలయుగదా ! కాని మధ్వ యట్లుచేయలేదు. దీనిని బట్టి మధ్వరాయలచే రచింపబడిన బ్రహ్మసూత్రవృత్తిని జూచినవారు ఏకవింశతి కుభాష్యదూషితమైన సూత్రముల కాతడు భాష్యము రచించెనని చెప్పువాక్య మున్నతప్రతిపదిమని గ్రహింపగలరు. మధ్వ వృత్తికి భాష్యలక్షణమేలేదు. బాదరాయణ సూత్రములకు మూలములగు శ్రుతులనుగ్రహింపక పురాణములలోనివాక్యముల నుదాహరించెను 'అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా' అనుసూత్రమునకును, "జన్మాన్మన్యస్యయతః" అను సూత్రమునకును మూలభూతమగు "యతోవాఇమానిభూతాని" అను తైత్తిరీయ శ్రుతిని దెలిసియుండియు "జన్మాన్మన్యస్యయతః" అను సూత్రముక్రింద—

“ఉత్పత్తిస్థితిసంహారానియతిర్జ్ఞానమావృత్తిః ।

బంధమోక్షౌచపురుషాత్ యస్మాత్సహారేకరాట్ ॥”

అను స్కాందవచనము నుదాహరించి విష్ణుట “అథతోనా
ఇమాని” అను శ్రుతిసందర్భముగ నుదాహరించెను. అటుల
నైనను సంహారశబ్దములనుప్రతీతిని గలుగజేయును.

అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా యను సూత్రసందర్భమున
‘బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ’యని మధ్వరాయణులచే స్వేను అనగా
“అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అను సూత్రమందలి బ్రహ్మశబ్ద
మునకు విష్ణువునందే తాత్పర్యమని యభిప్రాయముగదా!

“జన్మాద్యస్యతః” అను సూత్రముచే బ్రహ్మకు
లక్షణము నిర్వచింపబడి బ్రహ్మశబ్దమునకు దేవీయవస్థిడి
యర్థాంతరములు ద్రోసివేయబడుచుండ, భృగువల్లియందు
వినబడని విష్ణుశబ్దము బ్రహ్మశబ్దమునకు పర్యాయపదమౌన
గును? భృగువల్లియందు జగజ్జన్మాదికారణము బ్రహ్మమని
దటస్థలక్షణముగను నా సందము స్వరూపలక్షణముగను నుచ
దేశింపబడియున్నది. కనుక తటస్థస్వరూపలక్షణము లచే బ్రహ్మ
జిజ్ఞాస్యమని బ్రహ్మజిజ్ఞాసస్వయని యపదేశింపబడుచున్నది.
అందు విష్ణువుయొక్కగాని శివునియొక్కగాని పేతోకదాని
యొక్కగాని ప్రసక్తి యించుకంతయు గానరాదు. అట్టి విష
యమున “బ్రహ్మశబ్దశ్చ విష్ణావేవ” అనియు “విష్ణురేవ విజ్ఞ
జ్ఞాస్యః సర్వకర్తాఽగమోదితః” అనియు, మౌనిడు మధ్వ
క్తులు శ్రుతిస్మృతి ప్రమాణదుద్ధములై యున్న త్తి ప్రలాపము
లేట్లుగాకుండును? ఎట్టియేని యొక కర్తరణమున విష్ణుశబ్దము
వినబడి యచటబ్రహ్మలక్షణము వినవచ్చినచో నావిష్ణుశబ్దము
బ్రహ్మపరమని చెప్పనొప్పునేమో గాని సర్వవేదాంతముల

కును బరమ తాత్పర్యమగు బ్రహ్మమును బురాణములందు
వర్ణింపబడిన విష్ణువని రూఢిగ బల్కట హాస్యాస్పదము.
ఇట్టి కువ్యాఖ్యానముచే నిరువదియొక వ్యాఖ్యానముల
యొక్క దోషము పరిహృతమయ్యెనట! ఆహా!! ఏమి
యీ యున్మత్తప్రలాపము!!! ఈ మధ్వలకు ప్రలాపతుండ
మునకు నడ్డులేరుగదా!

“శాస్త్రయోనిత్వాత్” అను సూత్రము బ్రహ్మసర్వ
జ్ఞుడగు జ్ఞానస్వరూపుడనుటకు బుట్టినది. దీనికి ఋగ్వేదాది
సర్వశాస్త్రములకు బ్రహ్మ కారణమని “అన్యమహతోభూతస్య
నిర్వసితమే తద్యదృగ్వేదః.....” అను శ్రుతి మూల
ముగా గ్రహించి శంకరులవారు వేఱొక యర్థమునుగూడ
చెప్పియుండిరి. మధ్వరాయలీ రెండవ యర్థమును గ్రహిం
పలేను. శంకర భాష్యము తప్పనిచెప్పుచు వారి యర్థమును
భిండింపకుండ చాటుట పీరియొక్క దొంగతనమును నశక్త
దుజ్జనత్వమును చెలుపుచున్నది.

బ్రహ్మసూత్రములందు బరమపవిత్రములుగా నెన్న
బడుచున్న మొదటి మూడుసూత్రములకు నీతీరున యసంద
ర్భములతో జిత్రించిన యీ మధ్వయొక్క వ్యాఖ్యానశోభ
యెట్లు వెలుంగుచున్నదో యొకపరి ప్రాజ్ఞులు తిలకింపుడు?

VII

గ్రీవారు తమ సప్తమోపన్యాసమునందు మధ్వరాయ
లచే రచింపబడిన గీతావృత్తియందలి యాభాసతను వెల్లడి చేసి
యుండిరి.

భగవద్గీతయందలి యొకటవ యధ్యాయ ముపోద్ఘాత మగును, రెండవ యధ్యాయము మూలగ్రంథముగను మిగిలిన షడునా అధ్యాయములు తద్వ్యాఖ్యానములుగను నల రాడుచున్నవి.

రెండవ యధ్యాయములో—

నానత్తో విద్యతే భావోనాభావౌ విద్యతే సతః ।

ఉభయో రపి దృష్టౌఽన్తస్త్వ సయోఽన్తస్త్వ దర్శిభిః॥”

అనునది గీతయందలి ప్రధానతమమగు గీతము. రెండవ యధ్యాయములో బాగుగా విచారింపవలసిన గీతములగు “అవి నాశితృ తద్విద్ధియేన సర్వమిదంతత్ । వినాశమవ్యయస్యాస్య సకశ్చిత్కర్తుమర్హతి” యనుదానికిని,—

నత్వేవాహజాతునాసం సత్వం నేమే జనాధిపాః ।

నచైవ సభవిష్యామః సర్వేషయమతః పరమ్ ॥

అనుదానికిని మధ్వరాయలు సరియగు వ్యాఖ్యానము చేయలేదు. ఏలయన— “యేన సర్వమిదంతతం” అనునది జీవనానాత్వము నంగీకరించు తన సిద్ధాంతమునకు భంగమును గలిగించును. కనుక ముఖ్యములగు నీశ్లోకములను వదలి వ్యావహారిక భేదానువాదకములగు “ద్వావిమా పురుషౌ లోకే” అను మొదలగు గీతములనే తన ప్రకరణములం దుదాహరించి యుండెను. అంతియగాని తత్త్వమును బోధించు గీతముల నాతడు గ్రహింపలేదు.

VIII

శ్రీవారు తమ యెనిమిదన యుపన్యాసమున—

మధ్వమతగ్రంథవ్యాఖ్యాతప్రతారణము
ను సలిపిరి.

క్రీ. శ. 1199 న మధ్వజన్మ. ఈతడు వ్రాసిన నెనుక నాతడు బ్రహ్మక యుండున నామతగ్రంథములకు వ్యాఖ్యవ్రాసిన వాడనైనను లేడు. కాని విద్యారణ్యుని కాలమున నత్యో భ్యముని యుండిట్లు ఇతిహాసములన దెలియుచున్నది. విద్యారణ్యుని 1331 క్రీ.శ. నాటివారు. ఇతడు ముందు 1307 నెనుక సత్యోభ్యమునితో పోలియుండియుండును. కాని యీతడు (అత్యోభ్యుడు) వ్రాసిన గ్రంథములు మృగ్యములు. కాని యితని తిమ్మడు జయతీరుడుకొన్ని గ్రంథముల వ్రాసియుండెనని తెలియుచున్నది. ఈతడు వ్రాసిన మధ్వసూత్రవృత్తి వ్యాఖ్యయే మొదటిది. తత్త్వప్రకాశిక దాని పేరు. మూలకర్తకంటె వ్యాఖ్యాకర్త యెక్కుడు తెలివిగలవాడనుచు మధ్వసూత్రప్రదా యోపజ్ఞము. పిమ్మట కొంతకాలమునకు వ్యాసత్థింపు పై స్మారకపుటికి చంద్రికియు వ్యాఖ్యానమువ్రాసె. రాఘవేంద్ర యతి జయశ్రీగ్రంథవ్యాఖ్యాత. ఈతడు సురేంద్రతీర్థశిష్యుడు. అబుభాష్యవ్యాఖ్యనుగూడనీతడురచించెను. కేశవభట్టనునతడు గూడ కొన్నిటినిరచించె ఇట్లే బ్రహ్మసూత్ర సంబంధములగు గ్రంథములను వారు రచించి సనుశిష్యులలో మెప్పునుబడయ

రైరి. దానంజేసి జయతీర్థుడు వాదానళియను గ్రంథముగ్రాత
వ్యాసతీర్థుడు భేదోజ్జీననమను గ్రంథమును వ్రాసి యెట్లో కాంగి
మును గడపిరి.

ఈ స్వతంత్రగ్రంథములు కూడ మధ్వమతమునకు శార
వమును సంపాదించవాయెను. దానంజేసి యధునాతనుడగు
వ్యాసతీర్థుడు స్వీయమతమును వదలి యెద్దిచేసి యెక తీరున
జగత్సత్యత్వజీవేశ్వరభేదములను నిర్వహింపవలయునని గంకేశ
తర్కము నాశ్రయించి న్యాయామృతమనుదానిని రచించె.
ఇయ్యది మధ్వమతమునకు బుష్కల మరణమని ప్రాజ్ఞులు
గ్రహింపగలరు. మధ్వదశప్రకరణములు బ్రహ్మసూత్రవృత్తి
గీతావృత్తి మొదలగు గ్రంథములు త్రోసివేయబడిగంకేశ
తర్కము శరణుపొందబడినది.

గంకేశోపాధ్యాయ తర్కమన్ననో కేవలన్యాయము
గాదు. కేవల వైశేషికమునుగాదు. ఉభయ సాంకర్యరూప
మగు నూతన మార్గము. అయ్యదియే ప్రకృతమున తర్కమని
యందఱచే నభ్యసించబడుచున్నది. గంకేశోపాధ్యాయతర్క
మును తమ కాధారముగా గైకొనుటచే నీవ్యాసతీర్థుడు మొ
దలగు హాధ్వలు ఈశ్వరతాత్పర్యమును బరమాణు శారవద
మును ప్రధానముగా జేసికొనవలయునుగదా! దానంజేసి విష్ణు
కర్తృత్వము ప్రకృతియొక్క యుపాదానకారణత్వమును సర్వ
విధముల దృఢించినవారలే యగుచున్నారు. కావున వీరలు
మధ్వమతమునుండి ప్రచ్యుతి జెంపినవారని సుస్పష్టముగ జె
ప్పవచ్చును. ఇక మధ్వమతమున వీరికి మిగిలిన దేమనగా—

విష్ణుగమము, తత్తవక్రకాద్యంకనము. గోపీచందనలిప్తముద్రా
ధారణము, యేకాదశీశ్రాద్ధనర్జనము; ద్వాదశీపారణము అను
ననియే తానర్హత్రముచే వీరిని మధ్వలనిన ననవచ్చును. కాని
వీరిది మధ్వచుత సిద్ధాంత మెంతమాత్రముగాదు. పోనీ, గంకే
శోపాధ్యాయ తర్కమేల యుపాదేయము కాదందుమా, గుణ
పరిభాషయు బరమాణుకారణ వాదమును స్వాయత్తములును
దుర్బుక్తయు క్షమామును, వేదవిరుద్ధములును, శిష్టాపరిగృహీత
ములు నగుటచే సర్వదా హేయములని బ్రహ్మసూత్రకారులచే
శాసింపబడినది. కావున గంకేశోపాధ్యాయుని తర్కమునా
శ్రయించిన మధ్వలకు “ భక్షి తేఽపిలభునేన రోగశాంతి ”
యను లోకోక్తి ననుసరించి వైదికత్వము కల్గయే యగుటచేసి
మధ్వలు అవైదికులే యగుచున్నారు.

IX

శ్రీవారు తను తొమ్మిదవ యుపన్యాసమునందు
పంచరాత్రమును గురించి మధ్వచరిత్రమును గుఱిం
చియు బోధించియుండిరి.

మధ్వరాయలు తన మతమునకు పంచరాత్రము ముఖ్య
ప్రమాణమని “వేదపంచరాత్రయోరైక్యాభిప్రాయేణ పంచ
రాత్రస్యైవ ప్రామాణ్యము కమ్” అని చెప్పియున్నాడు. పాంచ
రాత్రతంత్రము ననుసరించి విధింపబడిన ప్రతిష్ఠాకల్పమునందు వై
దికమూత్రము లుండవు. అయ్యది కేనలము తాంత్రికమే. పంచ

రాత్రుము వేదాధికాక్షల నుద్దేశించి వ్రాయబడిన దనుటకు నిది బలవత్తరమగు ప్రమాణము. దానిని బ్రమాణముగా గ్రహించినవాడు అవైదికులని వేరే చెప్పవలయునా ?

పంచరాత్రమైనను శ్రీవైష్ణవులకేపుష్కలమగు ప్రమాణము. మధ్వాచారమున కయ్యది యెంతమాత్రము ప్రమాణము గానరదు. అది చక్రతాపనమున మాత్రము వీరికి గొంత ప్రమాణము కానోపునేమో? కాని యందును నైదు ముద్రలు కాల్చుకొనుటకు నాధారము లేదు. రెండు ముద్రలకే గతి గన్పడును. దీనివలన “భక్తి తేపిలశు నేనగోగ శాంతి” అనునది వీరిపట్ల పట్టును. మధ్వల సిద్ధాంతమునకుసందేమియు నాధారము లేదు. సాంఖ్యయోగ న్యాయవైశేషిక దర్శనానుయాయులందఱును భిన్నభిన్నములగు సిద్ధాంతములు గలవారైనను వారియచరణము మాత్రము వైదికాచరణము. మధ్వలన్ననో వైదికాచారములను నీడిరి. వేదవిరుద్ధమగు కొన్ని యాచారములను గల్పించుకొనిరి. వీరికిక వైదికత్వము సిద్ధించుటెట్లు? పంచరాత్రమందు నద్వైతసిద్ధాంతమే యున్నది. దానిమందు జీవబ్రహ్మల యేకత్వము, జగన్నిర్భాత్యము బ్రహ్మసత్యత్వము మున్నగు విషయములు సంపూర్ణముగ జెప్పబడినవి. కనుక “కాకమాంసంశుశోచ్ఛిష్టం స్వల్పం తదపిదుర్లభమ్” అను తీరున పంచరాత్రము మధ్వలకు నేరీతి నైన ప్రమాణముగాక యేకారణము చేతనో నెవ్వరో గాల్పన గాల్పులకు నొకింత గతియగుచున్నది.

మధ్వాచార్య చరిత్ర

మధ్వాచార్య చరిత్రము సారపురాణమున వర్ణితమైయున్నది. అందు వితంతువగు బ్రాహ్మణస్త్రీయందు బాపియగు వేటొక బ్రాహ్మణునిచే జన్మ సంధేననియు గురువును వంచిచి విద్యాభ్యాసమొనర్చి గురువునకు యథార్థము తెలియబడగా గురు శాపహతుడాయెననియు, దెలియుచున్నది. ఆ శాపమువలన మధ్వాచార్యునికి వేదాంత సిద్ధాంతములకు బూర్వపక్షమేగాని సిద్ధాంతము తెలియకుండె నని యందుగలదు. మధ్వాచార్యుని గ్రంథములను జూచిన వారు ఆతడా పూర్వపక్షములనైన సరిగా గ్రహింపలేదని తెలిసికొనగలరు. “యాద్యక్షీభావనాయత్రసిద్ధిర్భవతి తాద్యక్షీ” అన్నట్లు మధ్వాచార్యులు ఇట్టిదౌర్భాగ్య జన్మభావితాంతరం గుడ్డై తోక తెగిన నక్కవలె తాజెడి యితరులనుగూడ జెటిచి వారలనందఱ నిహపరములకు దూరులుగాజేసెను.

కర్ణాపిధాయ, తచ్చుత్వా శాంతం పాపం క్రిర్యతమ్!

కథాపిఖలుపాపానాం అలమశ్రేయసే యతః!

శాంతం పాపం, శాంతం పాపం, శాంతం పాపమ్!

ఓం తత్సత్.

27186
75.3.3.

తెనాలి, లక్ష్మీ ప్రెస్ నందు

ముద్రింపబడియె.
